

Modern risk grammatik

Almqvist & Wiksell

LENNART WIKLAND

Русский алфавит

Tryckstil	Skrivstil	Benämning	Transkriberas vanligen
А а	<i>А а</i>	а	a
Б б	<i>Б б</i>	бэ	b
В в	<i>В в</i>	вэ	v
Г г	<i>Г г</i>	гэ	g
Д д	<i>Д д</i>	дэ	d
Е е	<i>Е е</i>	йэ	je (e)
Ё ё	<i>Ё ё</i>	йо	jo (o)
Ж ж	<i>Ж ж</i>	жэ	zj
З з	<i>З з</i>	зэ	z
И и	<i>И и</i>	и	i (ji)
Й й	<i>Й й</i>	и краткое	j
К к	<i>К к</i>	ка	k
Л л	<i>Л л</i>	эль	l
М м	<i>М м</i>	эм	m
Н н	<i>Н н</i>	эн	n
О о	<i>О о</i>	о	o

Ryska alfabetet

Tryckstil	Skrivstil	Benämning	Transkriberas vanligen
П п	<i>П п</i>	пЭ	p
Р р	<i>Р р</i>	эр	r
С с	<i>С с</i>	эс	s
Т т	<i>Т т</i>	тЭ	t
У у	<i>У у</i>	у	u
Ф ф	<i>Ф ф</i>	эф	f
Х х	<i>Х х х</i>	ха	ch
Ц ц	<i>Ц ц</i>	цЭ	ts
Ч ч	<i>Ч ч</i>	че	tj
Ш ш	<i>Ш ш</i>	ша	sj
Щ щ	<i>Щ щ</i>	ща	sjtj
Ъ ъ	<i>ъ</i>	твѣрдый знак	— (j)
Ы ы	<i>ы</i>	ы	y
Ь ь	<i>ь</i>	мягкий знак	— (j)
Э э	<i>Э э</i>	э	e
Ю ю	<i>Ю ю</i>	йу	ju
Я я	<i>Я я</i>	йа	ja

OBS: VILLKOR OCH BEGRÄNSNINGAR

Rättigheterna till Lennart Wiklands "Modern rysk grammatik" (MRG) överlämnades i maj 2013 av Lennart Wiklands arvingar till Slaviska institutionen, Stockholms universitet.

Denna pdf-utgåva av MRG får distribueras och kopieras fritt bland ryskstudenter och andra intresserade under förutsättning att filen inte ändras på något sätt och att denna sida, som redogör för rättigheterna, finns kvar.

Ingen som helst distribution, kopiering eller mångfaldigande i annan form av detta verk i kommersiellt syfte är tillåtet och sådant missbruk av rättigheterna kommer att beivras.

MODERN *Lennart Wikland* RYSK GRAMMATIK

Andra upplagan

STOCKHOLMS UNIVERSITET
Slaviska institutionen

ГРАММАТИКА СОВРЕМЕННОГО РУССКОГО ЯЗЫКА

Almqvist & Wiksell Förlag

Några källskrifter

- Грамматика современного русского литературного языка, Академия Наук СССР; Москва 1970.
- E. Daum — W. Schenk, Die russischen Verben; Max Huebner Verlag 1965.
- A. К. Демидова, Употребление наиболее употребительных глаголов в русском языке; Москва 1969.
- J. Forsyth, A Grammar of Aspect. Usage and Meaning in the Russian Verb; Cambridge University Press 1970.
- Е. М. Галкина — Федорук. Современный русский язык 2 тома, Москва 1964.
- В. В. Иванов, Краткий очерк исторической фонетики русского языка; Учпедгиз 1961.
- А. Муравьева, Русские глаголы движения; Москва 1972.
- V. Netschajeva, Schwierigkeiten der russischen Sprache; Moskau Verlag Progress 1967.
- И. М. Пулькина, Учебник русского языка для студентов-иностранцев, Москва 1968.
- И. М. Пулькина, Краткий справочник по русской грамматике, Москва 1961.
- О. П. Рассудова, Употребление видов глагола в русском языке, Москва 1968.
- А. А. Спагис, Парные и непарные глаголы в русском языке, Москва 1968.
- Д. Н. Шмелев, Архаические формы в современном русском языке, Москва 1960.
- Steinfeldt, A Russian Word-Count.
- Artiklar i Russkij язык за рубежом, årg. 1968—1973.
- R. Ekblom, Rysk grammatik.
- G. Gunnarsson — G. Jacobsson, Rysk grammatik.
- Steinitz — Tegen — Calleman, Lärobok i ryska, Sv. Bokförl. 1964.
- E. Tauschner — E. Kirschbaum, Grammatik der russischen Sprache, Berlin 1958.
- С. И. Ожегов, Словарь русского языка, Москва 1968—1971.
- Словарь ударения для работников радио и телевидения, Москва 1967.

ISBN 91-21-06269-2

© 1974 Lennart Wikland
och Almqvist & Wiksell Förlag AB

Andra upplagan
4

Tryckt på miljövänligt papper
Printed in Sweden by
Almqvist & Wiksell Tryckeri
Uppsala 1993

Kopieringsförbud

Detta verk är skyddat av upphovsrättslagen. Kopiering är förbjuden utöver vad som anges i avtalet om kopiering i högskolorna (UFB 4).

Den som bryter mot lagen om upphovsrätt kan åtalas av allmän åklagare och dömas till böter eller fängelse i upp till två år samt bli skyldig erlägga ersättning till upphovsman/rättsinnehavare.

Förord

Modern rysk grammatik är avsedd för gymnasium, universitet och självstudium. Detta vida användningsområde förklarar också bokens rätt stora omfång. Behovet av en utförligare modern rysk grammatik har gjort sig gällande icke minst genom det senaste decenniets forskning, såväl i Sovjetunionen som utomlands, inom aspektologin som aktualiserat en ny beskrivning av de ryska verben. Likaså har det känts angeläget att ägna större uppmärksamhet åt prepositionernas användning samt åt predikativerna, vilka sistnämnda bildar för ryskan så typiska strukturer. Föreliggande framställning av adjektivens komparation har delvis följt andra linjer än tidigare. Exempelsamlingen har gjorts så rikhaltig som utrymmet tillåtit, varvid de nyare sovjetförfattarna har beaktats. Ljudlära och ordbildning har givits mindre utrymme.

Gymnasiekursen i rysk grammatik torde i första hand omfatta följande avsnitt: substantivs och adjektivs böjning (1.1—1.23, 1.26—1.35, 1.37; 2.4—32), pronomen (4.1—27), räkneord (5.1—7), adverb (3.3—7, 3.17—20). Av verbläran studeras främst preteritum- och presens/futurböjning (6.11—12, 6.15—19), imperativ (6.27—33), rörelseverb (6.58) och reflexiva verb (6.68). Aspektlärans grunddrag bör kunna presenteras redan i åk 2, liksom viktigare regler för användning av aspektformerna i preteritum. Av prepositionerna studeras främst avsnittet om prepositioner med rumsbetydelse (7.4—10).

Under arbetets gång har manuskriptet granskats av Svetlana Kologrivova vid Moskvauniversitetets avdelning för ryskundervisning i utlandet. Jag tackar henne särskilt för det stora och värdefulla arbete hon nedlagt och för alla goda råd och förslag. Ludmila Rogova vid Stockholms universitet (1972—73) har granskat en del av manuskriptet (prepositions- och kasusläran), för vilket arbete jag härmed framför mitt tack. Leonid Sokolov har nedlagt ett värdefullt arbete vid korrekturläsningen av grammatiken.

L. Wikland

Förord till andra upplagan

Föreliggande upplaga skiljer sig på rätt många punkter från den första: formuleringar och exempel har ändrats, vissa tillägg har gjorts — särskilt gäller detta aspektläran och rörelseverben. Helt nytt är ett avsnitt om rysk substantiv- och adjektivbildning.

Jag vill rikta ett varmt tack till professor Anders Sjöberg vid Stockholms Universitet, som med sin välvilliga och noggranna granskning av grammatiken i dess första upplaga bidragit till ett flertal ändringar och tillägg.

Jag vill här också tacka Elisabeth Löfstrandh vid Stockholms Universitet för hennes välkomna hjälp att förtydliga och precisera avsnitten om aspekterna och rörelseverben.

Ändringar i grammatiken har också vidtagits med ledning av de råd och påpekanden som tillställts mig av kollegor och andra ryskintresserade.

Modern rysk grammatik kompletteras av två övningsböcker: *Övningsbok 1* behandlar kasus och deras viktigaste funktioner i språket och *Övningsbok 2* tar upp verbläran med tonvikt på aspekter och rörelseverb.

Stockholm i september 1979

L. Wikland

Innehållsförteckning

(Här upptas endast viktigare paragrafer. I övrigt se registret.)

1. Substantiv 1

1.1 Kännetecken 1.2 Genus 1.3 Kasus 1.4—5 Böjningsstam
1.6 Artikel 1.7 Levande — icke levande 1.8 Deklinationer

1.9—1.25 Första deklinationen

1.12 Ackusativ 1.19 Inskott av o/e 1.20 Flyktigt o/e 1.21 Speciella
böjningsformer 1.21.1 Genitiv sg på -y/-ю 1.21.2 Lokativ sg på
-ý/-ю 1.21.3 Plur. på -á 1.24—25 Betoningstyper

1.26—36 Andra deklinationen

1.30 Ackusativ 1.34 Inskott av o/e 1.36 Betoningstyper

1.37—38 Tredje deklinationen

1.39 Singularord 1.40 Pluralord 1.41 Oböjliga substantiv

2. Adjektiv 38

2.2—9 Adjektivböjning

2.4 Hård och mjuk böjning 2.12 Kortform 2.17—32 Komparation
2.35 Ryska namn

3. Adverb 59

3.3—7 Adverb på -o 3.8 Adverb på -e 3.9—14 Adverbens kompara-
tion 3.15 Adverb på -i 3.17 Pronominella adverb 3.20 Predikativer

4. Pronomen 70

4.1 Personliga pronomen 4.2 Reflexiva pronominet себя 4.4 Posses-
siva pronomen 4.5—15 Demonstrativa pronomen 4.16 Definita
pronomen 4.24 Interrogativa pronomen 4.25 Relativa pronomen
4.26 Nekande pronomen 4.27 Indefinita pronomen 4.28 Motsvarig-
heter till det svenska pronominet 'man'

5. Räkneord 98

5.1 Grundtal 5.6 Ordningstal

6. Verb **109**

6.2 Verbparadigmet 6.4 Aspektpar 6.5—8 Aspektbildning 6.9 Aktionsarter 6.10 Opariga verb 6.11 Preteritumbildning 6.12 Avvikande preteritumbildning 6.13 Preteritumformernas betoning 6.14 Preteritums aspektformer

6.15 Översikt över verbens presens/futurum-böjning

6.16 Presensböjning 6.16.1 e-böjning 6.16.2 i-böjning 6.16.3 m-böjning 6.17 **быть** 6.18 **есть** 6.19 **нет** 6.23 Användning av presens 6.24 Användning av futurum 6.27—33 Imperativ 6.31 Imperativens aspekt 6.34—37 Konjunktiv 6.38 Infinitiv 6.39 Infinitivens aspekt 6.44 Particip 6.45 Participens bildning 6.51 Participsatser 6.52 Participens kortformer 6.54—56 Passiv 6.57 Gerundier

6.58—66 Rörelseverb

6.60 Oprefigerade rörelseverb 6.62—67 Prefigerade rörelseverb 6.68—69 Reflexiva verb 6.70 Opersonliga verb 6.71—73 Verbal-substantiv

7. Prepositioner **216**

7.4—10 Prepositioner med rumsbetydelse 7.11 Prepositioner som anger avsikt eller orsak 7.12 Sättsprepositioner 7.13 Måttsuttryck 7.14 Tidsuttryck 7.15 Översikt över de vanligare prepositionerna och deras rektion

8. Kasuslära **239**

8.1 Genitiv 8.2 Dativ 8.3 Ackusativ 8.4 Instrumental

9. Konjunktioner **256**

9.2 Samordnande konjunktioner 9.3 Underordnande konjunktioner

10. Ordföljd **262**

10.2 Rak ordföljd 10.3 Omvänd ordföljd 10.4 Frågesatser 10.5 Objektens plats

Om uttal och stavning **265**

Substantiv- och adjektivbildning Verbprefix **270**

Svenskt register **280**

Ryskt register **288**

Substantiv

Существітельные

Ord som är benämningar på personer, djur, föremål eller företeelser kallas substantiv. Exempel på ryska substantiv är дом *hus*, нос *näsa*, окно *fönster*, море *hav*, книга *bok*, карта *karta*, сестра *syster*.

1.1 Ryska substantiv har följande kännetecken:

a de är **maskulina**, **feminina** eller **neutra**, dvs alla ryska substantiv fördelar sig på tre genus eller kön. Se 1.2.

(Svenskan har fyra genus: han, hon, den och det.)

b de böjs eller förändras med hjälp av ändelser i **sex kasus**. Se 1.3.

c de har två **numerus**: singular och plural (ental och flertal). (Svenska substantiv har också två numerus: bok — böcker.)

d de slutar antingen på **hårt** eller **mjukt ljud**. Se 1.4.

e de har ingen **bestämd** eller **obestämd form**: книга = /en/ bok eller boken. Se 1.6.

f de har **växlande betoning**, dvs vilken stavelse som helst i ett flerstavigt substantiv kan vara betonad. Om slutstavelsen i ett ord är betonad, talar vi om **ändelsebetoning**, om någon annan stavelse uppbär betoningen, kallas det **stambetoning**. **Rörlig betoning** har ett substantiv, om betoningen flyttar t ex från en viss stavelse i singular till en annan i plural.

g de indelas i kategorierna **levande** eller **icke levande**. Se 1.7 och 1.12, 1.30.

1.2 Genus

мужской род
женский род
средний род

Ryska substantiv fördelar sig på tre genus: **maskulinum**, **femininum** eller **neutrum**. Vilket genus ett substantiv har framgår oftast av ordets slutljud, dvs den sista konsonanten eller vokalen i grundformen.

Maskuliner slutar på konsonant, konsonant + ь, vokal + й:
стакан *glas*, учитель *lärare*, герой *hjalte*.

Femininer slutar på -a/-я eller konsonant + ь:
книга *bok*, деревня *by*, дверь *dörr*.

Neutrer slutar på -o/-e, -ё, -ьё eller -мя:
окно *fönster*, море *hav*, бельё *underkläder*, имя *namn*.

Märk a Många vanliga substantiv på konsonant +ь är maskuliner (учитель, рубль, se 1.9.2). Flertalet är dock femininer och böjs efter и-deklinationen (1.37.1).

b Bara några få neutrer slutar på -мя. De behandlas under 1.37.2.

Genusreglerna avspeglar sig också i personliga pronomins former:

maskulinum	femininum	neutrum
он han	она́ hon	оно́ det

1.2.1 Grammatiskt genus

род När substantivens genus bestäms av ordformen, dvs som i ryskan av ordens slutljud, talar vi om **grammatiskt genus**. I regel erbjuder därför inte genusbestämning av ryska substantiv någon större svårighet, om vi känner grundformen.

1.2.2 Naturligt genus eller kön

пол Ryska substantiv som betecknar människor — och många djur — har **naturligt genus**, dvs könet bestämmer ordformen. Hos substantiven мальчик *pojke* och девочка *flicka* överensstämmer alltså naturligt och grammatiskt genus.

1.2.3 Olika naturligt och grammatiskt genus

I ryskan förekommer några grammatiskt sett feminina substantiv, som betecknar manspersoner, ellet omvänt maskulina substantiv som även kan beteckna kvinnor. I de fall, då grammatiskt och naturligt genus inte överensstämmer, böjs substantivet enligt sitt grammatiska genus, medan adjektivattribut, pronomen och predikatsverb i förfluten tid (6.11) böjs enligt substantivets naturliga genus.

a **Smeknamn** som bildas till manliga förnamn slutar vanligen på -а/-я och böjs då som feminina substantiv:

Саша (Алекса́ндр), Ва́ня (Ива́н), Ми́ша (Михаи́л).

Det heter кни́га Са́ши *Sasjas bok*, ми́лый Ва́ня! *Käre Ivan!*

Я зна́ю ста́рого Ми́шу, он ра- Jag känner gamle Misja, han
бо́тал на заво́де. arbetade på fabriken.

именительный падеж кто? что?	1 nominativ anger substantivets grundform. Subjektet i en sats (och ibland predikatsfyllnaden) står i nominativ: Человѣк работѣет. Он инженерѣ.	Människan arbetar. Han är ingenjör.
родительный падеж кого? чегó?	2 genitiv anger bl a ägaren: мяч мѣльчика	pojken's boll
дательный падеж кому? чему?	3 dativ anger t ex det indirekta objektet: Он даѣт мѣльчику мяч.	Han ger pojken en boll.
винительный падеж кого? что?	4 ackusativ anger det direkta objektet: Я вѣжу мѣльчика. Я читаю кнѣгу. Я открывѣю окнó.	Jag ser pojken. Jag läser en bok. Jag öppnar fönstret.
творительный падеж кем? чем?	5 instrumental anger t ex medlet för en handling: Он пѣшет карандашóм.	Han skriver med blyerts.
предложный падеж о ком? где? о чѣм?	6 lokativ anger t ex platsen där någon eller något finns; förekommer bara efter preposition: Он живѣт в Москвѣ.	Han bor i Moskva.

1.4 Böjningsstam

När ett ryskt substantiv böjs, fogas kasusändelserna till den del av ordet, som kallas **böjningsstam**. Ett utmärkande drag hos den ryska substantivböjningen (jfr också Adjektiven) är att **hårda** och **mjuka** böjningsstammar noga hålls isär. (Undantag se 1.17.)

1.4.1 Hård och mjuk böjningsstam

Ett substantivs böjningsstam är **hård** om den slutar på hård konsonant; **mjuk**, om den slutar på mjuk konsonant eller *й* (se s 267 och 1.5.4). Böjningsstammens hårda resp mjuka karaktär särskiljer således ord som *ýгол* *hörn*, *ýголь* *kol*. Eftersom denna åtskillnad är väsentlig för förståelsen av orden, måste den också markeras vid böjningen. Härvid spelar dock vissa skrivregler (ortografin) in.

1.4.2 Böjningsändelser

Till substantiv med hård böjningsstam fogas böjningsändelser som består av någon av vokalerna *a y o y* + eventuell konsonant:

singular

N мѣльчик pojke

G/A мѣльчик -а

D мѣльчик -у

I мѣльчик -ом

När böjningsändelserna fogas till en mjuk böjningsstam, skrivs emellertid я, ю, е/ё, и, s k *j*-vokaler:

N	учитель lärare	D	учитель -ю
G/A	учител -я	I	учител -ем

I lokativ singular är ändelsen vanligen e vid såväl hård som mjuk böjning.

Märk att ändelserna vid hård resp mjuk böjningsstam i princip är desamma, tex i G/A singular [-a], i D [-u]. Skillnaden hårda/mjuka böjningsändelser är således ortografisk: *j*-vokalerna i ändelsen används för att markera att böjningsstammen slutar på mjuk *konsonant*. Av praktiska skäl förekommer dock ibland termen hårda/mjuka böjningsändelser.

1.5 Böjningsstam hos maskuliner, femininer och neutra

1.5.1 Maskulina substantivs böjningsstam är i regel identisk med grundformen (nominativformen). Stammen kan vara hård eller mjuk, såsom framhållits ovan (1.4).

hård böjningsstam	mjuk böjningsstam
мальчик pojke	учитель lärare
ученик elev	герой [geroj-] hjälte
угол hörn	уголь kol
стол bord	пролетарий [proletarij-] proletär

1.5.2 Feminina substantivs böjningsstam erhålls, om slutvokalen а/я — genusmärket — tas bort:

hård böjningsstam	mjuk böjningsstam
рыб-а fisk	тёт-я [t'ot'-] tant
девушка-а flicka	станции-я [stántsij-] station

1.5.3 Neutrala substantivs böjningsstam erhålls, om slutvokalen о/е — genusmärket — tas bort:

окн-о fönster	мор-е [mor'-] hav
ядр-о kärna	здание [zdánij-] byggnad

Beträffande böjningsstam hos neutrer som slutar på -мя se 1.37.2.

1.5.4 Böjningsstammar på *j* skiljer sig vad beträffar böjningen i vissa avseenden från övriga mjuka böjningsstammar. Böjningsstam på *j* föreligger när *j*-vokaler samt й följer efter *vokal*: герой (1.14), станция (1.32), здание (1.16), пролетарий (1.16.1). Så även efter ь, тех семья (1.31), платье (1.15).

Beträffande böjningsstammar hos substantiv som slutar på ж, ш, ч, щ, se 1.17—18 och 1.33; för substantiv på -ц, se 1.11.

1.6 Artikel

Substantivet har ingen artikel, dvs bestämd eller obestämd form hos substantivet anges ej i ryskan.

кни́га (femininum) betyder alltså **en bok** eller **boken** eller **bok**,
кни́ги (plural) svarar mot **böcker** eller **böckerna**.

1.7 Levande — icke levande

Одушевлённые —
неодушевлённые
существительные

Alla ryska substantiv indelas i kategorierna **levande** och **icke levande**.

Till **levande** — på ryska egentligen "besjälade" — räknas benämningar på levande varelser, se närmast 1.12, 1.30. Dock undantas här träd och växter, mycket lågt stående djur som амёба *amöba*, микрób *mikrob*, бацýлла *bacill* etc.

Till **icke levande** räknas alla neutrer samt maskulina och feminina tingord och benämningar på företeelser (abstrakta), men också ord för grupper av människor och djur, såsom наро́д *folk*, войска́ *trupper* etc.

- 1.7.1 Till kategorien **levande** räknas i ryskan egendomligt nog benämningar på avlidna som мертвёц, по́койник. Vidare en hel rad benämningar på leksaker och spelpjäser, såsom кúкла *docka*, ферзь *m dam* i schack, туз *ess*, козырь *m trumf* (i kortspel) etc.

Djurnamn behåller vanligen kategorien levande även om de används om föremål: слон *elefant* = löpare i schack, ко́нь *m häst* = gymnastikredskapet, зме́й *pappersdrake*.

- 1.7.2 Av лицо́ *ansikte* kan pluralformerna лица́, лиц etc användas också i betydelsen *personer* och räknas då till kategorien levande.

1.8 Substantivets deklinationer

De ryska substantiven kan med hänsyn till böjningen fördelas på tre deklinationer.

Till **första deklinationen** hör maskuliner och neutrer — utom neutrer som slutar på -мя och det maskulina *пусть väg*.

Till **andra deklinationen** hör femininer som slutar på -а och -я.

Till **tredje deklinationen** — även kallad и-deklinationen — hör femininer som slutar på ь, neutrer på -мя och det enstaka maskulina ordet *пусть väg*.

1 hård böjning

единственное

число	singular	mask	neutr
И — -о	N Там сто́ит	теáтр	крéсло
Р -а	G Здесь нет	теáтра	крéсла
Д -у	D Он подхóдит к	теáтру	крéслу
В — -о -а	A Мы в́идим	{ теáтр мáльчика (se 1.12)	крéсло
Т -ом	I Я интересую́сь	теáтром	Под крéслом леж́ит ко́шка.
П -е	L Он сид́ит в	теáтре	крéсле

множественное

число	plural		
И -ы -а	N Там сто́ят	{ теáтры мáльчики (se 1.10)	крéсла
Р -ов - —	G У нас мнóго	теáтров	крéсел (se 1.19)
Д -ам	D О́ни див́ились	теáтрам	крéслам
В -ы -а -ов	A Мы в́идели	{ теáтры мáльчиков (se 1.12)	крéсла
Т -ами	I Мы дово́льны	теáтрами	крéслами
П -ах	L Пьéса идёт в	теáтрах	В крéслах сид́ят дéти.

singular

- N Där är/står teatern/fåtöljen.
 G Här finns ingen teater / ingen fåtölj.
 D Han går fram till teatern / till fåtöljen.
 A Vi ser teatern / pojken / fåtöljen.
 I Jag är intresserad av teater. Under fåtöljen ligger en katt.
 L Han sitter på teatern / i fåtöljen.

plural

- N Där är/står teatrarna/pojkena/fåtöljerna.
 G Vi har många teatrar / fåtöljer.
 D De förvånade sig över teatrarna / fåtöljerna.
 A Vi såg teatrarna / pojkena / fåtöljerna.
 I Vi är nöjda med teatrarna / fåtöljerna.
 L Pjäsen går på teatrarna. I fåtöljerna sitter barn.

2 mjuk böjning

ед.		sing	mask		neutr
И	— -е	N Кні́га сто́ит	ру́бль	На ю́ге Чёрное	мо́ре
Р	-я	G Кні́га сто́ит два	ру́бля	Он сто́ит у	мо́ря
Д	-ю	D Я им дал по	ру́блю	Он подхо́дит к	мо́рю
В	{ — -е -я	A { Он мне даёт Я зна́ю	ру́бль го́стя	Я о́чень люблю́	мо́ре
Т	-ем	I Я доро́жу́ э́тим	ру́блём	Мы э́хали	мо́рем
П	-е	L Ско́лько копе́ек в	ру́бле?	Ло́дка пла́вает на	мо́ре

мн.		plural			
И	-и -я	N	ру́бли		мо́ря
Р	-ей	G	ру́блей		мо́рей
Д	-ям	D	ру́блям		мо́рям
В	{ -и -ей	A	{ ру́бли госте́й		мо́ря
Т	-ями	I	ру́блями		мо́рями
П	-ях	L	ру́блях		мо́рях

singular

- N Boken kostar en rubel. I söder ligger Svarta havet.
 G Boken kostar två rubel. Han står vid havet.
 D Jag gav dem en rubel var. Han går fram till havet.
 A Han ger mig en rubel. Jag tycker mycket om havet.
 Jag känner gästen.
 I Jag sätter värde på (är rädd om) den rubeln. Vi for sjövägen.
 L Hur många kopek går det på en rubel? Båten seglar på havet.

1.10 ма́льчики

Efter г, к, х skrivs inte ы utan i stället и. Maskulina substantiv med böjningsstam (1.4) på någon av konsonanterna г, к eller х får då i nominativ plural – eventuellt akkusativ plural – ändelsen и:

ма́льчик	— ма́льчики	pojkar
враг	— враги́	fienderna
Likaså det plurala	духи́	parfym

1.11 ме́сяцем — ме́сяцев

Stambetonade maskuliner (1.1f) som har böjningsstam på ц, t ex ме́сяц *månad*, har i instrumental singular ändelsen -ем och i genitiv plural ändelsen -ев. Ändelsebetonade maskuliner på ц har ändelser enligt 1.9.1, t ex оте́ц *far*: оте́ц — оте́цв.

1.11.1 **сёрдцем — лицём**

Neutrer med stam på *ц* har i instrumental singular ändelsen -ем, om de är stambetonade, t ex сёрдцем av сёрдце *hjärta*. Ändelsebetonade neutrer med stam på *ц* har i detta kasus ändelsen -ом, t ex лицём av лицо *ansikte*.

1.12 **Ackusativ**

Maskulina substantiv som betecknar personer eller levande varelser (1.7) har både i singular och plural **samma form för ackusativ och genitiv**. Dessa substantiv lånar alltså ackusativformen från genitiven. För maskulina substantiv som betecknar ting liksom för alla neutrer gäller, att ackusativformen överensstämmer med nominativformen.

Я ви́жу ма́льчика.

Я ви́жу стол.

Jag ser pojken.

Jag ser bordet.

Я встрéтил ма́льчиков.

Я купи́л столы́.

Jag mötte pojkarna.

Jag köpte borden.

Де́ти лю́бят слонá.

Де́ти смóтрят филь́м.

Barnen älskar elefanten.

Barnen tittar på en film.

Де́вочка несёт котёнка.

Она́ но́сит плáтье.

(Nom sing котёнок)

Hon (bär –) har på sig en klänning.

Tösen bär på en kattunge.

1.13 **I följande uttryck används speciella ackusativformer:**

выходи́ть } за́муж
вы́йти }

gifta sig (om en kvinna)

идти́ }
приглаша́ть } в го́сти
пригласи́ть }

gå/bjuda på kalas

1.14 **герóй**

En mindre grupp maskulina substantiv slutar i grundform på vokal +й. De har mjuk böjningsstam, dvs denna slutar egentligen på *j*, se 1.5.4, varför *j*-vokaler fogas till stammen.

Observera, att ändelsen i genitiv plural är helt regelbunden, dvs -ев.

singular

plural

N герóй hjälte

герóи

G герóя

герóев

D герóю

герóям

A герóя

герóев

I герóем

герóями

L о герóях

о герóях

På samma sätt böjs t ex слýчай *händelse* och чай *te*, vilka dock har ackusativ = nominativ.

1.14.1 муравей

Hos муравей *myra*, G sing муравья́ följer -ь med genom böjningen (stam på *j*, se s 268). -e i N sing är flyktigt (jfr 1.20): муравей, муравья́, муравью́ etc.; pl. муравьи́, муравьев etc.

Så böjs också воробей *sparv* och соловей *näktergal*.

1.15 платье

Hos de rätt fåtaliga neutrer som i grundform slutar på -ье hör ь till böjningsstammen och står därför kvar framför kasusändelserna (stam på *j*). Böjningsmönster är мопе (1.9.2), men i genitiv plural har dessa neutrer ändelsen -ев.

singular	plural
N/A платье́ klänning	платья́
G платья́	платьев
D платью́	платьям
I платьем	платьями
L платье́	платьях

Som платье́ böjs också счастье́ *lycka* och några andra.

1.15.1 воскресение

I äldre ryska skrevs många neutrer, som nu slutar på -ие, i grundform med ь i st f и. Som en kvarleva av denna stavning får vi betrakta ord av typen воскресение *söndag*. (Detta ord har f ö en sidoform på -ие: воскресение *upprståndelse*.) I genitiv plural har dessa ord vanligen samma ordslut som neutrerna på -ие (1.16), nämligen й, dvs de slutar på själva böjningsstammen.

1.16 здание — в здании — зданий

En stor grupp neutrer slutar i grundform på -ие. Bl a hör hit många verbalsubstantiv (6.72), som i svenskan ofta motsvarar verbalavledningar på -andet, -endet eller -ningen (t ex sökandet, seendet, läsningen): телевидение *TV* (eg. *teleseende*), желание́ *önskan, önskning* m fl. Böjningsstammen hos dessa substantiv slutar på *j*, och mjuk böjning enligt 1.9.2 används. I genitiv plural förekommer ingen ändelse, utan det är själva stammen som stavas й (efter vokal i slutljud, jfr s 268). Detta framgår tydligt, om ordet здание skrivs med latinska bokstäver: N sing: 'zdanij-e', G plur: 'zdanij-'. Observera ändelsen и i lokativ singular!

	singular	plural
N	здáние byggnad	здáния
G	здáния	здáний
D	здáнию	здáниям
A	здáние	здáния
I	здáнием	здáниями
L	в здáнии	в здáниях

1.16.1 пролетáрий

Några enstaka maskulina substantiv slutar i grundform på -ий (Förväxla inte dessa med substantiverade adjektiv av typen рабóчий 2.10—11!). De har i lokativ singular ändelsen -и och i genitiv plural -ев. Ex. пролетáрий *proletär*, санатóрий *sanatorium*.

Пролетáрии всех стран — соединяй- Proletärer i alla länder — förenen er! тесь!

В éтом санатóрии отдыха́ют лю́ди På det här sanatoriet rekreerar sig
из всего́ Сою́за. folk från hela Sovjet.

1.17 товáрищ — товáрищи — товáрищей

Substantiv vilkas böjningsstam slutar på någon av konsonanterna ж, ш; ч, щ får i nominativ plural -и och i genitiv (ackusativ) plural -ей.

Efter de hårda konsonanterna ж och ш skrivs aldrig ы utan и.

Efter de mjuka konsonanterna ч, щ skrivs inte я eller ю utan а och у.

På grund av dessa skrivregler markerar därför inte ändelserna om böjningsstammen är mjuk eller hård. Dessutom gäller för dessa substantiv, att betoningen avgör om ändelsen i instrumental singular skall vara hård eller mjuk:

Stambetonade maskuliner och neutrer på ж, ш; ч, щ har -ем i instrumental singular.

Ändelsebetonade maskuliner och neutrer på ж, ш; ч, щ har -ом.

För böjningen av feminina substantiv med böjningsstam på ж, ш; ч, щ, se 1.33.

Я игра́ю с товáрищем.

Jag leker med kamraten.

Де́вочка пи́шет карандашо́м.

Flickan skriver med pennan.

	sing mask	plural
N	товáрищ kamrat	товáрищи
G	товáрища	товáрищей
D	товáрищу	товáрищам
A	товáрища	товáрищей
I	товáрищем	товáрищами
L	о товáрище	о товáрищах

Ändelserna är alltså hårda i singular med undantag för instrumental-ändelsen som är mjuk enligt regeln ovan. I plural är ändelserna också hårda, om vi undantar nominativ och genitiv/ackusativ.

1.18 учі́лице

Neutrer med böjningsstam på ж, ш; ч, щ följer samma regler för böjningen som maskulinerna i 1.17.

sing	plural
N учі́лице <i>n</i> läroanstalt	учі́лица
G учі́лица	учі́лиц
D учі́лицу	учі́лицам
A учі́лице	учі́лица
I учі́лицем	учі́лицами
L об учі́лице	об учі́лицах

Sådana ord med ändelsebetoning har i instrumental singular ändelsen -ом: плечо́ *axel* — плечо́м.

1.18.1 городи́ще

Maskuliner som är utbildade med suffixet -ище enligt 1.2.4, *tex* городи́ще *jättestad*, böjs vanligen som учі́лице (ovan).

1.19 Inskott av o/e i genitiv plural hos neutrer

I genitiv plural har neutrer normalt ingen ändelse. Om ordstammen slutar på två konsonanter och någon av dem är г, к, ц eller м, н, л, р, inskjuts mellan de två slutkonsonanterna en stödvokal o eller e.

Om den första av de två slutkonsonanterna är г eller к inskjutes ett o; i övriga fall inskjutes ett e.

N singular	N plural	G plural
окно́ fönster	о́кна	о́кон
стекло́ glas/ruta/ men	сте́кла	сте́кол
крéсло fåtölj	крéсла	крéсел
ко́льцо́ ring	ко́льца	ко́лец
письмо́ brev	пи́сьма	пи́сем
око́шко /bank/lucka	око́шки	око́шек
се́рдце hjärta	се́рдца	се́рдце́

Märk 'växlingen' ь—e i *tex* письмо́—пи́сем.

Hos några ord på л och р saknas vokalinscott:

го́рло strupe	го́рла	го́рл
---------------	--------	-------

Märk яйцо́ ägg яйца яи́ц

1.19.1 Undantag:

Neutrer som slutar på -ство får inget vokalinskott i genitiv plural:

N sing	N plur	G plur
госудáрство stat	госудáрства	госудáрств

1.20 "Flyktigt" o/e

1.20.1 Hos många maskulina substantiv som slutar på -ец, -ок, -ень, -онь bortfaller avledningsändelsens o eller e vid böjning. (Jämför fågel — fåglar, nagel — naglar.)

singular

N	Мой	оте́ц	рабо́тает в Москвѐ.
G	У	отца́	но́вая маши́на.
D	Я дал	отцу́	красный га́лстук.
A	Она́ любит	отца́	
I	Он стал	отцо́м	
L	Об	отце́	не бу́дем говори́ть.

N	Min far arbetar i Moskva.	A	Hon älskar far.
G	Far har en ny bil.	I	Han blev far.
D	Jag gav far en röd halsduk.	L	Vi ska inte tala om far.

plural

отцы́, отцо́в, отца́м, отцо́в, отца́ми, об отца́х.

Flyktigt e/ë/o förekommer vidare i bl a:

ка́мень sten — ка́мня, ка́мню, ка́мнем, на ка́мне

plural: ка́мни, камне́й, ка́мням etc.

ве́тер vind — ве́тра

замо́к lås — замка́ замо́к slott — за́мка

огóнь eld — огня́ кусо́к bit — кусо́ка

осёл åsna — ослá но́готь nagel — но́гтя

уго́л hörn, vinkel — угла́ уго́ль kol — у́гля

ребёнок barnunge — ребёнка ко́тёнок kattunge — котёнка

хребёт bergskedja — хребта́

Obs.: инди́ец indier — инди́йца за́яц hare — за́йца

боё́ц soldat — бойца́ заём lån — за́йма

Märk Mjukt л markeras med ь efter bortfall av e i avledningsändelsen -ец: па́лец finger — па́льца; комсомо́лец — комсомо́льца
Likaså markeras mjukt н i конёк skridsko — коньки́ (plural)

o/e är ej flyktigt i bl a:

вече́р kväll — вече́ра

оле́нь hjort — оле́ня

восто́к öster — восто́ка

подле́ц usling — подлеца́

знато́к kännare — знатока́

прито́к biflod — прито́ка

наме́к antydning — наме́ка

уро́к lektion — уро́ка

1.20.2 день — дня

Några enstaviga maskuliner har flyktigt o/e i själva stamstavelsen. (Orsaken är att e ersätter äldre ь och о ь, t ex день *dag* av днь, рот *mun* av рѣть, лоб *panna* av лѣбъ.)

	sing	plur		sing	sing
N	день	дни	N	рот	лоб
G	дня	дней	G	рта	лба
D	дню	дням	D	рту	лбу
A	день	дни	A	рот	лоб
I	днём	днями	I	ртом	лбом
L	о дне	о днях	L	во рту	на лбу

Likaså: лёд *is* — льда, льду, льдом, на льду.
лев *lejon* — льва, льву, львом, о льве.

1.21 Speciella böjningsformer

Äldre ryska hade fler böjningsformer än modern ryska, och många av de "avvikelser" från substantivens normala böjningsschema som möter i dagens ryska återspeglar tidigare böjningstyper. I några fall står de som varianter vid sidan om de standardiserade formerna, ibland har de speciell betydelse och användning.

1.21.1 Genitiv singular på -y/-ю hos maskulina substantiv

a -y/-ю ger partitiv betydelse. Denna genitiv förekommer hos några få substantiv — endast maskulina — och anger en del av eller **begränsad mängd**. Denna partitiva genitiv är vanlig speciellt i talspråk i följande uttryck:

много/мало народу mycket/litet folk; много/мало сѣру mycket/litet snö; стакáн чаю ett glas te; кусо́к/килогра́мм са́хару en bit/ett kilo socker; сто гра́мм сы́ру 100 gr ost. Det heter även купи́ть ри́су/ше́лку köpa ris/silke.

Märk сто гра́мм хлѣ́ба 100 gram bröd. хлеб *bröd* har ej genitivändelsen -y.

b -y/-ю, i stället för -a/-я, står i några vanliga rums- och tidsadverbial efter de genitivstyrande prepositionerna с, от, из *från* och до *till*, vilka vanligen blir betonade:

Он вѣ́шел из до́му
(eller из до́ма).

С ча́су на час мы ждѣ́м егó.

Han har gått hemifrån (ut ur huset).

Vi väntar honom vilket ögonblick (vilken timme) som helst.

С часу до двух перерыв.
Я знаю его только с виду.

Från kl. 1 till 2 är det paus.
Jag känner honom bara till utseendet.

Märk uttrycken: с смеху *av skratt* (även с смеха); с испугу *av förskräckelse*; со страху *av förfäran*.

с -у/-ю förekommer dessutom i några uttryck nekade med ни: ни разу *inte en enda gång*; ни шагу *inte ett steg*.

1.21.2 Lokativ singular på -ý/-ю

Några huvudsakligen enstaviga maskulina ord uppträder i lokativ singular efter prepositionerna в och на med en form på betonat -ý/-ю.

Зимой Чехов жил в Крымѹ.

På vintrarna bodde Tjechov på Krim.

Хорошо отдыхать в лесѹ.

Det är skönt att ta en paus i skogen.

Шарф висит в шкафѹ.

Halsduken hänger i skåpet.

На берегу стоит дача.

På stranden ligger en sommarstuga.

В порту стоит пароход.

I hamnen ligger (eg. står) ett fartyg (en ångbåt).

Собака лежит на полу.

Hunden ligger på golvet.

Смотри! Что у неё во рту?

Titta! Vad har den/hon i munnen?

в бою i striden
в этом году i år
в прошлом году i fjol
в каком году? vilket år?
в котором часу? hur dags?
в жару i feberyra
в плену i fångenskap
в саду i trädgården
в тылу baktill; i ryggen

на боку på sidan
на борту ombord (på en farkost)
на Дону vid Don
на краю på kanten
на лугу på ängen
на льду på isen
на мосту på bron
на углу på hörnet
в углу i hörnet
на ходу under gång, i förbifarten
на виду у всех i allas åsyn

ввиду того, что med hänsyn till att

Observera, att inte alla enstaviga maskuliner får denna lokativ singularform på -у. Det heter alltså:

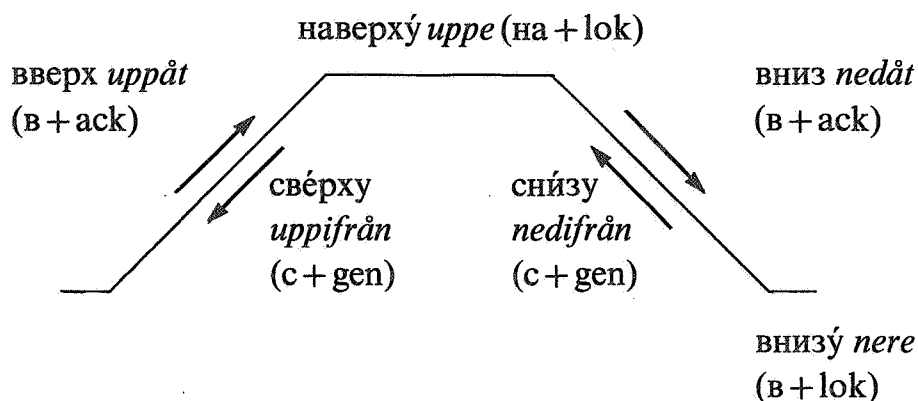
Он живёт в доме.

Han bor i huset.

Книга лежит на столе.

Boken ligger på bordet.

Märk följande rumsadverb bildade av низ *nedre del* och верх *övre del, topp*:

1.21.3 берега́ — города́ — докторá

Några vanliga maskulina substantiv får i nominativ plural ändelsen -á/-я i st f den regelbundna -ы/-и. Denna ändelse (som bl a hörde hemma i fornryskans tvåtalsböjning) är alltid betonad.

Москвá и Ленингрáд — больш́ие городá.

Moskva och Leningrad är stora städer.

Эти домá нóвые.

Dessa hus är nya.

У Мáши крас́ивые глазá.

Masja har vackra ögon.

Orden kan indelas i följande grupper:

a parvis förekommande föremål:

бéрег — берега́ strand

рог — рогá horn

глаз — глазá öga

рука́в — рукава́ ärm

край — кра́я kant

b några lånnord på -ор/-ер samt (genom analogi) учíteль

до́ктор — докторá doktor профе́ссор — профессорá professor

но́мер — номерá nummer учíteль — учителя́ lärare

c vidare de vanliga orden:

а́дрес — адресá adress

о́стров — островá ö

вéчер — вечерá afton

па́спорт — паспортá pass

го́лос — голосá röst

пóезд — поездá tåg

го́род — городá stad

про́пуск — пропускá passersedel

дом — домá hus

цвет — цвета́ färg

лес — лесá skog

(мен цвето́к — цветы́ blomma)

1.21.4 брат — бра́тья; друг — друз́ья

Några få men mycket frekventa maskuliner har i nominativ plural ändelsen -ья och får sedan mjuka ändelser i plural. I singular böjs de regelbundet enl. 1.9.1.

Märk att друг *vän* har den för ryskan ovanliga konsonantväxlingen $г > з$ i plural.

”Бра́тья Карама́зовы” — из-
вѣстный рома́н Досто́евского.
Мо́и дру́зья не зна́ют об э́том.

”Bröderna Karamasov” är en
berömd roman av Dostojevskij.
Mina vänner vet inte om detta.

Med hänsyn till ändelsen i genitiv plural delar sig dessa ord i två grupper:

plural

N бра́тья
G бра́тьев
D бра́тьям
A бра́тьев
I бра́тьями
L о бра́тьях

дру́зья
дру́зей
дру́зьям
дру́зей
дру́зьями

Som бра́тья böjs i plural:

сту́лья *stolar* av стул;

ли́стья *blad* (på träd) av лист.

(Till denna grupp ansluter sig
neutrer enl. 1.21.5.)

Som дру́зья böjs i plural:

му́жья */ähta/ män* av муж;

сыно́вья *söner* av сын.

(Obs. stamförlängning)

Märk Några av dessa maskuliner har dubbla pluralformer med olika betydelse, t ex

sing

лист *blad*
по́вод *anledning, töm*
зуб *tand*

plural

ли́сты *pappersark*
по́воды *anledningar*
зубы́ *tänder*

ли́стья *löv*
пово́дья/пово́да *tyglar*
зубья́ *sågtänder*

1.21.5 де́рево — дере́вья

Även några neutrer har ändelsen -ья i nominativ plural och får därmed mjuka ändelser i plural. I singular böjs de regelbundet som neutrer med hård böjningsstam (1.9.1). Genitiv plural har ändelsen -ьев (jämför 1.21.4).

N sing

де́рево *träd*
пе́ро *penna*
крыло́ *vinge*
дно *botten*

N plur

дере́вья
пе́рья
кры́лья
до́нья

G plur

дере́вьев
пе́рьев
кры́льев
до́ньев

D plur

дере́вьям etc.
пе́рьям etc.
кры́льям etc.
до́ньям etc.

1.21.6 гра́жданин — гра́ждане

Några personbeteckningar på -анин bildar plural utan suffixet -ин. Nominativ plural slutar på -е och genitiv plural saknar ändelse. Övriga kasusändelser är regelbundna och hårda. Gruppen uppvisar ett flertal avvikelser i böjningen.

Они́ гра́ждане Со́ветского
Сою́за.

De är sovjetiska medborgare.

Till de vanligare orden i denna grupp hör:

N sing	N plur	G plur
англича́нин engelsman	англича́не	англича́н
гражда́нин medborgare	гра́ждане	гра́ждан
крестья́нин *bonde	крестья́не	крестья́н

* I Sovjetunionen nu vanligen колхо́зник.

Avvikande pluralböjning har:

господи́н herr/e (ej sovjetmedborgare)	господа́	госпо́д
хозя́ин värd	хозя́ева	хозя́ев

1.21.7 у́хо — у́ши — уше́й

I stället för den normala ändelsen -a/-я uppträder hos några neutrer i nominativ plural -и (dels genom inflytande från maskulinernas pluraländelse, dels en kvarleva av den gamla tvåtalsändelsen — jämför двéсти *tvåhundra*).

Gamla tvåtals-(dualis-)ord:

N sing	N plur	G plur	D plur
вэ́ко ögonlock	вэ́ки	век	вэ́кам
плечо́ axel	плéчи	плеч	плечáм
у́хо öra	у́ши	уше́й	ушáм (Obs x → ш)
колéно knä	колéни	колéней	колéням

Den 'regelbundna' pluralen колéна — колéн etc betyder *släktled, ätt*.

Hit hör också diminutivformer såsom

о́чки glasögon	о́чкóв	о́чка́м	
(av ett föråldrat о́ко öga: о́чи; numera глаз — глаза́)			
я́блоко äpple	я́блоки	я́блок	я́блокам
око́шко lucka	око́шки	око́шек	око́шкам
ли́чко litet ansikte	ли́чки	ли́чиков	ли́чикам

Märk böjningen hos följande neutrer:

N sing	N plur	G plur	D plur
о́блако moln	облака́	облако́в	облака́м etc.
су́дно fartyg	суда́	судо́в	суда́м

vilka "lånat" ändelsen i genitiv plural från maskulinerna.

1.21.8 **не́бо** *himmel* och **чу́до** *under* har stamförlängning med -ec- i plural:

N sing	N plur	G plur	D plur
не́бо	небеса́	небе́с	небеса́м
чу́до	чудеса́	чуде́с	чудеса́м

Jämför adjektivet чудесный *underbar*.

Även сло́во *ord* har i ett äldre språk haft stam på -c- vilket märks i словесность *litteratur*.

1.21.9 **Ord på -ёнок**

Како́й у тебя́ ми́ленький котё- En sån söt kattunge du har! —
нок! — Да, у на́шей ко́шки ро- Ja, vår katt har fått kattungar.
ди́лись котя́та.

Ord på -ёнок, som betecknar *ungar*, har i nominativ plural former på -я́та. Detta suffix lägges direkt till ordstammen (som man får sedan singularsuffixet -ёнок tagits bort). Genitiv (och ackusativ) plural saknar ändelse:

В корзи́не я уви́дел пять котя́т, I korgen såg jag fem kattungar,
а на полу́ лежа́ли ещё́ два ко- och på golvet låg två till.
те́нка.

N sing	N plur	G plur
цыплёнок <i>kuckling</i>	цыпля́та	цыпля́т
жеребёнок <i>förlunge</i>	жереб́ята	жереб́ят
щенок <i>hundvalp</i>	щеня́та el. щенки́	щеня́т

Skilda pluralformer med olika betydelse har ребёнок *barn/unge/*: де́ти *barn* (se 1.22) och ребя́та *ungar, grabbar*.

Он уже́ не ребёнок. Han är inte längre ett barn.
Ну, ребя́та, пойдём в кино́! Nå, grabbar, då går vi på bio!

1.21.10 **Maskuliner utan ändelse i genitiv plural**

Я мно́го раз ви́дел э́тот филь́м. Jag har sett den här filmen många gånger.

В Ленингра́де живу́т три с полови́ной миллио́на челове́к. I Leningrad bor 3 1/2 milj. människor.

Не́сколько солда́т сто́ят на углу́ у́лицы. Några soldater står i gathörnet.

Maskulinernas vanligaste ändelse i genitiv plural är -ов, om stammen slutar på hård konsonant — se 1.9.1. Ett fåtal maskulina substantiv med hårt ordslut saknar dock (liksom neutrerna) ändelse i genitiv plural:

a några personbeteckningar (1.21.6):

N sing	N plur	G plur
англича́нин engelsman	англича́не	англича́н
партиза́н partisan	партиза́ны	партиза́н

b några 'pariga' substantiv:

глаз öga	глаза́	глаз
сапо́г stövel	сапоги́	сапо́г
чуло́к strumpa	чулки́	чуло́к

c några med räkneord/mängdord ofta förbundna substantiv:

грамм gram	гра́ммы	гра́мм (гра́ммов)
раз gång	(ра́зы)	раз
челове́к människa	лю́ди (se 1.22)	челове́к

Likaså

(во́лос hårstrå)	во́лосы hår	волóс
------------------	-------------	-------

1.22 сосёд — лю́ди — де́ти

сосёд *granne* böjs i singular som ett regelbundet maskulinum enligt 1.9.1 men får i plural mjuka ändelser:

plur	N	G	D	A	I	L
сосё́ди	сосё́дей	сосё́дям	сосё́дей	сосё́дями	сосё́дях	

лю́ди *människor, folk* och де́ти *barn* har båda förlorat sin singular-form, som numera ersätts av челове́к resp. ребёнок (formen дитя́ *n. ett barn* möter endast i visor och ålderdomligt språk):

Märk betoningen:

plural

N лю́ди		де́ти игра́ют	} во дворе́. на дворе́.
G люде́й	У них трóе	детёй	
D лю́дям	Я жела́ю	де́тям успе́хов.	
A люде́й	Она́ любíт	детёй	
I людьми́	Он занима́ется с детьми́		
L лю́дях	Они́ говоря́т о	де́тях	

Observera ändelsen i instrumental plural -ьми́.

N Barnen leker på gården/ute.	A Hon älskar barn.
G De har tre barn.	I Han sysslar/läser med barnen.
D Jag önskar barnen framgång.	L De talar om barnen.

1.23 Год 'år' böjs regelbundet i alla former men efter räkneord används i genitiv plural formen лет (av léto sommar):

Емý 35 /три́дцать пять/ лет. Han är 35 år.

Plural: го́ды/года́, го́дов, го́дам, го́дами, го́дах.

1.24 Maskulinernas viktigare betoningstyper

A Fast betoning

1 Stambetoning förekommer hos:

a) ett mindre antal

enstaviga ord, såsom:

бра́к äktenskap

звук ljud

зна́к tecken

b) lånord (se dock 2 och 3):

стака́н glas

тури́ст turist

швед svensk

c) två- och flerstaviga, särskilt

hos dem med obetonad ändelse-
vokal:

вторни́к tisdag

не́мец tysk

sg N теа́тр (teater)

G теа́тра

D теа́тру

A теа́тр

I теа́тром

L теа́тре

pl N теа́тры

G теа́тров

D теа́трам

A теа́тры

I теа́трами

L теа́трах

2 Ändelsebetoning i alla böjda former vanlig hos:

a) många enstaviga

ру́бль rubel

сто́л bord

b) tvåstaviga med betnad

flyktig ändelsevokal

огóнь eld

оте́ц fader

c) ord på

-а́к: дура́к dumbom

-я́к: моря́к sjöman

-и́к/-ы́к: язы́к språk

-а́ж/-а́ш: эта́ж våning

-а́рь: слова́рь ordbok

-я́брь: сентя́брь september

d) рука́в ärm

уго́л—угла́ hörn

sg N стари́к (gubbe)

G стари́ка

D стари́ку

A стари́ка

I стари́ком

L стари́ке

pl N стари́ки

G стари́ков

D стари́кам

A стари́ков

I стари́ками

L стари́ках

B Rörlik betoning

- 3 sing stambetonad —
 pl ändelsebetonad
 så betonas i regel ord med L
 på -ý/-ю 1.21.2 eller N pl på
 -á/-я 1.21.3

час, шаг, ряд har ändelse-
 betoning efter два, три,
 четыре.

sg N сад (trädgård)

G са́да

D са́ду

A сад

I са́дом

L в са́ду

о са́де

pl N сады́

G садо́в

D сада́м

A сады́

I сада́ми

L сада́х

- 4 sing stambetonad —
 pl ändelsebetonad utom N
 (ev A)
 så betonas ett litet antal,
 huvudsakligen enstaviga ord:
 вор тjuv

гость gäst

гусь gås

зверь vilddjur

зуб tand

лось älg

Exempel på tvåstaviga:

голубь duva

камень sten

лебедь svan

соболь sobel

sg N волк (varg)

G во́лка

D во́лку

A во́лка

I во́лком

L во́лке

pl N во́лки

G волко́в

D волка́м

A волко́в

I волка́ми

L волка́х

1.25 Neutrernas viktigare betoningstyper

- 1 Stambetonning är vanlig hos:
 a) flerstaviga ord, som ej
 betonar sista stavelsen, såsom
 verbalsubst. på -ание/-ение
 b) några tvåstaviga
 блюдо maträtt
 болото träsk

sg N желáние

(önskan)

G желáния

D желáнию

A желáние

I желáнием

L желáнии

véko ögonlock
 górho strupe
 krésló fátölj
 plátje klänning
 sólne sol
 čúvstvo känsla

pl N želánja
 G želánij
 D želánijam
 A želánja
 I želánijami
 L želánjaj

2 Ändelsebetoning i både singular och plural;

denna betoningstyp är
 ovanlig hos neutrer men
 förekommer
 a) hos flerstaviga med betonat
 avledn. suffix på -stvó. De
 saknar vanligen plural
 b) hos några enstaka
 белѣ underkläder
 крыльцо yttertrappa
 молоко mjölk
 серебро silver

sg N торжество
 (triumf)
 G торжествá
 D торжествý
 A торжество
 I торжествóm
 L торжествé

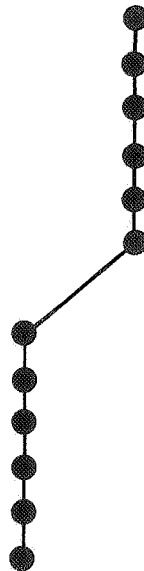
3 sing ändelsebetonad —

i pl flyttas tonvikten
 en stavelse mot ordets
 början;
 så betonas flertalet
 två- och trestaviga
 ord med ändelsebetoning

i N sg
 ремесло : ремёсла hantverk
 село : сёла by : byar

sg N окно (fönster)
 G окнá
 D окнý
 A окно
 I окнóm
 L окнэ

pl N óкна
 G óкон
 D óкнам
 A óкна
 I óкнами
 L óкнах

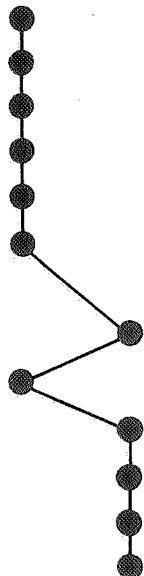

4 sing stambetonad —

i pl flyttas tonvikten
 till ordslutet*;
 så betonas två- och trestaviga
 ord med stambetoning i N sg
 зеркало : зеркалá spegel
 поле : полý fält

sg N слóво (ord)
 G слóва
 D слóву
 A слóво
 I слóвом
 L слóве

pl N словá
 G слов
 D словám
 A словá
 I словáми
 L словáх

* Märk dock:

дерево : деревýя träd
 озеро : озёра sjö

Второе
склонение

1.26 Andra deklinationen

1 hård böjning

ед.		singular	
И	-а	N	Вот моя кóмната!
Р	-ы	G	О́кна э́той кóмнаты ма́ленькие.
Д	-е	D	Они́ това́рищи по кóмнате
В	-у	A	{ Я вхожу́ в кóмнату Я зна́ю Тама́ру
Т	-ой*	I	Под э́той кóмнатой нахо́дится ва́нная.
П	-е	L	Мы живём в э́той кóмнате

мн.		plural	
И	-ы	N	Э́то мой { кóмнаты де́вушки (se 1.27)
Р	--	G	В кварта́йре пять кóмнат
Д	-ам	D	Он хо́дит по кóмнатам
В	-ы	A	{ Посмо́трим кóмнаты! Я зна́ю де́вушек (se 1.34)
Т	-ами	I	Дом с пятью́ кóмнатами продаётся.
П	-ах	L	В э́тих кóмнатах но́вая ме́бель.

singular	plural
N Här är mitt rum!	N Det är mina rum / flickor.
G Fönstren i det här rummet är små.	G I lägenheten finns fem rum.
D De är rumskamrater.	D Han går omkring i rummen.
A { Jag går in i rummet. Jag känner Tamara.	A { Låt oss se på rummen. Jag känner flickorna.
I Under det här rummet finns badrummet.	I Ett hus med fem rum säljes.
L Vi bor i det här rummet.	L I de här rummen är nya möbler.

Märk att "levande" femininer i plural har samma form för ackusativ och genitiv, se 1.30.

* I poesi och äldre prosa förekommer ändelsen -ою istället för -ой i instrumental singular.

2 mjuk böjning

ед.		singular			
И	-я	N		недѣля	— часть мѣсяца.
Р	-и	G	В началѣ	недѣли	я уѣду.
Д	-е	D	Ко вторóй	недѣле	я бѹду дóма.
В	-ю	A	Раз в	недѣлю	мы хóдим в теáтр.
Т	-ей	I	Недѣля за	недѣлей	онѣ оставáлись там.
П	-е	L	На бѹдущей	недѣле	начнѣтся курс.
мн.		plural			
И	-и	N	Пѣрвые	недѣли	январѣ бѣли óчень сурóвы.
Р	(-ѣ)*	G	Пять	недѣль	мы ждáли отвѣта.
Д	-ям	D	Благодарѣ	недѣлям	в санатóрии он вѣздоровел.
В	-и	A	В послѣдние	недѣли	гóда у нас кани́кулы.
Т	-ями	I	Лѣтними	недѣлями	я дорожѹ бóльше всегó.
П	-ях	L	Мы говорѣм о	недѣлях	пѣред егó отъѣздом.

singular

- N Veckan är en del av en månad.
 G I början av veckan reser jag.
 D I veckan därpå är jag hemma.
 A En gång i veckan går vi på teatern.
 I Vecka efter vecka stannade de där.
 L I nästa vecka börjar kursen.

plural

- N Första veckorna i januari rådde mycket sträng kyla.
 G I fem veckor väntade vi på svar/et/.
 D Tack vare veckorna på sanatoriet tillfrisknade han.
 A De sista veckorna av året har vi ferier.
 I Mest av allt värdesätter jag sommarveckorna.
 L Vi talar om veckorna före hans avresa.

* -ѣ i genitiv plural är ingen ändelse utan markerar mjukt stamslut.

1.27 кні́га — кні́гі

Efter konsonanterna г, к, х skrivs inte ы utan и. Detta medför, att feminina substantiv med stam på någon av dessa konsonanter har ändelsen -и i genitiv singular och nominativ (ev ackusativ) plural. Jfr 1.10.

На столé лежáт кні́гі.

Вот мяч дéвочки.

Я берú/возьмú дéньги.

На bordet ligger böcker.

Här är flickans boll.

Jag tar pengarna.

Дéньги *pengar* är nominativ plural av en numera obruklig singularform деньгá, ett gammalt mynt.

1.28 с учíтельницей

Feminina substantiv med stam på -ц växlar i instrumental singular mellan е och о i ändelsen (se även 1.11). Är ordet stambetonat blir ändelsen i instrumental singular -ей, medan de ändelsebetonade har -ой.

Я говорú с учíтельницей.

Дéвочка играёт с овцой.

Jag talar med lärarinnan.

Flickan leker med fåret.

1.28.1 под землѐй

Ändelsebetonade mjuka feminina substantiv har i instrumental singular ändelsen -ѐй: под землѐй *under marken* av землѧ *mark, jord*.

1.29 -ей i genitiv plural hos några feminina substantiv. Några få substantiv på -я eller -ѧ får i genitiv plural ändelsen -ей:

N sing	N plur	G plur	D plur
дѧдѧ farbror	дѧди	дѧдей	дѧдѧм
ноздѧрѧ näsborre	ноздѧри	ноздѧрѧй	ноздѧрѧм
Likaså (jfr 1.33)			
юношѧ yngling	юноши	юношей	юношѧм

1.30 Ackusativ plur = Genitiv plur

Feminina substantiv som betecknar levande varelser (se 1.7) har i ackusativ *plural* samma form som i genitiv; i singular finns endast *en* ackusativform (y/ю) för alla feminina substantiv av denna böjningstyp:

”levande”

Я знаю́ этих де́вушек хоро́шо.
 Jag känner de här flickorna väl.
 Ма́ша одева́ет и раздева́ет
 свои́х кúкол (se 1.34, 1.7.1).
 Masja klär på och av sina
 dockor.

”icke levande”

Они́ покупа́ют кни́ги у нас.
 De köper böcker hos oss.
 Э́ти ска́зки она́ зна́ет наизу́сть.
 De här sagorna kan hon utantill.

1.31 семья́

Feminina substantiv med **ь** i stammen bibehåller **ь** i alla kasusändelser utom genitiv plural, som slutar på **-ей** (stam på **j**, se 1.5.4 och s 268):

N sing	N plur	G plur	D plur
се́мья́ familj	се́мьи	се́мей	се́мьям
ста́тья́ artikel	ста́тьи	ста́тей	ста́тьям

Observera instrumental singular: се́мьей, ста́тьей

1.32 ста́нция

Feminina substantiv som i nominativ singular slutar på **-ия** bildar en rätt stor grupp där många lånord ingår som motsvarar de svenska lånorden på **-tion** (t ex station). De böjs som неде́ля (1.26.2) men i dativ och lokativ singular är ändelsen **-и**; i genitiv plural markerar **-й** själva stamslutet (dvs **j**, jfr 1.16):

singular	plural
N ста́нция station	ста́нции
G ста́нции	ста́нций (Obs ingen ändelse!)
D ста́нции	ста́нциям
A ста́нцию	ста́нции
I ста́нцией	ста́нциями
L на ста́нции	на ста́нциях

Мärk Så böjs även nationsnamn på **-ия**: Шве́ция (Sverige), в Шве́ции.

1.32.1

Feminina substantiv med annan vokal än **-и** i stammen får också **-й** i genitiv plural (= stamslutet):

алле́я allé—G sing алле́и, D/L sing алле́е (obs **-е**), N plur алле́и, G plur алле́й
 Likaså: змея́ orm (I sing зме́ей), N plur зме́и, G plur зме́й.

1.33 кры́ша — кры́ши

Feminina substantiv med böjningsstam på **ж, ш, ч, щ** behandlas på samma sätt som motsvarande maskulina och neutrala substantiv, se 1.17, 1.18. Genitiv singular och nominativ (ev ackusativ) plural slutar på **и**. I instrumental singular växlar ändelsen **-ей** hos stambetonade med **-ой** hos ändelsebetonade. I genitiv plural saknas vanligen ändelse, men ibland förekommer **-ей**.

	singular	plural
N	кры́ша tak	кры́ши
G	кры́ши	крыш
D	кры́ше	кры́шам
A	кры́шу	кры́ши
I	кры́шей	кры́шами
L	на кры́ше	на кры́шах

Det ändelsebetonade душá *själ* heter i I sing душóй, G pl душ. Свечá *stearinljus* har I sing свечóй och G pl свечéй (eller свеч).

1.34 Inskott av o/e i genitiv plural hos feminina substantiv

Eftersom de flesta feminina substantiv efter andra deklinationen saknar ändelse i genitiv plural*, och ordstammen relativt ofta slutar på två eller flera konsonanter, måste man här skjuta in en stödjevokal o eller e mellan de avslutande konsonanterna. Detta inträffar, om en av dessa är någon av konsonanterna к, г, х, ц, н, л, р, м (jämför 1.19).

o inskjutes i två fall: 1) hård konsonant (utom ж, ш, ц) + к;

2) $\left. \begin{array}{l} \text{к} \\ \text{г} \\ \text{х} \end{array} \right\} + \text{konsonant}$

I övriga fall inskjutes e.

N sing	N plur	G plur	D plur
доскá 'svarta tavlan'	дóски	досóк	доскáм
кúкла docka	кúклы	кúкол	кúклам
кúхня kök	кúхни	кúхонь	кúхням
лáвка butik	лáвки	лáвок	лáвкам
men:			
дéвушка flicka	дéвушки	дéвушек	дéвушкам
сестрá syster	сёстры	сестёр	сёстрам
копéйка kopek	копéйки	копéек	копéйкам
-- pengar	дéньги	дéнег	дeньгáм
дерéвня by	дерéвни	деревéнь	деревня́м

Hos substantiv med stam på kons. + ня blir slutkonsonanten i genitiv plural någon gång hård:

спáльня sovrum	спáльни	спáлен	спáльням
пéсня sång	пéсни	пéсен	пéсням

* -éй i genitiv plural hos теx семья́ (1.31) är ingen ändelse utan é är inskottsvokal och й markerar själva stamslutet.

1.35 Några feminina ord, vars stam slutar på någon av de i 1.34 nämnda konsonanterna, har trots detta inte vokalinskott i genitiv plural, t ex

N sing	N plur	G plur
волна́ våg	во́лны	волн
игра́ spel	и́гры	игр

1.36 Betoningstyper hos feminina substantiv på -a/-я

A Fast betoning

- 1** Stambetoning är vanlig hos ord som ej betonas på sista stavelsen i N singular:

sg N кнѝга (bok)
 G кнѝги
 D кнѝге
 A кнѝгу
 I кнѝгой
 L кнѝге

pl N кнѝги
 G кнѝг
 D кнѝгам
 A кнѝги
 I кнѝгами
 L кнѝгах

- 2** Ändelsebetoning förekommer

a) hos ett fåtal tvåstaviga
 med ändelsebetoning i N sg

мечта́ dröm

скамья́ bänk

черта́ drag

b) hos några flerstaviga med

ändelsebetoning i N sg

(se dock 3 och 4)

госпожа́ fru, fröken (åld)

ширина́ bredd

sg N статья́ (artikel)

G статья́

D статья́

A статья́

I статья́й

L статья́

pl N статья́

G статья́

D статья́м

A статья́

I статья́ми

L статья́х

- B** Rörlig betoning förekommer hos två- och flerstaviga ord med betoning på sista stavelsen i N singular.

- 1** betoningen flyttas till-
 baka i hela plural:

верста́ : ве́рсты verst

жена́ : же́ны hustru

звезда́ : зве́зды stjärna

изба́ : из́бы stuga

sg N страна́ (land)

G страны́

D странѐ

A страну́

I страной́

L странѐ

овца́ : о́вцы* får
пчела́ : пчёлы bi
сестра́ : сёстры* syster

* i G pl betonas van-
ligen inskottsvokalen: овѣц,
сестѣр.

pl N страна́ны
G страна́
D страна́м
A страна́ны
I страна́ми
L страна́х

2 betoningen flyttas tillbaka i A sg
och N/A pl:

борода́ skägg
голова́ huvud
гора́ berg
нога́ ben
стена́ vägg, mur
сторона́ sida
щека́ kind

sg N рука́ (hand)
G руки́
D руке́
A ру́ку
I руко́й
L руке́

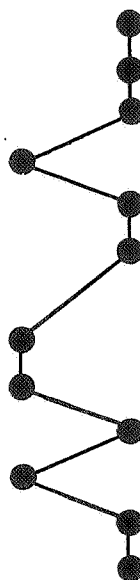
3 betoningen flyttas tillbaka i A sg
men hela plural är stambetonat:

вода́ vatten
душа́ själ
зима́ vinter
спина́ rygg
цена́ pris

pl N ру́ки
G рук
D рука́м
A ру́ки
I рука́ми
L рука́х

4 betoningen flyttas tillbaka i N/A pl (men ej i A sg):

губа́ läpp
слеза́ tår

Третье
склонение

1.37 Tredje deklinationen eller и- deklinationen

ед.		singular		
И		N Вот	дверь	в кабинет.
Р	-и	G У	двери	стоит шкаф.
Д	-и	D Он идёт к	двери	
В = И		A Закрой	дверь!	
Т	-ью	I За этой	дверью	— спальня.
П	-и	L В	двери	есть окошко.

Märk att i lokativ singular har дверь och några få andra enstaviga feminina efter и-deklinationen betonad ändelse efter prepositionerna в och на. Jfr в кровати i sängen.

МН.		plural			
И	-и	N	Все	двѐри	закрѳты.
Р	-ей	G	Дѳйте ключ от	дверѐй!	
Д	-ям	D		дверѳм	
В	-и	A	Открѳйте	двѐри	, пожѳлуйста!
Т	-ями	I		дверѳми	
П	-ях	L	В	дверѳх	стоѳт мужѳина.

singular	plural
N Hr är dörren till arbetsrummet.	N Alla dörrar r stängda.
G Vid dörren står ett skåp.	G Fr jag nyckeln till dörrarna.
D Han gr mot dörren.	A öppna dörrarna, r ni snäll!
A Stäng dörren!	L I dörröppningen står en man.
I Bakom den här dörren r sovrummet.	
L I dörren finns ett litet fönster (en lucka).	

Мрк I singular slutar genitiv, dativ, lokativ på -и. I både singular och plural r ackusativ = nominativ. I instrumental singular r ändelsen -ью.

1.37.1 Efter tredje deklinationen böjs följande **feminina substantiv** (grundform på konsonant + ь):

a *avledning*ar på -ость, -ность — mest abstrakter av typen нвостъ *nyhet*, юность *ungdom*.

b substantiv med grundform på жь, шь, чь, щь. Observera, att dessa i dativ, instrumental och lokativ plural har 'hårda' ändelser: -ам, -ами, -ах (se stavningsreglerna, pärmens insida).

ночь *f. natt* böjs alltså i plural:

нчи, нчѐй, нчм, нчи, нчми, нчх.

c **grundtal** som slutar på ь; se vidare 5.3.

d följande mestadels **enstaviga substantiv**: (De med ь markerade orden har betonad ändelse i lokativ singular efter prepositionerna в och на.)

болѐзнь sjukdom	нефть olja	смерть död
вещь sak	нить träd	соль salt
власть makt	блсть område	сталь stål
грудь ь bröst	бувь skodon, skor	стѐпень grad
грязь ь smuts	сень hst	стѐпь ь stpp
жизнь liv	чередь k, ordning	тень ь skugga
кость ь ben (i kroppen)	пмть minne	тетрдь skrivbok
кровть sng	печть tidningspress	третъ tredjedel
кровь ь blod	нд- } пись { över-,	цель mål
лшадь hst	пд- } underskrift	цепь ь kedja
мѐбель möbler	плщдь torg	чсть del
мѐдь koppar	пыль ь damm	чѐтверть kvart
морль moral	речь tal	шаль schal;
мысль tanke	связь ь frbindelse	mfl

e de två femininerna **мать** mor och **дочь** dotter, som har böjningsstam på **матер-** resp. **дочер-**. Till denna stam fogas ändelserna enligt 1.37. **дочь** har den sällsynta ändelsen **-ьми** i instrumental plural:

singular		plural	
N	мать дочь	N	мáтери дóчери
G	мáтери дóчери	G	матерéй дочерéй
D	мáтери дóчери	D	матеря́м дочеря́м
A	мать дочь	A	матерéй дочерéй
I	мáтерью дóчерью	I	матеря́ми дочерьми́
L	мáтери дóчери	L	матеря́х дочеря́х

f **любо́вь** — **любви́**

Fem substantiv efter **и**-deklinationen (**любо́вь** *f. kärlek*, **ложь** *f. lögn*, **це́рковь** *f. kyrka*, **рожь** *f. råg*, **вошь** *f. lus*) förlorar vokalen **-o-** i böjda kasusformer i singular **utom instrumental**:

singular		plural
N	ложь любо́вь	це́ркви
G	лжи любви́	церквéй
D	лжи любви́	церквáм
A	ложь любо́вь	це́ркви
I	лóжью любо́вью	церквáми
L	во лжи о любви́	церквáх

1.37.2 Neutrer på **-мя** (tio stycken) böjs efter **и**-deklinationen. De har emellertid böjningsstam på **-ен-**. I instrumental singular har de ändelsen **-ем**. Plural har **hårda** ändelser.

Växlingen **я/ен** har sin förklaring i att vokalen **я** förr i ryskan var en nasal. Jfr **варяг** = *väring*!

singular		
N	Прошлó	врéмя
G	Скóлько	врéмени?
D	По москóвскому	врéмени три часа́.
A	В то	врéмя я жил в Москвé.
I	Тем	врéменем о́на́ переéхала.
L	В скóром	врéмени я приéду в Москвú.

plural

N	Зима́, весна́, } лётó, óсень }	временá	го́да.
G	С да́вних	времён	там растёт дуб.
D	По	временáм	он заходи́л к нам.
A	Э́то бы́ло во	временá	Петра́ Пе́рвого.
I		временáми	пролета́ет самолёт.
L	Не бу́дем говори́ть о	временáх	проше́дших!

singular

N Tiden gick.

G Hur mycket är klockan?

D Klockan är 3, moskvatid.

A På den tiden bodde jag i Moskva.

I Under tiden hade hon flyttat.

L Inom en snar framtid anländer jag till Moskva.

plural

Vintern, våren, sommaren, hösten
är årstider.

Sedan urminnes tid står där en ek.

Ibland sökte han upp oss.

Detta var på Peter I:s tid.

Ibland flyger ett flygplan förbi.

Vi ska inte tala om gångna tide-!

På samma sätt som вре́мя böjs: и́мя (*för*)*namn*, зна́мя *fana* samt пла́мя *låga*, бре́мя *börda*, те́мя *hjässa*, вы́мя *juver*, се́мя (G pl семя́н) *frö*, стре́мя (G pl стремя́н) *stigbygel*, пле́мя *folkstam*.

1.37.3 Ett enda maskulint ord böjs efter и-deklinationen nämligen *пу́ть* *väg, färdväg*. (*Väg, landsväg* heter vanligen *доро́га*.) Det böjs enligt 1.37 utom i instrumental singular, där det har den maskulina ändelsen -ём.

singular

N Како́й пу́ть са́мый коро́ткий?

G Счастли́вого пу́ти!

D Нам с ва́ми по пу́ти?

A Мы { отпра́вились
 в о́братный пу́ть

I Мир заклю́чен путе́м перегово́ров.

L Он нахо́дится на пу́ти к ...

plural:

N	G	D	A	I	L
пу́ти	путе́й	путя́м	пу́ти	путя́ми	путя́х

singular

N Vilken är den närmaste vägen?

G Lycklig resa! (8.1.3f2)

D Har vi samma väg?

A Vi begav oss på hemväg.

I Fred slöts genom förhandlingar.

L Han är på väg till ...

1.38 Betoning hos substantiv efter и-deklinationen

1.38.1 Feminina substantiv

A Stambetoning i hela singular samt N/A plural (icke-levande); ändelsebetoning från genitiv plural:

singular

N	но́вость	nyhet	●
G	но́вости		●
D	но́вости		●
A	но́вость		●
I	но́востью		●
L	но́вости		●

plural

N	но́вости	●
G	новостéй	●
D	новостя́м	●
A	но́вости	●
I	новостя́ми	●
L	новостя́х	●

B Stambetoning i både singular och plural finns hos några få såsom мысль *tanke*, жизнь *liv*, цель *mål*, шаль *schal*, кровать *säng*.

1.38.2 Neutrerna på -мя

Dessa har stambetoning i singular och ändelsebetoning i plural:

singular

N	и́мя	namn	●
G	и́мени		●
D	и́мени		●
A	и́мя		●
I	и́менем		●
L	и́мени		●

plural

	имена́	●
	имён	●
	имена́м	●
	имена́	●
	имена́ми	●
	имена́х	●

Det enda undantaget utgör зна́мя *fana*, som har -ë- i hela pluralböjningen.

1.39 Singularord: бельё, капуста

В лесу́ мы собира́ли я́годы: мали́ну, земля́нику и клю́кву.

В на́шем огоро́де расту́т морко́вь, редис, карто́фель, капу́ста и други́е ово́щи.

I skogen plockade vi bär: hallon, smultron och tranbär.

I vår köksträdgård växer morötter, rädisor, potatis, kål och andra grönsaker.

I ryskan finns precis som i svenskan en del substantiv, vilka sällan används i plural. Till dessa s k singularord hör

I **abstrakter**: мо́лодость ungdom (= ungdomstiden), красота́ skönhet (= det vackra)

2 **ämnesnamn:** желе́зо järn, нефть *f* olja

3 **kollektiver på -ье:** бельё underkläder, tvätt

4 **benämningar på bär, grönsaker och frukter:**

овощи *grönsaker:*

капуста *kål*

картофель, -ля /картошка/ *potatis*

лук, -а/-у/ *lök*

горо́х, -а /-у/ *ärtor*

морко́вь, -и /морко́вка/ *morötter*

редис, -а /редиска/ *rädisor*

свёкла, -ы *betor*

ягоды *bär:*

мали́на *hallon*

клубни́ка *jordgubbar*

земляни́ка *smultron*

крыжо́вник *krusbär*

виногра́д *vindruvor*

изю́м *russin*

минда́ль, -я *mandel*

клю́ква *tranbär*

брусни́ка *lingon*

Märk ordet ры́ба *fisk* används på ungefär samma sätt som i svenskan:

Они́ пошли́ лови́ть ры́бу.

De gick för att fiska (= fånga fisk).

Какие́ больш́ие ры́бы!

Vilka stora fiskar!

Undantag

Orden я́года *bär* och гри́б *svamp* används också i plural:

В лесу́ мы собира́ли я́годы и гри́бы.

I skogen plockade vi bär och svamp.

1.40 Pluralord: де́ньги, часы́

— У вас есть де́ньги?

— Har ni pengar?

— Кто взял моё но́жницы?

— Vem har tagit min sax?

— Го́споди, да́же но́жниц не даю́т! (Чехов)

— Jösses, inte ens saxen får man ha /i fred/!

— Наступа́ют су́мерки, пора́ возвраща́ться.

— Skymningen faller, det är dags att återvända.

Кру́глые су́тки по тре́тпей програ́мме переда́ют му́зыку.

Dygnet runt sänds musik i program 3.

Ord som i ryskan endast används i plural är

1 a) benämningar på verktyg och b) föremål som består av två eller flera delar;

2 några ämnesnamn;

3 vissa tidsord;

4 де́ньги *pengar* och några andra;

5 några geografiska namn.

Ibland överensstämmer det ryska språkbruket med svenskans. Jämför även motsvarande engelska ord: scissors, tongs, scales, Athens.

1a. N G
но́жницы/но́жниц sax
щипцы́/щипцо́в tång
весы́/весо́в våg
гра́бли/гра́бель räfsa

1b.
брю́ки/брюк buxor
штаны́/штано́в buxor (talspr.)
трусы́/трусóв } kalsonger
кальсо́ны/кальсо́н }
воро́та/воро́т port
са́ни/сане́й släde
са́нки/са́нок kälke
часы́/часо́в klocka
счёты́/счёто́в kulram
пе́рила/пе́рил räcke
очкы́/очко́в glasögon

2. N G
сли́вки/сли́вок grädde
черни́ла/черни́л bläck
щи́/щей/ (D) шам kålsoppa
дрова́/дров ved
духы́/духо́в parfym

3. N G
бу́дни/бу́дней vardag, söcken
су́тки/су́ток dygn
кани́кулы/кани́кул skolferier
су́мерки/су́мерек skymning

4. N G
де́ньги/де́нег pengar
лю́ди/люде́й människor
де́ти/детей́ barn (1.22)
войска́/войск trupper
имени́ны/имени́н namnsdag
по́хороны́/похоро́н begravning
переговóры/-ов förhandlingar
про́воды/-ов avsked/stagande/
avskedsfest

5. N G
Афи́ны/Афи́н Atén
Карпа́ты/Карпа́т Karpaterna
А́льпы/А́льп Alperna
Балка́ны/Балка́н Balkan

Märk часы́ har singularformen час i betydelsen *timme*;
singularformen счёт betyder *räkning* — pl. счита́
singularformen очко́ betyder *poäng* i spel.

Märk Som räkneord framför de plurala substantiven används оди́ en
(5.1) och de kollektiva räkneorden дво́е, трóе etc, se 5.5:
оди́ часы́ en klocka трóе часо́в tre klockor etc.
дво́е часо́в två klockor

1.41 Oböjliga substantiv

1.41.1 Несклоня́-
емые существи́-
тельные
Вчера́ мы с бра́том ходи́ли
в кино́.
— Вот э́ти пальто́ мне нра́вя-
тся!

Igår gick jag och min bror på
bio.
De här rockarna tycker jag om!

В Ленинграде много очень красивых станций метро.

Это такси свободно? — Нет, занято.

— Что сегодня по радио?

I Leningrad finns många vackra tunnelbanestationer.

Är den här taxin ledig? — Nej, den är upptagen.

Vad är det idag på radio?

Några internationella lånord är i ryskan oböjda, ibland beroende på att de har ett ordslut som ej passar in i de ryska substantivens böjningssystem (такси). Andra sådana ord är: кофе kaffe, жури jury, виски whisky, меню menu, шоссе landsväg, атташе attaché.

Ovanstående ord behandlas som neutrer, utom кофе och атташе som är maskulina.

1.41.2 Djurbenämningar inlånade från främmande språk och med annat ordslut än -a eller konsonant är oböjliga — шимпанзе, кенгурь, колибри — och kan behandlas som både maskulinum eller femininum.

1.41.3 Utländska namn — förnamn, efternamn, ortnamn — som slutar på annan vokal än -a böjs inte. Märk dock att Китай Kina böjs som герой (1.14). Ukrainska familjenamn på -ко böjs vanligen inte.

Я отдыхал две недели в Сочи, потом поехал в Тбилиси, столицу Грузинской ССР.

Мы восхищались игрой хоккеиста Коноваленко.

Jag vilade två veckor i Sotji och for sedan till Tiflis, huvudstaden i Georgien.

Vi njöt av ishockeyspelaren Konovalenkos spel.

Märk Utländska personnamn, både förnamn och efternamn, som slutar på konsonant böjs, om de betecknar män, men förblir oböjda, om de betecknar kvinnor.

Газета резко критиковала президента Никсона.

Мы все знаем Тома Сойера.

В школе Астрид Линдгрен называли "Сельмой Лагерлёф из Виммербу".

Tidningen kritiserade skarpt president Nixon.

Vi känner alla Tom Sawyer.

I skolan kallades Astrid Lindgren för "Selma Lagerlöf från Vimmerby".

1.41.4 Ovanliga utländska geografiska namn som slutar på konsonant förblir vanligen oböjda, i synnerhet om de föregås av ett appellativ.

Памятник стоит на берегу протока Стреммен, который соединяет море с озером Меларен.

Statyn står på stranden av /sundet/ Strömmen, som förenar havet med sjön Mälaren.

1.41.5 S k initialförkortningar böjs inte. Hit hör även США (= Соединённые Штаты Америки) USA, ООН (= Организация Объединённых Наций) FN.

Москва — столица СССР.

Moskva är Sovjetunionens huvudstad.

Märk Initialord av typen рэс, вуз kan böjas i de fall där man läser ut förkortningen som ett ord.

Adjektiv

Прилагательные

Ord som betecknar egenskap (svarar på frågan hurdan?) kallas adjektiv. Exempel på ryska adjektiv är большой stor, русский rysk.

- 2.1 Adjektiv (egenskapsord) används i ryskan som 1. attribut, 2. predikatsfyllnad eller 3. i stället för substantiv.

Kongruens 1 Adjektiv som attribut, dvs som bestämning till ett substantiviskt ord, har i ryskan en form som rättar sig till kasus, genus och numerus efter huvudordet (= det ord som adjektivet logiskt bestämmer, se dock 5.2). Adjektivattributet står vanligen före sitt huvudord.

adjektivets attributiva eller långa form

mask N sing Ленинград — красивый город.

fem N sing Маша — маленькая девочка.

neutr N sing Там висит новое пальто.

N plur alla genus: Вот старые журналы, книги, письма.

Leningrad är en *vacker* stad. Där hänger den *nya* rocken.

Masja är en *liten* flicka. Här är de *gamla* tidskrifterna, böckerna, breven.

För kasusböjning av adjektivets attributiva form se vidare 2.2.

2 Adjektiv som predikatsfyllnad, dvs som efterställd bestämning till subjektet eller objektet i en sats med predikat av typen *vara, bliva, heta, kalla/s/* etc, har — förutom ovan beskrivna långa form — en kort form, som rättar sig endast till genus och numerus efter huvudordet. (Kasusböjning av adjektivets kortform har försvunnit ur språket.)

adjektivets predikativa eller korta form

mask sing Город красив/Красив Staden är *vacker*.
город.

fem sing Девушка очень красива. Flickan är mycket *vacker*.

neutr sing Лицо его спокойно. Hans ansikte är *lugnt*.

N plur alla genus: Эти журналы, книги, письма очень интересны.
Dessa tidskrifter, böcker, brev är mycket *intressanta*.

De korta adjektivens genus- och numerusändelser överensstämmer med substantivens:

maskulinum singular = själva ordstammen

femininum singular slutar på -а

neutrum singular slutar på -о

plural, alla genus, slutar på -ы/-и

Beträffande kortformernas betoning, se 3.4—3.4.3.

Märk att som predikatsfyllnad används mycket ofta även adjektivets långa form. (Jfr 8.4.1f)

3 Adjektiv som substantiv — jämför svenskans *den sjuke, de rika*. I regel är det endast adjektivets långform som kan användas substantiviskt.

maskulinum	рабо́чий	arbetare
femininum	сто́ловая	matsal
neutrum	пиро́жное	bakelse, kaka

Dessa ord böjs som adjektiv, se vidare 2.2 och 2.11.

2.2 Adjektivens kasusböjning

Endast adjektivens långa form har kasusböjning enligt 2.1.1. Liksom substantiven har ryska adjektiv antingen **hårt** eller **mjukt stamslut**. Adjektiven med mjukt stamslut är fåtaliga; de flesta ryska adjektiv har hårt stamslut. Med hänsyn till adjektivens stamslut talar vi om **hårda** respektive **mjuka** adjektiv. Böjningsändelserna visar, om adjektivet är hårt eller mjukt.

2.2.1 Hårda adjektivs långform slutar i nominativ på:

maskulinum	femininum	neutrum
-ый/-ой	-ая	-ое
краси́вый дом	краси́вая река́	краси́вое ме́сто
ett vackert hus	en vacker flod	en vacker plats
молодо́й челове́к	молода́я де́вушка	молодо́е се́рдце
en ung människa	en ung flicka	ett ungt hjärta
plural alla genus		
-ые: краси́вые /молодые/ лю́ди, ре́ки, ме́ста		
vackra/unga människor, floder, platser		

2.2.2 ма́ленький *liten*

Adjektiv som i nominativ singular maskulinum slutar på -кий, -гий, -хий är också hårda, dvs får hårda ändelser med undantag för att man skriver и i stället för ы efter к, г och х. Uttalet av -кий etc. är hårt. Se vidare 2.5.

N: mask sing	fem sing	neutr sing
ма́ленький го́род	ма́ленькая река́	ма́ленькое окно́
en liten stad	en liten flod	ett litet fönster
N: plural alla genus:		
ма́ленькие города́, ре́ки, о́кна		
små städer, floder, fönster		

2.2.3 **большой** *stor* och **чужой** *främmande* behandlas som hårda adjektiv. Se vidare 2.6.2.

2.2.4 Mjuka adjektivs långform slutar i nominativ på:

mask -ий	fem -яя	neutr -ее
сѣний костюм	сѣняя кр́аска	сѣнее мóre
en blå kostym	blå målarfärg	det blåa havet
plural alla genus: -ие		
сѣние костюмы,	кр́аски,	моря́
blåa kostymer,	färger,	hav

Beträffande adjektiv med stam på -j se 2.7.

2.2.5 **хороший** *bra*

Som mjuka behandlas också stambetonade adjektiv med stam på ж, ш, ч, щ, dvs som i nominativ singular maskulinum slutar på -жий, -ший, etc. Se vidare 2.6.1.

2.3 Adjektivens kasusändelser

2.3.1 Kasusändelserna hos mjuka adjektivs långform överensstämmer i maskulinum och neutrum singular samt i plural för alla genus med formerna hos det personliga pronominet он, онó, онѣ:

	singular	plural	han	det	plural
N	/-ий/ /-ее/	/-ие/	/он/	/онó/	/онѣ/
G/A	-его	-их	его́		их
D	-ему	-им	ему́		им
I	-им	-ими	им		ѣми
L	-ем	-их	о нём		о них

Adjektivets långform är ursprungligen en sammansmältning av kortformen + ett pronomen.

2.3.2 Kasusändelserna hos de hårda adjektiven får man, om vokalerna e och и hos pronominet eller mjuka ändelserna byts ut mot o resp. ѣ.

2.4.1 hård böjning

ед.	м. ср.	singular	maskulinum	neutrum
И	{ -ый -ое -ой	N Вот сто́ит	но́вый дом	но́вое зда́ние
Р	-ого [ava]	G Там фунда́мент	но́вого до́ма	но́вого зда́ния
Д	-ому	D Мы подошли́ к	но́вому до́му	но́вому зда́нию
В	{ -ый -ое -ого	A { Мы вошли́ в Я зна́ю	но́вый дом но́вого учи́теля (1.12)	но́вое зда́ние
Т	-ым	I Самолёт летит над	но́вым до́мом	но́вым зда́нием
П	-ом	L Он́и живу́т в	но́вом до́ме	но́вом зда́нии
ед.	ж.	singular	femininum	
И	-ая	N Вот лежи́т	но́вая кни́га	
Р	-ой	G У меня́ нет	но́вой кни́ги (6.19.4)	
Д	-ой	D Э́то обло́жка к	но́вой кни́ге	
В	-ую	A Я чита́ю	но́вую кни́гу	
Т	-ой	I Я интересу́юсь	но́вой кни́гой (8.4.1 d)	
П	-ой	L Все говоря́т о	но́вой кни́ге	
мн.	м. ж. ср.	plural	alla genus	
И	-ые	N Вот сто́ят	но́вые до́ма зда́ния кни́ги	
Р	-ых	G У нас нет	но́вых до́мов зда́ний книг	
Д	-ым	D Он́и ра́дуются	но́вым до́мам зда́ниям кни́гам	
В	{ -ые -ых	A { Посмо́трим на Мы зна́ем	но́вые до́ма зда́ния кни́ги! но́вых учи́телей, учи́тельница	
Т	-ыми	I Вы дово́льны	но́выми до́мами зда́ниями кни́гами?	
П	-ых	L Он́и говоря́т о	но́вых до́мах зда́ниях кни́гах	

I äldre prosa och i poesi förekommer i femininum sing I även -ою i st f -ой.

singular

N Där står ett nytt hus / en ny byggnad.

G Där är grunden till det nya huset / den nya byggnaden.

D Vi gick fram till det nya huset / den nya byggnaden.

A { Vi gick in i det nya huset / den nya byggnaden.
Jag känner den nye läraren.

I Flygplanet flyger över det nya huset / den nya byggnaden.

L De bor i det nya huset / i den nya byggnaden.

singular

N Där ligger den nya boken.

A Jag läser den nya boken.

G Jag har ingen ny bok.

I Jag intresserar mig för den nya boken.

D Det är omslaget till den nya boken.

L Alla talar om den nya boken.

plural

N Där står nya hus / byggnader / böcker.

G Vi har inga nya hus / byggnader / böcker.

D De är glada över de nya husen / byggnaderna / böckerna (8.2.1 h)

A { Låt oss se på de nya husen / byggnaderna / böckerna.
 { Vi känner de nya lärarna / lärarinnorna.

I Är ni nöjda med de nya husen / byggnaderna / böckerna? (8.4.2)

L De talar om de nya husen / byggnaderna / böckerna.

2.4.2 mjuk böjning

ед.	м.	sing	mask	
И	-ий	N На берегу Невы́ сто́ит	Зи́мний	дворе́ц.
Р	-его [jeva]	G Stáрый Э́рми́таж — часть	Зи́мнего	дворца́.
Д	-ему	D Авто́бусы подьё́хали к	Зи́мнему	дворцу́.
В	-ий/-его	A На откры́тке вид на	Зи́мний	дворе́ц.
Т	-им	I Обели́ск сто́ит пе́ред	Зи́мним	дворцо́м.
П	-ем	L Мы посмотре́ли карти́ны в	Зи́мнем	дворце́.

ед.	ср.	ж.	sing	neutr	fem	
И	-ее	-яя	N	ра́ннее	у́тро	Пе́редняя — ко́мната у вхо́да.
Р	-его	-ей	G	с ра́ннего	у́тра	из пе́редней
Д	-ему	-ей	D	к ра́ннему	у́тру	по пе́редней
В	-ее	-юю	A	в ра́ннее	у́тро	в пе́реднюю
Т	-им	-ей	I	ра́нним	у́тром	за пе́редней
П	-ем	-ей	L	о ра́ннем	у́тре	в пе́редней

мн.	м.	ср.	ж.	plural	alla genus	
И	-ие			N	Ле́тние	кани́кулы — хоро́шее вре́мя.
Р	-их			G	У них нет	ле́тних кани́кул.
Д	-им			D	К	ле́тним кани́кулам мы о́кончим кни́гу.
В	-ие/их			A	В	ле́тние кани́кулы я свобо́ден.
Т	-ими			I	Пе́ред	ле́тними кани́кулами я сдам экза́мен.
П	-их			L	Я мечта́ю о	ле́тних кани́кулах.

I äldre prosa och i poesi förekommer i femininum sing I -ею i st f -ей.

sing

N På Nevas strand står Vinterpalatset.

G Gamla Eremitaget är en del av Vinterpalatset.

D Bussarna körde fram till Vinterpalatset.

A På vykortet är en vy över Vinterpalatset.

I En obelisk står framför Vinterpalatset.

L Vi tittade på tavlorna i Vinterpalatset.

sing

- N en tidig morgon; farstun är rummet vid entrén.
 G från tidiga morgonen; från farstun
 D till tidiga morgonen; genom farstun
 A /på/ en tidig morgon; in i farstun
 I i ottan; bakom farstun
 L om den tidiga morgonen; i farstun

plural

- N Sommarlovet är en fin tid.
 G De har inget sommarlov.
 D Till sommarlovet ska vi avsluta boken.
 A Under sommarlovet är jag ledig.
 I Före sommarlovet ska jag avlägga examen.
 L Jag drömmer om sommarlovet.

2.5 Adjektiv med stam på г, к, х

Efter konsonanterna г, к, х skrivs ej ы utan i stället и i enlighet med rättstavningsreglerna (se pärmens insida). I övrigt böjs dessa adjektiv på samma sätt som нóвый, enligt 2.4.1.

I följande kasus uppträder skenbart 'mjuka' ändelser:

singular

mask	N	Рýсский язык меня очень интересúет.
Ryska språket intresserar mig mycket.
	A	Онá изучáет рýсский язык.
Hon studerar ryska.
mask
neutr }	I	Стрóгим взглядом он застáвил меня утíхнуть.
Med en sträng blick fick han mig att tystna.

i hela plural

- N Мáленькие дéти игра́ют во дворé.
De små barnen leker på gården.
 G Блízких рóдственников у негó нет.
Han har inga nära släktingar.
 D Я тепérь пишу́ своим доро́гим друзья́м.
Jag skriver nu till mina kära vänner.
 A Он ча́сто чита́ет рýсские газéты.
Han läser ofta ryska tidningar.
Он навестíл сво́их рýсских друзéй.
Han besökte sina ryska vänner.
 I Печь то́пится сухíми дровáми.
Spisen eldas med torr ved.
 L Он говорíт о мáленьких дéвочках.
Han talar om de små flickorna.

2.6 Adjektiv med stam på ж, ш; ч, щ

2.6.1 Stambetonade adjektiv på ж, ш, ч, щ får 'mjuka' ändelser i både singular och plural.

Observera, att efter ж, ш; ч, щ skrivs inte я/ю utan а/у.

	mask	neutr	fem	plural
N	хорóший	хорóшее	хорóшая	хорóшие
G	хорóшего		хорóшей	хорóших
D	хорóшему		хорóшей	хорóшим
A	хорóший хорóшего	хорóшее	хорóшую	хорóшие хорóших
I	хорóшим		хорóшей	хорóшими
L	хорóшем		хорóшей	хорóших

N: mask sing	fem sing	neutr sing
хорóший мáльчик en bra pojke	хорóшая погóда vackert väder	хорóшее пальтó en bra rock
N plural alla genus:	хорóшие мáльчики bra pojkar	кнй́ги пальтó böcker rockar

Lägg märke till objektsformerna (enligt 1.12, 1.30):

Преподавáтель учит хорóшего ученикá / хорóших ученикóв / учени́ц.

Лáрарен undervisar en bra elev / bra elever (manliga och kvinnliga)

Я чита́ю хорóший ромáн /хорóшие ромáны/ кнй́ги.

Jag läser en bra roman / bra romaner / böcker.

2.6.2 Ändelsebetonade adjektiv på ж, ш får i singular 'hårda' ändelser, i plural är ändelserna skenbart 'mjuka'.

Observera, att efter ж, ш skrivs ej ы utan и.

sing	maskulinum	(stad)	neutrum	(sjö)	femininum	(rum)
N	большóй	гóрод	большóе	óзеро	большáя	кóмната
G	большóго	гóрода	большóго	óзера	большóй	кóмнаты
D	большóму	гóроду	большóму	óзеру	большóй	кóмнате
A	{ большóй большóго	гóрод ти́гра (tiger)	большóе	óзеро	большóую	кóмнату
I	большím	гóродом	большím	óзером	большóй	кóмнатой
L	в большóm	гóроде	большóm	óзере	большóй	кóмнате

plural	alla genus	(hus)	(byggnader)	(rum)
N	большіе	домá	здáния	кóмнаты
G	большіх	домóв	здáний	кóмнат
D	большім	домáм	здáниям	кóмнатам
A	{ большіе большіх	домá тігров	здáния	кóмнаты собáк (hundar)
I	большіми	домáми	здáниями	кóмнатами
L	в большіх	домáх	здáниях	кóмнатах

2.7 Adjektiv med stam på -j

Dessa är fåtaliga. De är huvudsakligen avledningar av benämningar på personer och djur, t ex человекий av человек *människa*, волчий av волк *varg*. Till böjningsgruppen hör också ordningstalet трéтий *tredje*. Observera att nominativformerna är substantiviska!

sing mask	neutr	fem	plural
N трéтий	трéтье	трéтья	трéтьи
G трéтьего		трéтьей	трéтьих
D трéтьему		трéтьей	трéтьим
A { трéтий трéтьего	трéтье	трéтью	{ трéтьи трéтьих
I трéтьим		трéтьей	трéтьими
L трéтьем		трéтьей	трéтьих

Plural av третий används bl a i betydelsen *åter andra*.

Märk uttrycket трéтьего дня *i förrgår*.

2.8 Vilka adjektiv är 'mjuka'?

En framträdande grupp bland de fåtaliga 'mjuka' adjektiven är sådana som är avledda med ändelserna -ний/-енний/-шний av substantiv, adverb, prepositioner och som betecknar *tid*, *ordningsföljd* och *plats*. Förteckningen nedan upptar några av de vanligaste.

'årstidsadjektiv'

зímний (зимá <i>vinter</i>)	vinter-
осéнный (осень <i>f. höst</i>)	höst-
весéнный (весна́ <i>vår</i>)	vår-
лётний (лéто <i>sommar</i>)	sommar-

'dygnsadjektiv'

ýтренний (ýтро <i>morgon</i>)	morgon-
вечéрный (вéчер <i>kväll</i>)	kvälls-
рáнный (рáно <i>tidigt</i>)	tidigt
пóздний (пóздно <i>sent</i>)	sen
зáвтрашний (зáвтра <i>i morgon</i>)	morgondagens
вчepáшний (вчepá <i>i går</i>)	gårdagens
сегóдняшний (сегóдня <i>idag</i>)	dagens

'positionsadjektiv'

да́льний (даль <i>fjärran</i>)	fjärran
блѣжний (близ/кий/)	närbelägen
ве́рхний (верх <i>överdel</i>)	övre
сре́дний (среда́ <i>mitt</i>)	mellan-
ни́жний (ни́з/кий/ <i>låg</i>)	nedre
внѣшний	yttre
вну́тренний	inre
за́дний (/на/за́д <i>tillbaka</i>)	bakre
пе́редний (пе́ред <i>framför</i>)	främre
после́дний (после́ <i>efter</i>)	sista
домáшний (дом <i>hus</i>)	hemma-, hus-
vidare	
сосѣдний (сосѣд <i>granne</i>)	grann-

Märk också de två färgadjektiven сѣний *mörkblå* och кáрий *brun*.

2.9 Ма́ленький Ва́ня

Maskulina personbeteckningar som slutar på -a/-я böjs enligt andra deklinationen (1.26), dvs som feminina substantiv. Sådana maskulina substantiv med feminin form är långt ifrån ovanliga, eftersom man hit räknar bl a alla smeknamn av typen Ва́ня, Са́ша. Se 1.2.3a. Vidare hör ord som мужчи́на *man* och юно́ша *ungling* hit.

Dessa substantivs naturliga genus markeras genom att ett eventuellt adjektivattribut eller pronomen — och i förekommande fall preteritumformen av predikats verbet — har maskulin form.

singular

N	Ма́ленький Ва́ня игра́л во дворе́.
G У	ма́ленького Ва́ни но́вый мяч.
D Ма́ма купи́ла	ма́ленькому Ва́не но́вые ту́фли.
A Ма́ма лю́бит	ма́ленького Ва́ню.
I Она́ с	ма́леньким Ва́ней иде́т в цирк.
L Она́ ду́мает о	ма́леньком Ва́не.

plural

N То́лько	пожи́лые мужчи́ны рабо́тают там.
G/A В ба́не он	
ви́дел	пожи́лых мужчи́н.

osv

- N Lille Vanja lekte på gården. A Mamma älskar lille Vanja.
 G Lille Vanja har en ny boll. I Hon och lille Vanja går på
 D Mamma har köpt nya skor åt cirkus.
 lille Vanja. L Hon tänker på lille Vanja.

pl.

- N Bara medelålders män arbetar där.
 G/A I bastun såg han medelålders män.

2.10 В столовой — adjektiv använda som substantiv

singular

N На заводе есть хорошая	столовая
G В гостинице нет	столовой
D Как мне пройти к	столовой?
A Мы вошли в	столовую
I Вот стоит заведующий*	столовой
L Мы всегда обедаем в этой	столовой

- N På fabriken finns en bra matsal.
 G I hotellet finns ingen matsal.
 D Hur ska jag komma till matsalen?
 A Vi gick in i matsalen.
 I Där står föreståndaren för matsalen.
 L Vi äter alltid middag i den här matsalen.

2.11 Några adjektiv som ofta används som substantiv

Liksom i svenskan förekommer i ryskan ett flertal adjektiv, vilka kan användas utan utsatt huvudord; de fungerar då som substantiv. Beroende på vilket huvudord som underförstås har dessa adjektiv olika genus- eller numerusform: somliga är femininer, andra maskuliner, neutrer, eller plural.

больной, больная, больные	den sjuke/sjuka, de sjuka
знакомый	en bekant
родной / = родственник/	en släkting
рабочий	en arbetare
смертный	en dödlig

- У него много знакомых. Han har många bekanta.
 Flera av dessa adjektiv kan också ha ett huvudord:
 Знакомый мужчина кланялся мне. En bekant herre hälsade på mig.

прихожая	tambur	ванная	badrum
столовая	matsal	уборная	toalett
гостиная	salong	кладовая	skafferi
набережная	kaj, strandväg	мостовая	gatläggning
лёгкие (pl.)	lungor	запятая	kommatecken

* Verbet заведовать liksom pres. participet заведующий, vilket senare numer övergått till ett substantiv, står med instrumental.

сла́дкое dessert	жа́ркое stek
пиро́жное bakelse, kaka	моро́женое glass
шампа́нское champagne	живо́тное djur
портно́й skräddare	учёный vetenskapsman
дежу́рный vakthavande	m.fl.

Märk	några adverbiala uttryck, bildade av preposition + adjektiv utan huvudord: Он о́дин оста́лся в живы́х. Она́ зачасту́ю говори́ла про э́то.	Han var den ende kvar i livet. Hon talade ideligen om detta.
-------------	---	---

2.12 Adjektivens kortform

I maskulinum består adjektivets kortform av själva böjningsstammen utan tillägg av -ый, se 2.1.2. Ibland förekommer i maskulinum inskott av o/e. Femininum, neutrum och plural har samma ändelser som hårda substantiv. Beträffande bildning och betoning, se 3.4.

Märk	Kortformer av mjuka adjektiv förekommer mycket sällan.
-------------	--

2.13 Kortformernas användning

Enligt 2.1.2 används adjektivets kortformer (jämsides med långformerna) som predikatsfyllnad (se även 8.4.1 e, f). Märk följande fall:

2.13.1 Några mycket vanliga adjektiv har endast kortformer. Som attributiva motsvarigheter fungerar då andra adjektiv.

рад, ра́да, ра́ды (+ dat.)	glad (över)
до́лжен, должна́, (должно́)	
должны́	tvungen, skyldig
согласен, согласи́на, согласи́ны	enig, ense
Я о́чень рад ва́шему прие́зду.	Jag är mycket glad över er ankomst.
Она́ должна́ бы́ла уе́хать.	Hon var tvungen att resa bort.
Вы мне должны́ 5 рублёй.	Ni är skyldig mig 5 rubel.
Вы согласи́ны со мно́й?	Är ni ense med mig?

2.13.2 I några fall har kortformen en annan betydelse än långformen:

kortform		långform
Он прав	han etc. har rätt	
она́ права́		
мы, вы, о́ни пра́вы		пра́вый höger
(men: э́то пра́вильно det är rätt;		направо } till höger)
		спра́ва }

Пять мѣнус два равнó трѣм fem minus två är lika med tre	равный jämn
будь добр/добра ...!	добрый god
бúдьте добры ...!	(добрый вечер!
(= пожа́луйста!)	доброе утро!)
Var snäll och ...!	виновáтый skyldig
Виновáт /виновáта/ (= извинѣ́те!) Ursäkta!	(= виновáный)

2.13.3 Kortformer används ibland för att ange en tillfällig eller känslöbetonad egenskap (citat från Tjechov):

И как нѣзок, бесчеловѣчен я!	Сå usel (låg) och omänsklig jag är!
Ивáну Дѣмитричу стáло казáться, что кóмнаты тѣмны, малы́ и нѣзки, что вечерá длинны́ и скучны́ ...	Ivan Dimitritj började tycka att rummen verkade mörka, ynkliga och låga, att kvällarna var långa och tråkiga.

Мáрк	Även i vardagsspråket förekommer kortformer med liknande nyans. De är då vanligen utbildade med ett personligt pronomen i dativ:
Мне всё равнó!	Det gör detsamma!
Э́ти ту́фли мне малы́.	De här skorna är för små /för mig/.
Э́то пальто́ вам немно́го свобóдно.	Den här rocken är lite för stor (eg. ledig) /för er/.
Э́то пла́тье мне у́зко.	Den här klänningen är för trång /för mig/.
Хитѣр ма́льчик!	Det var mig en listig en!

2.13.4 Av följande adjektiv är kortformer vanliga, när de står utbildade med bestämning.

Сиби́рь богáта не́фтью (instr.).	Sibirien är rikt på olja.
Он досто́ин Она́ досто́йна } похва́лы (gen.)	Han/Hon är värd beröm.
Мы гото́вы к отъѣзду.	Vi är redo för avresa.
Я намерѣн/а/ согласи́ться.	Jag tänker samtycka.
Я обяза́н успе́хом моему́ дру́гу. (instr.) (dativ)	Jag har min vän att tacka för framgången.
Он похóж Она́ похóжа } на отцá (ack.)	Han/Hon/De liknar sin far.
Они похóжи	
Я уве́рен/а Мы уве́рены } в том, что ...	Jag/Vi är övertygade om att ...
Он } Она́ } ко все́му { спосо́бен. Они́ } { спосо́бна. { спосо́бны.	Han/Hon/De är i stånd till allt.
Она́ хороша́ собо́й.	Hon är söt.

Я	{	довóлен	}	этим (instr.)	Jag är nöjd	} med detta.
Мы довóльны		довóльна			Vi är nöjda	

2.13.5 Kortformerna av adjektivet нýжный *behövlig* används för att uttrycka *jag behöver något*

Мне нýжен нóвый шарф.	Jag behöver en ny halsduk.
нужна́ нóвая кнйга.	en ny bok.
нýжно нóвое пальтó.	en ny rock.
нужны́ нóвые тýфли.	nya skor.

Märk att "det man behöver" är subjekt och att "den behövande" står i dativ, alltså egentligen "för mig är behövlig en halsduk".

2.13.6 Adjektivets kortform i neutrum används som **adverb**. Se vidare 3.2.

2.14 Ett mellanting mellan adjektiv och adverb utgör *predikativerna* ("tillståndsorden"), se vidare 3.20.

2.15 Participens kortformer

De passiva participen — presens och preteritum — har både kort- och långformer. Kortformerna är viktiga för bildningen av passiv form hos verbet. Se 6.54!

2.16 Adjektiv som saknar kortform

En viss typ av adjektiv, nämligen de som är direkt avledda av substantiv — ofta ämnesnamn — saknar kortformer.

Дом деревя́нный (= из дéрева).	Huset är av trä.
Эти часы́ золотýе (= из зóлота).	Den här klockan är av guld.

Även andra adjektiv saknar kortform, så t ex
 большóй stor — som kortform används вели́к.
 ма́ленький liten — kortform мал (eg. av ма́лый).

2.17 Adjektivets komparation

Стéпени сравнёния прилагáтельного	I svenskan kompareras adjektiven antingen med ändelser eller med hjälpord:
	positiv: Vättern är djup. Boken är intressant.
	komparativ: Genèvesjön är djupare. Filmen är <i>mera</i> intressant än vacker.
	superlativ: Bajkalsjön är djupast. Pjäsen är den <i>mest</i> intressanta jag sett på länge.

2.18 I ryskan kompareras adjektiv på liknande sätt som i svenskan: med ändelser eller med hjälpord — ibland med bådadera. I förra fallet talar vi om **ändelsekomparation**, i det senare om **sammansatt komparation**. Se även 2.31.

2.19 Sammansatt komparation

De flesta adjektiv kan kompareras med hjälpord,

i komparativ *бóлее* + långform
i superlativ *сáмый* + långform

бóлее är ett oböjligt adverb (*mera*), medan *сáмый* böjs som ett hårt adjektiv (2.4). I litterärt språk möter man ibland *наибóлее* i stället för *сáмый*. (*бóлее* kan även förstärka adjektivets kortform.)

I ställning före huvudordet (som attribut):

положительная	Э́то интере́сная кн́ига.	Detta är en intressant bok.
сравнительная	Э́то бóлее интере́сная кн́ига.	Detta är en intressantare bok.
превосходная	Э́то сáмая (наибóлее) интере́сная кн́ига.	Detta är den intressantaste boken.
стéпени		

I ställning efter huvudordet (som predikatsfyllnad):

Э́та кн́ига интере́сна/я/.	Den här boken är intressant.
Э́та кн́ига бóлее интере́сна/я/.	Den här boken är intressantare.
Э́та кн́ига — сáмая (наибóлее) интере́сная.	Den här boken är intressantast/ eller den intressantaste.

2.20 När två led jämförs, sättes *чем* efter sammansatt komparativ. Se även 2.28. Kommatecken sätts ut framför *чем*:

Сего́дняшняя ле́кция была́ бóлее интере́сна, чем вчерáшняя.	Dagens föreläsning var intressantare <i>än</i> gårdagens.
---	---

2.21 För att uttrycka 'negativ komparation' används *мéнее*: *э́то мéнее интере́сная кн́ига* en *mindre intressant bok* — och *наимéнее*: *наимéнее интере́сная кн́ига* den *minst intressanta boken*.

2.22 Ändelsekomparation

2.22.1 Komparativ bildas med någon av ändelserna -ee (-ей i talspråk och ibland i poesi), -e och -ше: *новее* nyare, *легче* lättare, *лучше* bättre.

Ändelsekomparativ kan dock inte bildas av adjektiv som slutar på -ский. Angående bildningen se vidare 2.23—25.

Märk Ändelsekomparativ kan bara stå efter huvudordet och är oböjlig:
Эта книга интереснее. Den här boken är intressantare.

2.22.2 Superlativ bildas med ändelsen -ейший, som fogas till adjektivstammen. Slutar denna på г, к eller х, förändras stamkonsonanten $г > ж$, $к > ч$, $х > ш$, och -ейш- utbytes mot -айш-: *новейший* *nyaste*; *высочайший* *högsta*; *ближайший* *närmaste* och *нижайший* *lägsta*. Betoningen ligger vanligen på ändelsen (alltid om positivformen är tvåstavig).

Ändelsesuperlativ kan inte bildas av adjektiv som slutar på -ский, -овый, -лый samt -чивый, -оватый, -астый, -истый, -учий.

Av några få adjektiv bildas en **superlativ på -ший**, se 2.26. Superlativformerna på -ейший/-айший används icke i talspråk, de tillhör sakprosans och skriftspråkets olika stilarter. Om användningen se vidare 2.27.

Märk Superlativformerna på -ейший/-айший/-ший böjs enligt 2.6.1, och står såväl före som efter huvudordet.

2.23 Komparativ på -ee

Komparativ med ändelsen -ee bildas till de flesta adjektiv med undantag för dem som nämns nedan i 2.24; ändelsen läggs till adjektivstammen, som man får när man tagit bort -ый/-ой/-ий från långformen i maskulinum singular:

но́вый — [нов] новее	nyare
те́плый — [тёп(е)л] — теплее	varmare
краси́вый — [краси́в] — красивее	vackrare
холо́дный — [холо́д(е)н] — холоднее	kallare
интерéсный — [интерéс(е)н] — интереснее	intressantare
ва́жный — [ва́ж(е)н] — важнее	viktigare

De flesta tvåstaviga adjektiv betonar komparativändelsens första -e-, *новее*, *теплее* etc.

2.26 Attributiv komparativ på -ший

/хоро́ший/ — лу́чший — den bättre

Märk att formen лу́чший även har superlativ betydelse = *den bästa*. Vanligen markeras dock superlativen med са́мый eller наи-:

Па́вел /са́мый/ лу́чший Paul är klassens bästa elev.
(наилу́чший) учени́к в кла́ссе.

/молодо́й/ — мла́дший — yngre/youngst	} om syskon, barn och i rangordning
/ста́рый/ — ста́рший — äldre/äldst	

Его́ ста́рший сын Hans äldste son.

Моя́ мла́дшая сестра́ на Min yngre/youngsta syster är fyra
четы́ре го́да моло́же меня́. år yngre än jag.

мла́дший лейтена́нт fänrik

/большо́й/ — бо́льший större

/ни́зкий/ — ни́зший lägre

/ма́ленький/ — ме́ньший mindre

/высо́кий/ — вы́сший } högre
högst

Märk Dessa adjektiv används ej om konkreta substantiv utan i vissa uttryck, t ex

вы́сшее учебное заведе́ние /ВУЗ/	högskola
бо́льшую ча́стью	till större/största delen
в ме́ньшей сте́пени	i mindre grad
ни́зший тип живо́тных	lägre stående djur

2.27 Ett större rum

Eftersom komparativ/superlativformerna på -ший av ovanstående adjektiv — utom лу́чший (och мла́дший/ста́рший med speciella betydelser) — icke kan användas framför konkreta substantiv, använder man här den efterställda komparativen på -ше, resp. den sammansatta superlativen med са́мый (eller andra synonyma uttryck).

Он получи́л ко́мнату
бо́льше моёй.

Han fick ett större rum än jag.

Па́вел учи́тся лу́чше,
чем Ива́н.

Paul är en bättre elev (eg. lär sig
bättre) än Ivan.

Москв́а — са́мый большо́й
го́род /крупне́йший го́род/
СССР.

Moskva är den största staden i
Sovjetunionen.

Э́то са́мый ма́ленький
/кро́шечный/ кусо́чек.

Det är den allra minsta /lilla/
biten.

Верхо́вный Со́вет СССР.

Högsta rådet i SSSR.

- 2.28** Vid jämförelse mellan två föremål används *чем* eller genitiv efter en ändelsekomparativ. Jämför 2.20.

Сего́дня погóда хýже, чем вчера́. Idag är vädret sämre än igår.

Брат был вы́ше сестры́. Brodern var längre än systemen.

- 2.29** Absoluta komparativer av den i svenskan så vanliga typen "en äldre herre", "en yngre dam" förekommer ej i ryskan. I dessa fall används andra uttryck, såsom *пожило́й мужчи́на*, *молода́я же́нщина*.

- 2.30** Superlativer på *-ейший/-айший* används ibland i skriftspråket för att uttrycka synnerligen hög grad av en egenskap:

Пу́шкин — велича́йший P. är den störste (en synnerligen framstående) rysk/e/ skald/en/.
ру́сский поёт.

Широ́чайшие ма́ссы одобря́ют De stora massorna godkänner
это решéние. detta beslut.

- Märk** de två formerna *ближа́йший* och *дальне́йший*, vilka har speciell användning:

Рабо́та бу́дет зако́нчена в Arbetet kommer att färdigställas
ближа́йшее вре́мя. inom närmaste tiden.

Напиши́ мне о дальне́йшей Skriv till mig om det fortsatta
рабо́те! arbetet (om ytterligare arbete)!

2.31 Sammanfattning av adjektivets komparation

Bland den mångfald av former som den ryska adjektivkomparationen erbjuder används endast några få i talspråket och det lediga skriftspråket, medan det litterära och administrativa språket och sakprosan spelar över hela registret av former. I ledigt språk används *ändelsekomparativ* på *-ee*, *-e*, *-ше* som fungerar både som predikatsfyllnad, adverbial och efterställt (oböjligt) attribut. Som superlativ används företrädesvis den som är sammansatt med *са́мый*. Ett 'normalt' komparationsschema får följande utseende:

но́вый	ny	нове́е	nyare	са́мый но́вый	nyast
--------	----	--------	-------	---------------	-------

Detta schema gäller naturligtvis under förutsättning, att adjektivet kan bilda ändelsekomparativ.

- 2.31.1** Som efterställt (oböjligt) attribut förses ofta ändelsekomparativen med *förstavelsen no-* som kan ha en mildrande innebörd ('lite'):

Я хоте́л бы ко́мнату Jag skulle vilja ha ett lite större
побо́льше. rum.

- 2.31.2** Ibland inskjutes mellan substantivet och komparativen på -ee, -e, -ше det relativa pronominet **ко́торый**, varigenom komparativen blir predikatsfyllnad:

Он пере́ехал в кварти́ру,
ко́торая подеше́вле.

Han flyttade till en billigare
våning.

2.32 Förstärkningsord framför komparativer av adjektiv och adverb

Ещё́ *ännu*, всё́ *allt*, го́раздо *betydligt*, *mycket*, как мо́жно *så ... som möjligt*, немно́го, немно́жко *litet*, по- *litet*:

Го́раздо лу́чше

Mycket bättre

(Мен: О́чень хоро́шо

Mycket bra).

Говори́ ещё́ го́ромче!

Tala ännu högre!

Станови́лось всё́ тепле́е.

Det blev allt varmare.

Напиши́ мне как мо́жно
скоре́й!

Skriv så snart som möjligt!

Поти́ше, ребя́та!

Lite tystare, ungar!

2.33 Possessiva adjektiv

Ма́шина ми́шка = ми́шка Ма́ши (Masjas nalle)

Genitivattributet — om detta är ett namn eller en personbeteckning — kan i vardagsryska ibland uttryckas med adjektiv, som avleds av namn eller substantiv med hjälp av ändelserna -ин/-ын; -ев/-ов.

mask		neutr		fem
N	Ма́шин брат	Ма́шино письмо́		Ма́шина сестра́
G	Ма́шина бра́та, письма́			Ма́шиной сестры́
D	Ма́шину бра́ту, письму́ (Ма́шиному)			Ма́шиной сестре́
A	Ма́шина бра́та	Ма́шино письмо́		Ма́шину сестру́
I	Ма́шиным бра́том, письмом			Ма́шиной сестро́й
L	о Ма́шином бра́те, письме́			о Ма́шиной сестре́
pl. N	Ма́шины бра́тья, письма́, сёстры, övriga kasusformer enligt 2.4.1.			

Som synes har possessiva adjektiv (som egentligen är kortformer) *substantivändelser* i maskulinum/neutrum i alla kasus utom I och L, men i femininum är ändelserna *adjektiviska* utom i N och A. I plural är endast ändelsen i N (A) substantivisk.

2.34 Familjenamn

Många ryska familjenamn slutar på -ов/-ев, -ин/-ын. De böjs som **possessiva adjektiv** (se ovan 2.33) **utom i maskulinum lokativ singular**, där ändelsen är -е (som hos ett substantiv).

	mask	fem	plural
N	Петр ^о в	Петр ^о ва	Петр ^о вы
G	Петр ^о ва	Петр ^о вой	Петр ^о вых
D	Петр ^о ву	Петр ^о вой	Петр ^о вым
A	Петр ^о ва	Петр ^о ву	Петр ^о вых
I	Петр ^о вым	Петр ^о вой	Петр ^о выми
L	о Петр ^о ве	о Петр ^о вой	о Петр ^о вых

Märk Ortnamn på -ово/-ево; -ыно/-ино böjs vanligen som hårda substantiv.

Märk Familjenamn på -ый, -ой, -ий böjs som motsvarande adjektiv.
 Вы читали роман Льва Толстого? Har ni läst romanen av Leo Tolstoj?

2.35 Ryska namn

Ива́н Никола́евич Петро́в Мари́я Никола́евна Петро́ва
 Varje ryss har tre namn:

и́мя	förnamn:	Ива́н	Мари́я
о́тчество	fadersnamn:	Никола́евич	Никола́евна
фа́мilia	familjenamn:	Петро́в	Петро́ва

2.35.1 Fadersnamnet, som innebär 'son/dotter till', bildas av faderns namn i genitiv, varvid genitivändelsen utbyts mot följande avledningsändelser:

faderns namn slutar i G på:	sonen	dottern
-а Па́вел: Па́вла	-ович Па́влович	-овна Па́вловна
-я Андре́й: Андре́я	-евич Андре́евич	-евна Андре́евна
-и/-ы Илья́: Ильи́	-ич/-ич Ильи́ч	-ични́чна/-ини́чна Ильи́чни́чна [-шна]
Фома́: Фо́мы	Фо́мич	Фо́ми́ни́чна [-шна]

Märk Fadersnamn böjs enligt 1.17 resp. 1.26.

2.35.2 Ryska personnamn böjs (jfr 1.41.3)

— Навестите Пávла Пávловича! Ему́ очень пло́хо.

— Непре́менно зайдú к Пávлу Пávловичу. А где он сейча́с живёт?

— У Петро́вых на Садо́вой.

— Besök Pavel Pavlovitj! Han är mycket dålig.

— Visst ska jag gå till Pavel Petrovitj. Men var bor han nu?

— Hos Petrovs på Sadovaja.

Нарéчия

- 3.1 Ord som uppträder som bestämningar till ett verb (tala *högt*), ett adjektiv (*ganska klok*), ett annat adverb (*mycket ofta*) brukar kallas adverb. Som satsdel benämnes de **adverbial**. Adverb är ord med mycket skiftande ursprung.
- 3.2 De ryska adverbena indelas här efter **bildningssätt** i följande grupper:
- a adverb på -o eller -e, bildade av adjektivens (participens) kortformer i neutrum (jämför svenska adverb på -t, t ex *högt*);
 - b adverb på -и (ev med förstavelsen по-), bildade av adjektiv på -ский/-цкий/-ий;
 - c adverb bildade av preposition + adjektiv/adverb, t ex *вправо*;
 - d adverb bildade av substantiv — antingen en "stelnad" kasusform av detta (дóма *hemma*) eller preposition + substantiv (вта́йне *i smyg*), se även 1.21.1 b och 1.21.2 märk;
 - e adverbiellt använda verbformer (не спешá *makligt*, egentligen *icke skyndande*, se 6.57.1 märk 3);
 - f s k pronominella adverb (так *så*, почему́ *varför* etc.).

3.3 Adverb på -o

Adjektivens kortformer i neutrum fungerar som **adverb** eller (som satsdelen) **adverbial** (svarar på frågan *hur, var, när* m m). Om bildningen av adjektivens kortformer talas i 2.1.2 och 2.12.

- 3.4 Kortformernas betoningförhållanden är rätt komplicerade, och nedan ges endast exempel på några vanliga betoningstyper hos adjektivs kortformer. Neutrum/adverbformerna anges med **fetstil**.

3.4.1 Stambetoning:

långform	kortform				
	mask	fem	n./adverb	plural	
богáтый	богáт,	богáта,	богáто,	богáты	rik/t
красíвый	красíв,	красíва,	красíво,	красíвы	vacker/t

3.4.2 Ändelsebetoning:

långform	kortform				
	mask	fem	n./adverb	plural	
лёгкий	лёгко́,	легка́,	легко́,	легки́	lätt
смешно́й	смешо́н,	смешна́,	смешно́,	смешны́	löjlig/t
тёмный	тёмен,	темна́,	темно́,	темны́	mörk/t
тёплый	тёпел,	тепла́,	тепло́,	теплы́	varm/t
тяжё́лый	тяжёл,	тяжелá,	тяжелó,	тяжелы́	tung/t
хоро́ший	хоро́ш,	хороша́,	хорошо́,	хороши́	bra—väl
высо́кий	высо́к,	высока́,	высоко́,	высоки́	hög/t
глубо́кий	глубо́к,	глубока́,	глубоко́,	глубоки́	djup/t
широ́кий	широ́к,	широка́,	широко́,	широки́	bred—brett
твёрдый	твёрд,	тверда́,	твёрдо́,	тверды́	fast
больно́й	бо́лен,	больна́,	бо́льно*,	больны́	sjuk—illa

3.4.3 Rörlig betoning, femininum ändelsebetonad, övriga former stambetonade:

дорого́й	до́рог,	дорога́,	до́рого,	до́роги	dyr/t
ви́дный	ви́ден,	видна́,	ви́дно,	ви́дны	synlig/t
молодо́й	мо́лод,	молода́,	мо́лодо,	мо́лоды	ung/t
весё́лый	вёсел,	весела́,	вёсело́,	вёсели́	glad—glatt
дешё́вый	дёшев,	дешева́,	дёшево́,	дёшевы́	billig/t
коро́ткий	ко́роток,	коротка́,	ко́ротко,	ко́ротки	kort
плохо́й	плох,	плоха́,	пло́хо,	пло́хи	dålig/t
по́лный	по́лон,	полна́,	по́лно,	полны́	full/t

Märk i talspråk används två adverbformer av adj. здоро́вый *frisk*:

1. здоро́во / = о́чень/ *mycket, ordentligt, väldigt*
Вчера́ здоро́во уста́л. I går var jag väldigt trött.
2. Здоро́во! / = здра́вствуй!/ *Hej!*

Likaså har по́лный två former på -o

1. полно́ (adjektiv) *fullt*
2. по́лно /по́лноте/ (adverb) *nog, det räcker.*

* бо́льно (med betoning på stammen) är adverb, dels med betydelsen *illa, ont*, dels — i talspråk — med betydelsen *mycket*.

Он бо́льно ушиб́ ру́ку.

Han skadade sig svårt i handen.

3.5 Kortformen i neutrum kan uppträda som predikatsfyllnad eller adverbial:

predikatsfyllnad

Это дере́во высо́ко.

Det här trädet är högt.

Это соверше́нно я́сно.

Detta är fullkomligt klart.

О́зеро споко́йно.

Sjön är stilla.

adverbial

Самолёт летит высо́ко.

Flygplanet flyger högt.

Он говори́л гро́мко и я́сно.

Han talade högt och tydligt.

Она́ отве́тила споко́йно.

Hon svarade lugnt.

3.6 Adverb på -о bildade av particip på -нный/-тый och -мый

Preteritum particip passiv (6.46.c) liksom presens particip passiv (6.46.b), vilka uppträder med kortformer, bildar adverb på -о. Några av dessa har förlorat sin samhörighet med verbstammen och blivit förstärkningsord. Se 6.52!

Он соверше́нно свобо́дно

Han talar ryska fullständigt flytande.

говори́т по-ру́ски.

Я непреме́нно приду́.

Jag kommer absolut /säkert/.

Ко́мната бы́ла изы́сканно обста́влена.

Rummet var utsökt inrett.

Он умы́шленно умолча́л об э́том.

Han förteget detta avsiktligt.

Мärk att adverbformerna stavas med -нн-!

3.7 Diminutivformer av adverb

I talspråk och vardaglig stil förekommer allmänt adverbbildningar på -енько, -онько, -енечко. De är diminutivformer liksom motsvarande adjektiv och har känslomässig anstrykning.

Прибе́ри хороше́нько!

Städa ordentligt!

Поезжа́й тихо́нько!

Kör försiktigt!

3.8 Adverb på -е

Av presens particip på -ющий/-ящий (se 6.45, 6.53.1) bildas adverb på -е:

Ми́тка понима́юще улы́бну́лся.

Mitka log förstående.

3.9 Adverbens komparation

De ryska adverbena kan, liksom de svenska, kompareras:

3.10 Komparativ av adverb på -o

3.10.1 De adverb som består av adjektivets kortform i neutrum har liksom denna ändelsekomparativ på -ee (-ей) eller -e. Jämför 2.23 och 24!

Сего́дня ве́тер ду́ет си́льнее,	Idag blåser det (vinden) kraftigare än igår.
чем ве́чера.	
Он бежи́т бы́стрее, чем я.	Han springer fortare än jag.
Отвеча́йте как мо́жно ско́рее	Svara snarast möjligt!
/ско́рей!	

Märk Komparativerna av adverb (liksom av adjektiv) får genom förstavelsen по- bibetydelsen *litet*.
 Если возмо́жно, говори́те Tala om möjligt lite/t/ tystare!
 поти́ше!

3.10.2 Några få adverb har komparativform på -ше/-же, ett par med varianter på -ee:

хорошо́	лу́чше	bra — bättre
пло́хо	ху́же	illa — sämre
ре́дко	ре́же	sällan — mera sällan
то́нко	то́ньше	tunt — tunnare
мно́го	бо́льше / бо́лее	mycket — mera
ма́ло	ме́ньше / ме́нее	lite — mindre
ра́но	ра́ньше / ра́нее	tidigt — tidigare
по́здно	по́зже / по́зднее	sent — senare
далеко́	да́льше / да́лее	långt — längre
до́лго	до́льше / (до́лее)	länge — längre

Varianterna på -ee används sålunda:

бо́лее och ме́нее används nästan uteslutande för att bilda sammansatt komparativ, se 2.19. De övriga formerna tillhör huvudsakligen litteraturspråket.

Märk uttrycket и так да́лее /и т.д./ och så vidare /osv./

3.11 Superlativ av adverb på -o

bildas, liksom hos adjektiv, av komparativformen + всех/всего́ (dvs *än alla/än allt*). Man använder всех när jämförelse med andra kan tänkas, och всего́ när inbördes jämförelse avses:

Она́ пи́шет краси́вее всех.	Hon skriver vackrast.
Он ча́сто захо́дит к нам по	Han tittar ofta in till oss på

вечера́м, но ча́ще всего́ он kvällarna, men *oftast* sitter han
сиди́т до́ма у себя́ в кабинéте. hemma i sitt arbetsrum.

- 3.12** I litteraturspråket möter man ibland en superlativ på -e, bildad av adjektivets ändelsesuperlativ på -ейший (2.30):
Благодарю́ вас поко́рнейше! Jag tackar er ödmjukast!

- 3.13** Ett komparationsschema för ett adverb på -o, bildat av adjektivets kortform i neutrum, kan te sig på följande sätt:
Ива́н говори́т ти́хо. Ivan talar *tyst*.
Пе́тр говори́т ти́ше. Peter talar *tystare*.
А́нна говори́т ти́ше всех. Anna talar *tystast*.

3.14 Sammansatt komparativ/superlativ

Som varianter utan någon nämnvärd betydelseskillnad möter komparativformer sammansatta med бо́лее (och superlativer sammansatta med наибо́лее).

3.15 Adverb på -и

- 3.15.1** Av adjektiv på -ский/-цкий, vilka i regel saknar kortformer, bildas adverb som slutar på -ски/-цки.

Он дру́жески помо́г мне. Han hjälpte mig som en vän.

- 3.15.2** Likaså bildas av adjektiv på -j (av typen во́лчий, 2.7) adverb på -и:

Лиси́ца во́ет в лесу́ — Räven ylar i skogen — det låter
звучи́т по-челове́чьи. som en människa.

- 3.15.3** En viktig typ utgör språk- och nationalitetsadverben.

Он говори́т по-шве́дски	Han talar svenska
по-неме́цки	tyska
по-англи́йски	engelska
по-францу́зски	franska
по-ру́сски	ryska
по-да́тски	danska
по-норве́жски	norska
по-венге́рски	ungerska etc.

Märk Ett sådant adverb kan också stå som ett efterställt attribut (ifr 2.31):
По́дали суда́к по-по́льски. Man serverade gös à la polonaise.

- 3.16** Adverben på -ски kan endast kompareras med hjälp av бо́лее och наибо́лее:

Бо́лее ирони́чески отзы́- Mera ironiskt yttrar sig tidningen
ва́ется газéта Пра́вда. Pravda.

3.17 Pronominella adverb

kallas de många sätts-, rums- och tidsadverb, vilka för länge sedan bildades i språket med utgångspunkt från pronomenstammarna *с-, т-, к-, ин-, вєс-*. De kan indelas på ungefär samma sätt som pronomena: *frågande/relativa, demonstrativa, nekande och indefinita*. I tabellen nedan upptas några vanliga sådana adverb.

	frågande	utpekande
rumsadverb	где? var?	там där
	куда? vart?	туда dit
	откуда? varifrån?	оттуда därifrån тут здесь } här сюда hit отсюда härifrån
tidsadverb	когда? när?	тогда då сейчас strax, nu теперь nu сегодня idag
sättsadverb	как? hur?	так så
måttsadverb	сколько? hur mycket? насколько?	столько så mycket настолько
orsaks- och avsiktsadverb	почему? отчего? зачем? для чего? } varför?	потому†/что/ därför /att/ оттого†/что/ därför /att/ затем†/чтобы/ i avsikt /att/ для того /чтобы/

Märk 1. затем betyder vanligen *sedan, därefter* / = *после* /.

Märk 2. столько, нисколько, несколько används även som pronomen, se 4.15, 4.26, 4.27.3.

nekande	bestämda	obestämda
нигдѣ } нѣгде* } ingenstans никудѣ } нѣкуда* } åt inget håll ниоткудѣ } ingenstans нѣоткуда* } ifrån	гдѣ-то någonstans кудѣ-то åt något håll откудѣ-то någon- stans ifrån	гдѣ-нибудѣ någonstans коѣ-гдѣ här och var кудѣ-нибудѣ åt något håll откудѣ-нибудѣ någonstans ifrån вездѣ } повсюду } överallt отовсюду från alla håll
никогдѣ aldrig нѣкогда* inte tid	когдѣ-то (нѣкогда) en gång	когдѣ-нибудѣ } когдѣ-либо } någon gång всегдѣ alltid иногдѣ ibland
никѣк ingalunda	как-то på något sätt	кѣк-нибудѣ } коѣ-кѣк } på något sätt кѣк-либо } иначѣ annorlunda
ниско́лько inte ett dugg	нѣско́лько en smula	
нѣзачѣм utan orsak, meningslöst нѣ за что ingen orsak, för all del (jfr 4.26.2 Märk)	почѣмѣ-то av någon anledning	почѣмѣ-нибудѣ av en eller annan anledning

* dessa adverb används endast med infinitiv; se kommentar 3.17.5

† dessa adverb används huvudsakligen för att bilda konjunktioner.

- 3.17.1** De **frågande adverb**en inleder även indirekt frågande bisats:
Где он живёт?	Var bor han?
Я не знаю, где он живёт.	Jag vet inte, var han bor.
Мне неизвестно, откуда он приехал.	Det är mig obekant, varifrån han kommit.
- 3.17.2** De **frågande adverb**en används också som relativa adverb, dvs inleder relativ bisats, se 4.25.
- 3.17.3** De **utpekande adverb**en там, туда, тогда, столько fungerar också som determinativer till följande bisats:
Я был там, где он живёт.	Jag var /på platsen/ där han bor.
Я пойду туда, где он живёт.	Jag ska gå dit, där han bor.
Я уйду тогда, когда он вернётся.	Jag ska gå /min väg/, när han kommer tillbaka.
Он был столько же поражён, сколько и обрадован.	Han blev lika förvånad, som /han blev/ glad.
- 3.17.4** De **nekande adverb**en sammansatta med **ни-** används i nekande satser med predikat, som rättar sig efter subjektet till person, genus och numerus. Predikatet måste alltid **negeras med не**; alltså **dubbel negation**!
Я нигде не нашёл товарища.	Jag fann inte min kamrat någonstans.
Я никогда не читал этой книги.	Jag har aldrig läst den här boken.
Он никуда не пошёл в воскресенье.	Han gick ingenstans på söndagen.
Я ниоткуда не жду писем.	Jag väntar inte brev någonstans ifrån.
- 3.17.5** De **nekande adverb**en sammansatta med **не-** används i nekande opersonliga satser tillsammans med infinitiv (utsatt eller underförstådd). Ingen ytterligare negation förekommer. Satsens logiska subjekt står i dativ (s k *dativsubjekt*), och predikatet är было, будет eller saknas.
Нам нигде было остановиваться.	Vi kunde inte stanna någonstans.
Мне некогда было читать эту книгу.	Jag hade inte tid att läsa den här boken.
Ему некуда было пойти в воскресенье.	Han hade ingenstans att gå på söndagen.

3.17.6 De bestämda adverbena sammansatta med -то används om plats, tid eller orsak, som är okänd för den talande men i övrigt känd eller bestämd:

Кни́га лежи́т где́-то в шкафу́.	Boken ligger någonstans i skåpet.
Он поче́му-то опáздывает.	Av någon anledning är han försenad.
Она́ заче́м-то откры́ла дверь.	Av någon anledning (okänd för mig) öppnade hon dörren.

3.17.7 De obestämda adverbena sammansatta med -нибудь används om plats, tid eller orsak, som är oviktig för den talande:

Положи́ ве́щи куда́-нибудь!	Lägg sakerna någonstans!
Е́сли он поче́му-нибудь опозда́ет, то мы не бу́дем жда́ть.	Om han av någon anledning kommer försent, så väntar vi inte.

3.18 Adverb bildade av substantiv

3.18.1 Mycket produktiv är den adverbbildning som utgår från ett substantiv i instrumental:

весно́й om våren	ми́гом på ett ögonblick
верхо́м till häst	у́тром på morgonen
бего́м i språng	вече́ром på kvällen
пешко́м till fots	ша́гом i skritt; i sakta mak
	m fl

3.18.2 En för talspråket säregen adverbieell användning av ett fåtal substantiv är nominativformerna страсть (lidelse), ужас (fasa) och смерть (död), som i denna ställning förlorat sin egentliga betydelse och blivit adverbieella förstärkningsord: *hemskt, rysligt, gräsligt*.

Смерть не люблю́ глупых, — вдохну́л Игна́т. (Чехов)	Jag tycker rysligt illa om dumma människor, suckade Ignat.
--	--

3.19 Интересно, что ...

Som inledning till en följande что-sats förekommer kortformer på -ò/-e av adjektiv. De är ett slags predikativer, se 3.20.

Интересно, что ...	Det är intressant, att ...
Я́сно (Очеви́дно), что ...	klart (tydligt),
Смешно́ (Забáвно), что ...	löjligt (lustigt),
Стра́нно, что ...	egendomligt,
Извё́стно, что ...	känt,
Желáтельно, чтобы ...	önskvärt,

Märk I stället för en что-sats följer ofta en infinitiv:

Трудно́ (Легко́) чита́ть эту кни́гу.	Det är svårt (lätt) att läsa den här boken.
--------------------------------------	---

3.20 Predikativer

Предикативы I ryskan finns en grupp adverb — och adverbialt använda ord — vilka används som predikatskärna i opersonliga satser utan predikatsverb eller med predikatsverben было — будет eller становится *blir*, стало *blev*, кажется *tycks*, делается *blir*, сделалось *blev*. Satsens logiska subjekt, där sådant finns, står i dativ, s k dativsubjekt. Predikativerna betecknar:

3.20.1 väderlek, temperatur, miljö:

Сего́дня морóзно и со́лнечно.
В ко́мнате светлó, теплó и
приятно.
В вагóне было́ тесно́, ду́шно
и шу́мно.

Idag är det kallt och soligt.
I rummet är det ljust, varmt och
behagligt.
I vagnen var det trångt, kvavt
och stöjigt.

3.20.2 fysiskt och psykiskt tillstånd, känslor:

Мне хо́лодно.
Мне было́ жа́рко.
Мне стра́шно
гру́стно
весе́ло
жу́тко
приятно

Jag fryser.
Jag var varm.
Jag känner mig rädd
ledsen
glad
obehaglig } till
behaglig } mods

Plötsligt kände hon outhärdligt
äckel.
Fy skäms!

Ей вдруг ста́ло невыно́симо
проти́вно. (Казекевич)
Сты́дно вам!

Мärk att som predikativ uppträder de i 3.18.2 nämnda, adverbialt använda substantiven (jämfte några andra):

Грех тебе́ так го́рько упрека́ть отца́
родно́го. (Пушкин)
Ему́ ле́нь принима́ться за рабо́ту.
Мне ста́ло (бы́ло) жа́ль ба́бушку
(akkusativ!).

Det är synd och skam att du så bittert
förebär din egen far.
Han *ids* inte att ta itu med arbetet.
Det gjorde mig *ont* om farmor.

3.20.3 förnimmelse: Anmärkningsvärda är här de två adverbena видно (eg *synligt*) och слы́шно (eg *hörbart*), vilka som predikativ ersätter verben видеть *se* och слы́шать *höra*. Man kan jämföra följande satser:

	kortform av	
finit verb	adjektiv	predikativsats
Я слы́шу му́зыку.	Му́зыка слы́шна.	Слы́шно му́зыку.
Jag hör musik.	Musiken hörs.	Man hör musik.
Я ви́жу доро́гу.	Доро́га видна́.	Ви́дно доро́гу.
Jag ser vägen.	Vägen syns.	Man kan se vägen.

Märk att i predikativsatsen liksom i en sats med finit verb står objekt (ackusativobjekt).

3.20.4 modalitet (dvs nödvändighet, möjlighet, förbud). Hit hör de viktiga predikativerna:

Мне ну́жно	}	jag måste, är tvungen
на́до		
мо́жно		jag kan, jag får
невозмо́жно		jag kan inte
нелъзя́		jag får inte
необходи́мо		jag måste nödvändigtvis

Dessa predikativ förbinds vanligen med en infinitiv.

Мне на́до	{	купíть кнiгу.	Jag måste (är tvungen att) köpa boken.
		бы́ло купíть кнiгу.	Jag måste (var tvungen att) köpa boken.
		бу́дет купíть кнiгу.	Jag måste (blir tvungen att) köpa boken.

Телегра́мму необходи́мо отпра́вить се́годня.	Telegrammet måste /ovillkorligen/ skickas idag.
Вам нелъзя́ ку́рiть.	Ni får inte röka.
Мо́жно войтí?	Får jag komma in?
Ну́жно написа́ть е́му пи́сьмо́.	Vi måste skriva ett brev till honom.

Märk att *måste* också uttrycks med enbart infinitivsats (dvs dativ + infinitiv):

Когда́ мне позвони́ть вам?	När ska jag ringa er?
Se vidare 8.2.4.	

Beträffande infinitivernas aspekt efter ovan nämnda predikativer, se 6.39.1–4.

Pronomen

Местоимения

Pronomen är ord som kan ersätta alla slags substantiv och namn: jag, de, den, detta, som, vilken, vem, någon, ingen, många, sådan.

4.1 Personliga pronomen

4.1.1 Nominativ (subjektsform)

Личные местоимения	Я	рабóтаю	Jag	} arbetar /fungerar
	Ты	рабóтаешь	Du	
	Он /Онó	рабóтает	Han /Den/Det	
	Онá		Hon	
	Мы	рабóтаем	Vi	
	Вы	рабóтаете	Ni	
	Онí	рабóтают	De	

Мärk он och онá (se även 1.2) används om både personer och saker/företeelser.

Он/Онá говорíт о погóде.

Han/Hon pratar om vädret.

Трáктор } не рабóтает:
Машíна }

Traktorn } går inte;
Bilen }

он /онá/ на ремóнте.

den är på lagning.

4.1.2 Genitiv/Ackusativ

Genitiv = ackusativ

Папа любит Рарра älskar	{	меня́	mig
		тебя́	dig
		его́	honom/den/det
		её́	henne
		нас	oss
		вас	er
		их	dem

genitiv

У	меня́	есть брат.
	тебя́	Jag (du, han, osv)
	*него́	har en bror.
	*неё́	
	нас	
	вас	
	*них	

* Se 4.1.6.

Мärk att personliga pronominets objektsform i 3. person inte skiljer mellan levande och icke-levande.

— Где мой карандаш?
 — Вот он!
 — Я не вижу его.
 — Это мой муж. Вы знаете его?
 — Вот новое кресло! Я только что купил его.

— Var är min blyertspenna?
 — Här är den!
 — Jag ser den inte.
 — Det här är min man. Har ni träffats?
 — Här är en ny fåtölj! Jag har just köpt den.

4.1.3 Dativ

Dativ används som indirekt objekt, efter preposition, vid predikativer (3.20)

Ко**	мне	пришёл товарищ.	En kamrat kom till mig.
Он	тебе	дал книгу?	Gav han dig en bok?
	Ему	надо работать.	Han måste arbeta.
	Ей	нездоровится.	Hon mår inte bra.
	Нам	скучно!	Vi har tråkigt!
	Вам	сколько лет?	Hur gammal är ni?
К	*ним	приходит врач.	Doktorn kommer till dem.

* Se 4.1.6. ** Se 4.1.7.

4.1.4—5 Instrumental

Lokativ

Он говорит Han talar	{	со**мной	med mig	{	обо† мне	om mig
		с тобой	med dig		о тебе	om dig
		с* ним	med honom		о* нём	om honom
						om den/det
		с* ней	med henne		о* ней	om henne
		[с нею]				
		с нами	med oss		о нас	om oss
		с вами	med er		о вас	om er
		с* ними	med dem		о* них	om dem

Formen ёю är ålderdomlig eller poetisk.

* Se 4.1.6 ** Se 4.1.7 † Se 4.1.8

4.1.6 Inskott av н framför 3. person av personliga pronomen

De med * betecknade formerna har alla ett н i början: när 3. person av personliga pronomen styrs av en egentlig (dvs enstavig, se vidare 7) preposition, måste н sättas framför pronominet. (Se dock 4.1.12).

Я не могу жить без него.

Jag kan inte leva utan honom /den.

Книга лежит на нём.

Boken ligger på det /den.

- 4.1.7 Framför formerna *мне* och *мною* får prepositioner som slutar på konsonant ett tillskott av *-о*.

Он не танцевал со мной.

Han dansade inte med mig.

Во мне вы найдёте верного друга.

I mig skall ni finna en trogen vän.

- 4.1.8 Prepositionen *о (om)* har framför *мне* formen *обо*.

4.1.9 Tilltalspronomen

вы är det normala tilltalspronomet i ryskan, när man vänder sig till en eller flera personer, som man säger *ни* till, samt till flera, som man duar. Även om man tilltalar en vuxen med förnamn — enbart eller jämte fadersnamn (se 2.35) — används *вы*. *ты* är tilltalspronomen till barn, familjemedlemmar och nära släktingar och till mycket goda vänner.

вы skrivs med liten bokstav — i brev tecknas pronomet dock ofta med stor bokstav.

Ребята, вы плохо читаете!

Barn, ni läser illa!

Светлана, вы поняли мой вопрос?

Svetlana, förstod ni min fråga?

Товарищи офицеры, поздравляю вас с Первым Мая!

Officerskamrater, jag gratulerar er på första maj!

4.1.10 Titlar och tilltalsord

Titlar kan i ryskan inte ersätta tilltalspronomen, såsom alltså är vanligt i svenskan.

— Что же вы, доктор, читаете лекции о вреде никотина, а сами курите?

Hur kommer det sig, att doktorn föreläser om nikotinets skadliga inverkan men själv röker?

— Позвольте, профессор, спросить вас?

Tillåter professorn, att jag ställer en fråga?

— Молодой человек, вы не скажете мне который час?

Var snäll och säg mig /unge man/ vad klockan är.

— Девушка, вы не знаете, как мне доехать до гостиницы "Россия"?

Vet fröken hur jag skall ta mig till hotell *Rossija*?

Som exemplen ovan visar används mycket ofta titlar och andra benämningar som tilltalsord eller lystringsord jämte tilltalspronomet. Observera särskilt *девушка* = *fröken*, *damen*.

Andra tilltalsord är *товарищ* *kamrat*, *гражданин* *medborgare*, (*дядя* *farbror*, *тётя tant*).

4.1.11 Мы с жено́й — Jag och min fru

Мы с ма́мой идём в цирк.	Jag och mamma går på cirkus.
Мы с тобо́й не бу́дем спо́рить.	Du och jag ska inte gräla.
Вы с жено́й пере́ехали на но́вую кварти́ру?	Har ni och er fru flyttat till den nya våningen?

4.1.12 Genitivformerna *его́ hans/dess*, *её hennes*, *их deras* används också som **possessiva pronomen** (4.4.5). I denna funktion sätts inget *n* framför *dem*, även om de står efter en preposition:

У <i>его́</i> отца́ есть маши́на.	Hans far har en bil.
-----------------------------------	----------------------

4.2 Reflexiva pronominet *себя́*

Возвратное местоимение	Nominativform saknas		
G Я нашёл	у себя́	на столе́ кнѳгу.	
D Ты купѳла	себе́	но́вые боти́нки?	
A Он чу́вствует	себя́	пло́хо.	
I Вы взяли́	с собо́й	все кнѳги?	
L Они́ мно́го говори́ли	о себе́.		

Jag hittade boken /hemma/ *hos mig* på bordet.Har du köpt *dig* nya skor?Han känner *sig* dålig.Tog ni alla böckerna *med er*?De pratade mycket *om sig* /själva/.*себя́* böjs alltså på samma sätt som *ты* (4.1.2—5).

Märk Som framgår av exemplen ovan syftar *себя́* tillbaka på alla sorters subjekt, inte bara på tredje person. Alltså

Я чу́вствую	} себя́ пло́хо.	Jag känner mig dålig.
Ты чу́вствуешь		Du känner dig dålig. etc.
Он } чу́вствует		
Она́ }		
Мы чу́ствуем		
Вы чу́вствуете		
Они́ чу́вствуют		

Jämför användningen av *свой* *sin* 4.4.2.

4.3 друг дрúга varandra

Nominativform saknas

G	Онѝ боя́тся	друг дрúга.	De är rädda för varandra.
D	Онѝ звони́ли	друг дрúгу.	De ringde till varandra.
A	Онѝ лю́бят	друг дрúга.	De älskar varandra.
	Онѝ смóтрят	друг на дрúга.	De ser på varandra.
I	Онѝ игра́ют	друг с дрúгом.	De leker med varandra.
L	Онѝ дúмают	друг о дрúге.	De tänker på varandra.

Första delen av detta uttryck förblir oböjt, medan andra delen böjs som substantivet друг *vän*. En eventuell **preposition** står mellan de båda leden.

4.4 Possessiva pronomen

Притяжательные
местоимения

Som possessiva pronomen (betecknar ägaren) används i ryskan мой *min*, твой *din*, свой *sin*, наш *vår*, ваш *er* samt de oböjliga егó *hans/dess*, еѐ *hennes*, их *deras*.

4.4.1 Böjning

Possessiva pronomen böjs i maskulinum och neutrum singular samt i plural (alla genus) genom tillägg av de böjda formerna av он, онó och онѝ, se 2.3.1.

sing	m/n	m/n	m/n	m/n	m/n
N/A	мой/моѐ	твой/твоѐ	свой/своѐ	наш/на́ше	ваш/ва́ше
G/A	моегó	твоегó	своегó	на́шего	ва́шего
D	моемú	твоемú	своемú	на́шему	ва́шему
I	моѝм	твоѝм	своѝм	на́шим	ва́шим
L	моѐм	твоѐм	своѐм	на́шем	ва́шем

plur

N/A	моѝ	твоѝ	своѝ	на́ши	ва́ши
G/A	моѝх	твоѝх	своѝх	на́ших	ва́ших
D	моѝм	твоѝм	своѝм	на́шим	ва́шим
I	моѝми	твоѝми	своѝми	на́шими	ва́шими
L	моѝх	твоѝх	своѝх	на́ших	ва́ших

Ackusativ = nominativ eller genitiv beroende på om objektet är levande eller icke-levande.

Possessiva pronomen i femininum singular böjs:

N	мо́я	тво́я	сво́я	на́ша	ва́ша
G	моё́й	твоё́й	своё́й	на́шей	ва́шей
D	моё́й	твоё́й	своё́й	на́шей	ва́шей
A	мою́	твою́	свою́	на́шу	ва́шу
I	моё́й	твоё́й	своё́й	на́шей	ва́шей
L	моё́й	твоё́й	своё́й	на́шей	ва́шей

4.4.2 Hur formerna av свой används

Я беру́	} свою́ шля́пу.	Jag tar min hatt.
Ты берёшь		Du tar din hatt.
Он } берёт		Han } tar sin hatt.
Она́ } берёт		Hon } tar sin hatt.
Мы знаём	} своё де́ло.	Vi kan vår sak.
Вы знаете		Ni kan er sak.
Они́ знают		De kan sin sak.
Возьми́те свою́ су́мку!		Tag er väska!

Exemplen visar, att свой (liksom себя́ 4.2. Märk) kan syfta tillbaka på subjektet, även om detta betecknar första eller andra person. (I svenskan kan *sin* endast syfta tillbaka på ett subjekt i tredje person.)

Däremot:

Ты зна́ешь его́ бра́та?	Känner du hans bror?
Он звони́л ва́шей сестре́ (D)?	Ringde han er syster?
Мы встрéтили твоего́ отца́.	Vi mötte din far.

Märk I dagligt tal möter ofta мой, твой, наш, ваш i stället för de mer språkriktiga formerna av свой:

Я уже́ ко́нчил мою́ (i st. för свою́) рабо́ту.	Jag har redan slutat mitt arbete.
--	-----------------------------------

Märk Vid släktskapsord såsom отец *far*, мать *mor*, брат *bror*, сестра́ *syster*, жена́ *hustru*, муж *man* utelämnas ibland de possessiva pronomena:

Вчера́ мать води́ла сестру́ к врачу́.	Igår gick mamma med <i>min</i> syster till doktorn.
---------------------------------------	---

4.4.3 Nominativen свой /своё, своя́, свои́/ använd som **bestämning till subjektet** eller **predikatsfyllnaden** i en sats betyder *egen* (=privat):

У меня́ /есть/ { своя́ маши́на. } свой дом.	Jag har { egen bil. } eget hus.
У всякого́ /есть/ свой вкус.	Var och en har sin smak.
Märk uttrycket: Э́то свой челове́к.	Han är en av de våra.

4.4.4 Possessiva pronomina мой, твой, наш, ваш används även självständigt, dvs utan efterföljande substantiv:

Эта книга ваша?	Är den här boken er?
Это перо ваше?	Är den här pennan er?
Вот этот паспорт мой.	Det här passet är mitt.

4.4.5 Genitivformerna его́, её, их

fungerar som oböjliga possessivpronomen på samma sätt som de svenska *hans, hennes, dess, deras*. De förekommer dock mera sällan självständigt.

Я знаю его́ брата, её сестру́ и их родителей.	Jag känner hans bror, hennes syster och deras föräldrar.
Я встретился с его́ братом, с её сестрой и с их родителями.	Jag träffade hans bror, hennes syster och deras föräldrar.

Märk "Den här boken är hans" bör helst heta: Эта книга принадлежит ему́.

4.4.6 наш брат med de böjda formerna нашего брата, нашему брату etc. möter man i vardagsspråk motsvarande svenskans *man, våra gelikar*. På samma sätt: ваш брат *sådana som ni* och свой брат *folk av vår sort*.

4.5 Demonstrativa pronomen

Указательные местоимения Demonstrativa (utpekande) pronomen kan med hänsyn till böjningen indelas i tre grupper:

1 med pronominell böjning	2 med adjektivisk böjning
этот, это, эта, эти } тот, то, та, те } (Se 4.5—4.6) }	такой, такое, такая, такие } (Se 4.10) } такой, такое, такая, } такие (Se 4.14) }
3 vanligen oböjt (se 4.15) столько́ så många, så mycket.	} } }

4.5.1 ЭТОТ — ТОТ

ЭТОТ betecknar vanligen något **närliggande**, medan ТОТ betecknar det som är längre från den talande. Som bestämning till ett substantiv böjs ЭТОТ i samma kasus, genus och numerus som detta.

mask	ЭТОТ дом	detta hus
neutr	ЭТО письмó	detta brev
fem	Эта кни́га	denna bok
plural	Эти лю́ди	dessa människor

Neutrumformen *это* används även självständigt i ett flertal funktioner, se 4.5.4.

- 4.5.2** Böjningen av *этот* sker genom att till böjningsstammen *эт-* foga de vanliga pronomenändelserna (se 2.3.1), samt byta ut *e* mot *о*.

	mask	neutr	fem	plural
N	<i>этот</i>	<i>это</i>	<i>эта</i>	<i>эти</i>
G	<i>этого</i>		<i>этой</i>	<i>этих</i>
D	<i>этому</i>		<i>этой</i>	<i>этим</i>
A	<i>этот</i> <i>этого</i>	<i>это</i>	<i>эту</i>	<i>эти</i> <i>этих</i>
I	<i>этим</i>		<i>этой</i>	<i>этим</i>
L	<i>этом</i>		<i>этой</i>	<i>этих</i>

4.5.3 *Вот этот*

I vardagsspråket förstärks ofta *этот* med *вот*:

<i>Вот этот чемодан мой.</i>	Den här resväskan är min.
<i>Вот эта сумка моя.</i>	Den här väskan är min.
<i>Вот эти вещи мои.</i>	De här sakerna är mina.

4.5.4 Oböjt *это* motsvarande svenskans 'det är'

Detta *это* hänvisar vanligen tillbaka på något tidigare nämnt eller känt men kan också peka framåt och motsvarar då svenskans *s k* **emfatiska omskrivning** (Det är ... som ...)

— <i>Что это такое?</i>	— Vad är det för något?
— <i>Это книги.</i>	— Det är böcker.
— <i>Это ваш бумажник?</i>	— Är det er plånbok?
— <i>Да, этот бумажник мой.</i>	— Ja, den där plånboken är min.

I **emfatisk** (förstärkande) **omskrivning**:

<i>Это они разби́ли окно́.</i>	Det var de som slog sönder fönstret.
--------------------------------	--------------------------------------

Preteritumformerna av *быть* rättar sig efter **predikatsfyllnaden** (= det logiska subjektet):

<i>Это был дом отдыха́.</i>	Det var sanatoriet.
<i>Это была́ сестра́ товарища́.</i>	Det var min kamrats syster.
<i>Это были́ учебники́.</i>	Det var läroböcker.

Märk I *opersonliga* konstruktioner, särskilt sådana som beskriver väderlek, tid och avstånd eller den omgivande miljön, används inte *это*.

— <i>Какая́ сегодня́ погóда?</i>	Hurudant är vädret (Vad är det för väder) idag?
----------------------------------	---

— Сего́дня хоро́шая пого́да.

Det är fint väder idag.

— Сего́дня хо́лодно /теплó/
морóз.

Idag är det kallt /varmt/ frost.

Туда́ 25 киломе́тров.

Det är 25 km dit.

В ко́мнате теплó /светлó/
темно́.

Det är varmt /ljus/ mörkt i
rummet.

Три го́да мы не ви́делись.

Det är tre år sedan vi träffades.

4.5.5 Böjda former av это:

Я э́того не знал.

Jag visste inte det.

Пого́да была́ плоха́я. Из-за
э́того мы не по́ехали за́ город.

Vädret var dåligt. På grund av
detta (På grund härav) reste vi
inte ut till landet.

Я э́тому не ве́рю.

Det tror jag inte.

Э́тим и объ́ясняется, что ...

Härav förklaras också, att ...

Он об э́том ниче́го не
говори́л.

Han sade ingenting om det.

4.6 тот, то, та, те

Böjningen är mycket lik böjningen av э́тот, men de tvåstaviga formerna av тот och то har ändelsebetoning, och тот och то har instrumentalformen тем; pluralformerna har vokalen e.

	mask	neutr	fem	plural
N	тот	то	та	те
G	того́		той	тех
D	тому́		той	тем
A	{ тот того́	то	ту	{ те тех
I	тем		той	те́ми
L	том		той	тех

4.6.1 тот

betecknar (som demonstrativpronomen) det som ligger längre bort från den talande och används då i motsats till э́тот.

Э́тот дом вы́сокий, а тот дом
ещё вы́ше.

Det här huset är högt, men det
där huset är ännu högre.

Дай мне э́ту кн́игу, а ту
кн́игу оста́вь у себя́!

Ge mig den här boken och behåll
den där!

Село́ нахо́дится на той
сторонé реки́.

Byn ligger på andra sidan floden.

В тот день было холодно.
То было вчера, а это сегодня.
Ни тот, ни другой ...

Den dagen var det kallt.
Det var igår, men nu är det idag.
Varken den ene eller den andre ...

4.6.2 **тот som determinativpronomen**

dvs ett sådant pronomen, som visar framåt på en följande bisats, förekommer både förenat med substantiv och självständigt.

Фörenat med ett substantiv syftar тот, то, та, те framåt på en efterföljande bisats, som inleds av ett relativpronomen (который, кто, что) eller ett relativt adverb (когда, где).

Он живёт в том доме, в
котором (где) находится
ресторан.

Han bor i *det* hus, i vilket (där)
det finns en restaurang.

В тех случаях, когда ученики
отсутствуют по болезни, надо
отметить это в классном
журнале.

I *de* fall då elever är frånvarande
pga sjukdom, anmärkes detta
i klassboken.

Ты принёс не ту книгу,
которую я просил.

Du kom inte med *den* bok som
jag hade bett om.

Самостоятельно тот, то, та, те förekommer mest som syftningsord till en efterföljande (eller föregående) bisats inledd av кто eller что. Observera, att bisatsens predikatsverb i förfluten tid står i maskulinum (singular) efter кто och i neutrum efter что:

В наше время тот — поэт,
тот — писатель, кто полезен.
(Маяковский)

I vår tid är den poet eller författare, som är nyttig.

Кто ищет, тот всегда найдёт.
Эти были те, кто близко
знал его.

Den som söker, han finner.
Det var de som kände honom
väl.

То, что случилось, уже
давно забыто.

Det som hände är för länge sedan
glömt.

Хорошо тому, кто в такие
ночи сидит под кровом дома,
у кого есть тёплый уголок.

Väl den som under sådana nätter
sitter under hemmets tak, som
har en varm vrå.

(Тургенев)

Кому много дано, с того
много и спросится.

Den som mycket blev givet, av
honom skall också mycket krävas.

Он забыл о том, что ему
сказали.

Han glömde bort det som de
sagt honom.

4.6.3 Я увéрен в том, что ...

Jag är övertygad *om att* ...

En preposition får i ryskan inte styra en bisats. I vissa fall kan prepositionen utelämnas, men om att-satsen är beroende av ett verb eller ett adjektiv som konstrueras med preposition eller kasus, sätts то — eller böjd form av то — före den av что *att* inledda bisatsen. Jämför engelskans: You can rely upon *it* that he will pay the money back.

Меня поблагодари́ли за то,
что я им помо́г.

Man tackade mig *för att* jag hjälpt dem.

Я был о́чень дово́лен тем,
что мне предложи́ли билéт.

Jag var mycket nöjd *med att* de erbjudit mig en biljett.

Обрати́те внима́ние на то,
что э́тот глаго́л тре́бует
да́тельного падежа́.

Var uppmärksamma *på att* detta verb kräver dativ.

Я согла́сен с тем, что́бы вы
мне запла́тили 5 рубле́й.

Jag går *med på att* ni betalar mig fem rubel.

Мы ду́мали о том, что мы его́
бо́льше не уви́дим.

Vi tänkte *på att* vi aldrig mer skulle få se honom.

4.7 То förekommer mycket ofta som inledning av en eftersats (huvudsats) = *så, då*.

Когда́ я провожа́ла его́, то
он на́рочно до́лго надева́л
шу́бу ... /Чéхов/

När jag följde honom ut, *så* tog han med avsikt på sig pälsen långsamt ...

Märk /Скажи́ мне/, а то ...

/Tala om det/ annars ...

4.8 I vardagsspråk (med avspegling i litteraturspråket) förekommer ett enklitiskt (efterhängt) -то /-та, -те/, som när det anslutes till ett substantiv har ungefär samma funktion som den svenska enklitiska artikeln hos substantiv (goss-en).

4.9 сей

сей *denne* är föråldrat och lever bara kvar i några stående uttryck:

сейча́с

nu, för närvarande

сего́дня (eg. genitiv, uttal = ero)

idag

сию́ мину́ту (ackusativ)

genast, omedelbart

по сей день

t o m denna dag

сего́ го́да / ме́сяца

innevarande år/månad

до сих пор

hittills

4.10 **тако́й**

тако́й *sådan*, *så* böjs som ett adjektiv med stam på к (2.2.2).

Что это такое?

Vad är detta för något?

Этот портфель чёрный;

Den här portföljen är svart —
min portfölj ser inte ut så.

мой портфель не такой!

У нас нет такой книги.

Vi har inte någon sådan bok.

4.11 **Она́ такая́ ми́лая**

Framför adjektiv i långform måste тако́й används. Framför kortform används так.

Она́ такая́ ми́лая и у́мная!

Hon är så rar och klok!

Men:

Этот сад так краси́в!

Denna trädgård är så vacker!

Märk att i början av en utropssats används како́й, какáя, како́е, какие́:

Како́й тала́нт, какáя поте́ря для
нау́ки! Какие́ наде́жды он подава́л
нам всем! (Чехов)
Какáя ужа́сная пого́да!

En sådan talang, en sådan förlust för
vetenskapen! Sådana förhoppningar
han ingav oss alla!
Ett sånt rysligt väder!

4.12 **тако́й som determinativpronomen**

тако́й kan syfta framåt på en efterföljande relativ bisats, vanligen inledd av како́й.

Это была́ такая́ ночь, како́й
(genitiv) уже́ я никогда́ не
вида́ла по́сле.

Det var en sådan natt, som jag
aldrig senare sett /maken till/.

Bisatsen kan också vara en att-sats:

Тумáн был тако́й, что кругóм
ничего́ не́ было ви́дно.

Dimman var sådan, att ingenting
syntes runt omkring.

4.13 **таково́й är föråldrat men förekommer i vissa uttryck.**

Вопро́с ва́жен как таково́й /=сам
по себе́/

Frågan är i och för sig viktig. /Frågan
som sådan är .../

4.14 **тако́в, такова́, таково́ används som predikatsfyllnad:**

Такова́ жизнь!

Sådant är livet!

4.15 **сто́лько**

сто́лько *så mycket*, *så många* är vanligen oböjt och följs då av substantiv i genitiv, dvs det behandlas som ett myckenhetsord.

Где ты был сто́лько вре́мени?

Var har du varit så lång tid?

Он прочита́л сто́лько книг!

Så många böcker han har läst!

В Байка́ле сто́лько воды́,
ско́лько (se 4.24.5) во все́м
Балти́йском мо́ре.

I Bajkal är det lika mycket vatten
(eg. *så mycket vatten*) som i hela
Östersjön.

столько böjs:

G	у столько́х челове́к	hos så många människor
D	к столько́м места́м	till så många platser
I	со столько́ми ощи́бками	med så många misstag (fel)
L	во столько́х города́х	i så många städer

4.16 Definita (bestämnda) pronomen

Опреде́лительные
местоиме́ния

pronominell böjning

весь, вся, все́, все
сам, сама́, само́, са́ми

hel/a/, all/a/
själv

adjektivisk böjning

це́лый	hela	любо́й	varje
са́мый	själva	друго́й	annan
вся́кий	varje	ино́й	annan
ка́ждый	varje		

böjning enligt 4.6

ТОТ са́мый } densamme
ТОТ же

4.16.1 Böjning av весь

	mask	neutr	fem	plural
N	весь	все́	вся	все
G		всего́	всей	всех
D		всему́	всей	всем
A	{ весь всего́	все́	всю	{ все всех
I		всем	всей	все́ми
L	(обо) все́м		(обо) всей	(обо) всех

4.16.2 весь, це́лый

весь och целый betyder båda *hel*, *all*, men det senare bör inte användas om personer. Det har också bibetydelsen *fullständig*, *väldig*.

Märk att kortformerna цел/целá/цёлы betyder *hel*, *oskadd*:
Он оста́лся цел /це́лым/. Han var oskadd.

4.16.3 все́

Neutrumformen все́, har följande speciella användningar vid sidan av betydelsen *allt*:

1 bcë förstärker en komparativform av ett adjektiv:

всё лúчше

allt bättre (bättre och bättre)

всё красѣвее

allt vackrare

Jämför *гораздо mycket* framför komparativ (2.32).

2 всё har betydelsen *hela tiden* = всё время

— Она всё боится передать ... —

”Hon är hela tiden rädd att betala överpris ...” (Folkvisa)

3 = всѣтаки i alla fall

4.16.4 Genitivformen *всего* används som adverb i betydelsen *bara; inalles*.

Märk avskedsfrasen **Всего́ хорошего!**

4.17 cam själv

Böjning

singular

maskulinum

femininum

N Он пришёл сам.

Она пришла сама.

G Ещё нет { егó самогó.
самогó дóктора.

её самой.
самой сестры.

Д Я звоні́л { е́мú са́момú.
са́момú ди́ре́ктору.

ей самой.
самой Петровой.

А Я вiдел его́ са́мого.

eë { **самоё.**
саму́.

Я говорѣлъ { с ним самѣмъ.
 { с самѣмъ докторомъ.

с ней самой.
с самой сестрой.

Мы { о нём самом.
говори́ли { о самом докторе.

о ней самой.
о самой сестре.

plural

N Онѣ пришлі сáми.

G Крѳме { их самѳх
самѳх актѳров

здесь никого́ нет.

Д И { им самим
самим делегатам

было скучно.

А Я встрѣтил их самѣх.

I Я говорѣлъ { с ними самими.
 { с самими актёрами.

Л Я говорѣл { о нихъ самѣхъ.
о самѣхъ актёрахъ.

Märk Neutrumformer är ovanliga.

Э́то са́мо собо́й разуме́ется.

Det är självklart (eg. *förstår sig av sig självt*).

- N Han (Hon) kom själv. De kom själva.
 G Han (Hon) själv, Doktorn (system) själv har ännu inte kommit.
 Utom dem själva (själva skådespelarna) är ingen här.
 D Jag ringde honom (henne) själv, direktören själv (fru Petrova själv).
 De själva (Delegaterna själva) hade tråkigt.
 A Jag såg honom (henne) själv.
 Jag mötte dem själva.
 I Jag talade med honom (henne) själv, doktorn/system själv,
 dem (skådespelarna) själva.
 L Jag talade om honom (henne) själv, doktorn/system själv,
 dem (skådespelarna) själva.

Märk att betoningen ligger på ändelsen i alla böjningsformer utom nominativ och ackusativ (icke-levande) plural och att böjda former av *сам* står före substantiv men efter annat pronomen.

4.17.1 *сам* används:

1 tillsammans med substantiv och pronomen som betecknar person — se böjningsmönstret;

2 någon gång vid abstrakta substantiv eller sakord för att beteckna motsatsförhållande:

На берегах Байкала растёт
лес, а в самом озере есть
много рыбы.

På Bajkalsjöns stränder växer
skog och i själva sjön finns
mycket fisk.

3 efter reflexivpronomet *себя*:

Он хорошо знает себя самого.
Они ничего не рассказали о
себе самих.

Han känner sig själv väl.
De berättade ingenting om sig
själva.

4.18 *самый*

самый *själva* böjs som ett hårt adjektiv (2.4.1) och används:

1 tillsammans med långform av adjektiv för att ange superlativ (2.19);

2 tillsammans med pronomet *то* i betydelsen *densamme* (4.23);

3 tillsammans med substantiv, som icke betecknar person, för att framhäva detta eller ange dess yttersta gräns. I svenskan motsvaras *самый* framför sakord ibland av *själva*, ibland av *just*, *omedelbart* och liknande uttryck.

Он живёт у самого моря.

Han bor vid själva havet (ända nere vid havet).

Самый факт достаточен.
Журналист находится в
самом центре событий.
С самого утра (начала).

Själva faktum räcker.
Journalisten befinner sig i själva centrum av händelserna.
Ända sedan morgonen (ända från början).

Märk в самом деле
на самом деле

verkligen
i själva verket, "på riktigt"

4.19 каждый

каждый *varje* används i betydelsen *varje, var och en*.

У каждого свой вкус.

Var och en har sin smak.

Каждый день он ездит на
работу.

Varje dag far han till jobbet.

Каждые сутки поступали
новости с фронта.

Varje dygn kom nyheter från fronten.

Märk каждые (plural av каждый) används framför pluralord (t ex сүтки) samt framför räkneord i uttrycket *varannan, var tredje* osv.

Каждые два года.

Vart annat år.

Каждые пять дней.

Var femte dag.

4.20 всякий

всякий *varje, varjehanda* används dels i samma betydelse som каждый, dels i betydelsen *alla slags, varje tänkbar*:

На прилавках лежали
всякие книги.

På diskarna låg alla slags (varjehanda) böcker.

Во всяком случае, я вам
позвоню завтра.

I varje fall ringer jag er i morgon.

Без всякого сомнения ему
теперь лучше.

Utan varje tvivel mår han bättre nu.

4.21 любой

любой *varje, varenda* tillhör huvudsakligen skriftspråket men används även annars med bibetydelsen *vilken du vill, vilken som helst*.

Заходи ко мне в любое время!

Hälsa på mig, närhelst du har lust (när det passar dig)!

Сейчас у нас в деревне в
любом доме есть радио.

Nu finns det hos oss på landet en radio i varje hus.

4.22 другóй

другóй *annan* används på samma sätt som det svenska pronominet/adjektivet.

Бабушка живёт в другóм городе. Farmor bor i en annan stad.

Märk Förväxla inte другóй med räkneordet второ́й *andra*!

и́ной har samma betydelse som другóй men tillhör det högre skriftspråket.

- 4.23
тот са́мый	то са́мое	та са́мая	те са́мые	} densamme
samme
то́т же	то́ же	та́ же	те́ же	
то́т же са́мый				
- Э́то тот са́мый челове́к, Det är samma människa, som
 кото́рого я ви́дел вчера́. jag såg igår.
 Он живёт на то́й же у́лице, Han bor på samma gata som jag.
 что и я.
 В тот са́мый /В тот же са́мый Samma kväll dog han.
 ве́чер он у́мер.
 Ка́ждый раз повто́рялось Varje gång upprepades precis
 одно́ и то же. detsamma.
 то́же hopskrivet betyder *även, också*.

4.24 Interrogativa (frågende) pronomen

кто?	vem, vilka?
что?	vad?
како́й?	hurudan?
[како́в?	hurudan? endast som pred.fylln.]
кото́рый?	vilken?
ско́лько?	hur mycket? hur många?
чей?	vems?

Samtliga frågende pronomen kan också användas som relativa pronomen, se 4.25.

4.24.1 кто? vem, vilka?

N	Кто	принёс клáссный журнал?	
G	Когó	сегóдня нет?	
D	Комú	принадлежит ésta резýнка?	
A	Когó	вы вóдите на рисýнке?	
I	{	Кем ты бóдешь?	
	{	С кем говорít Борís?	
L	О ком	онí говорят?	
N	Vem	har /med sig/ klassboken?	I { Vad ska du bli?
G	Vem	saknas idag?	I { Vem talar Boris med?
D	Vem	tillhör det här radergummit?	L Vem talar de om?
A	Vem	ser ni på teckningen?	

Märk att кто saknar särskilda former för maskulinum, femininum eller plural. (Neutrum kan inte komma ifråga, eftersom pronominet endast kan syfta på personer.) Om predikats verbet står i tempus för förfluten tid (preteritum), används maskulinformen.

Кто эти дéвушки?	Vilka är dessa flickor?
Кто из учениц вчерá от- сýтствовал?	Vem /Vilka av flickorna i klassen var borta igår?

4.24.2 что? vad?

N	{	Что это такóе?	Vad är det för något?
	{	Что лежít на столé?	Vad ligger på bordet?
	{	Что вам нýжно /угóдно?	(I affären:) Vad önskar ni?
	{	Что случýлось?	Vad hände?
G	Чегó	ты бо́ишься?	Vad är du rädd för?
D	Чемú	он рáдуется?	Vad gläds han åt?
A	Что	вы вóдите на рисýнке?	Vad ser ni på bilden?
I	Чем	вы занима́етесь?	Vad sysslar ni med?
L	{	О чём вы говорíte?	Vad talar ni om?
	{	В чём дéло?	Vad gäller det?

Märk I nedanstående sats följs что av genitiv som uttrycker innehållet (se 8.1.4):

Что нóвого есть сегóдня в газéте?	Vad är det för nytt i tidningen idag?
--------------------------------------	--

Märk чем används som bindeord i betydelsen *än* vid jämförelse:

Он молóже, чем я. (2.20)	Han är yngre än jag.
чем ... тем	ju ... desto
Чем бóльше, тем лýчше.	Ju mer, desto bättre.

4.24.3 **котóрый**

котóрый? *vilken?* böjs som ett adjektiv (se 2.4.1) och står i samma kasus, genus och numerus som sitt huvudord.

котóрый frågar efter någon bland flera, *vilken av dem*, eller ordningsföljd.

Котóрый /Какóй это урóк?	Vilken lektion är det här?
Котóрая кн́ига ва́ша?	Vilken bok är er?
Котóрый час?	Vad är klockan?
В котóром до́ме вы живёте?	I vilket hus bor ni?

4.24.4 **какóй**

какóй? *hurudan, vilken?* böjs enligt 2.2.2 såsom sitt huvudord. Det frågar i regel efter egenskap och utseende, men kan också användas om ordningsföljd.

Кака́я сегóдня погóда?	Hurudant är vädret idag?
Какóе сегóдня числó?	Vilket datum är det idag?
Какóй сейча́с ме́сяц?	Vilken månad?

Beträffande какóй i utropssatser, se 4.11 Märk.

4.24.5 **ско́лько**

ско́лько? *hur mycket?, hur många?* böjs på samma sätt som сто́лько (4.15), men förekommer mest i oböjd form (N/A). Det följande substantivet står då i genitiv.

Ско́лько сто́ит кн́ига?	Hur mycket kostar boken?
Ско́лько там бы́ло люде́й?	Hur många människor var där?
Ско́лько вре́мени?	Hur mycket är klockan?

4.24.6 **чей?**

чей? *vems?* används mest i nominativ. I talspråk ersätts det ofta av у когó. Чей böjs som sitt huvudord till genus, numerus och kasus:

sing	mask/neutr		fem	plural
N	чей это каранда́ш?	чье́ это перо́?	чья́ это шля́па?	чьи́
G	чьего́	(penna)	чьей (hatt)	чьих
D	чьему́		чьей	чьим
A	чей/чьего́	чьё	чью́	чьи/чьих
I	чьим		чьей	чьими́
L	о чьём		о чьей	о чьих

В чьей ко́мнате есть душ?	I vems rum finns det dusch?
С чьим сы́ном вы позна- ко́мились?	Vems son hälsade ni på?

Косвенные вопросы 4.24.7

Frågepronomen inleder även indirekta frågor:

Он спросил, кто я.

Han frågade vem jag var.

Я не знаю, который час.

Jag vet inte vad klockan är.

Я не знаю, что мне делать.

Jag vet inte vad jag ska göra.

Почти каждый день приходил Р. посмотреть, какие она сделала успехи в живописи. (Чехов)

Nästan varje dag kom R. för att se, vilka framsteg hon gjort inom måleriet.

Märk

Он спросил, кто звонил/что случилось.

Han frågade vem som ringt/vad som hänt.

4.25 Relativa pronomen

Относительные местоимения

Samtliga frågande pronomen används också som **relativa** (tillbaka-syftande) **pronomen**.

Relativa pronomen inleder en bisats (underordnad sats) som vanligen är bestämning till något ord i huvudsatsen (den överordnade satsen). Detta ord kallas korrelat. I svenskan — och i engelskan — utelämnas ofta relativa pronomen (*Huset jag bor i är nytt* = *Huset som jag bor i är nytt*). Relativa pronomen kan inte utelämnas i ryskan. Vidare gäller för ryskan att en preposition som styr ett relativpronomen måste stå omedelbart före detta.

'Huset jag bor i ...' måste på ryska heta Дом, в котором я живу, ... dvs 'Huset, i vilket jag bor, ...'

4.25.1 который

который *som, vilken* är det vanligaste relativpronomenet. Det böjs som ett hårt adjektiv enligt 2.4.1 och rättar sig till **genus** och **numerus** efter korrelatet (se ovan!). Däremot står который i det **kasus** som funktionen i bisatsen bestämmer, dvs om det är subjekt i bisatsen, står det i nominativ, är det objekt, står det i objektsform.

N Девушка, которая поёт так хорошо, учится в этом классе.

Flickan, som sjunger så bra, går i den här klassen.

G В вазе стояли белые цветы, от которых так сладко пахло.

I vasen stod vita blommor, från vilka det doftade /så/ sött.

D Мальчика, которому я дал книгу, зовут Андрей.

Pojken, som jag gav boken, heter Andrej.

A Вот книга, которую мы читали на уроках!

Där är boken som vi läste på timmarna!

I У меня в комнате два окна, между которыми стоит стол.

Jag har två fönster i mitt rum, mellan vilka det står ett bord.

L Все эти книги, о которых мы говорили, теперь в библиотеке.

Alla dessa böcker, som vi talade om, finns nu i biblioteket.

Märk Någon gång kan — av logiska skäl — något annat ord än en preposition stå mellan relativpronominet och dess korrelat:

Из передней, дверь в которую была открыта, доносился говор. Från farstun, till vilken dörren stod öppen, hördes samtal /röster/.

Märk I stället för formerna в/на котóром, в/на котóрой, в/на котóрых används ofta где:

Дом, где (в котóром) я жил в детстве, стоял на углу улицы. Huset där jag bodde (som jag bodde i) när jag var liten, låg i ett gathörn.

4.25.2 Vars, vilkas

Observera genitivformerna av котóрый:

котóрого = *vars* (syftar på maskulin/neutral ägare)

котóрой = *vars* (syftar på feminin ägare)

котóрых = *vilkas* (syftar på flera ägare)

Liksom andra genitivattribut står de efter sitt huvudord:

Полуóстров, на побережье котóрого сто́йт стóлько домóв óтдыха, назывáется Крым. Halvön, på vars stränder ligger så många semesterhem, kallas Krim.

Мы уви́дели гóры, верши́ны котóрых бы́ли покрь́ты снéгом. Vi fick se berg, vilkas toppar var täckta av snö.

4.25.3 кто

кто *som, vilken, vilka* används (omväxlande med котóрый) när korrelatet är тот eller все. Se vidare 4.24.1.

Хорошо́ смеётся тот, кто смеётся последним. Skrattar bäst, som skrattar sist. (ordspr.)

Сча́стлив тот, у когó со́весть споко́йна. Lycklig är den som har ett lugnt (rent) samvete.

Кто и́щет, тот всегда́ найдёт. Den som söker han finner. (ordspr.)

Все, кто пришёл/пришли́ на ве́чер, смотре́ли филь́м. Alla som kom till aftonunderhållningen såg filmen.

Ка́ждый, кто хоте́л вы́ступитъ, мог попроси́ть сло́во. Var och en som ville framträda kunde begära ordet.

Märk Ryskan kan ha annan satsföljd än svenskan i strukturen *den som*:
 Кто не работает, тот не ест. Den som inte arbetar skall /heller/ inte äta.

4.25.4 что

что *som*, *vilket*, *något som* används när korrelatet är to eller всё, ibland även när detta betecknar något icke-levande. что är enda möjliga relativpronomen, när korrelatet är en hel sats; det svarar då mot svenskans *något som*, *vilket*.

Случилось то, что меня
 больше всего обрадовало.

Det inträffade (Då inträffade det) som mest av allt glädde mig.

Случилось то, чего никто не
 ожидал.

Det inträffade, som ingen hade väntat.

Случилось то, чему все очень
 удивились.

Det inträffade som alla blev mycket förvånade över.

Он мне дал всё, что было
 нужно.

Han gav mig allt som behövdes.

Что было, то прошло.

Det som varit har farit. (= ung. 'Gjort är gjort.')

Дождь скоро кончился, что
 всех нас очень обрадовало.

Regnet slutade snart, vilket mycket glädde oss alla.

Что kan ibland ersätta det vanligare который med syftning på något icke-levande. Då används endast nominativformen (eller akkusativen utan preposition):

Деревня, что стояла на
 берегу реки, сгорела.

Byn, som låg på flodstranden, hade brunnit.

4.25.5 какой — такой sådan som

Сегодня прошёл такой
 ливень, какой очень редко
 бывает у нас.

Idag kom en sådan /där/ stört-skur, som sällan förekommer hos oss.

Это был такой учёный,
 какого теперь не найдёшь.

Han var en sådan forskare, som man numera inte finner.

4.25.6 какой — такой sådan som

Какой образ жизни людей, такой
 образ их мыслей.

Sådan som människors livsföring är, sådant är deras sätt att tänka.

4.25.7 сколько — столько så mycket som

В Байкале столько воды,
 сколько во всём Балтийском
 море.

I Bajkalsjön är lika mycket vatten som i hela Östersjön.

4.25.8 **чей**

чей *vars* används numera sällan som relativpronomen, men det förekommer i kanslistil och högre prosa.

Я тот, чей взор надежду губит,
Я тот, кого никто не любит.
(Лермонтов)

Jag är den vars blick hoppet grusar,
Jag är den som ingen älskar.

4.26 **Nekande pronomen**

Отрицательные
местоимения

Nekande pronomen är i ryskan av två slag: nekade med **ни-** eller nekade med **не-**. De senare kan endast användas i **opersonliga infinitivsatser**, se 4.26.3. Alla nekande pronomen består av negation + frågande pronomen: **ни + кто, что, какой, чей** i första gruppen; **не + кто, что** i andra gruppen.

En preposition, som styr dessa pronomen ställs **mellan** negationen och frågepronomet, varvid alla tre delarna skrivs åtskilt, se 4.26.2. De med **ни-** nekade pronomina kräver, att predikats verbet i satsen föregås av negationen **не**. Liksom vid de nekande adverbena **никогда, никуда** etc (3.17.4) gäller alltså regeln om **dubbel negering**.

4.26.1

никто }
ничто } självständiga

ingen, inte någon
ingenting

никакой }
ничей } förenade

ingen, inte någon
ingens, inte någons

Dessa pronomen böjs på samma sätt som motsvarande frågepronomen, se **кто, что** 4.24.1—2, **какой** 4.24.4 och **чей** 4.24.6. Observera att **ничего** används som både akkusativ och genitivform och ibland — särskilt i vardagsspråket — även som nominativform i stället för **ничто**.

subjekt

Никто не ответил.

Ingen svarade.

Его ничто/ничего не интересует.

Ingenting intresserar honom.

objekt

Я никого не встретил.

Jag mötte inte någon.

Он ничего не забыл.

Han glömde ingenting.

Я никому́ не скажу́ об э́том.
 В ко́мнате нико́го нет.
 Он не бо́ится ника́ких
 тру́дностей.
 Она́ не слу́шала ни́чьих
 сове́тов.
 Мне ни́чего сочу́вствия не
 ну́жно.

Jag säger det inte till någon.
 Ingen finns i rummet.
 Han fruktar inte några svårigheter.
 Hon lyssnade inte på någras råd.
 Jag behöver inte någons medlidande.

4.26.2 Nekande pronomen som styrs av preposition delas av denna, och de tre delarna skrivs åtskilt; jämför svenskan 'Jag talar *inte om någon*'.

Я ни у ко́го не́ был.
 Я ни к ко́му не пойдú.
 Он ни с кем не прости́лся.
 Мы ни о ком не говорím.
 Я е́го ни о че́м не спра́шивал.
 Он не шёл ни на ка́кие
 усту́пки.

Jag har inte varit hos någon.
 Jag ska inte gå till någon.
 Han sa inte adjö till någon.
 Vi talar inte om någon.
 Jag frågade honom inte om något.
 Han gick inte med på några eftergifter.

Märk ни за что́ är ett adverbliellt uttryck, som betyder *inte för allt i världen*.

4.26.3 не́кого — не́чего

Не́кого посла́ть за билéтами.
 Ему́ не́чего чита́ть.
 Нам не́ о че́м говорíть.
 Ему́ не́ с кем посо́ветоваться.
 Не́кому бы́ло пойти́ в
 магази́н.
 Де́лать не́чего!

Det finns ingen att skicka efter biljetterna.
 Han har ingenting att läsa.
 Vi har ingenting att tala om.
 Han har ingen att rådfråga.
 Det fanns ingen som kunde gå till affären.
 Det finns inget /annat/ att göra!

Märk att en styrande preposition står *mellan* не och pronomenledet: не́ с кем (4.26.2).

Dessa nekande pronomen—bildade på samma sätt som никто́, ничто́ av frågepronomen men med förledet не́ (alltid betonat) — saknar nominativform. De kan endast användas i **opersonliga** konstruktioner enligt 8.2.5.

Som framgår av exemplen uttrycker dessa konstruktioner att handlingen *inte kan* utföras. Jämför:

У меня́ не́ было́ ниче́го, что я
 мо́г бы подарíть ему́ на
 па́мять.

Мне не́чего бы́ло подарíть ему́
 на па́мять.

Jag hade ingenting som jag skulle
 kunna ge honom som minne.

Jag hade ingenting att ge honom
 som minne.

4.27 Indefinita pronomen

Неопределённые
местоимения

Indefinita (obestämda) pronomen (*någon, något /som helst/*) bildas i ryskan — liksom de nekande — av frågepronomen. Till dessa fogas partiklar, som i olika grad anger obestämdhet.

Preposition som styr dessa pronomen ställs framför. Undantag utgör sammansättningar med *koe-*, vilkas beståndsdelar skiljs av prepositionen.

4.27.1	självständigt	кто́-нибудь	(кто́-либо)	någon
	självständigt och förenat	что́-нибудь	(что́-либо)	något
	förenade	како́й-нибудь	(како́й-либо)	någon
		че́й-нибудь		någons

Dessa pronomen används om person eller sak som för den talande är helt obestämd, obekant eller ointressant:

Позови́ кого́-нибудь!	Kalla på någon! (det gör detsamma vem)
Да́йте мне что́-нибудь!	Ge mig något! (det gör detsamma vad)
Если́ кто́-нибудь приде́т, позови́те меня́!	Om någon (vem det vara må) kommer, kalla på mig!
Купи́ како́ю-нибудь газе́ту!	Köp någon /slags/ tidning! Vi har inget att läsa.
Нам не́чего чита́ть.	
Он говори́л, что на́до приме́нить како́й-нибудь но́вый ме́тод.	Han talade om, att man måste använda något slags ny metod.

I många fall motsvarar de med *-нибудь* sammansatta pronomina engelskans indefinita *any-*sammansättningar eller tyskans *irgend was*.

4.27.2	självständigt	кто́-то	någon
	självständigt och förenat	что́-то	något
	förenade	како́й-то	någon
		че́й-то	någons

Dessa pronomen används om person eller sak, som är obestämd eller obekant för den som talar.

Тебе́ кто́-то звони́л.	Någon har ringt dig.
Он мне сказа́л что́-то, но я не по́мню что́.	Han sa mig något, men jag minns inte vad.

Этот мужчи́на про́сит
какую́-то неме́цкую газе́ту.
Я ви́дел теб́я вче́ра в метр́о;
ты разгово́ривал с ке́м-то.
В ко́мнате раздали́сь чьи́-то
шаги́.

Den här herrn begär (frågar efter)
någon tysk tidning.
Jag såg dig igår på tunnelbanan,
du pratade med någon.
Någons steg hördes i rummet.

4.27.3	förenat	не́который	någon
	förenat och självständigt	не́которые	några
	vanligen självständigt	не́сколько	några
	endast framför personnamn	не́кто /не́кий/	en viss
	endast framför adjektiv	не́что (= что́-то)	något

Не́которые из ученико́в
на́шего кла́сса занима́ются
спо́ртом.

Några av eleverna i vår klass
ägnar sig åt sport.

Я говори́л с не́которыми
ученика́ми /из ученико́в/.
Не́которое вре́мя спустя́ мы
опя́ть встрети́лись.

Jag pratade med några elever
/av eleverna/.
Någon tid senare möttes vi igen.

Не́которые анекдо́ты мне
оче́нь понра́вились.

Några /Vissa/ anekdoter tyckte
jag mycket om.

Efter не́сколько står följande substantiv i genitiv plural:

Появи́лось (появи́лись)
не́сколько челове́к (люде́й).
Он взял с собо́й не́сколько
книг.
Прошло́ не́сколько часо́в.

Ett antal (Några) människor vi-
sade sig.
Han tog med sig några (ett antal)
böcker.
Några timmar gick.

Men liksom ско́лько kan не́сколько böjas i samma kasus som efter-
följande substantiv:

Комсомо́льцы жи́ли в
ла́гере в не́скольких пала́тках.

Komsomolerna bodde i läger i
några (ett antal) tält.

Мя́рк När не́сколько + substantiv i genitiv plural står som subjekt, sätts
predikatsverbet antingen i singular eller plural.

не́кий, не́кто *en viss*, не́что *något visst* är inga vanliga pronomen utan tillhör
skriftspråket. Не́кий, не́кто förekommer bara framför personnamn:

Прише́л не́кто Ива́нов.

En viss herr Ivanov kom.

Не́что förekommer endast framför adjektiv i neutrum singular:

Случи́лось не́что /что́-то/ уди́ви-
тельное́.

Något förvånansvärt hände.

- 4.27.4** *кѳе-кто́* och *кѳе-что́* tillhör huvudsakligen talspråket. *кѳе-кто́* används vanligen som synonym till *не́которые*, dvs har plural betydelse, *några stycken*, *en och annan*. *кѳе-что́* betyder ungefär *ett och annat*.

У Ростѳвых обѳдал кѳе-кто́ из близки́х знако́мых. (Толсто́й) Hos Rostovs var några ur den närmaste bekantskapskretsen bjudna till middag.

Он мне рассказа́л кѳе о че́м. Han berättade ett och annat för mig.

Som framgår av sista exemplet placeras en styrande preposition mellan *кѳе-* och pronomenledet.

- 4.27.5** *кто́* och *что́* förekommer någon enstaka gång i betydelsen *någon* och *något*.

Märk *кто́ ... ни́* *vem som än ...*; *что́ ... ни́* *vad som än ...*

Кто́ ни уви́дит, уди́вится. Vem som än får se /det/, kommer att förvånas.

4.27.6 *мно́го, немно́го*

мно́го *mycket*, *många*, *немно́го* *något*, *en smula*, *några få* (se även 8.1.1 f) används vanligen oböjda och följs då av substantiv i genitiv liksom andra myckenhetsord. De kan emellertid också böjas i samma kasus i plural som efterföljande substantiv: *мно́гие, немно́гие*.

Märk De oböjda formerna *мно́го* och *немно́го* används också som adverb. Он мно́го /немно́го/ рабо́тает. Han arbetar mycket /en smula/.

Märk att om *мно́го*, *немно́го*, *мáло*, *немáло* + substantiv i genitiv plural står som subjekt i en sats, kan predikatsverbet ha singular form och i preteritum neutrumform. Lika ofta används numera pluralform hos predikatsverbet, i varje fall vid rak ordföljd.

Мно́го книг лежа́ло (лежи́т) Många böcker låg (ligger) på на столе́. bordet.

Мáло люде́й живѳт на о́строве. Få människor bor på ön.

4.27.7 *мáло, немáло*

мáло *föga*, *få*, *немáло* *inte så litet*, *rätt många* är adverb, men används också pronominellt som myckenhetsord framför substantiv i genitiv plural. Exempel se ovan.

4.28 Motsvarigheter till svenska pronominet 'man'

Det som vi i svenskan uttrycker med det indefinita pronominet *man* i olika slags satser har ingen direkt motsvarighet i ryskan utan återges på olika sätt:

1 med 3.person plural av predikatsverbet — utan онѣ:

Егó зовѹт Иван.	(Man kallar honom Ivan) Han heter Ivan.
Здесь говорѹт по-англійски.	Här talar man (talas) engelska.
Прóсят не курѣть.	Var god rök inte!
Говорѹт, что он женѣлся.	Man säger, att han har gift sig.

2 med 2.person singular av predikatsverbet — utan ты:

Всем не угодѣшь.	Man kan inte behaga alla.
Тут ничегó не подѣлаешь.	Här kan man ingenting göra.
Что посѣешь, то и пожнѣшь.	Som man sår, får man skörda.

3 med imperativ singular (särskilt i talesätt):

Век живѣй, век учѣсь.	Man lär, så länge man lever.
och i uttryck som что ни говорѣ ...	säga vad man vill ...

4 med infinitivsatser:

a i ordspråk:

Волкóв боя́ться — в лес не ходѣть.	Är man rädd för vargar, ska man inte gå i skogen.
------------------------------------	---

b efter е́сли от:

"Е́сли говорѣть правду, то мóжно умерѣть с гóлоду."	"Om man säger sanningen, kan man svälta ihjäl." (Tjechov)
---	---

c med бы́ för att uttrycka farhåga:

Не упáсть бы́ — óчень скóльзко.	Bara man inte ramlar — det är mycket halt.
---------------------------------	--

5 med reflexiv form av predikatsverbet (jfr 6.70.1)

Нигдѣ не ды́шится так вóльно, как на мóре.	Ingenstans andas man så fritt som /ute/ till havs.
Иногдá на лѣкциях так хорошó спѣтся.	Ibland sover man så gott på föreläsningar.

Räkneord

Числительные

5.1 Grundtal

Количественные

0 ноль/нуль

1 **один** мальчик, одна девушка, одно окно /одни сутки "dygn"/
(Se 1.40)

2 два { мальчика
окна } две девушки

3 три { мальчика
окна
девушки }

Efter два, две, три, четыре och övriga räkneord (oböjda) som slutar på 2, 3, 4 står substantiv i G singular.

4 **четыре** мальчика, окна, девушки

5 **пять**
6 **шесть**
7 **семь** } мальчиков, окон, девушек

8 **восемь**

9 **девять**

10 **десять**

Efter пять och alla övriga räkneord (oböjda) som ej slutar på 1, 2, 3, 4 står substantiv i G plural.

11 **одиннадцать**

12 **двенадцать**

13 **тринадцать**

14 **четырнадцать**

15 **пятнадцать**

16 **шестнадцать**

17 **семнадцать**

18 **восемнадцать**

19 **девятнадцать**

"tontalen" är uppbyggda enligt mönstret

'ett på tio', varvid (десять) > -дцать

Märk, att alla "tontalen" utom 11 och 14 har tonvikten på prepositionen -на-

Märk, att inget ь skrives 'inuti' 15—19 (men väl på slutet).

Substantiv
i G plural

20 **двадцать**

21 двадцать один мальчик

22 двадцать два мальчика

30 **тридцать**

33 тридцать три девушки

34 тридцать четыре окна

40 **сорок**

45 сорок пять мальчиков

46 сорок шесть девушек

50	пятьдесѣт	Obs. betoningen i 50, 60/70, 80!
60	шестьдесѣт	I talen 50—80 har 5, 6, 7, 8 ъ,
70	сѣмьдесѣт	men inget ъ skrives på slutet.
80	восемьдесѣт	(-десѣт är eg. en G pluralform.)
90	девѣносто	{ мальчиков дѣвушек окон
100	сто	
200	двѣсти	
		(-сти = gammal dualisform av сто)
300	трѣста	-ста är G singular av сто
400	четыреста	
500	пятьсот	-сот är G plural av сто. Entalssiffran skrives med ъ!
600	шестьсот	
700	семьсот	
800	восемьсот	
900	девѣтсот	
1000	/одна/ тѣсяча	är ett fem. substantiv; böjs enl. 1.33
2000	две тѣсячи	} G singular
3000	три тѣсячи	
4000	четыре тѣсячи	
5000	пять	
6000	шесть	} тѣсяч G plural
7000	семь	
8000	восемь	
9000	дѣвѣт	
10000	дѣсѣт	
1000000	миллион	} är maskulina substantiv
1000000000	миллиард	

5.1.1 Grundtal + substantiv

a Efter **один, одна, одно** står substantiv i **nominativ singular**. Observera att substantivet och vanligen predikatsverbet står i **singular** även vid 21, 31 osv.

Приѣхал двѣдцѣтъ один студѣнт. Tjugoen studenter anlände.

Приѣхала двѣдцѣтъ одна студѣнтка. Tjugoen studentskor anlände.

b Efter **два, три, чѣтыре** står substantiv i **genitiv singular**. Gäller även sammansatta grundtal (22, 103 osv.). Predikatsverbet står vanligen i plural (även i neutrum singular, jfr 5.2.2).

Приѣхали двѣдцѣтъ два студѣнта/двѣдцѣтъ две студѣнтки. Tjugotvå studenter/studentskor anlände.

с Efter **пять** och alla övriga grundtal (dvs 5—20, 25—30 osv, 105—120 osv) står substantivet i **genitiv plural**. Predikatsverbet står vanligen i plural (jfr 5.2.3).

Пять часо́в и два́дцать мину́т. Fem timmar och tjugo minuter.
 Прие́хали двена́дцать сту- Tolv studenter anlände.
 де́нтов.

5.1.2 Оди́н

Оди́н ersätts ibland vid räkning (t ex takräkning, uppräkning) av **раз** (два, три ...)

För övrigt används оди́н inte bara som räkneord utan också med följande betydelser:

a = *en viss, en, någon*:

У меня́ есть оди́н знако́мый, Jag har en /viss/ bekant, som bor
 кото́рый живёт в Москв́е. i Moskva.

b = *ensam*

— Ты прие́хал сюда́ с семье́й? Har du kommit hit med familjen?
 — Нет, я оди́н. Nej, jag är ensam.

c = *endast, bara*

В су́мке одни́ кнй́ги. I väskan finns bara böcker.

одни́ (plural) = *somliga*

Одни́ игра́ют в футбо́л, Somliga spelar fotboll, andra
 други́е в волейбо́л. volleyboll.

5.2 Grundtal + adjektiv + substantiv

När ett adjektiv bestämmer ett substantiv, som föregås av räkneord, eller om ett substantiverat adjektiv (2.1.3) står efter ett räkneord, har adjektivet olika former enligt nedan.

5.2.1 $\left\{ \begin{array}{l} \text{оди́н молодóй студéнт} \\ \text{одна́ молодáя дéвушка} \\ \text{одно́ молодóе дéрево} \end{array} \right\} \text{ живёт здесь.}$
 $\left\{ \begin{array}{l} \text{оди́н молодóй студéнт} \\ \text{одна́ молодáя дéвушка} \\ \text{одно́ молодóе дéрево} \end{array} \right\} \text{ растёт в саду́.}$

dvs adjektivet (och även substantivet) efter оди́н står i nominativ eller nominativ/ackusativ

5.2.2 $\left\{ \begin{array}{l} \text{два} \\ \text{три} \\ \text{четы́ре} \end{array} \right\} \text{ молодых студéнта живúт (живёт) здесь.}$
 $\left\{ \begin{array}{l} \text{две} \\ \text{три} \\ \text{четы́ре} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{молодые дéвушки бы́ли} \\ \text{молодых дéвушки бы́ло} \end{array} \right\} \text{ в ко́мнате.}$

Adjektivets står efter два, три, четы́ре i genitiv plural när efterföljande substantiv är maskulinum eller neutrum. (Substantivet står i genitiv singular, enl. 5.1). Däremot står adjektivets vanligen i nominativ plural efter две, три, четы́ре då det efterföljande substantivet är femininum.

Märk att predikats verbet vanligen står i plural, om subjektet är два, три, четы́ре + substantiv.

5.2.3 пять— } молодых студéнтов/дéвушек жили (жило) здесь.
сто

Efter пять och övriga grundtal, som ej slutar på talen два/две, три, четы́ре, står både adjektivattributet och följande substantiv i genitiv plural.

5.2.4 Så här utläses 997651:

Девятьсóт девянóсто семь ты́сяч шестьсóт пятьдесят о́дин.

Alla leden i ett sammansatt tal böjs vart och ett och skrivs isär.

5.3 Grundtalens böjning

Grundtalen böjs t ex efter preposition ("Han talar *med* två elever") eller när de står som objekt i en sats ("Jag ser *tre* pojkar." — "Jag ger de två *pojkar*na ett äpple.").

5.3.1 о́дин, одна́, одно́, о́днѝ böjs på samma sätt som э́тот, э́та, э́то, э́ти 4.5.2 men har ändelsebetoning:

	mask	neutr	fem	plural
N	о́дин	одно́	одна́	о́днѝ
G	одногó		одно́й	о́днѝх
D	одно́му		одно́й	о́днѝм
A	о́дин/одногó	одно́	о́дну	о́днѝ/о́днѝх
I	о́днѝм		о́днѝй	о́днѝми
L	(об) о́дном		(об) о́днѝй	(об) о́днѝх

5.3.2 два, три, четы́ре böjs också huvudsakligen som pronomén:

	m./n.	fem	m.n.f.	m.n.f.
N	два	две	три	четы́ре
G	двух		трёх	четырёх
D	двум		трём	четырёх
A	{ два двух	две	три трёх	четы́ре четырёх
I	двумя́		тремя́	четырёхя́
L	(о) двух		(о) трёх	(о) четырёх

genitiv

Когда я пришёл, было без
двух минут три часа.

Врач принимает с двух до
четырёх часов.

Рассказ этих трёх мальчиков
очень интересен.

När jag kom, var klockan två
minuter i tre.

Doktorn tar emot från kl. 2 till
kl. 4.

De här tre pojkarnas berättelse
är mycket intressant.

dativ

Все пришли к двум часам.

Alla hade kommit till klockan
två.

ackusativ/genitiv

Я узнал только двух
мальчиков и трёх девочек.

Jag kände bara igen två pojkar
och tre flickor.

ackusativ/nominativ

Я купил два словаря
и три книги (романа).

Jag köpte två lexikon och tre
böcker (romaner).

instrumental

Между двумя докладами
был перерыв на четыре минуты.

Mellan de två föredragen var en
paus på fyra minuter.

lokativ

Докладчик остановился
на двух интересных вопросах.

Föreläsaren uppehöll sig vid två
intressanta frågor.

5.3.3 пять (5) *t o m* десять (10); одиннадцать (11) *t o m* девятнадцать (19);
двадцать (20), тридцать (30) böjs som новостъ 1.37.1.

Мärk пять — десять, тридцать osv har i böjda former ändelsebetoning,
medan böjda former av "ton-talen" 11—19 behåller nominativ-
formens betoning:

N/A	пять	вóсемь	пятнáдцать	три́дцать
G/D/L	пяти́	восьми́	пятнáдцати	тридцати́
I	пяти́ю	восьмью́	пятнáдцатью	тридцатью́

Stavningen восемью́ förekommer i instrumental, men vanligen byts e mot ь
i böjda former av вóсемь.

Lägg märke till att endast vid grundtalen 1—4 har ackusativ samma
form som genitiv, om det efterföljande substantivet betecknar le-
vande. Övriga tal har ackusativ = nominativ, oavsett om följande
substantiv betecknar levande eller icke-levande.

Там сто́ят /сто́йт/ пять

Där står fem pojkar.

ма́льчиков.

Я ви́жу пять ма́льчиков

Jag ser fem pojkar.

(ack. obj.).

5.3.4 со́рок (40), девяно́сто (90), сто (100) har endast en böjd form:

G/D/I/L со́рока́ девяно́ста ста

Ackusativ är lika med nominativ.

5.3.5 пятьдеся́т (50), шестьдеся́т (60), се́мьдеся́т (70), во́семьдеся́т (80) böjer båda delsiffrorna. Betoningen i de två böjda formerna ligger alltid på första talets ändelse, oavsett betoningen i nominativ.

N/A пятьдеся́т

во́семьдеся́т

G/D/L пяти́десяти

восьми́десяти

I { пятью́десятью
(пяти́десятью)

восемью́десятью

5.3.6 двéсти (200) t o m девяты́сot (900) böjer likaså båda deltalén. Böjda former har ändelsebetoning.

N/A двéсти

три́ста

четы́реста

пятьсо́т

G двухсо́т

трёхсо́т

четырёхсо́т

пятисо́т

D двумста́м

трёмста́м

четырёхста́м

пятиста́м

I двумя́стами

тремя́стами

четырьмя́стами

пятью́стами

L двухста́х

трёхста́х

четырёхста́х

пятиста́х

Мя́рк att i "hundratalen" 200—900 har сто fullständig kasusböjning. Jämför böjningen av сто och девяно́сто!**5.3.7** ты́сяча (1000), миллио́н (1000000), миллиа́рд är substantiv och böjs enligt 1.33 resp. 1.9.1.

singular

plural

N ты́сяча

ты́сячи

G ты́сячи

ты́сяч

D ты́сяче

ты́сячам

A ты́сячу

ты́сячи

I ты́сячей /ты́сячью/

ты́сячами

L (о) ты́сяче

(о) ты́сячах

Мя́рк ты́сячи/миллио́ны (plural) betyder också *tusentals/miljontals*
деся́тки (av деся́ток tiotal) = tiotal
со́тни (av со́тня hundrade) = hundratalНа́ша библиоте́ка на дня́х
купи́ла ты́сячу книг.Vårt bibliotek har i dagarna köpt
tusen böcker.Э́то расто́яние изме́ряется
ты́сячами киломе́тров.Detta avstånd mäts i tusentals
kilometer.

5.3.8 Grundtalen placeras normalt framför de substantiv (adjektiv) de bestämmer:

Я зайду к вам в три часа. Jag hälsar på hos er kl. 3.
Сегодня пять градусов мороза. Idag är det fem grader kallt.

Emellertid kan grundtalen också — med undantag för один, тысяча, миллион, миллиард — ställas efter det substantiv de bestämmer. Deras betydelse ändras då till att ange **ungefärligt antal**:

Я зайду к вам часа в три. Jag tittar in till er vid tretiden.
У меня рублей пятьсот Jag har omkring 500 rubel.

5.4 половина halv

полтора *m./n.* полторы *f.* halvannan, en och en halv

На этом острове живут På den här ön bor en halv miljon
полмиллиона человек. människor.
В моей библиотеке полторы I mitt bibliotek finns 1500 böcker.
тысячи книг.

Vid половина står följande substantiv i genitiv singular.

Vid полтора (*m n*), полторы (*f*) står följande substantiv i genitiv singular. Den enda böjda formen av dessa räkneord är полутора.

5.5 Kollektiva räkneord — ”stycketal”

Собирательные
числительные

Я там пробыл двое суток. Två dygn tillbragte jag där.
У сестры трое детей. Min syster har tre barn.
Нас было четверо. Vi var fyra stycken.

Efter de kollektiva räkneorden står de följande substantiven alltid i **genitiv plural** och predikats verbet har vanligen plural form (men kan också stå i neutrum singular).

Mer sällan används

пятеро	fem stycken	восьмеро	åtta stycken
шестеро	sex stycken	(девятеро	nio stycken)
сэмеро	sju stycken	(десятеро	tio stycken)

De kollektiva räkneorden двое, трое, четверо används i stället för grundtalen:

1 vid ordet детей;

2 efter personliga pronomen нас, вас, их motsvarande svenska uttrycket *vi /ni, de/ var så och så många*;

3 vid ”pluralord” (1.40).

4 omväxlande med grundtal används de kollektiva räkneorden:

a om personer av manskön:

У нас трое сыновей и две дочки.

Vi har tre söner och två döttrar.

Ко мне пришли двое друзей.

Två /av mina/ vänner kom till mig.

b om djurungar:

Трое котят лежали/ лежало в корзине.

Tre kattungar låg i korgen.

c om pariga föremål:

Она купила три чулка.
/ = три пары чулок/

Hon köpte tre par strumpor.

d självständigt om människor = *så och så många*:

На углу стояли три.

Det stod tre stycken i hörnet.

Он работает за двоих.

Han arbetar för två.

5.5.1 De kollektiva räkneorden böjs:

двое /двоих, двоим .../

три /троих, троим .../

четверо /четверых, четверым .../

пятеро, шестеро etc böjs som четверо.

böjs som mjuka adjektiv i plural.

böjs som hårt adjektiv i plural.

5.5.2 оба, обе båda

N m Оба брата живут дома. f Обе сестры замужем.

n Оба окна выходят на юг.

N Båda bröderna bor hemma.

Båda systrarna är gifta.

Båda fönstren vetter mot söder.

G m Около обоих домов — сады.

Båda husen har trädgård.

f С обеих сторон наступали враги.

Fienden angrep från båda sidor.

D m Обoим братьям присвоены ордена.

Båda bröderna förlänades ordnar.

f Обoим сестрам даны премии.

Båda systrarna fick premier.

A/N m Я купил {оба новых атласа.

Jag köpte {båda nya kartböckerna.

f {обе новые карты.

{båda nya kartorna.

A/G m Я знаю {обоих братьев.

Jag känner {båda bröderna.

f {обеих дочерей.

{båda döttrarna.

I m Я занимаюсь с обоими мальчиками.

Jag läser med båda pojkarna.

f Она обняла меня обеими руками.

Hon slog båda armarna om mig.

L m Я говорю {об обоих мальчиках.

Jag talar om {båda pojkarna.

f {об обеих девочках.

{båda flickorna.

Efter de oböjda formerna оба, обе (N/A mask.-fem.) står efterföljande substantiv i genitiv singular, precis som efter два, три, четыре. Ett adjektiv efter dessa former av оба, обе står — liksom vid два, три, четыре — i genitiv plural, om substantivet är maskulinum eller neutrum, i nominativ plural, om substantivet är femininum, jämför exemplen ovan! Efter böjda former av оба, обе står efterföljande substantiv (och adjektiv) i samma kasus som räkneordet. Efter оба, обе som subjekt står predikatsverbet alltid i plural.

5.6 Ordningstal

Порядковые числительные	пёрвый	första	
	второй	andra	
	третий (2.7)	tredje	
	четвёртый	fjärde	
	пятый	femte	
	шестой	sjätte	
	седьмой	sjunde	
	восьмой	åttonde	
	девятый	nionde	девятый, десятый
	десятый	tionde	och 'ton'-talen 11—19
	одиннадцатый	elfte etc.	har samma betoning
	двенадцатый		som motsvarande grundtal
	тринадцатый		
	четырёхнадцатый		
	пятнадцатый		
	шестнадцатый		
	семнадцатый		
	восемнадцатый		
	девятнадцатый		
	двадцатый	tjugonde	betoningen
	(двадцать пёрвый	tjugoförsta)	ligger hos
	(двадцать второй etc.)		'tio'-talens ordningstal
	тридцатый	trettionde	på -áтый, -ятый
	(тридцать пёрвый	trettiförsta)	
	сороковой	fyrtionde	
	(сорок пёрвый	fyrtioförsta)	
	пятидесятый	femtionde	femtionde etc.
	(пятьдесят пёрвый)		bildas av
	шестидесятый	sextionde	grundtalets
	(шестьдесят пёрвый)		genitivform
	семидесятый	sjuttionde	
	(сёмьдесят пёрвый)		
	восемидесятый	åttionde	
	(восьмьдесят пёрвый)		
	девяностый	nittionde	
	(девяносто пёрвый)		
	сотый	hundrade	
	(сто пёрвый)		
	(сто сорок шестой)		
	двухсотый	tvåhundrade	
	трёхсотый		
	пятисотый		
	тысячный	tusende	
	двухтысячный	tvåtusende	

5.6.1 Ordningstalen böjs som adjektiv (alla har hård böjning utom третий, se 2.7) och överensstämmer till kasus, genus och numerus med följande substantiv. Bara sista ledet i sammansatta ordningstal böjs.

5.6.2 Ordningstalen förkortas ofta på följande sätt:

первый 1-й второй 2-й второму 2-му первым 1-м
первое 1-ое второго 2-го вторую 2-ю вторым 2-м osv.

5.6.3 Årtal uttrycks på två sätt:

1 efter datum med genitiv

7/XI-1917 = Седьмóе (Седьмóго) нояб́ря ты́сяча де́вятьсо́т семна́дцатого го́да.

2 utan datum med lokativ

Чехов у́мер в 1904 /ты́сяча Тjechov dog år 1904.
де́вятьсо́т четве́ртом/году́.

Чехов жил 1860—1904 /с ты́сяча восе́мьсо́т шестиде́сятого го́да
по ты́сяча де́вятьсо́т четве́ртый год/. Tjechov levde 1860—1904.

Märk att i årtal utläses ты́сяча ofta [tʲɪʃə] .

5.6.4 'Nittitalet'

В 90-ых /девяно́стых/ годáх Under 1890-talet skrev Tjechov
про́шлого ве́ка Чехов написа́л sina berömda dramer.
свои́ знаменитые пьесы́.

5.6.5 Datum

Сего́дня 25-ое а́преля. Idag är det den 25 april.

Я роди́лся 7-го /се́дьмóго/ ма́я.

I uttryck som *Idag är det den ...* står datum i nominativ medan månadens namn står i genitiv.

Anger man *när något hände eller händer* står både datum och månadsnamn i genitiv.

Märk Поздравля́ю вас с Пе́рвым Gratulerar er till 1 maj!
Ма́я!

5.6.6 Århundrade / = век / skrivs alltid med romerska siffror:

Вели́кий ру́сский учёный Den store ryske vetenskapsman-
Ломоно́сов жил в XVIII ве́ке nen Lomonosov levde på 1700-
/ = в восе́мна́дцатом ве́ке/. talet.

Jämför engelskans "In the 18th century" = på 1700-talet.

5.7.1 Hela klockslag

a Som svar på frågan *Кото́рый час? Hur mycket är klockan?*

används { два, три, четы́ре + часá (= genitiv singular)
пять etc. + часо́в (= genitiv plural)

Klockan är ett heter Час.

b Som svar på frågan Когда? När?

sätts prepositionen в framför klockslaget: В три часа.

Märk	в пятом часу́	mellan /klockan/ fyra och fem
	часá в три /часóв в пять	vid tretiden /femtiden

5.7.2 Minuter + timma

a Som svar på frågan Котóрый час? Hur mycket är klockan?

över och halv uttrycks med *genitiv* av pågående timmes ordningstal:

пять мину́т второ́го fem /minuter/ över ett

полови́на второ́го /klockan är/ halv två

i uttrycks med без + *genitiv* av minuttalet + *hel timme*:

без пяти́ двена́дцать fem /minuter/ i tolv

b Som svar på frågan Когда (в котóром часу́)? När (hur dags)?

Мы вы́ехали Vi reste

/в/ че́тверть пе́рвого. kvart över tolv.

в полови́не пе́рвого. halv ett.

без десяти́ де́сять. tio /minuter/ i tio.

По́езд отхо́дит в 9.50 /в Tåget går 9.50.

де́вять пяти́десят/.

5.8 Bråktal

Дро́бные числи́тельные	$\frac{1}{2}$	одна́ второ́я	$\frac{2}{3}$	две тре́тьих
	$1\frac{5}{6}$	одна́ це́лая и пять шести́х	$2\frac{4}{5}$	две це́лых и четы́ре пя́тых
	0,6	но́ль це́лых, ше́сть де́сятых		
	7,2мм	се́мь це́лых, две де́сятых миллиме́тра		
	38,4°	три́дцать во́семь и четы́ре де́сятых гра́дуса.		

5.9 Var annan, var tredje ... se 4.19

5.10

Siffror

едини́ца etta

дво́йка tvåa

тро́йка trea

четве́рка fyra

пяти́рка femma

шести́рка sexa

се́мерка sjua

восьме́рка åtta

девя́тка nia

деся́тка tia

Taladverb

во-пе́рвых för det första

во-вторы́х för det andra

в-тре́тьих för det tredje etc.

Глаголы

6.1 Tempus och aspekt

Настоящее время
Прошедшее время
Будущее время

Det ryska verbet har endast tre tidsformer (tempus), nämligen **presens** (nuvarande tid), **pretéritum** (förfluten tid) och **futurum** (kommande tid). I gengäld berikas verbets formbestånd genom en företeelse, som brukar kallas **aspekt** (вид "synsätt").

Вид
совершённый и
несовершённый

Aspekten, som har två former, **fullbordad** (f) och **ofullbordad** (of), är liksom tempus en grammatisk kategori, som berör nästan alla ryska verb.

Medan tidsformerna hos verbet bestämmer verbhandlingen till tiden, talar om när någonting skedde, anger aspekt **hur** den talande ser på eller uppfattar verbhandlingen. Fullbordad aspekt kan definieras så, att den **uttrycker verbhandlingen i dess helhet, sammanfattar den i en given situation, presenterar den i "färdigt skick"**. Den ofullbordade aspektformen hos verbet är snarast att beteckna som den negativa motsvarigheten till den fullbordade: den uttrycker inte handlingens helhet, ger ingen sammanfattning av handlingen i en given situation. **Ofullbordad aspekt benämner endast själva verbhandlingen.*** I satsen "Huset brann" kan vi fatta verbformen *brann* på två sätt: 1. huset stod i ljusan låga, 2. huset finns inte längre. I det senare fallet lägger vi kanske till ordet 'ned', "huset brann ned", för att förtydliga utsagan. På så sätt har vi gjort formen *brann* "fullbordad" genom sammansättning med adverbet *ned*.

I stället för termerna fullbordad och ofullbordad används ibland perfektiv (pf) resp. imperfektiv (ipf). För användningen av de skilda aspektformerna se 6.14; 6.23—26; 6.31—33.

6.2 Verbparadigmet

Aspekt och tempus bildar tillsammans det ryska verbets böjnings-schema eller **paradigm**. Redan i infinitiven — verbets grundform — föreligger aspekt; det svenska verbet 'göra' motsvaras i ryskan icke av ett verb utan av ett **verbpar**, bestående av en ofullbordad och en fullbordad aspektform (jämför 6.4).

* Den definition som ges här ansluter sig till: J. Forsyth, *A Grammar of Aspect*, Cambridge 1970 p. 8, och О. П. Рассудова, *Употребление видов глагола в русском языке*, Москва 1968, стр. 5—7.

Ett fullständigt verbparadigm

	ofullbordad aspekt		fullbordad aspekt
infinitiv	дѣлать	att göra	сдѣлать
presens	я дѣлаю	jag gör	—
futurum	я буду дѣлать	jag ska göra	я сдѣлаю
preteritum	он дѣлал	han { gjorde har gjort hade gjort	он сдѣлал
konjunktiv	он дѣлал бы	han skulle göra	он сдѣлал бы
imperativ	дѣлай!	gör!	сдѣлай!

Till ett fullständigt verbparadigm hör också fyra **particip** och två **gerundier**, fördelade på de olika aspektformerna:

	ofullbordad aspekt		fullbordad aspekt
presens particip aktiv	дѣлающий	{ görande, som gör	—
presens particip passiv	дѣлаемый	som görs	—
preteritum particip aktiv	дѣлавший	som { gjorde har gjort hade gjort	сдѣлавший
preteritum particip passiv	—	gjord	сдѣланный
presens gerundium	дѣлая	{ i det att man gör	—
preteritum gerundium	—	efter att ha gjort	сдѣлав/ши/

Märk Många verb bildar inte alla ovanstående particip och gerundier.

6.2.1 Presens

Verbformer som anger närvarande tid, dvs berättar om vad som sker nu eller som brukar ske kallas **presens**.

настоящее время

Он сейчас дѣлает уро́ки.

Nu läser (eg. gör) han läxor.

Он всегда дѣлает уро́ки.

Han läser alltid läxorna.

Presens bildas i ryskan endast av verbets ofullbordade aspektform. Se tabellen i 6.2.

Angående bildning och användning av presens, se 6.15—16 och 6.23.

6.2.2 Futurum

будущее время Verbformer som anger vad som kommer att ske kallas **futurum**.

De ryska verb, som i likhet med *t ex* *дѣлать* bildar aspektpar (*дѣлать — сдѣлать* se 6.4) har två former i futurum.

будущее простое Av verbets fullbordade aspekt bildas ”enkelt” **futurum**, det vanligaste, som formellt är identiskt med detta verbs ”presens”. Något oegentligt kan man säga, att enkelt futurum = presensformerna av ett fullbordat verb, *t ex* *я сдѣлаю* jag ska göra.

будущее сложное Av verbets ofullbordade aspekt bildas ”sammansatt” **futurum**, som består av hjälpverbet *бѣду* (jag blir) + ofullbordad infinitiv, *t ex* *я бѣду дѣлать* jag kommer att göra. Se vidare 6.21.

Opariga verb, dvs sådana som inte bildar aspektpar (se 6.10), bildar bara en sorts futurum.

Angående användning av futurum se 6.24—26.

6.2.3 Preteritum

I svenskan finns tre tempus som anger förfluten tid:

imperfekt *jag gjorde*

perfekt *jag har gjort*

pluskvamperfekt *jag hade gjort*.

прошедшее время I ryskan finns bara ett tempus för förfluten tid, nämligen **preteritum**.

Av pariga ryska verb (6.4) bildas emellertid två former i preteritum, fullbordad och ofullbordad.

$$\begin{array}{l} \text{я сдѣлал} \\ \text{я дѣлал} \end{array} = \left\{ \begin{array}{l} \text{jag gjorde} \\ \text{jag har gjort} \\ \text{jag hade gjort} \end{array} \right.$$

Opariga verb (6.10) har bara ett preteritum.

Angående bildning och användning av preteritum se 6.11.

6.2.4 Imperativ

Verbets uppmaningsform kallas **imperativ**. Ett parigt ryskt verb bildar två uppmaningsformer, fullbordad och ofullbordad: *Дѣлай/Сдѣлай это! Gör det!*

Angående bildning och användning av imperativ se 6.27.

6.2.5 Konjunktiv

Imperativ och konjunktiv är inga tempus; de kallas verbets modus. Konjunktiv bildas i ryskan av **preteritum + partikeln бы**, se vidare 6.34: Он сделал бы это. *Han skulle göra (ha gjort) det.*

6.2.6 Infinitiv

Verbets grundform, som i svenskan oftast slutar på -a, och som man kan sätta *att* framför, kallas infinitiv och är liksom konjunktiv och imperativ heller inget tempus. I ryskan slutar de allra flesta infinitiver på -ть. Se vidare under Böjningsstammar, 6.3.

6.3 Böjningsstam

Den del av verbet som är gemensam för ett antal böjningsformer kallas verbets **böjningsstam**. För de ryska verben måste i regel minst två böjningsstammar, ibland tre, anges. Dessa är **infinitivstammen**, **presensstammen**, ev. **preteritumstammen**.

6.3.1 Infinitivstammen

erhålles genom att infinitivens "ändelse" -ть, -ти tas bort. Stammen hos infinitiven slutar antingen på vokal: дела-ть, гуля-ть, куря-ть, мы-ть, уме-ть, суну-ть eller på konsonant: нес-ти, вез-ти. Beträffande мочь m fl på -чь se 6.12.2b.

Märk Infinitivstammens vokal hör vanligen ej till verbstammen utan är ett avledningssuffix. Bland ovannämnda infinitivstammar är vokallerna а, я, и, е samt ну suffix.

6.3.2 Av infinitivstammen bildas följande former:

	ofullbordad aspekt	fullbordad aspekt	
	дела-ть	сдела-ть	
preteritum (6.11)	делал	сделал	{ gjorde har gjort hade gjort
konjunktiv (6.34)	делал бы	сделал бы	
			{ skulle göra skulle ha gjort

preteritum particip aktiv (6.46 a)	} déлавший	сделавший	} /en/ som gjorde /en/ som hade gjort
preteritum particip passiv (6.46 c)			
preteritum gerundium (6.57.2)		сделанный	gjord (motsv. sv. perf. part.)
		сделав/ши	efter att ha gjort

6.3.3 Presensstammen

erhålles genom att ändelsen i 3. person plural presens tas bort: дела-ют (eg. дела + *j* + ут).

6.3.4 Av presensstammen bildas följande former:

	ofullbordad aspekt	fullbordad aspekt	
presens (6.15—16)	дела-ют делаю	сдела-ют	jag gör
futurum (6.24—26)		сделаю	jag skall göra
imperativ (6.27—34)	делай	сделай!	gör!
presens particip aktiv (6.46)	} делающий		} (en) som gör, görande
presens particip passiv (6.46.6)			
presens gerundium (6.57.1)	делая		(en) som görs
			i det att ngn gör (jfr: eng. -ing-form)

Märk Imperativen (singular) är vanligen identisk med presensstammen.

6.4 Aspektpar

видовые пары

Som nämnts uppträder flertalet ryska verb i två aspektformer, fullbordad och ofullbordad. I regel bildas den ena aspektformen av den andra, enligt vissa bestämda principer. För att ett äkta aspektpar skall uppstå krävs, att båda verben har (i det närmaste) samma lexikaliska betydelse. Aspektformerna делать och сделать, den senare fullbordad form, har båda betydelsen göra, сделать skiljer sig alltså inte från делать annat än i fråga om aspekten (se dock 6.9).

6.5 Aspektbildning

Ryskan har två sätt att bilda aspektpar: **prefigering** och **suffigering** — ett tredje sätt förekommer vid några få verb (6.8).

Det vanligaste sättet att bilda **aspektkorrelat**, dvs motsvarande aspektform, till ett verb är suffigering, som enkelt uttryckt består i att infinitivsuffixet (se 6.3.1 Märk) ändras (рассказать — рассказывать *berätta*, se 6.7). Prefigering, dvs man förser det ofullbordade grundverbet med en förstavelse, kan som i fallet делать — сделать åstadkomma ett aspektpar, men i flertalet fall uppstår ett nytt verb. Angående infinitivens aspekt se vidare 6.39.

6.6 Prefigering

приставочные
глаголы

När ett verb förses med förstavelse gäller regeln
ofullbordat verb + prefix blir fullbordat

делать (*of*) + с → сделать (*f*)

Två slag av prefix förekommer i ryskan vid prefigering av verb: sådana som inte ändrar verbets lexikaliska betydelse nämnvärt (jfr *brinna* — *brinna ned*), s k **tomma prefix**, och sådana som ändrar grundverbets lexikaliska betydelse (jfr *bryta* — *avbryta*), s k **pregnanta prefix**. De tomma prefixen används för att bilda aspektpar. De pregnanta bildar nya verb med annan betydelse (se s 277).

Observera att samma prefix uppträder både som tomma och som pregnanta, beroende av det verb de prefigerar.

6.6.1 Några vanliga "tomma" prefix:

Vid nedan angivna verb är följande prefix "tomma", dvs enbart perfektiverande.

prefix	of grundverb	f korrelat	
по-	звонить	позвонить	telefonera
о-, об-	радоваться	обрадоваться	glädja sig
с-, со-	играть	сыграть (obs ы)	spela
за-	платить	заплатить	betala
вы-	пить	выпить	dricka
про-	читать	прочитать	läsa
раз-, рас-	таять	растаять	töa
от-	ремонтировать	отремонтировать	reparera
из-, ис-	портить	испортить	ta sönder
у-	видеть	увидеть	se — få se
вз-, воз-	волновать	взволновать	uppröra
на-	писать	написать	skriva

6.7 Suffigering

6.7.1 Suffix -ыва-/-ива-

Med hjälp av -ыва-/-ива- bildas de flesta *of* korrelerat till prefigerade fullbordade verb (med pregnant prefix).

f verb	of verb	
выработать	вырабáтывать	utarbета
спросить	спра́шивать	fråga
записа́ть	запи́сывать	anteckna

Märk Vid -ыва -suffigering är att märka följande:

- a** betoningen ligger alltid på stavelsen före suffixet;
- b** om *f* infinitivens stamvokal är -o-, övergår detta till -a-, när det blir betonat;
- c** konsonantförändring inträffar, om *f* infinitiven slutar på föränderlig konsonant + ить.

6.7.2 Suffix -а-/-я-

Detta suffix är vanligast bland de aspektpar, vilkas *f* verb slutar på -ить. Konsonantförändring är vanlig. Vi särskiljer några grupper av verb:

a oprefigerade aspektpar, som vid sammansättning med prefix behåller sin suffigeringstyp:

<i>f</i> пусти́ть — <i>of</i> пуска́ть	<i>f</i> спусты́ть — <i>of</i> спуска́ть
släppa, låta	släppa ned
<i>f</i> реши́ть — <i>of</i> решáть lösa	<i>f</i> разреши́ть — <i>of</i> разрешáть tillåta

b likaså oprefigerade aspektpar, men som vid sammansättning med prefix har suffigering enl. 6.7.1:

<i>f</i> броси́ть — <i>of</i> броса́ть	<i>f</i> заброси́ть — <i>of</i> забрасывáть
kasta	slänga bort, förlägga
<i>f</i> кончи́ть — <i>of</i> конча́ть	<i>f</i> закончи́ть — <i>of</i> заканчивáть
sluta	avsluta

c prefigerade aspektpar, som saknar oprefigerade grundverb:

<i>f</i> вклю́чить — <i>of</i> включа́ть koppla in (jfr ключ nyckel)
<i>f</i> вы́ключить — <i>of</i> выключа́ть koppla ur
<i>f</i> возврати́ть — <i>of</i> возвращáть återlämna
<i>f</i> отве́тить — <i>of</i> отвеча́ть svara (jfr отве́т svar)

d prefigerade -нуть-verb (6.16.1 grupp 3b) bildar *of* parinfinitiver med suffixet -а-:

f промóкнуть — *of* промокáть bli genomblöt

f привы́кнуть — *of* привыкáть vänja sig

e de flesta verb med konsonantstam — infinitiven slutar på -ти, -чь, -сть, -зть (6.3.1) — bildar sammansatta *of* parinfinitiver med hjälp av suffixen -а-/-я-.

Ofta har dessa aspektbildningar en annan verbstam än grundverbet.

Hos följande dyker presensstammens konsonant upp:

f пасть falla (fut: падý, падёшь; pret: пал, пáла) — *of* пáдать

f попа́сть — *of* попадáть träffa, råka

of мочь kunna (pres: могý, мо́жешь; pret: мог, моглá) — *f* смочь

f помóчь — *of* помогáть hjälpa

Hos andra har en vokal 'kommit till' (eg. vokalväxling):

of звать kalla (pres: зовý, зовёшь; pret: звал, звáла) — *f* позвáть

f вы́звать — *of* вызывáть tillkalla

of слать skicka (pres: шлю); *f* прислáть — *of* присылáть

of брать ta (pres: берý, берёшь; pret: брал, бралá) — *f* взять

f собрáть — *of* собирáть samla

f начáть börja (fut: начнý, начнёшь; pret: начáл, началá)

Hos verbparet *f* срезáть (fut: сре́жу, сре́жешь) — *of* срезáть (pres: срезáю) *skära av* skiljer endast betoningen infinitiverna åt.

Märk särskilt verbet *f* купíть — *of* покупáть

6.7.3 Suffix -ва-

Suffixet -ва- kan bara stå efter vokal och har betydligt mindre användning än de båda föregående:

a -еть- verb

f успéть hinna — *of* успева́ть

f согрéть värma — *of* согрева́ть

b de enstaviga -ить- verben (6.16.1 grupp 6a)

of бить slå: *f* уби́ть — *of* убивáть döda

of пить dricka: *f* допи́ть — *of* допивáть dricka ur

c de enstaviga -ыть- verben (6.16.1 grupp 6b)

*of*крыть täcka: *f*закрыть — *of*закрывать stänga

*of*мыть tvätta: *f*умыть — *of*умывать tvätta

d några enstaka

f деть sätta, ställa

lägga *f*одеть — *of*одевать kläda på

*f*надеть — *of*надевать ta på

*f*раздеть — *of*раздевать kläda av

*of*быть vara — *of*бывать bruka vara

*f*забыть — *of*забывать glömma

*f*прибыть — *of*прибывать anlända

f дать ge — *of*давать

*f*отдать — *of*отдавать ge bort

*f*стать ställa *f*встать — *of*вставать stiga upp

sig, börja, bli

*f*устать — *of*уставать tröttna

*of*знать känna *f*узнать — *of*узнавать känna igen

*f*признать — *of*признавать tillstå

6.7.4 Suffix -ну-

Detta — i synnerhet i talspråk — mycket produktiva verbbildnings-suffix bildar *f* infinitiver som betecknas med termen "momentanverb" (skilj dessa från de s k "inkoativerna", vilka är få och improduktiva; se 6.16.1 grupp 3b). Momentanverben betecknar en "engångshandling" och lämpar sig därför bra som *f* korrelerat till verb som betecknar kortvarig handling.

*of*глядеть — *f*глянуть titta

*of*двигать — *f*двинуть göra

*of*кричать — *f*крикнуть skrika

*of*махать — *f*махнуть vifta

*of*прыгать — *f*прыгнуть hoppa

*of*скользить — *f*скользнуть halka

*of*совать — *f*сунуть stoppa /in/

6.8 Speciell aspektbildning

Utanför ramen av den ovan beskrivna aspektbildningen faller följande verb, som använder

a helt andra ord som aspektkorrelerat

*of*брать taga — *f*взять *of*класть lägga — *f*положить

*of*говорить tala — *f*сказать *of*ловить fånga — *f*поймать
(säga)

b ord av annan verbstam

of ложиться lägga sig — *f* лечь

of садиться sätta sig — *f* сесть

of становиться ställa sig, bli — *f* стать

c ord av skenbart annan verbstam

f { вернуть/ся/ — *of* возвращать/ся/
 { возвратить/ся/ återlämna; (refl.) återvända

6.9 Aktionsarter

Verb är handlingsord — med några undantag såsom *sv. är, blir, skall, måste* etc. Den handling som ett verb uttrycker kan vara av olika art, ange att verksamheten börjar, slutar, upprepas osv. Flera av de ryska prefixen ger verben sådana bibetydelser:

за- anger hos många verb handlingens början, s k **ingressiv** aktionsart: *закричать skrika till, заиграть börja spela, spela upp.*

у- vid förnimmelseverben anger också ingressiv aktionsart: *увидеть få se, услышать få höra.*

Samma betydelse har *по-* vid rörelseverb.

по- betecknar *en smula, lite*, s k **limitativ** aktionsart: *покурить röka lite, dra ett bloss.*

Märk Limitativa och ingressiva verb har i regel inga aspektkorrelat, se 6.10.3.

Resultativ aktionsart föreligger hos många av de pariga verbens fullbordade aspektform, när denna innebär att handlingens fullföljande tar ett visst mått av tid, arbete eller ansträngning. I verbparet *делать — сделать göra* är formen *сделать* resultativ. Det samma gäller den fullbordade formen *выучить* till det ofullbordade *учить lära sig.*

Även infinitivsuffixen kan mer eller mindre tydligt ange aktionsart. Suffixet *-ну-* anger (med få undantag), att handlingen är ögonblicklig — **momentan** — eller sker bara *en gång*. Sådana verb är fullbordade: *крикнуть skrika till, ge upp ett skrik.*

Suffixen *-ыва-, -ва-* eller *-а-/ -я-* kan ange att handlingen upprepas — **iterativ** aktionsart.

6.10 Opariga verb

Ungefär 15 % av de ryska verben är opariga, dvs saknar *f* eller *of* korrelat. Somliga av dessa verb används i både fullbordad och ofullbordad funktion, andra enbart (eller huvudsakligen) i den ena eller andra aspekten.

- 6.10.1** Verb som används i både fullbordad och ofullbordad aspekt omfattar i första hand många av de internationella lånorden på -овать, -евать, -ировать:

адресовать adressera	организовать organisera, ordna
----------------------	--------------------------------

men även ord av ryskt ursprung

жениться на ком-нибудь	обещать lova
------------------------	--------------

gifta sig med ngn	родить/ся/ föda, födas
-------------------	------------------------

- 6.10.2** Verb som används enbart i ofullbordad aspekt utgör en stor grupp och här nämns bara några:

выглядеть se ut

Как он выглядит?

значить betyda

Что это значит?

принадлежать кому-нибудь

Книга принадлежит ему.

tillhöra ngn

полагать anta, förmoda

Я полагаю, что ...

Flera av dessa verb är reflexiva till formen och påminner i funktionen om de svenska så kallade deponens (*hoppas osv*)

надяться

hoppas

находиться

finnas

иметься

finnas

- 6.10.3** Verb som endast har fullbordad aspekt och saknar ofullbordat korrelat:

a med по- prefigerade verb med bibetydelsen *lite*, *en smula* (s k limitativa). Verben поговорить *prata lite*, посидеть *sitta en stund*, поработать *jobba ett tag* är opariga *f* verb.

b med за- prefigerade verb med bibetydelsen *börja* (s k ingressiva verb) är ofta opariga *f* verb: заиграть *börja spela*, *spela upp*, заговорить *börja prata*.

of formen заговаривать förekommer:

Он много раз заговаривал со мной
об этом.

Han förde många gånger detta på tal
med mig.

c med по- prefigerade bestämda rörelseverb saknar i regel *of*-korrelat, när de har betydelsen *börja*. Se 6.65.

- 6.10.4** Beträffande infinitivens användning och aspekt se 6.39.

6.11 Preteritumbildning

Прошедшее
время

Preteritum — ryskans tempus för förfluten tid — bildas av både fullbordade och ofullbordade infinitivstammar. Detta tempus motsvarar tre tempus i svenskan, nämligen imperfekt, perfekt och pluskvamperfekt. Preteritum bildas av infinitivstammen genom tillägg av ändelser:

чита́-ть прочита́-ть läsa	+	{	-л	för maskulint subjekt
			-ла	för feminint subjekt
			-ло	för neutralt subjekt
			-ли	för plurala subjekt

subjektet är:

mask sing

я чита́л/проче́тал кни́гу
 ты чита́л/проче́тал кни́гу
 он чита́л/проче́тал кни́гу

fem sing

я чита́ла/проче́тала кни́гу
 ты чита́ла/проче́тала кни́гу
 она́ чита́ла/проче́тала кни́гу

neutr sing

о́кно выхо́дило во дво́р (fönstret vette mot gården)

plural (oavsett kön)

мы чита́ли/проче́тали кни́гу
 вы чита́ли/проче́тали кни́гу
 о́ни чита́ли/проче́тали кни́гу

{ även när *en* person
 tilltalas med вы

Se även 6.68, reflexiva verb.

Angående preteritumformens aspekt se 6.14.

6.12 Avvikande preteritumbildning

Huvudparten av de ryska verben bildar preteritum enligt 6.11 ovan, men vissa avvikelser förekommer.

6.12.1 Av infinitiver med vokalstam bildas preteritum oregelbundet till följande verb:

a grupp e:5 (6.15), verb på -е́ре́ть:

уме́ре́ть <i>f</i> :	он у́мер,	она́ умерла́,	о́ни у́мерли
<i>dö</i>	han dog, har dött, hade dött osv		
сте́ре́ть <i>f</i> :	он стёр,	она́ стёрла,	о́ни стёрли
<i>torka av</i>	han torkade av etc.		

på samma sätt:

ошибѣться *f*: он ошибся, она ошиблась, они ошиблись.

missta/ga/ sig

b grupp e:3b (6.15): några få verb på -нуть (i oprefigerad form ofullbordade) med betydelse av inträdande handling (inkoativer) bildar preteritum av en stam utan -нуть. -л i preteritum maskulinum faller:

погибнуть *gå under, stupa f*: он погиб, она погибла, они погибли.

Observera dock att de flesta verb på -нуть är s k 'momentanverb' och i sin oprefigerade form fullbordade; dessa bibehåller suffixet -ну- i preteritum. Se 6.16.1 grupp 3 a.

6.12.2 grupp e: 9, 10, 12 (6.15): infinitiven slutar på -ті, -чь eller konsonant + ть och har konsonantstam. Denna konsonant har hos några infinitiver försvunnit. Så är fallet med г, к, (б), д, т vilka återfinns i presensstammen:

a infinitivstammen slutar på з eller с: i preteritum maskulinum bortfaller л men kvarstår i övriga former;

везті (presens везу) *köra*, он вёз, она везла́, везло́, они везли́

несті (presens несу) *bära*, он нёс, она несла́, несло́, они несли́

på samma sätt:

лезть (presens лезу) лез, лезла́, лезло́, лезли́ *klättra*

ползті (presens ползу) полз, ползла́, ползли́ *krypa*

спасті (presens спасу) спас, спасла́, спасли́ *rädda*

расті (presens расту) рос, росла́, росло́, росли́ *växa*

b infinitivstammen har innehållit ett ursprungligt г eller к (vilket alltid är fallet, om infinitiven slutar på -чь); i preteritum maskulinum bortfaller л efter stamkonsonanten men kvarstår i övriga former:

мочь (presens могу) он мог, она могла́, могло́, они могли́

kunna

влечь (presens влеку) он влёк, она влекла́, влекло́, они влекли́

draga

på samma sätt:

жечь (presens жгу) жёг, жгла́¹, жгло́¹, жгли́¹ *bränna*

стричь (presens стрижу) стриг, стрігла́, стрігли́ *klippa håret*

беречь (presens берегу) берёг, берегла́, берегли́ *akta*

лечь *f* (fut. лягу) лёг, легла́, легло́, легли́ *lägga sig*

течь (presens течёт²) тёк, текла́, текло́, текли́ *flyta*

печь (presens пеку) пёк, пекла́, пекло́, пекли́ *baka*

сечь (presens секу) сёк, секла́, секло́, секли́ *hugga*

¹ I dessa former har -e- försvunnit.

² samtliga verb med infinitiv på -чь har konsonantförändring i presens 2:a och 3:e sing samt 1:a och 2:a plural.

c infinitivstammen har innehållit ett urspr. д eller т: dessa konsonanter har bortfallit framför л (bara presensstammen har bibehållit stamkonsonanten):

вести́ (presens ведú) он вёл, она́ велá, велó, онí велí *föra, leda*

класть (presens кладú) он клал, она́ клáла, онí клáли *lägga*

пасть (presens падú) он пал, она́ пáла, пáло, онí пáли *falla*

på samma sätt:

красть (presens крадú) крал, крáла, крáли *stjäla*

сесть *f* (futurum сяду) сел, сéла, сéло, сéли *sätta sig*

подмести́ *f* (futurum подметú) подмёл, подмелá, подмелí *sopa*

цвести́ (presens цветёт) цвёл, цвелá, цвелó, цвелí *blomma*

6.12.3 идти́

Preteritum av verbet идти́ *gå* bildas av en helt annan stam än infinitivens:

идти́ (presens идú) он шёл, она́ шла, онó шло, онí шли

прийти́ *f* (fut. придú) пришёл, пришлá, пришлó, пришли́ *komma (till fots)*

Мärk Oregelbunden preteritumbildning har även
есть (presens я ем) он ел, она́ éла, (éло), онí éли *äta*.

6.13 Preteritumformernas betoning

6.13.1 Huvudregel

Många preteritumformer — prefigerade som oprefigerade — som i maskulinum singular består av två eller flera stavelser, har samma betoning som infinitiven.

читáть (<i>of</i>) читáл, читáла, читáло, читáли	}	<i>läsa</i>
прочитáть (<i>f</i>) прочитáл, прочитáла, прочитáли		
писáть (<i>of</i>) писáл, писáла, писáли	}	<i>skriva</i>
написáть (<i>f</i>) написáл, написáла, написáли		

Denna betoningstyp — dvs preteritum har samma betoning som infinitiven — är den vanligaste och omfattas även av nybildade verb.

Undantag från regeln bildar preteritumformerna i grupperna e:5 och e:12 enligt 6.15.

Med **вы-** prefixerade *f* preteritumformer betonar alltid prefixet: **выписал** skrev ut.

6.13.2 Preteritumformer som i maskulinum singular består av endast *en* stavelse följer någondera av nedanstående tre betoningstyper:

a stambetoning:

бить *slå* — бил, б́ила, б́ило, б́или (och **шить** *sy*; grupp e:6)
слать *sända* — слал, слáла, слáло, слáли

b ändelsebetoning i alla former har bl a preteritumformer av verben i grupp e:9 (6.15):

нести *bära* — нёс, несла́, несло́, несли́
 мочь *kunna* — мог, моглá, могло́, могли́

Sammansättningar med dessa verb har i regel samma betoning.

c femininum singular ändelsebetonad, övriga stambetonade har följande oprefigerade (icke sammansatta) verb:

брать (<i>of</i>)	} <i>taga</i>	—	брал, брала́, бра́ло, бра́ли
взять (<i>f</i>)			
быть <i>vara</i>	—	был, была́, было́, были́	
дать <i>ge</i>	—	дал, дала́, да́ло, да́ли	
жить <i>leva</i>	—	жил, жила́, жи́ло, жи́ли	
плыть <i>simma</i>	—	плыл, плыла́, плы́ло, плы́ли	
спать <i>sova</i>	—	спал, спала́, спа́ло, спа́ли	
пить <i>dricka</i>	—	пил, пила́, пи́ло, пи́ли (och verben вить <i>veckla</i> och лить <i>hälla</i> ur grupp e: 6)	

Prefigerade preteritumformer av ovanstående verb betonar ofta prefixet men femininformen behåller vanligen ändelsebetoning. Prefixet **вы-** hos fullbordade verb drar dock alltid till sig ordaccenten.

выпить <i>f dricka</i> /ur/	—	вы́пил, вы́пила, вы́пили
прибыть <i>f anlända</i>	—	при́был, при́была, при́были
прожить <i>f leva</i>	—	про́жил, про́жила, про́жили
отдать <i>f ge bort</i>	—	о́тдал, о́тдала, о́тдали

Märk не betonas framför был, б́ило, б́или:
 не́ был (men: не́ была́), не́ было, не́ были

Observera, att забыть *glömma* har stambetonat preteritum:
 он забы́л, она́ забы́ла, они́ забы́ли

6.13.3 Reflexivändelsen -ся /-сь/ drar ibland åt sig ordaccenten, varvid betoningsvarianter kan uppstå:

родиться *f födas* он роди́лся, она́ роди́лась, они́ роди́лись
of родиться har alltid betoningen på *й*.

6.14 Preteritums aspektformer

Tydligast kommer den grammatiska kategorin aspekt (6.4) till uttryck i preteritum, eftersom såväl fullbordad som ofullbordad form kan användas i en och samma sats alltefter den talandes uppfattning av verbhandlingen.

Nedan ges endast några av de viktigare reglerna för användningen av preteritums aspektformer. För ytterligare information hänvisas till de i 6.1 anförda arbetena samt A. А Спагис, Парные и непарные глаголы в русском языке, Москва 1969.

6.14.1 Fullbordad aspektform i preteritum

Frekvensundersökningar* har påvisat, att den fullbordade preteritumformen förekommer ungefär dubbelt så ofta i ryskan som den ofullbordade. Detta sammanhänger med att *endast* fullbordad preteritumform är möjlig av

a ingressiva verb (6.9) såsom *закричáть skrika till, уви́деть få syn på*, m fl.

Он закрича́л.

Han skrek till.

Он засмея́лся.

Han började skratta.

Она́ уви́дела меня́.

Hon fick syn på mig.

b limitativa verb (6.9)

Мы полежа́ли на пля́же.

Vi låg ett tag på stranden.

c momentanverb (6.9)

Вдруг кто́-то сту́кнул в дверь.

Plötsligt knackade någon på dörren.

I dessa tre fall bestämmer aktionsarten (6.9) hos verbet aspektformen i preteritum.

6.14.2 Resultativa verb

Закóнченность
дей́ствия

Karakteristiskt för den fullbordade aspektformen i preteritum är att den betecknar en handling som **avslutad**. Skillnaden mellan avslutad och oavslutad handling kommer särskilt tydligt fram i den

* Steinfeldt: *Russian Word-Count*, Progress Publishers, Moscow.

stora gruppen resultativa verb av typen *дѣлать — сдѣлать, писать — написать, учить — выучить* *lära sig*, *решать — решить* *lösa* etc. Se även 6.9.

Вчера́ я написа́ла ба́бушке
письмо́, рассказа́ла ей о
свои́х пла́нах.

Когда́ я верну́лся домо́й,
сестра́ уже́ позвони́ла до́ктору.
Рабо́чие построи́ли э́тот дом
за три ме́сяца.

Igår skrev jag ett brev till farmor
och berättade för henne om mina
planer.

När jag återvände hem, hade min
syster redan ringt doktorn.
Arbetarna byggde det här huset
på tre månader.

6.14.3 Perfektiviskt preteritum

Om en handling avslutande, dess resultat, av den talande sätts i relation till nuet, är **fullbordat preteritum** den naturliga aspektformen. Svenskan använder här ofta perfekt.

— Кто откры́л окно́?

Здесь о́чень хо́лодно.

— Не вы ли оста́вили су́мку в
клас́се?

— Кто-то вклю́чил ла́мпы.

Пожа́луйста, вы́ключите!

— Vem har öppnat fönstret?

Här är mycket kallt.

— Är det ni som har lämnat kvar
väskan i klassrummet?

— Någon har tänt ljuset.

Var snäll och släck!

I dessa fall kvarstår alltså handlingens resultat i talande stund.

Märk att ofullbordat preteritum **icke** sätter handlingen i relation till nuet eller talögonblicket; denna form konstaterar endast att handlingen ägde rum. Jfr 6.14.7a.

6.14.4 Fullbordat preteritum uttrycker en följd av avslutade handlingar.

После́довательность
действий

I en berättelse är det den fullbordade preteritumformen som för handlingen framåt, som berättar om "vad som hände sedan".

(Одна́ же́нщина покупа́ла (*of*)
ко́фе в магази́не.) Она́
попроси́ла (*f*) прода́вца ...

(Оди́н англича́нин путеше́
ствовал (*of*) по Фра́нции.)

В ма́леньком горо́дке он
прочита́л (*f*) на дверя́х
гости́ницы на́дпись ...

(En dam köpte kaffe i affären.)
Hon bad expediten ...

(En engelsman reste i Frankrike.)

I en liten småstad läste han på
hotelldörren ett anslag ...

Den *of* verbformen i historiens inledning ger här bakgrunden till vad som hände sedan.

Увидев (pret. ger.) меня, она улыбнулась.	När hon fick syn på mig, log hon.
Он переоделся и вышел из дома.	Han klädde om sig och gick ut.
Он пожелал им спокойной ночи и лёг.	Han önskade dem godnatt och gick och lade sig.
Мы подошли к окошку и спросили ...	Vi gick fram till luckan och frågade ...

Märk att denna användning av fullbordat preteritum är särskilt vanlig i samordnade satser av typen ”han sprang hem och ...”. Jfr 6.66.7.

Ofullbordade preteritumformer i samordning innebär att handlingarna är samtidiga.

6.14.5 Fullbordat preteritum i nekade satser

Den vanligaste aspektformen i nekade satser i förfluten tid är den ofullbordade, eftersom den avsedda handlingen **inte** utfördes, något resultat **inte** uppnåddes. Emellertid kan i nekade satser också förekomma fullbordat preteritum, som då vanligen uttrycker att handlingen **mot förmodan** inte utfördes:

— Ты купил книгу?	— Köpte du boken?
— Нет, не купил. Магази́н был закрыт.	— Nej, det gjorde jag inte, för affären var stängd.
— Ты отдал книгу профессору?	— Lämnade du professorn boken?
— Нет, не отдал. Его́ не было дома.	— Nej, han var inte hemma.

Aspektformen kompletteras ofta av ett adverb som **так и не**, **все́таки** *i alla fall*:

Он так и не приехал.	Han kom i alla fall inte.
----------------------	---------------------------

6.14.6 Fullbordat preteritum med partitivt objekt

När ett verb är utbildat med ett objekt i partitiv genitiv (1.21.1) eller ett objekt som står i genitiv på grund av ett föregående räkneord eller myckenhetsord, används fullbordad preteritumform av verbet.

Он выпил чаю и съел два сухаря́.	Han drack sitt te och åt två skorpor.
По доро́ге домо́й я купил две тетра́ди.	På hemvägen köpte jag två skrivenheter.

Märk Anmärkningsvärd är användningen av fullbordade rörelseverbs preteritumformer med presensbetydelse:

Ну, пошли!

Så går vi då!

— Я пошёл, вернусь скоро.

— Nu går jag, jag kommer snart tillbaka.

6.14.7 Ofullbordad preteritumform

констатация факта

a Ofullbordad preteritumform används för att benämna handlingen, allmänt konstatera att något har inträffat, utan hänsyn till avslutning, resultat eller handlingens helhet, situationen. Man vill alltså bara rent allmänt fastställa, om handlingen ägde rum eller ej. Handlingen kan även uttryckas med **был (var) + verbalsubstantiv**. Jfr 6.60.4.

— Вчера у хирурга был приём?

— Hade kirurgen mottagning igår?

— Да, вчера хирург принимал.

— Ja, kirurgen tog emot igår.

Likaledes med betoning på verbformen:

— Ты был вчера в кино?

— Var du på bio igår?

— Да, был.

— Ja, det var jag.

— Ты читал эту книгу?

— Har du läst den här boken?

— Читал.

— Ja, det har jag.

— Ты звонил Тане?

— Har du ringt Tanja?

— Звонил.

— Ja, det har jag.

Även om uppmärksamheten inte riktas på själva verbhandlingen utan på objektet, subjektet, omständigheterna, avsikten etc., används ofullbordat preteritum:

Тебе звонил Саша.

Sasja har ringt dig.

К тебе заходила Лена.

Lena har sökt dig. (Jfr 6.66.8)

Что он тебе говорил?

Vad sa han till dig?

Я звонил жене.

Jag ringde min fru.

Мы смотрели этот фильм в Москве.

Vi såg den här filmen i Moskva.

Когда ты видел Анну?

När såg du Anna?

Почему ты смеялся?

Varför skrattade du?

I flera av ovanstående exempel kan den ofullbordade formen utbytas mot fullbordad form, men meningarna får genast en annan innebörd: handlingens förverkligande eller avslutande kommer i blickpunkten.

— Ну как, вы посмотрели

— Nå hur blev det? Såg ni filmen

фильм "Братья Карамазовы"?

Bröderna Karamasov?

Situationen är här en annan. Den tillfrågade har sagt sig vilja se filmen, men det har inte blivit av, och den frågande intresserar sig inte för ett ev. omdöme om filmen utan vill veta om vederbörande verkligen gick.

Ofullbordad form konstaterar att handlingen ägde rum:

Он сидел там два часа.

Han satt där i två timmar.

Я писал весь вечер.

Jag /satt och/ skrev hela kvällen.

Раньше она жила в деревне.

Förr bodde hon på landet.

— Почему ты не смотришь телевизор?

— Я включал его, но программа была скучная.

— Jag satte på den, men programmet var tråkigt.

Fullbordad form anger handlingen som avslutad, framhåller resultatet:

Он просидел там два часа.

Han satt där i två timmar.

Я написал все эти письма за один вечер. Under en enda kväll skrev jag alla de här breven.

Она всю жизнь прожила в деревне. Hon har levat hela sitt liv på landet.

— Включи телевизор!

— Я уже включил его.

— Jag har redan satt på den.

Мärk Den ofullbordade formen включал ovan innebär att den talande har satt på TV-n och sedan stängt av den igen. I talögonblicket är TV-n avstängd. I det högra exemplet däremot anger den fullbordade formen att TV-n står på — resultatet kvarstår i talögonblicket. (Jfr här svenskt imperfekt och perfekt.) Denna betydelse hos den of aspekten är vanlig i talspråk hos några verb som bildar motsatspar, såsom открывать — закрывать, приезжать — уезжать. (Jfr 6.66.8)

b I en berättelse används den ofullbordade preteritumformen för att ge bakgrunden, beskriva hur det var:

Пламя уже бушевало внутри комнаты, горели рамы и окна, и языки огня высывались по стене.

Eldslågan dånade inne i rummet, brädfoder och fönster brann, och eldstungorna sköt upp efter vägen. (Tolstoj)

неоднократность c Ofullbordade verb avleda med suffixen -ыва/-ива, -ва/-я kan ha iterativ betydelse (ange att en handling upprepas, vana). Jämför

upprepad handling

Утром она выпивала два стакана молока.

På morgonen brukade hon dricka två glas mjölk.

engångshandling

Сегодня утром она выпила два стакана молока.

I morse drack hon två glas mjölk.

повторяемость d Tillsammans med adverb eller andra sammanhangsord som anger upprepning står normalt ofullbordad preteritumform.

Он всегда брал у меня книги и газеты.

Han lånade alltid böcker och tidningar av mig.

По понедельникам я работал
с 8 до 4 (с восьми до четырёх).
Летом мы катались на лодке
или навещали друзей.

På måndagarna arbetade jag från
8 till 4.
Om somrarna åkte vi båt eller
besökte vänner.

длительность
процесс

e Ofullbordad preteritumform kan uttrycka varaktighet, att en handling pågår, när något inträffar. Jämför eng. "I was having my lunch when someone knocked at the door".

Когда я вернулся (f) домой,
все дети спали (of).

När jag återvände hem, sov alla
barnen.

Märk Om huvudsatsen innehåller en avslutad eller inträdande handling, uttrycks den med fullbordat preteritum.

Когда мы вышли в море,
поднялся шторм.

När vi kom ut på havet, blev det
storm.

f Ofullbordad preteritumform har företräde framför den fullbordade i nekade satser, eftersom negationen i regel innebär, att handlingen ej kom till stånd. Jämför dock 6.14.5.

Я не читал этой книги.

Jag har inte läst (läste inte) den
här boken.

Я не спал всю ночь.

Jag har inte sovit på hela natten.

Он уехал (f) и с тех пор нам не
писал (of).

Han reste sin väg, och sedan dess
har han inte skrivit till oss.

g Ofullbordad form i preteritum av rörelseverb kan betyda att handlingen förlöpte fram och tillbaka. Se vidare 6.66, Rörelseverb.

Märk att detta gäller även den ofullbordade preteritumformen брал av брать *taga*.

— Юра, это ты взял (f) мою
ручку? — Нет, я не брал (of).

— Jura, har du tagit min penna?

— Nej, det har jag inte.

Byter vi ut взял mot брал i frågan, innebär denna, att vi undrar om Jura *lånat* pennan, dvs tagit den och lagt den tillbaka.

6.14.8 Aspekt i tidsbisatser

a Huvudsatsens och bisatsens handling sker samtidigt:

Когда я готовился к занятиям,
брат читал книгу.

När jag (Medan jag) gjorde hem-
läxorna, läste min bror en bok.

По мере того как мы подни-
мались в гору, горизонт
расширялся.

Allteftersom vi steg uppför ber-
get, vidgade sig horisonten.

I båda dessa exempel står ofullbordad preteritum i såväl huvudsats som bisats för att uttrycka pågående handlingar. Jfr 6.66.2.

Följande exempel visar parallella avslutade handlingar; som uttrycks med fullbordad preteritum i båda satserna:

Пока позавтракали и уложились —
рассвело.

Medan de ätit frukost och packat
färdigt, hade det ljusnat. (Sjolochoy)

Är de båda samtidigt förlöpande handlingarna **upprepade**, står givetvis (6.14.7d) ofullbordad preteritum i båda satserna:

Ка́ждый раз когд́а она́	Varje gång hon kom in i rummet,
входи́ла в ко́мнату, мы	reste vi oss.
встава́ли.	

b Bisatsens handling **föregår** huvudsatsens:

Когд́а дождь ко́нчился, мы	När regnet slutat, gick vi hem-
вы́шли из до́ма (из дому́).	ifrån.
Когд́а она́ вошла́ в ко́мнату,	När hon kom in i rummet, reste
мы вста́ли.	vi oss upp.
Как то́лько скры́лось со́лнце,	Så snart solen gått i moln, blev
ста́ло о́чень хо́лодно.	det mycket kallt.
Едва́ то́лько мы трону́лись в	Knappt hade vi givit oss iväg,
пу́ть, как поше́л дождь.	förrän det började regna. (6.65.1
	Märk)
Прошл́о два го́да, как мы	Två år har gått, sedan vi lärde
познако́мились.	känna varandra.

I alla dessa exempel står fullbordad preteritum i såväl huvudsats som bisats.

Märk användningen av konjunktionen как i de två sista exemplen.

Regel

Ofullbordad preteritum i både huvudsats och bisats betecknar handlingarnas **samtidighet**;

Fullbordad preteritum i både huvudsats och bisats betecknar att den ena handlingen **föregår** den andra.

c Bisatsens handling **inträffar**, medan huvudsatsens handling **pågår**:

I detta fall används olika aspektformer i huvud- och bisats, vanligen fullbordad preteritum i bisatsen och ofullbordad preteritum i huvudsatsen.

Когд́а она́ вошла́ в класс, все	När hon kom in i klassen, stod
ученики́ стоя́ли на па́ртах.	alla eleverna på bänkarna.
Все де́ти спали́, когд́а оте́ц	När fadern återvände, sov alla
верну́лся.	barnen.

d Enkelt futurum (6.25.2—3) kan stå i tidsbisats för att ange, att handlingen **föregår** huvudsatsens:

Ра́нней весно́й, когд́а сойде́т снег и	Tidigt om våren, när snön försvunnit
подсо́хнет полёгшая за зиму́ трава́,	och gräset som lagt sig ner under vin-
в степи́ начина́ются весённые па́лы.	tern torkat lite, börjar vårbränderna
	på steppen. (Siolochov)

e I bisatser, inledda av *пока́ не/до тех по́р, пока́ не till dess att* står fullbordad aspektform, om *enstaka handling* avses:

Мы следи́ли за ло́дкой, пока́ Vi iakttog båten, till dess att den
о́на не скры́лась из виду. försvann (eg doldes) ur vår åsyn.

6.15 Översikt över verbens presens/futurum-böjning

infinitiv slutar på	grupp	presens/futurum
e-böjning:		
-ать } -ять }	1a	чита́ть: чита́ю, чита́ешь, чита́ет, чита́ем, чита́ете, чита́ют läsa
		гуля́ть: гуля́ю, гуля́ешь, гуля́ет, гуля́ем, гуля́ете, гуля́ют promenera
		зна́ть: зна́ю, зна́ешь, зна́ет, зна́ем, зна́ете, зна́ют veta
		писа́ть: пи́шú, пи́шешь, пи́шет, пи́шем, пи́шете, пи́шут skriva
	1c	ждать <i>vänta</i> : жду, ждёшь, ждёт, ждём, ждёте, ждут
	1d	смея́ться <i>skratta</i> : смею́сь, смеёшься, ... смеются
-овать } -евать }	2	интересова́ть: интересу́ю, интересу́ешь, ... интересу́ют <i>intressera</i>
		танцева́ть <i>dansa</i> : танцу́ю, танцу́ешь, ... танцуют
-нуть	3a	отдохну́ть <i>vila</i> : отдохну́, отдохнёшь, ... отдохну́т
	3b	со́хнуть <i>torka</i> : со́хну, со́хнешь, ... со́хнут
-еть	4	уме́ть: уме́ю, уме́ешь, уме́ет, уме́ем, уме́ете, уме́ют <i>kunna</i>
-ереть	5	умере́ть: умру́, умрёшь, умрёт, умрём, умрёте, умру́т <i>dö</i>
-ить	6a	пить <i>dricka</i> : пью́, пьёшь, пьёт, пьём, пьёте, пьют
-ыть	6b	откры́ть <i>öppna</i> : откро́ю, откро́ешь, ... откро́ют
-еть	6c	петь <i>sjunga</i> : пою́, поёшь, ... пою́т
-оло́ть } -оро́ть }	7	боро́ться <i>kämpa</i> : борю́сь, бо́решься, ... бо́рются
-ть/-сти		жить <i>leva</i> , бо: живу́, живёшь, ... живу́т
-зти/-сти	9	нести́ <i>bära</i> : несú, несёшь, ... несúт
-ти/-ть	10	идти́ <i>gå</i> : идú, идёшь, идёт, идём, идёте, идúт
		класть: кладú, кладёшь, кладёт, кладём, кладёте, кладúт <i>lägga</i>
-ать	11	нача́ть <i>börja</i> : начну́, начнёшь, ... начну́т
-чь	12	мочь: могу́, мо́жешь, мо́жет, мо́жем, мо́жете, мо́гут <i>kunna</i>
-авать	13	дава́ть <i>ge</i> : даю́, даёшь, даёт, даём, даёте, даю́т узнава́ть <i>känna igen</i> : узнаю́, узнаёшь, ... узнаю́т встава́ть <i>stiga upp</i> : встаю́, встаёшь, ... встаю́т

infinitiv slutar på	grupp	presens/futurum
и-böjning:		
-ить	1	кури́ть: курю́, ку́ришь, ку́рит, ку́рим, ку́рите, ку́рят röka
-еть	2	сиде́ть: сижú, сиди́шь, сиди́т, сиди́м, сиди́те, сидя́т sitta
'sje-ljud' } + -ать }	3	лежа́ть: лежú, лежи́шь, лежи́т, лежи́м, лежи́те, лежа́т ligga
-ять	4	стоя́ть stå: стою́, стои́шь, ... стоя́т боя́ться vara rädd: бою́сь, бойи́шься, ... боя́тся
-ать	5	спать sova: сплю́, спи́шь, ... спя́т гнать jaga: гоню́, гони́шь, ... гоня́т
м-böjning		
		дать ge: дам, дашь, даст, дади́м, дади́те, даду́т есть äta: ем, ешь, ест, еди́м, еди́те, едя́т

6.16 Presensböjning

I det följande kommer de anförda grundverben att ges i marginalen, och det första verbet i paret är alltid *of*.

I regel ges även exempel på prefixerade former av de anförda grundverben.

6.16.1 e-böjning

1-ое спряжение

Infinitiven är: рабо́та-ть (arbeta), писа́-ть (skriva), ид-ти́ (gå), мо-чь (kunna), жи-ть (bo, leva), дви́нуть (röra).

Person	Ändelser:	Presensstammen slutar på:						
		vokal + ^f	konsonant					
1:a я	-у/-ю ²	рабо́таю	пишú	идú	могú	живú	двину́	
2:a ты	-ешь/-ёшь ¹	рабо́таешь	пи́шешь	иде́шь	мо́жешь ³	живе́шь	двине́шь	
он								
3:e она́	-ет/-ёт ¹	рабо́тает	пи́шет	иде́т	мо́жет ³	живе́т	двине́т	
онó								
1:a мы	-ем/-ём ¹	рабо́таем	пи́шем	иде́м	мо́жем ³	живе́м	двине́м	
2:a вы	-ете/-ёте ¹	рабо́таете	пи́шете	иде́те	мо́жете ³	живе́те	двине́те	
3:e они́	-ут/-ют ²	рабо́тают	пи́шут	иду́т	мо́гут	живу́т	двину́т	

Мärk Fyra ändelser innehåller vokalen -e- därav konjugationens namn, e-böjning.

1 Om ändelsen är betonad, övergår e i ändelsen till *ë*.

2 Ändelsevokalen -ю- i 1:a person sing och 3:e person plur är en sammanskrivning av *j + y*.

3 Presensstammens slutkonsonant kan vara föränderlig: *могу́* — *мо́жешь* (grupp 12).

Grupp 1a (-ать, ять)

omfattar presensstammar på vokal + *j* (se 2 ovan). Infinitiverna till dessa verb slutar på -ать eller -ять och infinitivens suffixvokal återfinns i presens. Huvudmassan av de ryska verben tillhör denna grupp, som är mycket produktiv, dvs de flesta nybildade verb följer denna böjningstyp.

чита́ть <i>of</i> läsa	гуля́ть <i>of</i> promenera	зна́ть <i>of</i> veta
я чита́ю	я гуля́ю	я зна́ю
ты чита́ешь	ты гуля́ешь	ты зна́ешь
он	он	он
она́ чита́ет	она́ гуля́ет	она́ зна́ет
(онó)	(онó)	(онó)
мы чита́ем	мы гуля́ем	мы зна́ем
вы чита́ете	вы гуля́ете	вы зна́ете
они́ чита́ют	они́ гуля́ют	они́ зна́ют

Betoningen hos dessa verbs presensformer är fast, dvs faller på samma stavelse som i infinitiv.

Grupp 1b (писа́ть)

omfattar ett sextiototal verb. Några få är mycket vanliga;

infinitiven slutar på -ать;

infinitivens (infinitivsuffixets) -а- saknas i presens;

framför infinitivsuffixets -а- står en konsonant, som i **alla presensformerna** förändras (se pärmens insida).

писа́ть <i>of</i>	я пишу́ <i>skriver</i>	мы пи́шем
написа́ть <i>f</i>	ты пи́шешь	вы пи́шете
<i>skriva</i>	он/она́ пи́шет	они́ пи́шут

Betoning

Presens/futurformerna hos de av gruppens verb, vilkas infinitiv har betonat -а́ть betonas sålunda: 1:a person singular har ändelsebetoning, övriga stambetoning. Presensformer av verb med stambetonad infinitiv har vanligen stambetoning även i 1:a person singular: *пла́кать gråta* — я пла́чу, ты пла́чешь ...

записывать *of*:записа́ть *f*:*anteckna*

— Запи́шите это пра́вило!

я записываю *jag antecknar*я запи́шу *jag skall anteckna*

— Anteckna den här regeln!

выписывать *of*:выписа́ть *f*:*skriva ut*— Я вы́пишу вам лека́рство,
говори́т до́ктор пацие́нту.я выпи́сываю *jag skriver ut*я вы́пишу *jag skall skriva ut*— Jag ska skriva ut en medicin åt er,
säger doktorn till patienten.

Märk I fullbordade verbformer, sammansatta med *вы-*, faller tonvikten genomgående på *вы-*.

говори́ть *of* Till grupp 1b hör de talrika sammansättningar med *-каза́ть*:

сказа́ть *f**säga*я скажу́ *skall säga*

ты ска́жешь

он } ска́жет
она́ }

мы ска́жем

вы ска́жете

они́ ска́жут

каза́ться *of*показа́ться *f**tyckas*мне ка́жется *det tycks mig*

тебе́ ка́жется

ему́ } ка́жется
ей }

нам ка́жется

вам ка́жется

им ка́жется

De prefigerade sammansättningar med *-каза́ть* är fullbordade; deras ofullbordade parinfinitiver slutar på *-казы́вать*:

расска́зывать *of*рассказа́ть *f**berätta*подска́зывать *of*подсказа́ть *f**viska* (ett svar)пока́зывать *of*показа́ть *f**visa*ука́зывать *of* } на что-н.
указа́ть *f* }*peka* på någotдви́гать *of*двину́ть *f**röra, förflytta*я дви́жу eller я дви́гаю *jag rör, förflyttar*

ты дви́жешь eller ты дви́гаешь

они́ дви́жут eller они́ дви́гают

I prefigerade sammansättningar dock *-дви́гать*, presens *-дви́гаю*

передви́гать *of*передвину́ть *f**flytta fram*надви́гаться *of*надвину́ться *f**nalkas*вяза́ть *of*связа́ть *f**binda*я вяжу́, ты вяжешь, они́ вяжут *binder*

рѣзати <i>of</i> <i>skära</i>	я рѣжу, ты рѣжешь, онѣ рѣжут <i>skär</i>	
	I prefigerade sammansättningar dock -рѣзати, t ex	
	срезати <i>of</i> : я срезаю <i>jag skär av</i>	
	срѣзати <i>f</i> : я срѣжу <i>jag skall skära av</i>	
прятати <i>of</i> спрятати <i>f</i> <i>gömma</i>	я прячу, ты прячешь, онѣ прячут <i>gömmar</i>	
плакати <i>of</i> <i>gråta</i>	я плачу, ты плачешь, онѣ плачут <i>gråter</i>	
искати <i>of</i> <i>söka</i>	я ищю́, ты ищешь, онѣ ищут <i>söker</i> konstrueras med genitiv eller ackusativ, 8.1.3e. Observera konsonantväxlingen ск — щ!	
дремати <i>of</i> задремати <i>f</i> <i>slumra</i>	я дремлю́, ты дремлешь, онѣ дремлют <i>slumrar</i>	
слати <i>of</i> <i>skicka</i>	я шлю <i>skickar</i>	мы шлѐм
	ты шлѐшь	вы шлѐте
	он шлѐт	онѣ шлѐют

Vanligen används verbet i prefigerade sammansättningar, t ex

посылати *of*: я посылаю́

послати *f*: я пошлю́

Завтра мы пошлѐм за
дóктором.

I morgon skickar vi efter dok-
torn.

присылати *of*:

я присылаю́ *jag skickar till*

прислати *f*:

я пришлю́ *jag skall skicka till*

Я вам пришлю́ телеграмму.

Jag skickar /er/ ett telegram.

Observera konsonantväxlingen сл — шл!

Grupp 1c (ждать, брать)

omfattar ett fåtal enstaviga verb:

infinitiven slutar på -ать; infinitivens suffixvokal saknas i presens;

presensstammen består endast av konsonanter (utom i verben звать:

зову́ och брать : беру́);

presensstammens slutkonsonant är ej föränderlig (utom i verbet

лгать : ты лжѐшь);

böjningsvokalen i presens är ě.

ждать <i>of</i> <i>vänta</i>	я жду <i>väntar</i>	мы ждѐм
	ты ждѐшь	вы ждѐте
	он ждѐт	онѣ ждѐт
	подожди́!, подождите! <i>vänta!</i>	
	он ждал, она́ ждала́, онѣ ждали́ <i>väntade</i>	
	ждать konstrueras med genitiv eller ackusativ, 8.1.3e.	

звать <i>of</i> <i>kalla</i>	я зову́ <i>kallar</i>	мы зовѐм
	ты зовѐшь	вы зовѐте
	он зовѐт	онѣ зовѐт

	называ́ть <i>of</i> :	я называ́ю <i>jag kallar</i>
	назва́ть <i>f</i> :	я назову́ <i>jag skall kalla</i>
	— Как тебя́/вас зову́т?	— Vad heter du/ni?
	— Меня́ зову́т Па́вел.	— Jag heter Paul.
Märk	— Как называ́ется э́та у́лица?	— Vad heter den här gatan?
рвать <i>of</i> <i>riva</i>	я рву, ты рвёшь, онí рвут <i>river</i>	
	отрыва́ть <i>of</i> :	я отрыва́ю <i>jag river av</i>
	оторва́ть <i>f</i> :	я оторву́ <i>jag skall riva av</i>
врать <i>of</i> совра́ть <i>f</i> <i>ljuga</i>	я вру, ты врёшь, онí врут <i>ljuger</i>	
лгать <i>of</i> солга́ть <i>f</i> <i>ljuga</i>	я лгу <i>ljuger</i> ты лжёшь он лжёт лги! лгите! <i>ljug!</i>	мы лжём вы лжёте онí лгут
братъ <i>of</i> взять <i>f</i> <i>taga</i>	я беру́ <i>tar</i> ты берёшь он берёт бери́!, берите! <i>tag!</i> он брал, она́ брала́, онí бра́ли <i>tog</i>	мы берём вы берёте онí беру́т
	Verbet bildar flera sammansättningar:	
	выбира́ть <i>of</i> :	я выбира́ю <i>jag väljer</i>
	выбрати́ <i>f</i> :	я выберу́ <i>jag skall välja</i>
	собира́ть <i>of</i> :	я собира́ю <i>jag samlar</i>
	собрать <i>f</i> :	я соберу́ <i>jag skall samla</i>

Grupp 1d (смеяться)

omfattar några verb på -ять, föregånget av vokal. Infinitivsuffixets vokal saknas i presens. Följande två verb har reflexiv form:

надёяться <i>of</i> <i>hoppas</i>	я надёюсь <i>hoppas</i> ты надеёшься он надеётся	мы надеемся вы надеетесь онí надеются
смеяться <i>of</i> <i>skratta</i>	я смеюсь <i>skrattar</i> ты смеёшься он смеётся сме́йся!, сме́йтесь! <i>skratta!</i> Он смеётся надо мной.	мы смеёмся вы смеётесь онí смеются Han skrattar åt mig.

Av de övriga verben i denna grupp kan nämnas та́ять *töa* (Снег таёт. *Snön töar*) och ла́ять *skälla* (Соба́ка лаёт. *Hunden skäller*).

Grupp 2 (-овать/-евать)

omfattar verb med infinitiv på -ов-ать/-ев-ать och presensstam på -у/-ю- (+j).

Infinitivsuffixet -ов-/-ев- är dels ett produktivt avledningsmorfem, med vars hjälp många nya verb — ofta lånord — bildas, dels utgör det i några få ursprungliga verb en del av verbstammen.

Betoning

Om infinitiven är ändelsebetonad, har у/ю tonvikten i presens.

Om infinitiven är stambetonad, betonas samma stavelse i presens som i infinitiven.

а -ов/ев hör till verbstammen. Endast få sådana verb finns t ex:

жева́ть <i>of</i> <i>tugga</i>	я жу́ю, ты жуёшь, он́и жу́ют <i>tuggar</i>
плева́ть <i>of</i> наплева́ть <i>f</i> плю́нуть <i>f</i> <i>spotta</i>	я плю́ю, ты плюёшь, он́и плю́ют <i>spottar</i>
сова́ть <i>of</i> су́нуть <i>f</i> <i>stoppa, sticka</i>	я су́ю, ты суёшь, он́и су́ют <i>stoppar</i> I sammansättningar vanligen -со́вывать: высо́вывать <i>of</i> : я высо́вываю <i>jag sticker ut/</i> вы́сунуть <i>f</i> <i>sträcker fram</i>

б -ов/ев är ett avledningsmorfem. Denna grupp är stor och utökas framför allt av nytillkomna lånord. Många av verben är opariga.

рисова́ть <i>of</i> нарисова́ть <i>f</i> <i>teckna</i>	я рисúю, ты рисúешь, он́и рисúют <i>tecknar</i> рисúй!, рисúйте! <i>teckna!</i> он рисова́л, она́ рисова́ла, он́и рисова́ли <i>tecknade</i>
интересова́ться <i>of</i> : заинтересова́ться <i>f</i> <i>intressera sig för något</i>	я интересúюсь чем-н. se 8.4.1 d
по́льзоваться <i>of</i> : воспо́льзоваться <i>f</i> <i>begagna sig av något, åtnjuta</i>	я по́льзуюсь чем-н. se 8.4.1 d
чу́вствовать <i>of</i> : <i>känna</i> — Как ты чу́ствуешь себя?	я чу́ствую Hur känner du dig?
рискова́ть <i>of</i> : танцева́ть <i>of</i> :	я рискúю <i>jag riskerar</i> я танцúю <i>jag dansar</i>

Märk Efter ц skrivs ej ю utan у!

Grupp 3 (-нуть)

omfattar infinitiv på -нуть. Dessa verb kan indelas i två grupper:

a bibehåller suffixet -ну- i preteritum.

Hit hör bla **momentanverb**, vilka betecknar en ögonblickshandling — *т е х г л я н у т ь titta, kasta en blick* — eller en engångshandling.

Beträffande dessa verbs aspekt se 6.9. Av suffixet -ну-/ть/ kvarstår i presens/futurböjningen endast -н-. Till gruppen hör även andra verb än momentanverb, *т е х р и с к н у т ь riskera*.

Märk Framför infinitivsuffixet -ну- har i vissa fall konsonanterna п, б; д, т; к, г, som återfinns i den ofullbordade parinfinitivens stam, försvunnit; jämför *дв и г а т ь of* — *дв и н у т ь f röra*.

Betoning

Momentanverbens presens/futurformer betonas vanligen på samma stavelse som infinitiven.

дв и г а т ь of (presens: grupp 1b)

дв и н у т ь f я дв и ну *ska röra*

röra ты дв и не ш ь

он дв и не т

дв и н ь!, дв и н ь т е! *rör!*

он дв и ну л, он а дв и ну л а, он и дв и ну л и *rörde*

г л я д е т ь of:

г л я н у т ь f:

к р и ч а т ь of:

к р и к н у т ь f:

о т д ы х а т ь of:

о т д о х н у т ь f:

мы дв и не м

вы дв и не т е

он и дв и н у т

я г л я ж у *jag tittar* (6.16.2)

я г л я ну *jag ska titta*

я к р и ч у *jag skriker* (6.16.2)

я к р и к ну *jag ska skrika*

я о т д ы х а ю *jag vilar*

я о т д о х н у *jag ska vila /ut/*

вер н у т ь с я f я вер н у с ь, ты вер н е ш ь с я, он и вер н у т с я *ska återvända*
återvända Detta verb är oparigt.

вер н у т ь betyder *återlämna, lämna tillbaka*

З а в т р а я вер н у к н и г у в

б и б л и о т е к у.

Jag lämnar tillbaka boken till
biblioteket i morgon.

Märk Följande tre oprefigerade -нуть- verb är ofullbordade:

г н у т ь of я г ну, ты г н е ш ь, он и г н у т *böjer*

böja Med prefix:

з а г и б а т ь of:

з а г н у т ь f:

я з а г и б а ю *jag böjer*

я з а г н у *jag ska böja*

тонуть *of* я тонú, ты тóнешь, онí тóнут *sjunker*
 потонуть *f*
 утонуть *f*
sjunka

тянуть *of* я тянú, ты тя́нешь, онí тянут *sträcker*
sträcka Med prefix:

протягивать *of*:
 протянуть *f*:

я протя́гиваю *jag räcker fram*
 я протяну́ *jag ska räcka fram*

Märk Alltid prefixerade:
 просыпáться *of*:
 проснúться *f*:
 он проснúлся *vaknade*

я просыпáюсь *jag vaknar*
 я проснúсь, ты проснё́шься
 онí проснúтся *ska vakna*

засыпáть *of*:
 заснúть *f*:
 он заснúл *somnade*

я засыпáю *jag somnar*
 я заснú *jag ska somna*

b förlorar vanligen suffixet -ну- i preteritum. Hit hör ett fåtal inkoativer, vilka betecknar en gradvis övergång från ett tillstånd till ett annat. (Jämför vissa svenska verb på -na: *vissna, kallna*.)

Presens/futurformer av inkoativer har betoningen på stavelsen omedelbart före suffixet -н-.

гáснуть } *of* гáснет, гáснут
 угáсать } угáсает, угáсают
 угáснуть } *f* угáс, угáсла, угáсли
 погáснуть } погáс, погáсла, погáсли
slockna

slocknar

slocknade

мёрзнуть } *of* мёрзнет, мёрзнут
 замерзáть } замерзáет, замерзáют
 замёрзнуть *f* замёрз, замёрзла, замёрзли *frös (till)*
frysa (till) В эту ночь о́зеро замёрзло.

fryser [till]

I natt frös sjön.

пáхнуть *of* Здесь пáхнет табакóм.
lukta Пáхло табакóм.

Här luktar tobak.

Det luktade tobak.

Märk привыкáть *of*
 привыкнúть *f*
 он привы́к, онá привы́кла *vande sig*
 Мы привы́кли к шúму.

я привыкáю *jag vänjer mig*
 я привы́кну *jag ska vänja mig*

Vi har vant oss vid bullret.

Grupp 4 (умéть)

omfattar infinitiver som slutar på -еть, i regel avledda av adjektiv eller substantiv. Infinitivens suffixvokal -e- återfinns i presens. Gruppen är produktiv i rysk verbbildning.

Presensformerna har betoningen på samma stavelse som infinitiven.

умéть *of* я умéю *kan (= har lärt mig att)* мы умéем
 сумéть *f* ты умéешь вы умéете
kunna он умéет онí умéют

успевать *of*успеть *f*:*hinna; lyckas*болеть *of*:*vara sjuk; ivra för*

Он болеет гриппом.

Я болею за Спартак.

заболевать *of*заболеть *f*:*insjukna*я успею *jag hinna* (eg. futurum)

Han ligger i influensa.

Jag håller på Spartak.

Я заболел ангиной. *Jag insjuknade i halsfluss.*Observera, att i betydelsen *värka, göra ont* böjs болеть efter и-böjningen:У меня { болит голова.
 { болят уши.

Jag har ont i huvudet/i öronen.

Märk

Ett drygt 40-tal verb med infinitiv på -e böjs efter и-böjningen (grupp 2, s 151). Förväxla ej dessa grupper!

Grupp 5 (-ереть)omfattar tre verb med infinitiv på -ереть. Presensstammen slutar på -р-. Endast тереть *gnida* förekommer oprefigerat; prefigerade ofullbordade infinitiver slutar på -ирать.**Betoning**

Presens/futurformer har ändelsebetoning då inte verbet är prefigerat med вы- och fullbordat.

умирать *of*умереть *f**dö*я умру́ *ska dö*

ты умрёшь

он умрёт

он умер, она умерла́, они́ умерли *dog*

мы умрём

вы умрёте

они́ умру́т

стирать *of*стереть *f**torka av,**gnida bort*я сотру́, ты сотрёшь, они́ сотру́т *ska torka av*

— Сотрите с доски!

— Sudda ut på tavlan!

стирать *of* (выстирать *f*) betyder även *tvätta kläder.*запирать *of*запереть *f**låsa, stänga*я запру́, ты запрёшь, они́ запру́т *ska låsa*он запер, она заперла́, они́ заперли *läste*

Заприте дверь на ключ!

Lås dörren!

Grupp 6a (пить)omfattar fem enstaviga verb på -ить och presensstam på -ь- (eg. *ж*, se s 268). Dessa verb — бить *slå*, вить *veckla*, лить *hälla*, шить *sy*, пить *dricka* — bildar talrika sammansättningar med prefix; de prefigerade ofullbordade parinfinitiverna slutar på -ивать.

бить <i>of</i>	я бью <i>slår</i>	мы бьём
побить <i>f</i>	ты бьёшь	вы бьёте
пробить <i>f</i>	он бьёт	они бьют
разбить <i>f</i>	бей!, бейте <i>slå!</i>	
<i>slå</i>	он бил, она била, они били <i>slog</i>	
	пробить <i>f slå (om klockan)</i> , разбить <i>f slå sönder</i>	
	убивать <i>of</i> :	я убиваю
	убить <i>f</i> :	я убью <i>jag ska slå ihjäl</i>

пить <i>of</i>	я пью, ты пьёшь, они пьют <i>dricker</i>	
выпить <i>f</i>	— Я выпью за ваше здоровье!	— Jag dricker er skål!
<i>dricka</i>		

Märk Till denna grupp kan även räknas:
 брить *of* рака: я брею, ты бреёшь och гнить *of* рутна: гниёт.

Grupp 6b (мыть)

omfattar fem enstaviga verb på -ыть och presensstam på -о-(+j). Två är frekventa och bildar sammansättningar, vilkas ofullbordade par-infinitiver slutar på -ывать.

мыть <i>of</i>	я мою <i>tvättar</i>	мы моём
помыть <i>f</i>	ты моёшь	вы моёте
вымыть <i>f</i>	он моёт	они моют
<i>tvätta</i>	мой!, мойте! <i>tvätta!</i>	
	умываться <i>of</i> :	я умываюсь <i>jag tvättar mig</i>
	умыться <i>f</i> :	я умоюсь <i>jag ska tvätta mig</i> <i>/i ansiktet/</i>
крыть <i>of</i>	я крою, ты кроёшь, они кроют <i>täcker</i>	
покрыть <i>f</i>		
<i>täcka</i>	открывать <i>of</i> :	я открываю <i>jag öppnar</i>
	открыть <i>f</i> :	я открою <i>jag ska öppna</i>
	— Откройте книги на	— Slå upp böckerna på sidan 24!
	странице 24!	
	— Закройте ваши книги!	— Slå igen böckerna!

Vidare: выть *of*: вою *tjuta*
 ныть *of*: (зуб) нёт *det gör ont (i tanden)*
 рыть *of*: рою *gräva, rota*

Grupp 6c (петь)

omfattar ett verb, петь *sjunga*, med presensstam på -о-(+j).

петь <i>of</i>	я пою <i>sjunger</i>	мы поём
спеть <i>f</i>	ты поёшь	вы поёте
<i>sjunga</i>	он поёт	они поют
	пой!, пойте! <i>sjung!</i>	

Grupp 7 (-ор-, -ол-)

omfattar några få verb med stam i infinitiv och presens på -ор- och -ол-.

борóться *of* я борю́сь, ты бо́решься, онí борются *kämpar*
kämpa Онí борются за свобо́ду. De kämpar för frihet.

Vidare: колóть *of* (кольну́ть *f*) *sticka*
 (med ngt vasst)

Märk Verbet молóть *of* (смолóть *f*) *mala* böjs i presens:
 я мелю́, ты мелёшь, онí мелют.

Konsonantstammar

I de följande grupperna (8—12) behandlas sådana verb, vilkas presensstam slutar på en konsonant, som endast i undantagsfall återfinns i infinitiven. Flera av dessa verb är mycket vanliga.

Grupp 8 (жить)

har presensstam på -б- eller -в-; infinitiv på -ть/-сти́.

гребти́ *of* я гребу́, ты гребёшь, онí гребу́т *ror*
ro он грёб, она́ гребла́, онí гребли́ *rodde*

ошибáться *of* я ошибáюсь ... *jag tar fel* ...
 ошибáться *f* я ошибу́сь, ты ошибёшься, онí ошибу́тся *kommer att ta fel*
misstaga sig он ошй́бся, она́ ошй́блась, онí ошй́блись *tog fel*

жить *of* я живу́ мы живём *lever; bor*
leva; bo ты живёшь вы живёте
 он живёт онí живу́т
 он жил, она́ жила́, онí жили́ *levde, bodde*
 — Как поживáете? — Hur mǻr ni?

плыть *of* я плыву́, ты плывёшь, онí плыву́т *simmar*
simma; segla; Beträffande fullbordade parinfinitiver till de bestämda rörelseverben se 6.58.
flyta

Grupp 9 (нести́)

har presensstam på -з- eller -с-; infinitiv på -зти́/-сти́.

Se 6.58 beträffande rörelseverben:

везти́ <i>of</i>	лезть <i>of</i>	ползти́ <i>of</i>	нести́ <i>of</i>
<i>köra, forsla</i>	<i>klättra</i>	<i>krypa</i>	<i>bära</i>

спасать <i>of</i> спасти <i>f</i> <i>rädda</i>	я спасу́, ты спасёшь, онí спасу́т <i>ska rädda</i> он спас, она́ спасла́, онí спасли́ <i>räddade</i>
расти <i>of</i> вырасти <i>f</i> <i>växa</i>	он расту́т, онí расту́т <i>han/de växer</i> он вы́рос, она́ вы́росла, онí вы́росли <i>växte</i>

Grupp 10 (идти́, класть)

har presensstam på -д- eller -т-; infinitiv på -ти/-ть.

Se 6.58 beträffande rörelseverben:

вести́ <i>of</i> <i>föra, leda</i>	идти́ <i>of</i> <i>gå</i>	ехать́ <i>of</i> <i>åka, fara, resa</i>
---------------------------------------	------------------------------	--

класть <i>of</i> положить́ <i>f</i> <i>lägga</i>	я кладу́, ты кладёшь, онí кладу́т <i>lägger</i> он клал, она́ клала́, онí кла́ли <i>lade</i> se 6.8!
--	--

Märk класть förekommer ej prefigerat i litteraturspråket; här används fullbordade prefigerade former med -ложить. Som ofullbordade prefigerade infinitiver fungerar sammansättningar med -кладывать om verbet har rumslig (konkret) betydelse; när verbet har överförd (figurlig) betydelse används sammansättningar med -лагать.

укладывать́ <i>of</i> уложить́ <i>f</i> <i>packa, lägga ned</i>	предлагать́ <i>of</i> предложить́ <i>f</i> <i>föreslå</i>
---	---

красть <i>of</i> украсть́ <i>f</i> <i>stjåla</i>	я краду́, ты крадёшь, онí краду́т <i>stjäl</i> он крал, она́ крала́, онí крали́
--	--

падать́ <i>of</i> пасть́ <i>f</i> <i>falla</i>	я па́даю ... <i>jag faller ...</i> я па́ду, ты падёшь, онí па́дут <i>ska falla</i> он пал, она́ пала́, онí па́ли <i>föll</i>
--	--

Som fullbordad form till падать användes vanligen упать.

Märk Vid prefigering slutar ofullbordade infinitiver på -па́даться:
попа́даться *of*: я попада́ю *jag träffar, råkar*
попа́сть *f*: я попа́ду́ *jag ska träffa*

Аннан vokal i futurstammen har:

са́дятся́ <i>of</i> сесть́ <i>f</i> <i>sätta sig</i>	я са́жусь, ты са́дишься, онí са́дятся́ <i>jag sätter mig ...</i> я сяду́, ты сядёшь, онí сяду́т <i>jag ska sätta mig ...</i> /са́дись!/, са́дитесь!/, сядь!/, сядьте! <i>sätt dig/er!</i> он сел, она́ села́, онí се́ли <i>satte sig</i>
--	---

Мы се́ли за стол.

Vi satte oss till bords.

Märk	Verbet <i>sätta sig</i> har i ryskan reflexiv form bara hos det ofullbordade verbet: садиться!		
месті of sopa	я мету́, ты метёшь, оні мету́т <i>sopar</i> мети́!, меті́те! <i>sopa!</i> он ме́л, она́ мелá, оні мели́ <i>sopade</i> Жё́нщина подмета́ет доро́жку па́рка метло́й.		En kvinna sopar parkgången med en kvast.
цвести́ of blomma	цвето́к цветёт, цветы́ цвету́т <i>blomman/blommorna blommar</i> цве́л, цвела́, цвели́ <i>blommade</i> зацвета́ть of <i>slå ut</i> зацвести́ f		отцвета́ть of <i>blomma ut</i> отцвести́ f
счита́ть of счесть f räkna; anse räkna ihop	я счита́ю ... <i>jag räknar, anser ...</i> я сочту́, ты сочтёшь, оні сочту́т <i>ska räkna</i> /счита́й!, счита́йте!/ сочти́!, сочті́те! <i>räkna!</i> он сче́л, она́ сочла́, оні сочли́ <i>räknade [ihop]</i> Он уже́ счита́ет до ста.		Han kan redan räkna till 100.
Märk	сч læses som щ!		

Grupp 11 (начать, взять)

har presensstam på -н- eller -м-.

станови́ться of	я становлю́сь, ты станóвишься, оні станóвятся <i>jag ställer mig ...</i>	
стать f	я ста́ну, ты ста́нешь, оні ста́нут <i>jag ska ställa mig ...</i>	
ställa sig,	стань!, ста́ньте! <i>ställ dig/er!</i>	
börja, bli	он стал, она́ ста́ла, оні ста́ли <i>ställde sig</i> К вёчеру пого́да ста́нет лу́чше. Mot kvällen blir vädret bättre. I betydelsen <i>ställa sig</i> används vanligen встать.	

I sammansättningar:

встава́ть of: я встаю́, ты встаёшь ... *stiger upp* (grupp 13)

встать f:	я вста́ну <i>jag ska stiga upp</i>
Я всегда́ встаю́ ра́но, но	Jag stiger alltid upp tidigt, men
за́втра вста́ну по́здно.	i morgon stiger jag upp sent.

одева́ться of	я одева́юсь <i>jag klär på mig</i>	
оде́ться f	я одéнусь, ты одéнешься, они одéнутся <i>jag ska klä på mig ...</i>	
klä på sig	одева́йся!, одева́йтесь!/ одéнься!, одéньтесь! <i>klä på dig/er!</i>	
Det oprefigerade verbet lever kvar i uttrycket:		
Я не знал, куда́ дева́ться.		Jag visste inte vart jag skulle ta vägen.

начина́ть <i>of</i>	я начина́ю <i>jag börjar</i>	
нача́ть <i>f</i>	я начну́, ты начнёшь, онí начну́т <i>ska börja</i>	
<i>börja</i>	/начина́й!, начина́йте!/ начни́!, начини́те! <i>börja!</i>	
	он на́чал, она́ началá, онí на́чали <i>började</i>	
	Зáвтра мы начнём занятия в 9 часóв.	I morgon börjar vi lektionerna klockan 9.

Märk Че́рез две неде́ли начну́тся каникулы. Om två veckor börjar ferierna.

När verbet har intransitiv betydelse (dvs saknar objekt). används reflexiv form. Se 6.69.2.

'taga'-verben

Presens/futurstam på -м- har verbet взять* *f* taga:

брать <i>of</i>	я беру́ <i>jag tar</i> , se grupp 1c	
взять <i>f</i>	я возьму́ <i>ska ta</i>	мы возьмём
<i>taga</i>	ты возьмёшь	вы возьмёте
	он возьмёт	онí возьму́т
	/бери́!, бе́рите!/ возьми́!, возьми́те! <i>tag!</i>	
	он взял, она́ взяла́, онí взяли <i>tog</i>	

De alltid prefigerade (fullbordade) verben på **-нять*** (med *of* korrelerat på **-нимать**) har presens/futurstam på

а -ним-, om prefixet slutar på konsonant:

поднима́ть <i>of</i> :	я поднима́ю <i>jag lyfter</i>
подня́ть <i>f</i> :	я подниму́, ты поднимёшь,
<i>lyfta</i>	онí поднимут <i>ska lyfta</i>
— Поднимите ру́ки!	— Räck upp händerna!

б -йм, om prefixet slutar på vokal:

понима́ть <i>of</i> :	я понима́ю <i>jag förstår</i>
поя́ть <i>f</i> :	я пойму́, ты поймёшь, онí
<i>förstå</i>	пойму́т <i>ska förstå</i>
/пони́май!/ пойми́! <i>förstå!</i>	
он по́нял, она́ поняла́, онí по́няли <i>förstod</i>	

Märk принима́ть *of ta emot*
приня́ть *f*: я приму́, ты примёшь, онí примут *ska ta emot*.

пойма́ть *f fånga* är parinfinitiv till лови́ть *of*, 6.8.

вынима́ть *of ta ut, ta fram* är parinfinitiv till выну́ть *f* (futurum: я вы́ну, ты вы́нешь ...).

* **взять** är egentligen en sammansättning av **воз** + det försvunna enkla verbet **ять taga**. **-н-** i **-нять** är sekundärt.

жать <i>of</i>	я жму, ты жмёшь, онí жмут <i>trycker</i>	
пожимать <i>of</i>	Он сердéчно жмёт мою рýку.	Han trycker hjärtligt min hand.
пожать <i>f</i>	Она́ ничего́ не отвеча́ет, то́лько	Hon svarar ingenting, rycker bara
<i>trycka</i>	пожима́ет плеча́ми.	på axlarna.

Märk *trycka* en tidning, bok osv heter: печáтать/напечáтать газéту, кн́гу.

жать *of* *skörda* har presens: я жну, ты жнёшь ...

Grupp 12 (мочь, течь)

har presensstam på -г- eller -к-; infinitiv på -чь; konsonantväxling (г > ж, к > ч) före -е, alltså i alla personer utom 1:a singular och 3:e plural.

мочь <i>of</i>	я могу́ <i>kan</i>	мы мо́жем
смочь <i>f</i>	ты мо́жешь	вы мо́жете
<i>kunna</i>	он мо́жет	онí мо́гут
	он мог, она́ могла́, онí могли́ <i>kunde</i>	
	помога́ть <i>of</i> :	я помога́ю <i>jag hjälper</i>
	помо́чь <i>f</i> :	я помо́гу́ <i>jag ska hjälpa</i>
	— Помоги́те мне!	— Hjälp mig!

Märk Vokalväxling förekommer — liksom сесть/я сяду (grupp 10) — i

ложиться <i>of</i>	я ложу́сь <i>jag lägger mig</i>	
лечь <i>f</i>	я ля́гу <i>jag ska lägga mig</i>	мы ля́жем
<i>lägga sig</i>	ты ля́жешь	вы ля́жете
	он ля́жет	онí ля́гут
	/ложи́сь!, ложи́тесь!/ ляг!, ля́гте! <i>lägg dig/er!</i>	
	он лёг, она́ легла́, онí легли́ <i>lade sig</i>	

Märk Liksom сесть och стать har det fullbordade verbet лечь reflexiv betydelse men inte reflexiv form.

жечь <i>of</i>	я жгу, ты жжёшь, он жжёт, онí жгут <i>bränner</i>	
сжечь <i>f</i>	я сожгу́, ты сожжёшь, онí сожгýт <i>ska bränna</i>	
<i>bränna</i>	жги!, жгите! /сожги́!, сожгите! <i>bränn!</i>	

он жёг, она́ жгла́, онí жгли́
он сжёг, она́ сожгла́, онí сожгли́ } *brände*

На у́лицах зажгли́сь фонари́. På gatorna tändes lyktorna.

беречь <i>of</i>	я бере́гу, ты бережёшь, онí берегýт <i>aktar</i>	
поберечь <i>f</i>	он берёг, она́ берегла́, онí берегли́ <i>aktade</i>	
<i>akta</i>	Береги́тесь авари́й!	Akta er för trafikolyckor!

	сберега́ть <i>of</i> :	я сберега́ю <i>jag sparar</i>
	сбере́чь <i>f</i> :	я сберегу́ <i>jag ska spara</i>
стричь <i>of</i>	я стри́гу, ты стри́жешь, онí стри́гут <i>klipper</i>	
постри́чь <i>f</i>	Парикма́хер пло́хо постри́г меня́.	Frisören klippte mig dåligt.
<i>klippa (hår)</i>		
течь <i>of</i>	река́ течёт, ре́ки теку́т <i>floden/floderna flyter</i>	
<i>rinna, flyta</i>	Кровь текла́ из ра́ны.	Blod rann ur såret.
вlechь <i>of</i>	я влеку́, ты влечёшь, онí влеку́т <i>drager</i>	
<i>draga</i>	привлека́ть <i>of</i> } <i>tilldraga, attrahera</i>	
	привле́чь <i>f</i> }	
	Presensstam på -к/ч- har också сечь <i>of hugga, skära</i> ; печь <i>of baka</i>	
	För preteritum av ovanstående verb se s. 121 (6.12.2b).	

Grupp 13 (дава́ть)

omfattar verben дава́ть *of ge* samt sammansättningar med -знавать *of* och -става́ть. Presensstammen saknar infinitivsuffixet -ва-. Ändelsebetoning.

дава́ть <i>of</i>	я даю́ <i>ger</i>	мы даём
дать <i>f</i>	ты даёшь	вы даёте
<i>ge</i>	он даёт	онí даю́т

{ дава́й!, дава́йте! *ge! (låt!)*
 { дай!, да́йте!

продава́ть <i>of</i> :	я продаю́ <i>jag säljer</i>
продать <i>f</i> :	я прода́м <i>jag ska sälja</i>

Märk I de med дать (6.16.3) sammansatta (fullbordade) preteritumformerna betonas prefixet — dock ej i femininum:
 он про́дал, она́ продала́, онí про́дали *sålde*

Märk	удава́ться <i>of</i>	мне удаётся <i>jag lyckas</i>
	удаться <i>f</i>	мне удало́сь <i>jag lyckades</i>
	<i>lyckas</i>	мне уда́тся <i>jag ska lyckas</i>

узнава́ть <i>of</i>	я узнаю́, ты узнаёшь, онí узнаю́т <i>känner igen</i>
узна́ть <i>f</i>	я узна́ю, ты узна́ешь, онí узна́ют (grupp 1a) <i>ska känna igen</i>
<i>känna igen</i>	

Märk att endast betoningen skiljer presens från futurum!

встава́ть <i>of</i>	я встаю́, ты встаёшь, онí встаю́т <i>stiger upp</i>
встать <i>f</i>	я встану́ <i>jag ska stiga upp</i> , se grupp 11!
<i>stiga upp,</i>	
<i>resa sig</i>	

6.16.2 и-böjning

2-ое спряжение

Fyra ändelser innehåller vokalen и, därav konjugationens namn. Infinitiven är: говорѣ-ть (tala), ви́де-ть (se), лежа́-ть (ligga), стоя́ть (stå).

Person	Ändelser	Presensstammen slutar på:			
		konsonant		vokal + j	
1:a я	-ю/-у ¹	говору́	ви́жу ^{1,2}	лежу́ ¹	стою́
2:a ты	-ишь	говори́шь	ви́дишь	лежи́шь	стои́шь
он					
3:e она́	-ит	говори́т	ви́дит	лежи́т	стои́т
онó					
1:a мы	-им	говори́м	ви́дим	лежи́м	стои́м
2:a вы	-ите	говори́те	ви́дите	лежи́те	стои́те
3:e они́	-ят/-ат ¹	говори́ят	ви́дят	лежа́т	стоя́т

1 Efter ж, ш, ч, щ och ц skrivs aldrig ю eller я utan у, а.

2 Konsonantförändring (där så är möjligt) endast i 1 pers. singular.

Observera att ändelsen i 3 pers. plural är -ят/-ат!

Grupp 1 (-ить)

omfattar de flesta verb med infinitiv på -ить.

Infinitivens suffixvokal saknas i presensstammen.

Presensstammens konsonant förändras — där så är möjligt — endast i 1 pers. singular. (Konsonantförändringar se s 268).

a Betoningen är oftast fast om infinitiven *inte* är ändelsebetonad.

стро́ить: я стро́ю, ты строи́шь, ... они́ стрóят;

э́здить: я э́зжу, ты э́здишь, ... они́ э́здят.

b Betoningen är *vanligen* rörlig i presens/futurum, om verbets infinitiv är ändelsebetonad. Undantag förekommer dock.

ходи́ть: я хожу́, ты ходи́шь, ... они́ хóдят;

кури́ть (göka): я курю́, ты ку́ришь, ... они́ ку́рят.

говори́ть *of*
сказа́ть *f*
säga, tala

я говорю́ *talar*

ты говори́шь

он говори́т

говори!, говори́те *tala!*

мы говори́м

вы говори́те

они́ говори́ят

уговáривать *of*:

уговори́ть *f*:

я уговáриваю *jag övertalar*

я уговори́ю *jag ska övertala*

Med **konsonantförändring** (endast i 1:a person) och rörlig betoning, följande rörelseverb (se 6.58):

водѣть <i>of</i>	возѣть <i>of</i>	ходѣть <i>of</i>	носѣть <i>of</i>
leda, köra	köra, forsla	gå	bära

бросать <i>of</i>	я бросаю ... <i>jag kastar</i>
бро́сить <i>f</i>	я бро́шу, ты бро́сишь, они бро́сят <i>ska kasta</i>
<i>kasta</i>	Observera fast betoning!

выбрасывать <i>of</i> :	я выбра́сываю <i>jag kastar ut</i>
вы́бросить <i>f</i> :	я вы́брошу <i>jag ska kasta ut</i>

просѣть <i>of</i>	я прошу́, ты про́сишь, онѣ про́сят <i>ber</i>
попросѣть <i>f</i>	я попрошу́ ... <i>jag ska be</i>
<i>be/dja/</i>	просѣ!, просѣте! <i>be(d)!</i> Se 8.1.3e.

платѣть <i>of</i>	я плачу́, ты пла́тишь, онѣ платят <i>betalar</i>
заплатѣть <i>f</i>	я заплачу́ <i>jag ska betala</i>
<i>betala</i>	

встрѣать <i>of</i>	я встречаю ... <i>jag möter</i>
встрѣ́тить <i>f</i>	я встрѣ́чу, ты встрѣ́тишь, онѣ встрѣ́тят <i>ska möta</i>
<i>möta</i>	

спра́шивать <i>of</i>	я спра́шиваю ... <i>jag frågar</i>
спросѣ́ть <i>f</i>	я спрошу́, ты спр́о́сишь, онѣ спр́о́сят <i>ska fråga</i>
<i>fråga</i>	

возвраща́ться <i>of</i>	я возвраща́юсь ... <i>jag återvänder</i>
возвратѣ́ться <i>f</i>	я возвращу́сь, ты возвратѣ́шься, онѣ возвратѣ́тся <i>ska återvända</i>
<i>återvända</i>	Observera konsonantförändring т > щ här och i följande verb.

обра́щаться <i>of</i>	я обра́щаюсь ... <i>jag vänder mig</i>
обратѣ́ться <i>f</i>	я обращу́сь, ты обратѣ́шься, онѣ обратѣ́тся <i>jag ska vända mig ...</i>
<i>vända sig</i>	

про́щать <i>of</i>	я про́щаю ... <i>jag förlåter</i>
простѣ́ть <i>f</i>	я прощу́, ты прости́шь, онѣ простѣ́ят <i>ska förlåta</i>
<i>förlåta</i>	

Märk проща́й!, проща́йте! *farväl!*
прости́!, прости́те! *förlåt!*

пуска́ть <i>of</i>	я пускаю ... <i>jag släpper, låter falla</i>
пусти́ть <i>f</i>	я пу́щу, ты пу́стишь, онѣ пу́стят <i>ska släppa</i>
<i>släppa, låta</i>	

Märk пуска́й, пусть = *må*, se 6.29.1!

ста́вить <i>of</i>	я ста́влю, ты ста́вишь, онѣ ста́вят <i>sätter, ställer</i>
поста́вить <i>f</i>	я поста́влю ... <i>jag ska sätta</i>
<i>sätta, ställa,</i>	
<i>placera</i>	

любить <i>of</i> <i>älska</i>	я люблю, ты любишь, они любят <i>älskar</i>	
покупать <i>of</i>	я покупаю ... <i>jag köper</i>	
купить <i>f</i> <i>köpa</i>	я куплю, ты купишь, они купят <i>ska köpa</i>	
править <i>of</i> <i>styra</i>	я правлю, ты правишь, они правят <i>styr</i> — Ты умеешь править лошадью (instr)?	— Kan du köra en häst?
	отправлять <i>of</i> : отправить <i>f</i> :	я отправляю <i>jag avsänder</i> я отправлю <i>jag ska avsända</i>
кончать <i>of</i>	я кончаю ... <i>jag slutar</i>	
кончить <i>f</i> <i>sluta</i>	я кончу, ты кончишь, они кончат <i>ska sluta</i> кончи!, кончите! <i>sluta!</i> Урок кончится через 5 минут.	Lektionen slutar om fem minuter.
	оканчивать <i>of</i> : окончить <i>f</i> : Сергей окончил факультет и поступил работать.	я оканчиваю <i>jag avslutar</i> я окончу <i>jag ska avsluta</i> Sergej slutade vid fakulteten och började arbeta.
получать <i>of</i>	я получаю ... <i>jag erhåller, får</i>	
получить <i>f</i> <i>erhålla</i>	я получу, ты получишь, они получат <i>ska få</i>	
решать <i>of</i>	я решаю ... <i>jag löser</i>	
решить <i>f</i> <i>lösa; besluta</i>	я решу, ты решишь, они решат <i>ska lösa</i>	
учить <i>of</i>	я учу, ты учишь, они учат <i>jag lär (mig) ...</i>	
выучить <i>f</i>	Ученик выучил урок.	Eleven lärde sig läxan.
научить <i>f</i> <i>lära</i>	Учитель учит нас русскому языку. Лена учится в третьем классе.	Läraren lär oss ryska. Lena går i tredje klass.
Presensstam på vokal (+j) har		
строить <i>of</i>	я строю, ты строишь, они строят <i>bygger</i>	
построить <i>f</i> <i>bygga</i>	устраивать <i>of</i> : (o > a, se s. 115) устроить <i>f</i> : Сегодня в клубе строят вечер.	я устраиваю <i>jag anordnar</i> я устрою <i>jag ska ordna</i> Ikväll ordnar man dans på klubben.
стоять <i>of</i> <i>kosta, vara</i> <i>värd</i>	стоит /det/ kostar (se 8.1.3e) — Сколько стоит билет? — Не стоит говорить об этом!	Hur mycket kostar biljetten? Det lönar sig inte att tala om det!

Grupp 2 (-еть)

har infinitiv på -еть (ett drygt 40-tal verb);
infinitivsuffixets vokal bibehålles ej i presens (jfr e-böjning, grupp 4);
presensstammen slutar på konsonant, som — då detta är möjligt
— förändras i 1:a person singular.

Betoning

Presens/futurformerna har mestadels ändelsebetoning.

Undantag: *видеть* har stambetoning och *смотреть* har rörlig betoning i presens.

<i>смотреть of</i>	я <i>смотрю́</i> , ты <i>смот́ришь</i> , он́и <i>смот́рят</i> <i>tittar</i>	
<i>посмотреть f</i>	<i>смот́ри!</i> , <i>смот́рите!</i> <i>titta!</i>	
<i>titta, se</i>	— <i>Почему́ ты смот́ришь на меня́?</i>	— Varför tittar du på mig?
	<i>осма́тривать of:</i>	я <i>осма́триваю</i> <i>jag besiktigar</i>
	<i>осмотреть f:</i>	я <i>осмотрю́</i> <i>jag ska betrakta</i>
<i>видеть of</i>	я <i>ви́жу</i> , ты <i>ви́дишь</i> , он́и <i>ви́дят</i> <i>ser</i>	
<i>se</i>	<i>смот́ри!</i> , <i>смот́рите!</i> <i>titta!</i> används som imperativ till <i>видеть</i> .	
<i>висеть of</i>	<i>Ка́рта вис́ит на стене́.</i>	<i>Kartan hänger på väggen.</i>
<i>hänga</i>	<i>На о́кнах вис́ят же́лтые занаве́ски.</i>	<i>I fönstren hänger gula gardiner.</i>
<i>гореть of</i>	<i>В ко́мнате го́рит ла́мпа.</i>	<i>I rummet brinner en lampa.</i>
<i>сгореть f</i>	<i>В за́ле го́рят все лю́стры.</i>	<i>Alla takkronorna brinner i salen.</i>
<i>brinna</i>		
<i>сидеть of</i>	я <i>сижу́</i> , ты <i>сиди́шь</i> , он́и <i>сидя́т</i> <i>sitter</i>	
<i>sitta</i>	<i>сиди́!</i> , <i>сиди́те!</i> <i>sitt!</i>	
Oregelbunden presensböjning har		
<i>хотеть of</i>	я <i>хочу́</i> <i>vill</i>	мы <i>хот́им</i>
<i>захотеть f</i>	ты <i>хо́чешь</i>	вы <i>хот́ите</i>
<i>vilja</i>	он <i>хо́чет</i>	он́и <i>хот́ят</i>

Singularformerna har alltså e-böjning och pluralformerna и-böjning.

Grupp 3 (-жать/-шать)

har infinitiv på -ать, föregånget av "sje-ljud". Presens/futurformerna har i regel fast betoning.

Observera att y och a skrivs (i stället för ю/я) efter ж, ш; ч, щ.

<i>лежать of</i>	я <i>лежу́</i> <i>ligger</i>	мы <i>лежи́м</i>
<i>ligga</i>	ты <i>лежи́шь</i>	вы <i>лежи́те</i>
	он <i>лежи́т</i>	он́и <i>лежа́т</i>
	<i>лежи́!</i> , <i>лежи́те!</i> <i>ligg!</i>	

принадлежать <i>of</i> <i>tillhöra</i>	Эта книга принадлежит мне.	Denna bok tillhör mig/är min.
держать <i>of</i> <i>hålla</i>	я держу́, ты де́ржишь, они́ де́ржат <i>håller</i> держи́!, держите! <i>håll!</i> заде́рживать <i>of</i> : заде́ржать <i>f</i> :	я заде́рживаю <i>jag uppehåller</i> я заде́ржу́ <i>jag ska uppehålla</i>
слы́шать <i>of</i> услы́шать <i>f</i> <i>höra, förnimma</i>	я слы́шу, ты слы́шишь, они́ слы́шат <i>hör</i> слу́шай!, слу́шайте! /слышь!/ <i>hör!</i> , <i>lyssna!</i> används som imperativ. Он глухо́й — пло́хо слы́шит.	Han är döv, hör dåligt.

Märk	слу́шать <i>of</i> : Вчера́ мы слу́шали ко́нцер́т.	я слу́шаю <i>jag lyssnar, åhör</i> Igår hörde vi en konsert.
	En iterativbildning (6.9) föreligger i слы́хатъ: Тако́го я нико́гда не слы́хал!	Jag har då aldrig hört på maken!

Vidare

дыша́ть <i>of</i> andas	дышу́, ды́шишь, ... ды́шат
молча́ть <i>of</i> tiga	молчу́, молчи́шь, ... молча́т
крича́ть <i>of</i> skrika	кричу́, кричи́шь, ... крича́т
звуча́ть <i>of</i> ljuda	звучи́т, ... звуча́т
стуча́ть <i>of</i> knacka	стучу́, стучи́шь, ... стуча́т

	Oregelbunden (blandad) presensböjning har
бежа́ть <i>of</i> <i>springa</i>	я бегу́, ты бежи́шь, они́ бегу́т <i>springer</i> (se 6.58)

Grupp 4 (стоять)

omfattar två verb som i infinitiv slutar på -ять föregånget av vokal:

стоя́ть <i>of</i>	я стою́ <i>står</i>	мы стоим
<i>stå</i>	ты стои́шь	вы стоите
	он стои́т	они́ стоят
	стой!, сто́йте! <i>stå!</i> , <i>halt!</i>	

Jfr сто́ит /*det*/kostar, se s 150 nederst.

боя́ться <i>of</i>	я бою́сь <i>fruktar, är rädd</i>	мы боймся
<i>frukta, vara</i>	ты бойи́шься	вы бойтесь
<i>rädd</i>	он бойтс́я	они́ боя́тся
	не бо́йся!, не бо́йтесь! <i>var inte rädd!</i> Se 8.1.3f.	

Grupp 5 (спать, гнать)

omfattar två enstaviga verb som i infinitiv slutar på -ать:

спать <i>of</i>	я сплю <i>sover</i>	мы спим
<i>sova</i>	ты спишь	вы спите
	он спит	они спят
	спи!, спите! <i>sov!</i>	
	он спал, она спала, они спали <i>sov</i>	
	высыпаться <i>of</i> :	он высыпается <i>han sover ut</i>
	выспаться <i>f</i> :	он выпится <i>han ska sova ut</i>
	просыпаться <i>of</i> :	
	проспать <i>f</i>	он проспнит <i>kommer att försova sig</i>

Med annan böjning (se e-böjningen, grupp 3a, s 139):

просыпаться <i>of</i> :	я прсыпáюсь <i>jag vaknar</i>
проснуться <i>f</i> :	я проснýсь <i>jag ska vakna</i>
засыпать <i>of</i> :	я засыпáю <i>jag somnar</i>
заснуть <i>f</i> :	я заснý <i>jag ska somna</i>
(уснуть <i>f</i>)	

гнать <i>of</i>	я гоню́, ты го́нишь, они́ го́нят <i>jagar</i>
<i>jaga, skynda</i>	
se 6.58!	

догонять <i>of</i> :	я догоня́ю <i>jag hinner ifatt</i>
догнать <i>f</i> :	я догоню́ <i>jag ska hinna upp</i>

6.16.3 m-böjning

Denna böjning har i ryskan endast två verb: дать *f ge*, och есть *of äta*.

давать <i>of</i>	presens, se e-böjningen, grupp 13.	
дать <i>f</i>	я дам <i>ska ge</i>	мы да́дим
<i>ge</i>	ты дашь	вы да́дите
	он даст	они́ да́дут
	дай!, дайте! <i>ge</i>	
	он дал, она дала, они дали <i>gav</i>	
есть <i>of</i>	я ем <i>äter</i>	мы е́дим
съесть <i>f</i>	ты ешь	вы е́дите
поесть <i>f</i>	он ест	они́ е́дят
<i>äta</i>	ешь!, ешьте! (кушайте!) <i>ät!</i>	
	он ел, она ела, они ели <i>ät</i>	

Märk ь i съесть markerar, att ordet är sammansatt av c och verbet som börjar på j. Jfr сесть *f sätta sig!*

6.17 **быть** vara

Verbet **быть** saknar numera presensböjning, men som en kvarleva av denna kan vi betrakta formen **есть** (eg. 3. person singular presens), när den någon gång i högre stil förekommer i betydelsen *är*:

Сою́з Советских Социалисти́ческих Респу́блик есть социа́листическое госуда́рство рабо́чих и крестья́н (статья́ I, глава́ I: Конститу́ция СССР).	Socialistiska Rådsrepublikernas Union är en arbetarnas och böndernas socialistiska stat (artikel 1, kapitel 1: "Konstitutionen").
--	---

6.17.1 Rysk motsvarighet till svenskans *är* saknas i regel.

Я студéнт МГУ (Москóвского Госуда́рственного Универси-тéта).	Jag är student vid Moskvauniversitetet.
--	---

— Кто о́н?

— Vilka är de?

— О́н учени́к 9-го клáсса.

— De är elever i 9:an.

Мärk Om både subjekt och predikatsfyllnad är substantiviska ord, sätts vanligen ett bindestreck mellan dem för att markera att predikatet saknas:

Мой това́рищ — инженер.

Min kamrat är ingenjör.

6.17.2 Presens av verbet **явля́ться** (eg. *visa sig vara*) används i sakprosestil som bindeverb mellan subjekt och predikatsfyllnad; den senare står då alltid i instrumental, se 8.4.1e.

Вы́сшим о́рганом госуда́рственной вла́сти СССР явля́ется Ве́рховный Со́вет СССР.	Högsta Rådet i SSSR är det högsta organet för statsmakten i SSSR.
--	---

6.17.3 I vardagligt tal, och även i litterär prosa, ersätts ofta det utelämnade bindeverbet mellan subjekt och predikatsfyllnad med ett "fyllnadsord" såsom *это*, *значит*, *всё*:

Бо́льшая часть ю́жной Росси́и — это степь.	Större delen av Sydryssland är stepp.
--	---------------------------------------

6.18 **есть**

есть betyder numera *det finns*. Formen har en vidsträckt användning tillsammans med prepositionen **у** + genitiv i betydelsen *någon har något*.

6.18.1 Jag har en bok

У меня	есть книга	jag	har en bok
тебя	subjekt	du	
него/мальчика		han/pojken	
неё/девушки		hon/flickan	
нас		vi	
вас		ni	
них/студентов		de/studenterna	

Märk att i sakprosa och mera exakt framställning användes i betydelsen *det finns* formerna *имеется/имеются*:

Имеются данные, которые указывают на наличие кислорода.	Det finns fakta, som pekar på förekomsten av syre.
---	---

6.18.2 *иметь* *ha* används ogärna med konkreta objekt. Däremot är verbet vanligt i uttryck, t ex

иметь значение	ha /en viss/ betydelse
иметь возможность	ha möjlighet
иметь дело с	ha att göra med
иметь целью (instr.)	ha till syfte
иметь в виду	avse

6.18.3 Jag har rätt

Я, ты, он прав; я, ты, она права; мы, вы, они правы.

6.18.4 *есть* utsättes inte i strukturen motsvarande svenskans *jag har*, om det ägda — objektet i det svenska uttrycket — har satsbetoningen och *har* är svagtonigt. I satsen "pojken har ljust hår" betonar vi inte *har* utan *ljust hår*, som är det väsentliga i kommunikationen. "У мальчика светлые волосы".

— У тебя есть новый костюм? betyder, att jag frågar om du verkligen *äger* en ny kostym eller dräkt (du kanske inte har den på dig utan den hänger hemma i garderoben). Frågar jag däremot: — У тебя новый костюм? menar jag att kostymen eller dräkten ser ny ut.

Några fler fall när *есть* utelämnas:

a egenskaper

У моего товарища прекрасная память.	Min kamrat har ett utmärkt minne.
У певицы хороший голос.	Sångerskan har /en/ vacker röst.

b sinnesstämning

У товарища горе: умер его дедушка.	Min kamrat har sorg. Hans farfar har dött.
---------------------------------------	---

с sjukdomar

Наш преподаватель сегодня
не пришёл: у него грипп.

Vår lärare kom inte idag. Han
har influensa.

6.19 **нет** (eg. en sammansmältning av не + есть) betyder:

6.19.1 *nej*

— Ты говоришь по-фран-
цузски? — Нет, не говорю.

— Talar du franska? — Nej, det
gör jag inte.

6.19.2 *finns inte*; "det saknade" står i **genitiv**:

В кассе театра нет ни одного
билета.

Det finns inte en enda biljett i
teaterkassan.

6.19.3 *är inte* (ofta tillsammans med rumsadverbial); det logiska subjektet
står i **genitiv**:

Сегодня нет занятий в школе.

Idag är det inga lektioner i
skolan.

Märk särskilt

Брата/Его нет дома.

Min bror/Han är inte hemma.

Сестры

syster

Отца

far

Матери

mor

Здесь никого нет.

Här finns (är) ingen.

Ветра нет — всё тихо.

Det är ingen vind — allt är stilla.

6.19.4 *har inte* i strukturen *y + genitiv*; "det saknade" står i **genitiv**:

У меня нет

genitiv

тебя

этой книги (denna bok)

него/мальчика

денег (pengar)

неё/девушки

времени (tid)

нас

вас

них/студентов

I talspråk förekommer i stället för нет det emfatiska (betonade)
нету.

6.20 **Preteritum av быть**

был, была, было, были
var; fanns

не был, не была, не было,
не были var inte; fanns inte

Dessa former används på motsvarande sätt som *есть* och *нет* i betydelsen *fanns* och *fanns inte*, men kan aldrig utelämnas:

Вчера́ не́ было́ дождя́.	Igår regnade det inte.
Тогда́ нас не́ было́ дома́.	Då var vi inte hemma.
Меня́ там не́ было́.	Jag har inte varit där.
В ко́мнате́ никогó не́ было́.	I rummet fanns ingen.

6.20.1	У меня́	pred. subjekt
	тебя́	был товарищ
	негó/мáльчика	была́ кн́ига
	неё/де́вушки	бы́ло мно́го друзéй
	нас	бы́ли конспéкты
	вас	
	них/студéнтов	

jag, du, (etc.) hade en kamrat (en bok, många vänner, utkast).

6.20.2	У меня́	не́ было́	genitiv
	тебя́		друзéй
	негó/мáльчика		кни́г
	неё/де́вушки		конспéктов
	нас		папи́ро́с
	вас		
	них/студéнтов		

jag, du, (etc.) hade inga vänner (böcker, utkast, cigaretter).

6.20.3 Мы пошл́и́ бы́ло ...

Tillsammans med predikatsformer i fullbordat preteritum används en adverbial (oböjlig) form бы́ло för att uttrycka en handling som i det förflutna inte kom till stånd eller avbröts. Strukturen motsvarar svenskans *skulle just, höll på att, hade så när*:

Он споткн́улся и упáл бы́ло, но удержáлся за вéтку. (även: ... чуть не упáл ...)	Han snavade och hade så när fallit, men han fick fatt i en gren.
Мы пошл́и́ бы́ло в кинó, но верн́улись, потому́ что начался́ дождь.	Vi var just på väg på bio, men vände därför att det började regna.

6.20.4 Бывáло

En oböjlig form бывáло (av *бывать* *bruka vara*) används tillsammans med predikatsformer i ofullbordat preteritum och presens för att uttrycka något som förr brukade ske:

По прáздникам он, бывáло, прихóдил к нам.	Han brukade komma till oss på helgdagarna.
Сид́ит он, бывáло, у нас и рассказывáет чтó-нибудь интерéсное.	Han brukade sitta hos oss och berätta något intressant.

6.21 Futurum av **быть**

я **бúду** jag blir
 ты **бúдешь** du blir
 он **бúдет** han blir

мы **бúдем** vi blir
 вы **бúдете** ni blir
 онí **бúдут** de blir

В шкóле мáльчики и дéвочки
 чáсто говорýт о том, кто кем
 бúдет. О́днá дéвочкa бúдет
 (хóчет **быть**) артісткой —
 другáя учíteльницей.

I skolan talar pojkarna och
 flickorna ofta om vem som ska
 bli vad. En flicka tänker bli skå-
 despelerska, en annan lärarinna.

Angående predikatsfyllnad i instrumental, se 8.4.1 e, f.

бúдущее **6.21.1**
 врéмя
 несовершénного
 вíда

Futurum av **быть** används tillsammans med ofullbordad infinitiv för att bilda **sammansatt futurum**. Detta futurum har sin givna plats i ett oparigt, oprefigerat ofullbordat verbs paradigm.

я **бúду** рабóтать
 ты **бúдешь**
 он **бúдет**
 мы **бúдем**
 вы **бúдете**
 онí **бúдут**

jag skall arbeta
 du
 han
 vi
 ni
 de

Что ты бúдешь дéлать в
 воскресéнье?

Vad ska du göra på söndag?

Вы бúдете писáть емý о
 нáших плáнах?

Tänker ni skriva till honom om
 våra planer?

Som variant till бúду användes $\left. \begin{array}{l} \text{становíться} \\ \text{стать} \end{array} \right\} \text{ bliva.}$

Om användning och betydelse av sammansatt futurum se vidare 6.24 och 6.26.

6.22 Imperativ av **быть**

будь, бúдьте!

Märk uttrycken:

Бúдьте здорóвы!

Ha det så bra! Adjö!

Бúдьте любéзны ...

Var snäll och ...

Бúдьте добры ...

Var god och ...

Märk vidare den speciella användningen av **не будь** i stället för **если не + konjunktiv**:
 Не будь он архитектором, он стал бы художником. Om han inte blivit arkitekt, hade han blivit konstnär.
 (Jfr imperativens användning i villkorliga satsfogningar 6.36.1 b)

6.23 Användning av presens

Presens används i ryskan på samma sätt som i svenskan för att uttrycka en handling som sker *nu* eller som *brukar ske i allmänhet*.

6.23.1 Presens används motsvarande svenskt perfekt i vissa satser:

— Вы давно живёте в Москвѣ? — Har ni bott länge i Moskva?
 — Я живу́ здесь уже́ 15 лет. — Jag har bott här i 15 år.

Presens används här vid adverbena **долго** *länge*, **давно́** *sedan länge*, **недавно́** *inte så länge*, **уже́** *redan* eller vid tidsuttryck som uttrycker att något har pågått och fortfarande (i talande stund) pågår.

6.23.2 Presens används även som s k historiskt presens.

I livfull skildring av en tilldragelse i det förflutna använder ryskan i ännu större utsträckning än svenskan presens i stället för preteritum:

Вчера́ я был у товарища.	Igår var jag hos en kamrat.
Сидим мы, разговариваем,	Och bäst vi sitter där och pratar,
вдруг слышим — кто-то	hör vi plötsligt hur någon
стучится ...	knackar på dörren.

6.23.3 I bisatser efter sägeverb, förnimmelseverb o dyl används ofta presens. Jfr 6.37.

Хотѣлось сделать что́-то	Man ville göra något heroiskt,
героическое, что́бы он по́нял,	för att han skulle förstå, hur vi
как мы его́ любим.	älskade honom.

6.24 Användning av futurum

Angående former se 6.2.2, 6.15—16, 6.21.1.

6.24.1 Futurum används för att uttrycka en **handling i framtiden**.

Medan svenskan vanligen åtminstone i vardagsspråk använder presens om en handling som skall inträffa i den närmaste framtiden, (t ex "Idag äter vi middag kl. 6"; "Vi reser till Mallorca på torsdag"), markerar ryskan alltid futurum, antingen med enkel eller sammansatt form. (Undantag från denna regel utgör rörelseverben, vilkas presens även kan beteckna futurum, se 6.60.7.)

— Я вам позвоню́ за́втра.	— Jag ringer er i morgon.
— Мы бу́дем писа́ть тебе́,	— Vi skriver till dig, när vi kom-
когда́ прие́дем в Москвѹ́.	mer till Moskva.

- 6.24.2** Särskilt i bisatser, som börjar med *если om, ifall* och *когда när* eller *пока medan* är ryskt futurum påfallande, eftersom svenskan här sällan använder annat än presens. Se även 6.14.8.

Отвёт на этот вопрос мы	Svaret på denna fråga finner vi,
найдем, если попробуем ...	om vi försöker ...
Если ты будешь заходить к	Om du tittar in till honom, be
нему, попроси его позвонить	honom ringa mig.
мне.	

Märk att futurum används i båda satserna!

6.25 Enkelt futurum

- 6.25.1** För att uttrycka en avslutad, fullbordad handling i framtiden använder ryskan **enkelt futurum** (fullbordad form).

В своём докладе я постараюсь	I mitt föredrag ska jag försöka
осветить следующие моменты.	belysa följande punkter.
— Ну, скоро ты dostáнешь	— Nå, får du tag i papperet snart?
бумагу? Долго придётся тебя	Ska man behöva vänta länge på
ждать?!	dig?!

Märk särskilt **enkelt futurum** i satser som: Сейчас я вам дам журнал/ включу свет/ выключу свет/ открою окно/ достану книгу/ запишу ваш адрес/ скажу ему/ помогу ей и т.д.

Jag ska strax ge er klassboken / tända / släcka / öppna fönstret / ta fram boken / skriva upp er adress / säga honom / hjälpa henne etc.

- 6.25.2** Enkelt futurum används i livlig framställning för att ange vana, upprepad handling.

Он всегда поможет товарищу	Han hjälper alltid en god vän
в трудную минуту.	/som har råkat/ i knipa.

- 6.25.3** Enkelt futurum används som potentiellt presens, dvs det anger möjligheten av det påstådda, eller — med negation — absolut oförmåga till handlingens utförande.

Где в это время года	Var kan man få tag på blommor
dostáнешь цветы?	så här års?
(= Где можно достать..)	
Я никак не пойму, чего она	Jag kan för mitt liv inte begripa,
хочет.	vad hon vill.

Märk I ordspråk och i talesätt är enkel futurumform vanlig:

Слезами горю не поможешь.	(eg.) Med tårar avhjälpes man inte sorgen.
Ничего не поделаешь!	Det är ingenting att göra åt. (Man kan ingenting göra.)

6.25.4 Enkelt futurum används för att tillsammans med negationen *не* uttrycka **hövlig förfrågan**:

— Вы не скажете, где находится N?

— Kan ni säga mig, var NN befinner sig?

— Нет, к сожалéнию, не скажý.

— Nej, tyvärr kan jag inte det.

I affären:

— Бýдьте любéзны, не покажете ли вы мне вон ту чёрную сýмку?

— Skulle ni vilja vara vänlig och visa mig den där svarta väskan?

6.26 Sammansatt futurum

6.26.1 Sammansatt (*of*) futurum, som är något mindre frekvent än det enkla (*f*) futurum, anger att en handling kommer att äga rum i framtiden utan tanke på dess avslutande eller på ett resultat. Det används således om upprepade, vanemässiga eller pågående handlingar i framtiden och står normalt vid adverb som *всегда alltid*, *часто ofta*, *каждый день varje dag* etc.

Когда ты бýдешь читáть эту кни́гу?

När tänker du läsa den här boken?

Ты бýдешь вéчером гуля́ть?

Ska du promenera ikväll?

— Я всегда́ бýду по́мнить тебя́ ... Я бýду ждáть тебя́.

— Jag ska alltid minnas dig ... Jag ska vänta på dig.

6.26.2 Sammansatt futurum används även när man frågar efter avsikt. I bussen till en passagerare som står framför:

Вы бýдете сходить здесь?

Ska ni av här?

Вы бýдете садиться?

Vill ni sitta?

На́ рестора́н (ку́пáрен till gästen):

Что вы бýдете за́казы́вать /брать/?

Vad vill ni beställa?

I klassen (läráren):

Ну, бýдем начина́ть за́нятия? Nå, ska vi börja lektionen?

I ett påstående som "jag ska ringa honom i morgon" är båda futurumformerna möjliga:

Я бýду звони́ть ему́ за́втра anger mera vagt att jag tänker ringa honom, medan Я по́звоню́ ему́ за́втра innebär, att jag har för avsikt att ringa honom i morgon, för jag vill absolut prata med honom.

6.27 Imperativ

Повелительное
наклонение

Imperativ ("befallningsform") har i ryskan två former: *en* i singular för att uppmana *en* person som man säger *du* till; *en* i plural för att uppmana *en* eller flera personer som man säger *ni* till, eller flera personer som man är *du* med.

- 6.27.1** Imperativ singular består vanligen av själva presensstammen. Till denna läggs ändelsen **-te** för att bilda plural imperativ. Imperativ bildas av **både fullbordad och ofullbordad** presensstam. Presensstammen erhålls genom att man tar bort ändelsen i 3 pers. plural.

Presensstam på:

vokal + j

konsonant

1. person singular
presens är ändelse-
betonad

1. person singular
presens är stambetonad

-й, -йте

-й, -йте

-ь, -ьте

я чита́ю: *läser*

я говорю́: *talar*

я ре́жу: *skär*

чита́й! чита́йте!

говори́! говори́те!

режь! ре́жьте!

я органи́зую: *ordnar*

я хожу́: *går*

я бро́шу: *ska kasta*

организу́й!

ходи́! ходи́те!

брось! бро́сьте!

организу́йте!

я стою́: *står*

я пишу́: *skriver*

я ся́ду: *ska sätta mig*

стой! сто́йте!

пиши́! пиши́те!

сядь! ся́дьте!

я не бою́сь: *är inte*

я сажу́сь: *sätter mig*

я вста́ну: *ska resa mig*

rädd

сади́сь! сади́тесь!

встань! вста́ньте!

не бо́йся!

не бо́йтесь!

- 6.27.2** De enstaviga **-ить**-verben (6.16.1 grupp 6a):

пить *dricka* (я пью)

imperativ: пей, пейте drick!

лить *hälla* (я лью)

imperativ: лей, лейте häll!

- 6.27.3** Verben **дава́ть** och sammansättningarna med **-знава́ть** och **-става́ть** (6.16.1 grupp 13) bildar imperativ av infinitivstammen:

дава́ть *ge*:

дава́й, дава́йте *ge*!

встава́ть *stiga upp*:

встава́й, встава́йте *stig upp*!

- 6.27.4** Verben **ви́деть** *se* och **слы́шать** *höra* bildar imperativ av annat verb:
смотре́й/те! *se! titta!*
слу́шай/те! *hör på! hör du!*

- 6.27.5** Verb med presensstam som slutar på flera konsonanter och vilkas presensändelse i 1. person sing är obetonad har vanligen imperativform på **-и**:

кони́чь *f sluta*: кончи́! sluta!

по́мнить *of minnas*: по́мни! kom ihåg!

6.27.6 Verben *дать* *f* ge och *есть* *of* äta bildar imperativerna

дай!, дай́те! ge!
 ешь!, е́шьте! eller кúшай/те/! ät!

6.27.7 *е́хать* *of* fara, resa, åka har imperativen

поезжа́й/те/! far, res!

Likaså bildar sammansättningarna med -ехать, т ех прие́хать *anlända*, imperativ av *of*- verbet: приезжа́й/те/! kom!

6.27.8 Reflexiva verb bildar imperativ efter reglerna ovan och fogar -ся efter imperativändelserna -й, -ь; -сь efter -и, -ите, -йте, -ьте:

мы́ться *of* tvätta sig: мо́йся! мо́йтесь!
 оде́ться *f* klä på sig: одéнься! одéньтесь!

6.27.9 Imperativen kan mildras med ett efterhängt -ка:

Ну, покажи́-ка! Äh, låt mig få se!

eller förstärkas med же:

Ну, скажи́ же! Men säg då!

6.27.10 Ett framförställt pronomen förstärker imperativen.

Ты э́того нико́му не говори́! Säg inte detta till någon!
 Ты смотре́й, э́того нико́му не Akta dig så att du inte säger detta
 скажи́! till någon!

6.27.11 Betoningen hos imperativen är densamma som i 1. person singular presens av verbet: **вы́йди!** *gå ut!*, men **иди́!** *gå!***6.27.12** Imperativ av *быть* heter **будь**. Se 6.22!**6.28** Låt oss ...

För att uttrycka uppmaning som inbegriper den talande använder ryskan omskrivningar av olika slag:

6.28.1 1:a person plural av futurum — enkelt eller sammansatt:

Оста́немся ещё на оди́н день! Låt oss stanna en dag till!
 Пои́дём (Иде́м) в теа́тр Låt oss gå på teatern i kväll!
 сего́дня ве́чером!
 Вы́пьем за здоро́вье на́шего Låt oss skåla för vår kamrat!
 това́рища!

Мя́рк Denna imperativ förstärks ofta med ett efterhängt -те, särskilt om uppmaningen riktas till flera personer än 'du och jag':

По́едемте вме́сте в теа́тр! Låt oss /tillsammans/ åka till
 teatern!

- 6.28.2** Omskrivning med дава́й/дава́йте + enkelt futurum eller *of* infinitiv.
 Давáйте прочита́ем текст! Лåt oss läsa /igenom/ texten!
 Давáйте чита́ть! Лåt oss läsa!

дава́й/дава́йте kan också förekomma tillsammans med 1. person singular av enkelt futurum:

Давáйте я вам помогу́! Лåt mig hjälpa er!

- 6.28.3** "Låt oss ..." uttrycks även med fullbordat preteritum av några rörelseverb:

Пошли́! Лåt oss gå!
 Поéхали! Лåt oss åka!

6.29 Лåt honom .../Må han ...

- 6.29.1** пусть (talspr. пуска́й) + enkelt futurum eller presens:

путь — пуска́й är egentligen imperativer av $\left\{ \begin{array}{l} пуска́ть \\ пуска́ть \end{array} \right. låta$

Пусть она́ сразу́ вы́зовет до́ктора! Hon bör genast tillkalla doktorn!

Пусть он спит! Лåt honom sova!

Jämför 9.3.7!

- 6.29.2** Да здра́вствует Вели́кая Октя́брьская Револю́ция! Leve den stora Oktoberrevolutionen!
 Denna önskeform (optativ) användes egentligen blott i högtidligt språk.

6.29.3 Översikt över de vanligaste uppmaningsformerna

1 person sing $\left. \begin{array}{l} Пусть \\ Давáй \end{array} \right\}$ я бу́ду учи́ться!

2 person sing Учи́сь!

3 person sing Пусть он учи́тся!

1 person plur $\left. \begin{array}{l} Бúдем \\ Давáйте \end{array} \right\}$ учи́ться!

2 person plur Учи́тесь!

3 person plur Пусть они́ $\left\{ \begin{array}{l} учи́тся! \\ бу́дут учи́ться! \end{array} \right.$

6.30 Befallning eller skarp tillsägelse kan uttryckas med infinitiv i fullbordad eller ofullbordad form. Se vidare 6.40.

6.31 Imperativens aspekt

Liksom vid preteritum och infinitiv har **aspekten** stor betydelse för imperativformernas innebörd.

6.31.1 Uppmaning i ofullbordad aspekt av imperativ

a anger en neutral anmodan; det är själva handlingen, icke dess resultat, som den talande manar till:

— Сидите́ тихо и чита́йте
за́данный текст! — Sitt tysta och läs läxan!

— Встава́й! У́же 7 часо́в. — Stig upp, klockan är sju!

Observera användningen av ofullbordad imperativ i sista exemplet. Den talande uppmanar någon att *sätta igång* med en viss handling. Jfr 6.39.3 a.

b ofullbordad aspekt är den vanliga om den anmodade *tvekar* eller *dröjer* att utföra en uppmaning eller befallning, vilken först formulerats med den fullbordade imperativen:

Проходи́те, пожа́луйста!	(ung:) Var snäll och fortsätt framåt!
Говори́те, я вас слу́шаю!	Tala nu, jag hör på!
— Запиши́ мой телефо́н!	— Skriv upp mitt telefonnummer!
Ну, запи́сывай, я о́чень тороплю́сь.	Nå, skriv upp det då, jag har väldigt bråttom.

c ofullbordad aspekt uttrycker också **hövlig eller vänlig inbjudan**: (Det ringer, värden öppnar dörren och bjuder gästerna stiga in.)

— Заходи́те!	— Stig in, var så goda!
— Раздева́йтесь!	— Häng av er!
— Проходи́те! Садите́сь, пожа́луйста!	— Stig på! Var så goda och sitt.
— Берите́ пече́нье, налива́йте са́ми ко́фе!	— Ta för er av kakorna, håll upp kaffe åt er!

d ofullbordad aspekt förekommer — jämte fullbordad aspekt — för att uttrycka **tillåtelse**. Den ofullbordade aspekten har något artigare klang.

— Мо́жно откры́ть окно́?	— Får jag (man) öppna fönstret?
— Открыва́йте, открыва́йте!	— Ja varsågod!

6.31.2 Uppmaning i fullbordad aspekt av imperativ — den mest frekventa formen i jakade uppmaningar — tar sikte på resultatet, hela handlingen.

a Fullbordad imperativ används vid **befallning**.

Пожа́луйста, откро́й дверь!	Var snäll och öppna dörren!
Положи́те кни́ги на окно́!	Lägg böckerna i fönstret!

Открóйте кн́иги!	Slå upp böckerna!
Закрóйте кн́иги!	Slå igen böckerna!
Скажі́те, пожа́луйста, как про́ехать на у́лицу Кі́рова!	Var snäll och säg mig hur jag ska komma till Kirov-gatan!
Прочита́йте до́ма э́тот рассу́зд!	Läs /igenom/ den här berättelsen hemma!
Реші́те э́ти зада́чи на за́втра!	Lös de här uppgifterna till i morgon!

b Fullbordad imperativ används vid **begäran** eller **bön**:
till någon som står i vägen för mig:

Пройди́те, пожа́луйста, впе́ред!	Fortsätt framåt är ni snäll!
-------------------------------------	------------------------------

till kyparen:

Принеси́те, пожа́луйста, воды́.	Var snäll och ge mig /ett glas/ vatten!
---------------------------------	--

i affären:

Покажі́те мне, пожа́луйста, янта́рные изде́лия.	Jag skulle vilja se på bärnstens- arbeten.
Я возьму́ вот э́ти. Выпи́шите чек! Упаку́йте их в корóбку!	Jag tar de här. Skriv ut ett kvitto och packa in dem i en kartong!

vid matbordet:

Переда́йте мне, пожа́луйста, со́ль.	Var snäll och räck mig saltet!
--	--------------------------------

på hotellet:

Обрати́тесь к врачу́. Вы́зовите его́!	Vänd er till en läkare! Skicka efter honom!
--	--

c fullbordad imperativ förekommer vid **anvisning** eller **råd**:

Повтори́те э́то сло́во три ра́за!	Upprepa det här ordet tre gångar!
Нажми́те кно́пку!	Tryck på knappen!

6.31.3 Förbud eller vädjan att icke utföra en handling uttrycks med ofullbordad aspektform av imperativen:

Не закрыва́й окна́!	Stäng inte fönstret!
Не говори́ так ти́хо!	Tala inte så tyst!
Не клади́ пальто́ на́ пол!	Lägg inte kappan på golvet!
Нет, не включа́йте свет, он мне меша́ет!	Nej, tänd inte, ljuset stör mig.
Сиди́те, не встава́йте!	Sitt, stå inte upp!

- 6.31.4** Varning uttrycks vanligen med *не* + fullbordad imperativ:
 — Здесь скóльзко, не упад́ите! — Här är halt, ramla inte!
 — Осторо́жней, не разбéйте! — Var försiktig, slå inte sönder
 не урон́ите! / не опроки́ньте! den! /tappa den inte! / vänd den
 inte upp och ner!
 Смотри́, не забúдь нóмер Se till att du inte glömmmer mitt
 моего телефо́на! telefonnummer!

Särskilda betydelser hos imperativ

- 6.32** Imperativ i villkors- och medgivande bisatser (jämför 6.36.1):
 Не помешáй он́и мне, я кон́чил бы Om de inte stört mig, hade jag blivit
 рабо́ту сего́дня ве́чером. klar med arbetet i kväll.

- 6.33** Imperativ i huvudsatser kan uttrycka förtryksamhet, indignation eller liknan-
 de subjektiv färgning:
 Сын помога́й семье́, а ему́ никто́ Och sonen ska hjälpa familjen, men
 не помо́жет. ingen hjälper honom!
 Ты весели́шься, а я сиди́ до́ма. Du roar dig, du, men jag får /vackert/
 sitta hemma.

Märk att imperativens singularform här står som predikat till vilken person som helst
 i singular eller plural.

- 6.33.1** Imperativ i huvudsats uttrycker något plötsligt och oväntat. Här inleds satsen
 gärna av *возьми́ да* och imperativformerna understryker skildringens liv-
 fullhet och omedelbarhet:
 Она́ возьми́ да упади́ и слома́й себе́ Och plötsligt bar det sig inte bättre
 но́гу. än att hon föll och bröt benet.

- 6.33.2** Imperativ i huvudsats förekommer i **ordspråk** och liknande talesätt:
 Век живи́, век учи́сь. Man lär så länge man lever.
 Не спеш́и языко́м, торопи́сь де́лом. Skynda inte med tungan utan med
 arbetet.
 Ври, да знай ме́ру. Ljuga är en sak, men det får vara
 måtta.

6.34 Konjunktiv

Сослагательное Konjunktiv består i ryskan av preteritum — verbets "л-form" —
 наклонение med tillägg av den oböjliga partikeln *бы*.
бы är en kvarleva av en fornspråklig form av verbet *быть* *vara*.

	skulle skriva (skreve)	f verb	of verb
mask	я, ты, он	написа́л бы	писа́л бы jag, du
fem	я, ты, она́	написа́ла бы	писа́ла бы (osv)
plural	мы, вы, он́и	написа́ли бы	писа́ли бы skulle skriva

I allmänna opersonliga satser kan бы bilda konjunktiv tillsammans med infinitiv. Jämför 6.36.3.

- 6.35** Partikeln бы behöver inte stå i omedelbar anslutning till preteritumformen, den kan också hängas efter en konjunktion eller ett pronomen:

I uttalet ansluter sig partikeln бы till föregående ord som en obetonad stavelse: [чита́лбы], [ёслибы].

Konjunktiv är det språkliga medlet för att uttrycka **överklighet** eller **ovisshet** — indikativ anger något faktiskt. I ryskan används den även för att ange **möjlighet** och **önskan**. Konjunktiv betecknar ej tempus.

- Märk** att konjunktiv måste stå i både huvudsats och bisats!

a Villkorsbisatsen kan vara underförstådd:

— Я, Маша, за границу
поёхал бы, — сказа́л он.

-- Jag skulle resa utomlands,
Masja, — sa han (nämligen *om*
han vann på lotteriet). (Tjechov)

b Villkoret kan också uttryckas på annat sätt:

Без сестры́ я не зако́нчил бы
институт.

Om inte (eg. *utan*) min syster
varit, hade jag inte klarat mig
igenom institutet.

Märk Villkorsbisatsen kan även uttryckas med imperativ:

Скажи́ он мне ра́ньше, я бы
помо́г ему́.

Hade han sagt till mig tidigare
hade jag hjälpt honom.

Observera, att inte alla villkorliga satsfogningar innehåller något överkligt, tänkt eller hypotetiskt. I sådana **reella** villkorliga satsfogningar står ej konjunktiv.

Если́ с ним заговáривали (заговá-
ривают), то он отве́чал (отвеча́ет)
односло́жно.

Om man inledde (inleder) honom i
samtal, svarade (svarar) han ensta-
vigt.

Reella villkorliga satsfogningar inleds ibland av **раз**:

Раз вы уста́ли, мы ко́нчим рабо́ту.

När ni blivit trött slutar vi att arbeta.
slutar vi att arbeta.

Раз ты не зна́ешь, молчи́!

När du inte vet, så tigi!

c Om en villkorlig satsfogning avser framtid används **futurum** (enkelt eller sammansatt). Efter **если́** står ofta **infinitiv**:

Если́ вые́дем /вые́хать пе́рвой
электри́чкой, то успе́ем.

Om vi tar första /pendel/tåget så
hinner vi.

Если́ дождь бу́дет продол-
жа́ться, река́ вы́йдет из
берего́в.

Om regnet fortsätter, kommer
floden att stiga över bräddarna.

6.36.2 Konjunktiv används i **medgivande** (koncessiva) **satser** som innehåller tänkta (hypotetiska) utsagor:

Она́ не прерве́т молча́ния
вопро́сом, хотя́ бы ей
пришло́сь молча́ть до утра́.

Hon lär inte (6.25.3) bryta tyst-
naden med någon fråga, *även om*
hon måste tigi till morgonen.
(Tolstoj)

Как бы то ни́ было, я бы
этого́ никогда́ не сде́лал.

Hur därmed *än* må förhålla sig,
skulle jag aldrig göra det.

Märk Om **framtid** avses, inleds vanligen bisatsen av **пусть**, och predikaten står i **futurum**:

Пусть нам бу́дет трудо́, мы
не отста́вим.

Även om det blir svårt för oss, ska
vi inte ge efter.

Observera, att icke alla medgivande satser innehåller något hypotetiskt (tänkt, förmodat). Liksom i icke-hypotetiska villkorsfogningar står i 'reella' medgivande satser indikativ (liksom i svenskan):

Несмотря на то, что было около шести, в воздухе стояла невыносимая духота от зноя и пыли.

Правда, я не люблю купаться в холодной воде, но ...

Как ни жаль, мне пора идти.

Trots att klockan var nästan sex, var det outhärdligt kvavt i luften av hettan och dammet. (Saltykov—Sjtjedrin)

Visserligen tycker jag inte om att bada i kallt vatten, men ...

Hur tråkigt det än är, så är det dags för mig att gå.

6.36.3 Konjunktiv används i önskesatser:

Пришёл бы он!

Om han ändå kom/me/!

Лишь бы

Om han ändå kom/me/!

Только бы

Если бы

} он пришёл!

Bara han kom!

Хоть бы

Чтобы

Хорошо бы поехать летом на море!

Det vore härligt om man kunde fara till havet på sommaren!

Не плохо бы отдохнуть!

Det vore inte så dumt att vila sig!

Конец бы войне!

Om ändå kriget vore slut!

(I det sista exemplet saknas predikat: "åt kriget skulle /vara/ ett slut".)

6.36.4 Konjunktiv uttrycker vädjan:

Пошёл бы ты гулять!

Du borde ta en promenad!

En vädjan att *inte* utföra en handling uttrycks med *не* + konjunktiv av ofullbordad verb:

Не выходил бы ты сегодня на улицу: очень холодно!

Du skulle inte gå ut idag — det är mycket kallt!

Не ехать бы тебе одному!

Du borde inte åka ensam!

6.36.5 "Bara du inte ...!" kan uttryckas som följer:

Не проехал бы ты остановку!

} Bara du inte åker förbi hållplatsen!

Как бы ты не проехал остановку!

Не проехать бы остановку!

} Bara man inte åker förbi hållplatsen!

Как бы не проехать остановку!

I båda konstruktionerna används fullbordad aspekt av verbet.

6.36.6 Hövlighetskonjunktiv (Modest konjunktiv):

Я хотёл бы поговорить с вами!	Jag skulle vilja prata ett tag med er!
Я просил бы вас зайти ко мне!	Jag skulle vilja be er titta in till mig!

6.36.7 Avsiktsbisatser inledda av что́бы (för att ...):

Konjunktionen что́бы (= что att + konjunktivpartikeln бы) inleder en avsiktsbisats och har konjunktiven så att säga "inbakad".	
Я говорю ему об этом, что́бы он не забыл.	Jag talar med honom om detta, för att han inte ska glömma det.
Я записал адрес [для того], что́бы не забыть.	Jag skrev upp adressen för att jag inte skulle glömma den.
Он говорил достаточно громко, что́бы все слышали его.	Han talade tillräckligt högt, för att alla skulle höra honom.

Мärk Om huvudsats och bisats har **samma subjekt**, följs что́бы av infinitiv; har satserna olika subjekt, följs что́бы av preteritum med utsatt subjekt:

Я пришёл, что́бы сообщить вам об этом.	Jag har kommit för att meddela er detta.
Я пришёл, что́бы вы рассказали мне об этом.	Jag har kommit för att ni ska berätta för mig om det.

6.36.8 Följdbisatser med так ... что́бы, такой ... что́бы, столько ... что́бы.

I de flesta följbisatser (med так ... что ...) står indikativ, t ex. Он говорил так громко, что все слышали его. Han talade så högt, att alla hörde honom.

En följbisats kan även uttrycka något icke-faktiskt, tänkt, önskat eller möjligt. I detta fall blir schemat так ... что́бы + verb i л-form eller infinitiv.

Говори так, что́бы все тебя понимали!	Prata så, att alla kan förstå dig!
Составьте такой текст, что́бы студенты первого курса могли его читать!	Sammanställ en sådan text, att eleverna i 1:a årskursen kan läsa den!
Мы взяли столько денег, что́бы хватило на билеты.	Vi lånade så mycket pengar, att det skulle räcka till biljetter.

6.36.9 Följdbisatser med не так ... что́бы, не такой ... что́бы, не столько ... что́бы.

Om följbisatsens predikat är nekat (med не) eller i huvudsatsen står не так osv, används gärna что́бы + preteritum eller infinitiv. Innehållet blir då irreellt, genom att förutsättningen förnekas:

У него не такой характер,
чтобы он изменил своё
решение.

Han har inte den läggningen, att
han skulle ändra sitt beslut.

У меня не столько денег,
чтобы ехать в мягком вагоне.

Jag har inte så mycket pengar,
att jag kan åka första klass.

6.36.10 Efter viljeuttryck står *чтобы* + preteritum motsvarande svenskans *skall/skulle*.

Sådana viljeuttryck kan vara vanliga *sägeverb* som *сказать säga*, *передать meddela*, *напомнить påminna*, eller rena *befallnings-* och *uppmanningsverb* som *приказать befalla*, *предлагать föreslå*, *настоять yrka*, *просить bedja*, *смотреть tillse* etc. Till denna grupp hör också verb och uttryck som anger *önskvärdhet*, som *хотеть vilja*, *желать önska*, *ждать vänta sig*, *желательно önskvärt*, *стараться [för/söka]*, *заботиться vinnlägga sig om* etc., eller predikativ (3.20).

Врач сказал, чтобы больной
принимал лекарство три раза
в день.

Doktorn sa, att patienten skulle
ta medicinen tre gånger om da-
gen.

Вы просили, чтобы я передал
ему это письмо.

Ni bad mig, att jag skulle över-
lämna detta brev till honom.

Смотрите, чтобы студенты не
курили в этом зале!

Se till att eleverna inte röker i den
här salen!

Необходимо, чтобы все
предъявили/предъявляли
пропуск.

Det är absolut nödvändigt att
alla visar passersedel.

Важно, чтобы все поняли это
правило.

Det är viktigt att alla förstår den-
na regel.

Märk Efter verben *просить bedja*, *позволить tillåta*, *приказать befalla*, *предлагать föreslå* står vanligen "infinitivsats", dvs enbart infinitiv — tankesubjektet utelämnas. Svenskan har i dessa fall *att*-sats med *skall/skulle* eller *objekt + infinitiv*:

Командир приказал
выступить к селу Б.

Befälhavaren befalle att man
skulle rycka fram till byn B.

Он просил передать вам
сердечный привёт.

Han bad mig framföra en hjärt-
lig hälsning.

Позвольте сказать, ...

Tillåt mig säga (erinra) ...

Позвольте спросить ...

Tillåt mig fråga ...

- 6.36.11** Efter nekade uttryck som innebär inskränkning eller förnekande står *чтобы* + preteritum för att ange den talandes subjektiva uppfattning:
 Я не думаю, чтобы ученики уважали этого учителя. Jag tror inte, att eleverna respekterar den läraren.
 Нельзя сказать, чтобы там было весело. Man kan /nog/ inte säga, att det var roligt där.

Мärk Efter verbet *сомневаться* *tvivla* och predikativet *невероятно otroligt* används både *что* och *чтобы* utan betydelseskillnad.

- 6.36.12** I *relativsatser* kan *konjunktiv* förekomma för att uttrycka ett krav (= *som är så beskaffad att ...*)
 Учёные работают над созданием (6.73) такого каучука, который не уступал бы натуральному. Forskarna arbetar på att framställa ett /konst/gummi, som inte är sämre än (eg. ej står tillbaka för) naturgummi.

- 6.36.13** Efter *бояться vara rädd, frukta* m fl verb och substantiv som anger fruktan kan stå antingen *indikativ* eller *konjunktiv*. Om *konjunktiv* används, sättes i *bisatsen* ett betydelsetomt (*pleonastiskt*) *не*. Om *huvudsatsen* är *nekad*, står verbet (*predikatet*) i *bisatsen* alltid i *indikativ*:

Я боюсь, что он придёт.	}	Jag är rädd, att han kommer.
Я боюсь, как бы он не пришёл.		
Я не боюсь, что дети заболéют.		Jag är inte rädd för att barnen ska bli sjuka.
Я боюсь, что он не прочтёт письма.		Jag är rädd att han inte läser brevet.
Мы опасались, чтобы (как бы) не испортилась погода.		Vi befارade, att vädret skulle försämrast.

- 6.36.14** *Konjunktiv* används *icke* (i motsats till bruket i svenskan) i *jämförelsebisatser*, inledda av *как будто, будто, словно, точно* — alla med betydelsen *som om*.

Она любит его так, словно он её родной сын.	Hon älskar honom som om han var (vore) hennes egen son.
---	---

Мärк I vissa fall kan dock dessa *konjunktioner* följas av *konjunktiv*:
 Лицо его было спокойно, словно бы он сидел (как если бы он сидел) в комнате один. Hans ansikte var lugnt, som om han satt (suttit) ensam i rummet.

Мärк *Konjunktionerna* *будто бы* och *якобы* används för att markera en utsaga, som man anser *otrolig* eller rent av *lögna*ktig, jämför 9.3.1.

Косвенная 6.37
речь

Indirekt tal utmärkes i ryskan av att det direkta talets tempus — och aspekt — bibehålles oförändrat. (Jfr 6.23.3.)

direkt tal

”Отец на собрание пошёл”,
— ответил Пáвел.

”Far har gått på mötet”,
svarade Paul.

”Почему вы не реши́ли
задачу?” — спросил меня
преподаватель.

”Varför har ni inte löst upp-
giften?” frågade läraren mig.

indirekt tal

Пáвел отве́тил, что отец поше́л
на собрание.

Paul svarade, att hans far gått
(= hade gått) på mötet.

Преподава́тель спроси́л меня́,
почему́ я не реши́л задачу.

Läraren frågade mig, varför jag
inte hade löst uppgiften.

På samma sätt bibehålles också ett futurum i det direkta talet:

”Я никуда́ не по́еду”, —
отвеча́ла Ната́ша.

”Jag ska inte fara någonstans”,
svarade N.

Ната́ша отвеча́ла, что она́
никуда́ не по́едет.

N. svarade, att hon inte skulle
fara någonstans.

Om det direkta talet innehåller en fråga utan frågeord (såsom что, как, когдá) sättes i den indirekta anföringen frågeordet **ли**. Detta li motsvarar svenskans *om* i indirekt fråga.

”Был ка́кой-нибудь отве́т на
это предложéние?” — спроси́л
он.

”Kom (eg. var) det något svar
på förslaget?” frågade han.

Он спроси́л, был ли ка́кой-
нибудь отве́т на это предложé-
ние.

Han frågade, *om* det hade kom-
mit något svar på förslaget.

6.37.1 Konjunktiv i indirekt anföring förekommer endast om det direkta talet innehåller predikatsverb i konjunktiv, eller **om det direkta talet är en uppmaning med predikatet i imperativ.**

”Если бы о́ни мне не помешá-
ли, то я ко́нчил бы рабóту до
лéта”.

”Om de inte störde mig, skulle
jag avsluta arbetet till (före)
sommaren.”

”Расскажи́ скáзку!” —
прошу́ я старика́.

”Berätta en saga!” ber jag
gubben.

Он говорíт, что е́сли бы о́ни
ему́ не помешáли, то он ко́нчил
бы рабóту до лéта.

Han säger, att om de inte störde
honom, skulle han avsluta arbetet
till sommaren.

Я прошу́ старика́, чтóбы он
рассказáл скáзку.

Jag ber gubben, att han ska berät-
ta en saga.

6.38 Infinitiv

Infinitiv används i ryskan som

a utbildning (komplement) till en verbform (personlig eller personlig) och till ”predikativsatser” (6.39.1—3);

b uppmaningsform (6.40);

c predikat i ”infinitivsatser”, som uttrycker nödvändighet eller möjlighet (6.41);

d predikat i bisatser inledda av *прежде чем/пéред тём, как innan* och *если om, ifall* (6.42).

6.39 Infinitivens aspekt

En infinitiv som utbildning (komplement) till predikatet eller annan satsdel är en mycket vanlig konstruktion i ryskan. (Jämför svenskans: ”Jag älskar *att simma*”, ”Han har svårigheter *att läsa*”.) Vad som bereder svårigheter i konstruktionen är valet av aspekt.*

Några allmänna synpunkter på infinitivens aspekt:

Någon ’aspektföljdsregel’ finns ej i ryskan; alla kombinationer av aspekt i det styrande uttrycket och följande infinitiv är möjliga; I vissa strukturer är endast den ena av de båda aspektformerna hos infinitiven tänkbar; se 6.39.1 a—g;

I många strukturer är såväl ofullbordad som fullbordad aspekt möjlig; skiftningar i betydelse avgör valet;

I nekade uttryck överväger ofullbordad aspekt;

Frånsett de speciella fall då vissa strukturer kräver den ena eller den andra aspekten gäller de allmänna principerna för aspekter som beskrivs i 6.1.

6.39.1 Endast ofullbordad infinitiv används i en del fall. Man använder

a ofullbordad infinitiv efter verb som betyder *börja*:

* Analyser av infinitivens aspekt ges hos:

J. Forsyth, *A Grammar of Aspect*, Chapter 8.
О. П. Рассудова, *Употребление видов глагола в русском языке*, стр. 52—86.

А. А. Спагис, *Парные и непарные глаголы в русском языке*, стр. 301—314.

{ начинáть börja
{ начáть

стать *f*

{ принимáться ta itu med
{ приня́ться

В про́шлом году́ мы на́чали
изучáть (*of*) ру́сский язы́к.

Все ста́ли крича́ть (*of*).

Förra året började vi studera
ryska.

Alla började skrika.

b ofullbordad infinitiv efter verb som betyder *sluta*:

{ конча́ть sluta
{ ко́нчить

{ броса́ть upphöra /med/
{ брóсить

{ переставать upphöra
{ перестать

Когда я вошёл в комнату, все
кончили говорить (*of*).
Я бросил курить (*of*), когда
лежал в больнице.

{ прекращать avbryta
{ прекратить

När jag kom in i rummet, slutade
alla att prata.
Jag slutade röka, när jag låg på
sjukhuset.

c ofullbordad infinitiv efter verb som betyder **fortsätta**:

продолжать *of* fortsätta

Товарищ продолжает работать
(*of*) на заводе.

Min kamrat fortsätter att arbeta
på fabrik.

d ofullbordad infinitiv efter verb som betyder **lära sig, vänja sig**:

{ учиться lära sig
{ научиться
{ привыкать vänja sig
{ привыкнуть

Я привык рано вставать (*of*).
Сестра с детства научилась
бегать (*of*) на коньках.

Я разучился говорить (*of*)
по-немецки.

{ отвыкать vänja sig av,
{ отвыкнуть glömma

Jag är van att stiga upp tidigt.
Min syster (har lärt sig =) har
kunnat åka skridskor sen hon var
liten.

Jag har glömt tyskan (hur man
talar tyska).

Märk Efter fullbordade preteritumformen *полюбил började tycka om, fick smak för* står ofullbordad infinitiv:

Он полюбил гулять (*of*) по вече-
рам.

Han hade börjat tycka om kvälls-
promenader.

Däremot står efter den ofullbordade preteritumformen *любил älskade, tyckte om* både fullbordad och ofullbordad infinitiv.

e ofullbordad infinitiv efter verb som betyder **tröttna på**:

мне надоело/надоедало
мне наскучило ledas vid

{ уставать tröttna på
{ устать

Мне надоело спорить (*of*) с ней.

Jag är /ut/led på att gräla med
henne.

Ему наскучило, конечно,
сидеть (*of*) без дела.

Han var naturligtvis uttråkad av
att sitta sysslolös.

Она устала ждать (*of*) от него
письма.

Hon tröttnade på att vänta på
brev från honom.

f efter не надо, не нужно (= *man ska inte, man får inte*) och liknande uttryck, som anger den talandes negativa inställning till en handling står ofullbordad infinitiv. Handlingen framställs då som **olämplig, onödig, ej tillräddlig** eller att **den bör upphöra**. Några vanliga sådana förbudsuttryck följda av ofullbordad infinitiv är — förutom de två ovan nämnda —:

Незачем /рассказывать ему всё./	Det är onödigt /att berätta allt för honom./
Не стоит /смотреть этот фильм./	Det är ingen idé /att se den här filmen./
Не следует /говорить об этом./	Det är olämpligt /att prata om det här./
Не имеет смысла /оставаться здесь ещё неделю./	Det är meningslöst /att stanna här en vecka till./
Ни к чему /брать плащ сегодня./	Det är onödigt /att ta regnrock idag./
Хватит /кричать!./	Nu får det vara nog /med att skrika!./
Довольно /плакать!./	Sluta upp /med att gråta!./
Зачём /волноваться из-за пустяков!./	Varför (vad tjänar det till att) /bli upprörd över småsaker!./
Что за охота /сидеть дома в такую погоду!./	Jag har ingen lust /att sitta hemma i sånt här väder!./
Не нужно (не надо) с ним спорить!	Låt bli att kivas med honom!
Не советую вам соглашаться (of) на это предложение.	Jag råder er att inte gå med på detta förslag.

g ofullbordad infinitiv efter нельзя = *det är förbjudet*:

Нельзя переходить (of) улицу, когда горит красный сигнал (на красный свет).	Det är förbjudet att gå över gatan, när röd signal lyser (mot rött ljus).
---	---

Märk att нельзя + fullbordad infinitiv har betydelsen *det går inte, man kan inte, det är omöjligt*.

Это письмо нельзя прочитать (f); оно написано на неизвестном языке.	Det här brevet går inte att läsa, det är skrivet på ett okänt språk.
---	---

Нельзя ли здесь перейти улицу? <i>Kan man inte gå över gatan här?</i>	= Можно ли перейти улицу здесь? <i>Kan man gå över gatan här?</i>
--	---

6.39.2 Övervägande fullbordad infinitiv används efter följande (fullbordade) preteritumformer som alla anger att ett resultat uppnåddes:

сумел	förmådde, lyckades	удалось	lyckades
смог	kunde	успел	hann

— Ты достáл билéты?

— Fick du tag i biljetter?

— Да, я успéл (смог, сумéл)
достáть (f) их.

— Ja, jag hann (lyckades) skaffa
dem.

Även efter de nekade formerna av dessa verb (не смог, не сумéл osv) står vanligen fullbordad infinitiv för att uttrycka *oförmåga* att uppnå ett resultat.

Märk De ofullbordade formerna av *умéть kunna* och *успевáть hinna* följs nästan uteslutande av ofullbordad infinitiv:

Ты умéешь плáвать (of)?

Kan du simma?

Efter *забыл glömde* står ofta fullbordad infinitiv:

— Извинíte, я забыл
принестí кнίги.

— Förlåt, jag glömde ta med mig
böckerna.

6.39.3 Båda aspekterna av infinitiv förekommer

a efter uttryck som anger **nödvändighet**, såsom *на́до, ну́жно, необхо-
дíмо, обяза́тельно, прихóдится* — *пришлóсь; до́лжен, в́ынужден*
= *måste, är/var tvungen*.

Ofullbordad infinitiv följer, när handlingen måste utföras överhuvud,
eller om den skall upprepas regelbundet, eller uttrycker en process:

Вам на́до говорíть ме́дленно.

Ni måste tala långsamt.

Нам на́до де́лать (of) ещé
одну́ пересáдку.

Vi måste byta tåg en gång till.

Тебе́ на́до лу́чше учíться (of).

Du måste läsa på bättre.

Om resultatet av handlingen vid ett enskilda konkret tillfälle skall
framhållas, används **fullbordad infinitiv**:

За́втра же мне на́до сдать́ э́ти
кнίги в библиотéку.

Redan i morgon måste jag lämna
tillbaka de här böckerna till
biblioteket.

Ofullbordad infinitiv förekommer likaså efter dessa *modala uttryck* för att ange
omedelbar övergång till en handling:

Мне ну́жно уй́ти (f) сего́дня в
полови́не де́вятого.

В полови́не де́вятого мне ну́жно
уходи́ть. (of).

Idag måste jag gå halv nio.
(ett konstaterande)

Halv nio måste jag gå. (dvs jag måste
bryta upp när som helst.)

b efter **vilje- och önskeverb** står fullbordad eller ofullbordad infinitiv.
Eftersom den fullbordade aspekten — i synnerhet hos de resultativa
verben — anger att handlingen slutfördes, blir denna aspekt den
vanligare efter följande verb:

хотѣть } vilja	желать } önska	обещать } lova
захотѣть }	пожелать }	(пообещать) }
просить } be	решать } besluta	
попросить }	решить }	
предлагать } föreslå	приказывать } befälla	
предложить }	приказать }	

Я хочу́ прочитать (f) эту книгу.

Jag vill läsa den här boken.

Попроси́ А́ню спеть что́-то (f).

Bed Anja sjunga /något/.

В э́том году́ я хоте́л бы провести́ (f) ле́то на бере́гу мо́ря.

I år skulle jag vilja tillbringa sommaren vid havet. (enstaka tillfälle)

Он хоте́л все́гда получа́ть (of) отли́чные отме́тки.

Han ville alltid ha (eg. få) fina betyg.

Я обеща́л верну́ться (f) се́годня домо́й до пяти́ часо́в ве́чера.

Jag lovade komma hem idag före kl. 5 på kvällen/eftermiddagen. (just den här gången)

Брат обеща́л писа́ть (of) два ра́за в неде́лю.

Min bror lovade att skriva två gånger i veckan. (upprepad handling)

Мы реши́ли не уезжа́ть (of) домо́й по́сле экза́менов.

Vi beslöt att inte fara hem efter examen. (vid negation)

c efter **пора́** *det är dags* står vanligen ofullbordad infinitiv:

— Пора́ встава́ть!

Dags att stiga upp!

— Пора́ ложиться́!

Dags att lägga sig!

d efter verb och uttryck som anger **möjlighet, tillåtelse** används övervägande fullbordad infinitiv. Sådana ord är

мочь *kunna* (få lov)

мо́жно *kan man, får man*

разрешите́! (imperativ av разрешить́ f tillåta)

позвольте́! (imperativ av позво́лить f tillåta)

дай — да́йте! (imperativ av дать́ f låta; eg. ge)

Да́йте мне пройт́и (f)!

Låt mig komma förbi!

Как мо́жно объясни́ть (f) э́то?

Hur ska man kunna förklara detta?

e När man ber om lov att få göra något, är konstruktionen мо́жно + fullbordad infinitiv den vanliga:

— Мо́жно войт́и (f)?

— Får man komma in?

— Входи́ть (of) нельз́я.

— Nej, det är förbjudet att gå in.

— Мо́жно оста́вить (f) здесь свой ве́щи?

— Får jag/man lämna mina/sina saker här?

— Нет, здесь нельз́я оста́влять (of) веще́й.

— Nej. Det går inte för sig.

Ofullbordad infinitiv efter мо́жно förekommer dock med varierande betydelseskiftningar.

Мärk не + мочь får olika betydelse allt efter aspekten hos den följande infinitiven:

Не могу тебе рассказывать (of) это; мне не велели.	Jag <i>får inte</i> berätta det för dig. De förbjöd mig.
Не могу рассказать (f) всего; это было очень давно и я многое забыл.	Jag <i>kan inte</i> berätta allt. Det är så länge sedan, och jag har glömt mycket.

6.39.4 I satser som uttrycker **avsikt** förekommer såväl fullbordad som ofullbordad infinitiv. Enligt huvudregeln för fullbordad aspekt används fullbordad infinitiv när uppmärksamheten riktas mot resultatet för handlingen. Detta är i regel fallet i avsiktsbisatser som inleds av konjunktionen *чтобы* *för att*. Om i stället avsikten uttrycks med rörelseverb + infinitiv används mest ofullbordad infinitiv.

Efter *чтобы*:

Поднимаясь на гору, мы несколько раз останавливались, чтобы отдохнуть (f).	När vi gick uppför berget, stannade vi några gånger för att vila.
Каждое утро мы открывали окно, чтобы проветрить (f) комнату.	Vi öppnade fönstret varje dag för att vädra rummet.

Efter rörelseverb:

Он пошёл покупать (of) подарки к празднику.	Han har gått för att köpa julklappar.
Звонёк. Тата бежит открывать (of).	Det ringer. Tata springer för att öppna.
Даша бросилась обнимать (of) Вёру.	Dasja störtade fram för att omfamna Vera.
Он приехал сюда лечиться /чтобы лечиться (of).	Han har kommit hit för att kureras sig.

Jämför även 6.60.9.

Мärк I uppmaningar är ofullbordad infinitiv den vanliga efter *пойдём*, *идёмте*, *давайте*, *пошли*. Alternativt används enkelt futurum.

ofullbordad infinitiv	enkelt futurum
Пойдём играть в шахматы!	Пойдём сыграем в шахматы!
Kom och spela schack.	
Пойди накрывать стол!	Пойди накрой стол!
Kom och duka!	

6.40 I uppmaningar förekommer ibland enbart infinitiv. Sådana infinitiv- uppmaningar används

a i tidningsrubriker, i slogans och väggtidningar:

Улучшить партийно- политическую работу!	Förbättra det partipolitiska arbetet!
Упорно и настойчиво овладе- вать боевым мастерством!	Lär dig/Skaffa dig stridsduglig- het /genom/ envist och tråget /arbete/!

b i ordergivning och tillsägelser (jfr 6.39):

Встать!/Вставать!	Stå upp!/Stig upp!
-------------------	--------------------

Observera, att den **fullbordade** infinitiven i de ovannämnda fallen **skärper** tonen i uppmaningen eller befallningen.

c i förbud /не + ofullbordad infinitiv/ (6.39.1 g):

Туда не подходить! Опасно!	Gå inte nära! Fara!
Не садиться в этом ряду!	Inga sittplatser i den här raden!

Märk не + fullbordad infinitiv innebär inte ett direkt förbud utan anger att handlingen är olämplig eller omöjlig (6.39.1 M):

Туда не подойти, так много народу!	Dit kan man inte gå, där är så mycket folk!
------------------------------------	---

6.41 Satser med infinitiv som predikat

Sådana infinitivsatser uttrycker **möjlighet** eller **nödvändighet**. Något subjekt i nominativ finns inte, utan den person som **kan** eller **skall** utföra infinitivens handling anges med dativform av ett pronomen eller substantiv. Man kan kalla denna satsdel för "dativsubjekt":

person i dativ	+	infinitiv
Мне скоро		выходить.
Jag skall snart		stiga av.

Märk of infinitiv anger omedelbart förestående handling.

Мне никогда не забыть этого!	Jag skall aldrig glömma det!
"Рабочим и служащим при- бывать на пожар за 15 минут до пожара." /Крокодил/ Тебе начинать.	"Arbetare och tjänstemän skall infinna sig vid eldsvådan 15 mi- nuter innan elden bryter ut." Du ska börja! (se Märk ovan!)
Тебе не решить этой задачи.	Du kan inte lösa den här upp- giften.
Я так устал! Мне не дойти (f) до вокзала.	Jag är så trött! Jag kan (orkar) inte gå ända till stationen.

6.41.1 Infinitivsatser är vanliga i frågor och efter sägeverb:

Что мне делать?	Vad ska jag göra?
Что мне рассказать (f) вам?	Vad skall/kan jag berätta för er?

Когда мне позвонить (f) вам?	När ska jag ringa er?
Куда нам пойти (f)?	Vart ska vi gå?
Я не знаю, куда деваться.	Jag vet inte vart jag ska ta vägen.

Även utan dativsubjekt:

Кого ж любить? Кому же верить? (Пушкин)	Vem ska man älska? Vem ska man tro?
Пойти (f) бы в лес погулять?	Om man skulle gå och promenera i skogen ett slag? (Se 6.34.2)

Fullbordad infinitiv används i frågor för att uttrycka tvivel, övervägande av ett beslut.

6.41.2 "Det finns ingen/inget att ..."

Infinitiv som predikat används vid de nekande obestämda pronomina och adverbien som börjar på *né-* (jfr 4.26.3):

Нéкому руководить работой.	Det finns ingen som kan leda arbetet.
Нéкого было послать за кни́гами.	Det fanns ingen att skicka efter böckerna.
Мне нéкогда заходить к вам.	Jag har inte tid att titta in till er.

6.42 Fullbordad infinitiv förekommer som predikat i bisatser inledda av:

a *пре́жде чем, пе́ред те́м, как innan:*

Пре́жде чем войти́, он посту́чал.	Innan han gick in, knackade han på.
Пе́ред тем как уйти́, мне на́до уба́рать ко́мнату.	Innan jag går ut, måste jag städa rummet.

Märk att bisats och huvudsats har samma subjekt.

b *если от:*

Е́сли эконо́мить, то средств хва́тит.	Om man sparar, räcker medlen (pengarna).
---------------------------------------	--

Infinitiv fungerar här som predikat i allmänt opersonliga satser. Konstruktionen är vanlig.

6.43 Infinitiv = preteritum

I livlig och ledig framställning, särskilt i folkspråk, talesätt, i sagor o d, förekommer infinitiv i stället för preteritum. Här motsvarar den ungefär svenska konstruktionen "och gubben *till att springa*". Ur Pusjkins versifierade saga *Сказка о Мёртвой Царевне и о Семь Богатырях* (Snövit):

И ей зѣркальце в отвѣт:
 "Ты, конечно, спóру нет,
 Ты, царица, всех милѣе,
 Всех румяней и белѣе."
 И царица хохотáть,
 И плечáми пожимáть,
 И подми́гивать глазáми,
 И прищѣлкивать перстáми,
 И вертѣться подбóчась,
 Гóрдо в зѣркало глядýсь.

Och spegeln svarar:

"Visst, utan tvivel, är du drottning
 skönast av alla, rödast och vitast."
 Och drottningen till att skratta, och
 knycka på axlarna, och blinka med
 ögonen, och knäppa med fingrarna,
 och svänga sig med händerna i sidor-
 na, stolt blickande i spegeln.

6.44 Particip (se även 6.2)

Прича́стия 'En **nytvättad** skjorta', 'en **stulen** hund', 'en **självgående** gräsklippare' är exempel på particip i svenskan. Particip är adjektiviska former av verb: de förändras (böjs) som adjektiv ('de nytvättade skjortorna') och har kvar verbets karaktär av handlingsord ('skjortorna har tvättats'). I svenskan finns två particip: **presens particip**, som är aktivt, dvs *självgående* kan bytas ut mot 'som går själv' och **perfekt particip**, som vanligen är passivt, dvs *stulen* kan bytas ut mot 'som har stulits' — *tvättad* mot 'som har tvättats'.

6.45

Participens bildning

Ryskan förfogar över **fyra particip**, två aktiva och två passiva. De ryska participen böjs som adjektiv och rättar sig till genus, kasus och numerus efter huvudordet, dvs det ord de bestämmer. De kan alltid utbytas mot relativsats (... *som går*, *som tvättas* etc).

	form i N mask sing	bildningssätt	suf- fix	anmärkning
presens particip aktiv				
endast	чита́ющий	av		
av	läsande (som läser)	presens		
of verb	пи́шущий	3 person		
	skrivande	plural		
	ви́дящий	(tag bort		
	seende	-т!)		
	живу́щий			
	boende			
	молча́щий			
	tigande			
presens particip passiv				
endast	чита́емый	av presens		
av	som läses	1 person		
of verb	люби́мый	plural		
	som älskas			
	несо́мый			
	som bäres			
	дава́емый	av inf.-		
	som ges	stammen		

	form i N mask sing	bildningsätt	suf- fix	anmärkning
preteritum particip aktiv				
både av f och of verb	прочитáвший } читáвший } som har/hade läst läste	av pret. mask. (tag bort -л)	1) читá + вший -вший	om pret. slutar på л
	принёсший som bar hit		2) нёс + ший -ший	om pret. slutar på kons.
	привёдший som förde hit	av pres.- stammen	3) вёд + ший	
preteritum particip passiv				
av f verb	прочítанный } (genom)läst } потёранный } förlorad } увíденный } sedd }	av inf.- stam på а, я, е	1) прочíta + нный -нный потéря + нный увíде + нный	
	принесённный } framburen } кúпленный } köpt } встрéченный } mött }	av inf.- stam på kons. eller -и-	2) принес + ённый -енный -ённый кúп + л + енный встрé(ч) + енный	{ -ить-verben har kons. förändring
	приведённный anförd	av pres.- stammen	привед + ённый	
	покинутый } övergiven } запертый } stängd }		3) покину + тый -тый	
	открытый } öppnad } взýтый } tagen }	av inf.- stam på -ну-, -ере-, -оро-, -оло-	запер + тый откры + тый	
	убíтый } dödad } одéтый } klädd }	samt av enstaviga verb (med prefix)	взя + тый убí + тый	
	начáтый } påbörjad } прíнятый } mottagen }			

6.46 Kommentarer till participens bildning

a Preteritum particip aktiv bildas i de flesta fall av infinitiv- eller preteritumstammen. Slutar denna på vokal, dvs då preteritum maskulinum slutar på -л, har det aktiva preteritum participet ändelsen -вший. Om stammen slutar på konsonant — inget -л förekommer då i preteritum maskulinum (med undantag för д- och т-stammar) — har preteritum particip aktiv ändelsen -ший. Av verb, vilkas stam slutar på д eller т, bildas participet av presensstammen: вести́, föra: я веду́ — ве́дший. Hos de verb, vilkas preteritumstam skiljer sig från infinitivstammen (se 6.12b och 6.16.1 grupp 3b) bildas participformen vanligen av preteritumstammen:

поги́бнуть	gå under	он поги́б	поги́бший
расти́	växa	он рос	ро́сший
бере́чь	akta	он берёг	берёгший
стерёть	stryka bort	он стёр	сте́рший

(Undantag bildar bl a исче́знуть försvinna — он исче́з — исче́знувший.)

Märk Av verbet идти́ gå, — он шёл — heter preteritum particip aktiv шедший, t ex прошедший *förgången*.

b Presens particip passiv bildas av infinitivstammen hos verben

дава́ть ge (я даю́)	дава́емый
-знава́ть veta, känna (я -знаю́)	-знава́емый
-става́ть stå, stiga (я -стаю́)	-става́емый

Presens particip passiv används huvudsakligen som adjektiv i modern ryska. Se 6.53.

Det passiva presensparticipet saknas eller är obrukligt hos en hel rad verb, t ex:

пить	dricka	ждать	vänta	учи́ть	lära
бить	slå	писа́ть	skriva	плати́ть	betala
мыть	tvätta	стро́ить	bygga	корми́ть	ge mat
шить	sy	проси́ть	bedja	ходи́ть	gå
лить	hälla	говори́ть	tala	рисува́ть	rita
брать	taga				

I stället används presens-participbildningar av sammansättningar med dessa verb, t ex ожида́емый *som väntas*.

c Preteritum particip passiv av infinitivstammar på konsonant eller и (med undantag för de enstaviga -ить-verbena) har ändelsen -енный eller -ённый beroende på var betoningen faller. Dessa particip har

konsonantförändring, om sådan förekommer i en presensform. Därvid är att märka, att д vanligen växlar med жд och т med щ, t ex:

освободить befria	освобождённый befriad
вынудить tvinga	вынужденный tvingad
осветить belysa	освещённый belyst
возвратить återlämna	возвращённый återlämnad

встретить möta	встреченный mött
----------------	------------------

заметить märka	замеченный märkt
----------------	------------------

Konsonantförändring har också обидеть såra, обижённый sårad

Betoningen hos de passiva preteritum-participen är komplicerad. Här några riktlinjer:

1 particip på -нный av ändelsebetonade verb betonar 3. stavelsen från slutet:

написать skriva	написанный skriven
потерять förlora	потерянный förlorad

мен

желать (of) önska	желанный önskad
-------------------	-----------------

2 particip på -енный och -тый har betoningen så nära ordets början som är fallet i någon annan form av verbet (i presens eller preteritum):

возлюбить bli kär	возлюбленный förälskad
постричь klippa (håret)	постриженный klippt

Märk найти finna найденный funnen

3 participen på -енный visar en tendens att betona ändelsen, som då uttalas -ённый:

осудить döma	осуждённый dömd
принудить tvinga	принуждённый tvingad

4 participen på -тый följer i regel preteritumformernas betoning i maskulinum:

принять mottaga	принятый mottagen
начать börja	начатый påbörjad

6.47 **Reflexiva verb** bildar particip, på samma sätt som beskrivits ovan men med tillägg av reflexivsuffixet -ся:

купаться bada	купающийся /en/ badande
учиться lära sig	учащийся /en/ som lär sig

Märk dock, att verben på -ся icke bildar passiva preteritum-particip (på -н- och -т-).

6.48 Participens böjning

De aktiva participen böjs som хорóший, 2.6.1. De passiva participen böjs som нóвый, 2.4.1. Liksom adjektiv rättar de sig till genus,

kasus och numerus efter det ord de bestämmer. De kan stå såväl före som efter huvudordet:

Иногда мать поражало
настроение, овладевавшее
всеми.

Ibland förvånades mor över den
stämning som gripit alla.

Внезапно раздался топот
скачущей лошади.

Plötsligt hördes trampet av *en*
galopperande häst.

Внизу я увидел реку,
протекавшую под горой.

Därnere såg jag *floden, som flöt*
fram vid bergets fot.

6.49 Agent vid passiva particip

De passiva participen kan utbildas med agent, se 6.55.1. Denna står i instrumental:

Проблема, исследуемая
автором, очень важна.

Det problem, som studeras *av*
författaren, är mycket viktigt.

6.50 не + particip

De passiva participen kan negeras med не, som skrivs ihop med dem, såvida inte participet är utbildat med en längre bestämning, t ex ett objekt, agent eller längre tidsadverbial.

На столе лежали непрочитанные
книги.

På bordet låg olästa böcker.

На столе лежали ещё не прочи-
танные мною книги.

På bordet låg böcker, som ännu icke
lästs av mig.

6.51 Participsatser

De attributiva (långa) participformerna har i det ryska skriftspråket — men inte i talspråket — en vidsträckt användning som ersättning för bisatser av olika slag. Dessa ryska participsatser måste i regel upplösas i bisatser vid översättning till idiomatisk svenska. Lägg i följande exempel särskilt märke till participens tempusmotsvarighet i svenskan!

- 6.51.1 Presensparticipen** betecknar med satsens predikat **samtidig handling**: Om predikatet i huvudsatsen står i presens, översätts presensparticipet lämpligen med en relativ (*som ...*) sats, vars predikat sätts i presens (i aktiv eller passiv form). Står predikatet i preteritum, återges presensparticipet med en relativ sats, vars predikat sätts i tempus för förfluten tid (i aktiv eller passiv form).

Рабочий, использующий
новый метод, легко перевы-
полняет норму.

En arbetare, som använder den
nya metoden, uppfyller normen
lätt.

Степь, освещаемая луной,
походила на море.

Stäppen, som lystes upp av månen, liknade ett hav.

Ibland kan presensparticipet ha **absolut** (självständig) presensbetydelse:

Экскурсанты осмотрели
фа́брику, изготовляющую
шёлковые тка́ни.

Studiedeltagarna besökte en fabrik som framställer silkestyger.

- 6.51.2** **Preteritumparticipen av fullbordade verb** betecknar en handling som föregår den som uttrycks av predikatet i satsen, och de har oftast perfektiv betydelse (6.14.2e). Det **passiva preteritumparticipet** återges bäst med perfekt particip på svenska, ibland med en *som*-sats, vars predikat står i tempus för förfluten tid (imperfekt, perfekt eller pluskvamperfekt, beroende på sammanhanget/tempusföljden):

Всем очень понравилась
пóвeсть, написанная этим
писателем.

Alla tyckte mycket om berättelsen (novellen), som skrivits av (skriven av) denne författare.

- 6.51.3** Det **aktiva preteritumparticipet av fullbordade verb** motsvarar vanligen en svensk *som*-sats med predikatet i pluskvamperfekt:

Мы бесéдовали с писателем,
написавшим пóвeсть о стéпи.

Vi samtalade med författaren, som /hade/ skrivit novellen om stäppen.

- 6.51.4** Det **aktiva preteritumparticipet av ofullbordade verb** uttrycker en ofullbordad (pågående eller upprepad) handling i det förflutna och motsvaras vanligen i svenskan av en *som*-sats med predikatet i imperfekt:

Дéти, игра́вшие (=котóрые игра́ли) во дворе, подбежа́ли к нам.

Barnen som lekte på gården (who were playing...) sprang fram till oss.

6.52 Participens kortformer

De aktiva participen har endast långa (attributiva) former.

De passiva participen har — liksom de flesta adjektiv — både långa (attributiva) och korta (predikativa) former. Det passiva presensparticipets kortform är inte vanlig. Däremot är det passiva preteritum-

participets kortform mycket vanlig, eftersom den används för att uttrycka passiv av fullbordade verb:

långform	kortform
решённый вопро́с	Вопро́с решён. Решён вопро́с.
en avgjord fråga	Frågan är avgjord/har avgjorts.
прочита́нная кни́га	Кни́га прочита́на.
en läst bok	Boken är läst/har lästs.
откры́тое окно́	Окно́ откры́то.
ett öppet fönster	Fönstret är öppet/har öppnats.
откры́тые о́кна	О́кна откры́ты.
öppnade fönster	Fönstren är öppna/har öppnats.

Märk Kortform av particip på -нный och -енный stavas endast med ett н.

6.53 Particip använda som adjektiv eller substantiv

6.53.1 Som adjektiv används rätt många particip. De har då mer eller mindre förlorat sin anknytning till det verb, av vilket de bildats. Dessa "participadjektiv" kan kompareras och i sin tur bilda adverb på -o eller -e (se 3.6, 3.8). Ibland markeras övergången från particip till adjektiv i stavning eller betoning.

a aktiva presens-particip använda som adjektiv:

бу́дущий ме́сяц	kommande månad
на сле́дующей неде́ле	i nästa vecka

Märk Aktiva presensparticip är till sitt ursprung också adjektiven på -учий/-ючий/-ачий/-ячий/:

вися́чий мост	hängbro
зря́чий (vanl. substantiverat)	en seende
могу́чий	mäktig

b passiva presens-particip använda som adjektiv:

так называ́емый	så kallad
люби́мая певи́ца	en favoritsångerska
необходи́мые ме́ры	nödvändiga åtgärder

Märk Särskilt vanliga i skriftspråk är de med не- sammansatta "participadjektiven".

c aktiva preteritum-particip används ej så ofta som adjektiv; märk dock:

бы́вший дире́ктор	en före detta direktör
проше́дшее вре́мя	förfluten tid (grammatisk term)

Märk I några adjektiv som slutar på -лый föreligger ett gammalt preteritum-particip:

про́шлое (vanl. substantiverat)	det förflutna
уста́лый	trött
(jfr он уста́л	han tröttnade = är trött)
взро́слый (vanl. substantiverat)	vuxen
жило́й /жилóй дом/	beboelig /bostadshus/

d många passiv preteritum-particip har övergått till adjektiv:

образованный человек	en bildad människa
на открытом море	på öppna havet

Det är inte ovanligt att stavning och betoning hos dessa adjektiv avviker från motsvarande particips:

adjektiv	particip
названный сын adoptivson	названный som kallats
раненый солдат en sårad soldat	раненный som har sårats

6.53.2 En rad particip används som substantiv (dvs egentligen som substantiverade adjektiv) (2.1.3):

Советы депутатов трудящихся	Arbetarnas deputeraderåd
В этих упражнениях учащиеся должны научиться ...	I dessa övningar skall de studerande lära sig att ...
Ломоносов был великим русским учёным.	Lomonosov var en stor rysk forskare.
рабочие и служащие	arbetare och tjänstemän

Märk de tre tidsorden *прошлое* *det förflutna*, *настоящее* *nuet*, *будущее* *framtiden*.

6.54 Passiv

страдательный оборот Ryskan har två sätt att uttrycka passiv form hos verbet, dels med **reflexiv form** (se 6.68), dels med hjälpverbet **быть** (preteritum eller futurum) + **passivt particip** (presens eller — vilket är vanligare — preteritum) i **kortform**. Vilket av dessa två sätt som skall användas bestämmes av aspekt (och tempus) hos predikatet.

Reflexiv form uttrycker passiv av **ofullbordad** aspekt.

Preteritum particip passiv med eller utan hjälpverb uttrycker passiv av **fullbordad** aspekt.

6.55 Tablå över passiv form i olika tempus och aspekt.

	presens	
	План выполняется заводом.	Planen uppfylles av fabriken.
	förfluten tid	
ofullbordad aspekt	План не выполнялся заводом.	Planen uppfylldes inte av fabriken.
	fullbordad aspekt	
	План выполнен заводом.	Planen har uppfyllts av fabriken.
	План был выполнен заводом.	Planen uppfylldes/hade uppfyllts av fabriken.
	futurum	
ofullbordad aspekt	План будет выполняться заводом.	Planen kommer att uppfyllas av fabriken.

План будет выполнен
заводом.

Planen skall uppfyllas av
fabriken.

Man använder inte reflexiv form av fullbordade verb för att uttrycka passiv annat än i undantagsfall, t ex för att beteckna /snabb/ övergång från ett tillstånd till ett annat:

Комната осветилась ярким светом.

Rummet lystes /plötsligt/ upp av ett skarpt ljus.

- 6.55.1** Agent kallas den satsdel i en passiv sats som utför handlingen (заводом — *av fabriken*). Agenten står i ryskan i instrumental (utan preposition).

Aktiv sats

Завод выполняет план.

subjekt predikat objekt

Passiv sats

План выполняется заводом.

subjekt predikat agent

- 6.55.2** Endast **transitiva** verb kan förekomma i en passiv sats. (Transitiva kallas sådana verb som kan ha objekt.)
Passiv konstruktion undviks i talspråk och ledigt skriftspråk — där används hellre aktiv konstruktion, i synnerhet om handlingen utförs av en eller flera personer.

6.56 Exempel på passiva satser

6.56.1 Presens

Эта красивая местность часто
посещается туристами.

В этом киоске продаются
папиросы.

Denna vackra trakt besöks ofta
av turister.

I den här kiosken säljs cigarretter.

6.56.2 Förfluten tid

Комната освещалась
лампочкой.

Вопрос был решён.

Книга была прочитана всеми
студентами.

Письмо было написано моим
товарищем.

Эти дома были построены в
прошлом году.

Rummet lystes upp av en glödlampa.

Frågan avgjordes (hade avgjorts).

Boken hade lästs (lästes) av alla studenterna.

Brevet hade skrivits (skrevs) av min vän.

Dessa hus byggdes förra året.

För exempel på motsvarigheten till svensk passiv perfekt se 6.52, 6.56.4.

6.56.3 Futurum

Решение будет принято на
следующем собрании.

Beslut skall fattas på nästa möte.

6.56.4 Kortform i neutrum av det passiva preteritumparticipet används ofta motsvarande svensk passiv sats med *det* som subjekt.

Об этом нигде не написано. Det står inget skrivet om detta någonstans.

Ещё ничего не сделано. Ingenting har ännu gjorts.

6.57 Gerundier

Деепричастия är stelnade (oböjliga) participformer, vilka används som adverbiala satsförkortningar. (Jfr eng. "Talking about my car, he always referred to it as 'that old bus'": När han talade om min bil, kallade han den alltid 'det där bilskrället'.)

Ryskan har två gerundier, **presens (of) gerundium** som anger en handling som är samtidig med — eller (någon gång) föregår — huvudhandlingen, samt **preteritum (f) gerundium**, som anger en handling, vilken föregick — eller (ibland) var samtidig med — huvudhandlingen i förfluten tid.

6.57.1 Presens gerundium bildas av ofullbordade verbs presensstam + -я (efter sje-ljud — a):

Деепричастие несовершенного вида	чита́-ют (läser)	чита́я	
	нес-у́т (bär)	неся́	
	занима́-ются (sysslar)	занима́ясь	
	слы́ш-ат (hör)	слы́ша	
	сто-я́т (står)	сто́я	
	сид-я́т (sitter)	си́дя	
	дава́ть (ge)	дава́я	} bildas av inf. stammen
	узнава́ть (känna igen)	узнава́я	
	встава́ть (stiga upp)	встава́я	

Presens gerundium bildas mest av verb, vilkas presensstam slutar på -а, typ чита́я.

-я (hos e-verbens urspr. -а) var i fornryska presensparticipets ändelse i maskulinum och neutrum nominativ singular predikativ form; i femininum singular slutade det på -ючи, -ючи, -ячи, vilket avspeglas i äldre litteraturs presens gerundium-former på -ючи samt i de alltfjämt brukliga formerna б́удучи = *varande, som är* och и́дучи *gående* (även идя́).

Поднима́ясь по ле́стнице, о́ни Ме́дан де гикк у́пффо́р тра́ппан
гро́мко разгово́ривали. samtalade de högt.

Мы бесе́довали, си́дя за столо́м. Vi samtalade sittande till bords.

Лёжа в постёли, он глаzáми
следит за ма́терью.
Не гля́дя на неё, Па́вел
заговори́л ...
Не ожида́я отве́та, он
продолжа́л ...

Liggande i sängen följer han
modern med blicken.
Utan att se på henne, yttrade
Paul ...
Utan att vänta på svar fortsatte
han ...

I regel brukar ett ryskt presens gerundium återges i svenskan med en **hel bisats**, inledd av tids-, orsaks- eller villkorskonjunktion (*när, medan, eftersom, om, då* etc.). Någon gång kan i svenskan användas en satsförkortning med particip (*sittande, stående*).

Märk **ne + presens gerundium** återges i svenskan med *utan att* + inf. Ett presens gerundium måste alltid syfta på subjektet i satsen.

Ofta är det lämpligt att återge ett presens gerundium med samordnad huvudsats:

Встава́я на рассве́те, она́ спуска́лась в ку́хню, где вме́сте с куха́ркой гото́вила заку́ску к ча́ю. (Горький)	Hon steg upp i gryningen och gick ner i köket, där hon tillsammans med kök- san gjorde iordning smårätter till téet.
--	--

Märk Presens gerundium bildas **icke** av verb

1. vilkas presensstam **saknar vokal**:
пить — пь-ют, ждать — жд-ут;
2. med stam på **г, к**:
берё́чь, жечь, мочь;
3. på **-нуть** (*inkoativer*, 6.16.1 grupp 3 b):
со́хнуть, мо́кнуть;
4. av typen **писа́ть** med **föränderlig konsonant** genom **hela** presens-
böjningen (6.16.1 grupp 1 b).

Märk Några presensgerundier har förlorat sin verbkaraktär och övergått till **adverb**:

два часа́ спу́стя	två timmar <i>senare</i>
су́дя по его́ выраже́нию	<i>att döma</i> av hans uttryck
судя́ (med ändelsebetoning) är presens gerundium till verbet суди́ть <i>döma</i> .	
не спеша́	långsamt (utan att skynda)

eller till **konjunktion**:

хотя́	ehuru
несмотря́ на то́, что	trots att

eller **preposition**:

благодаря́ этому́	tack vare detta
-------------------	-----------------

6.57.2 Preteritum gerundium bildas av **fullbordade verb** och är en oböjlig "kortform" till preteritum particip aktiv. Det slutar på **-в, -вши, -ши** och bildas enligt reglerna för det aktiva preteritum participets bildning 6.45. Reflexiva verb fogar **-сь** till **-вши** eller **-ши** och slutar alltså på **-вшись** eller **-шись**.

Дееприча́стие
соверше́нного
ви́да

Inkoativerna på -нуть (6.16.1 3b) har dubbelformer i preteritum gerundium; antingen bildas gerundiet av infinitivstammen eller av preteritumstammen:

inf: вы́сохнуть (torka f)	вы́сохнув }	preteritum gerundium
pret: вы́сох (torkade)	вы́сохши }	

а Прочита́в кни́гу, я сдам её в библиотéку.	Sedan jag läst boken, lämnar jag tillbaka den till biblioteket.
Возврати́вшись домо́й, я уви́дел на пи́сьменном столе́ её пи́сьмо́.	När jag återvänt hem, fick jag se hennes brev på skrivbordet.
Па́вел стал чита́ть, пове́сив на стéнку над голово́й жестяну́ю ла́мпу. (Горький)	Paul började läsa, sedan han först hängt upp en plåtlampa över sitt huvud på väggen.

Preteritum gerundium återges på svenska vanligen med bisats, inledd av *sedan*, *efter det att*, *eftersom*, *om*, eller också kan gerundiumsatsen samordnas med huvudsatsen.

Мärk не + preteritum gerundium återges med *utan att ha* + perfekt particip
 Не зако́нчив рабо́ту, он *Utan att ha avslutat arbetet* reste
 уéхал в о́тпуск. han på semester.

б Па́вел встал и на́чал ходи́ть по ко́мнате, заложив ру́ки за спину. (Горький)	Paul reste sig och började gå fram och tillbaka i rummet <i>med händerna på ryggen</i> .
Левинсо́н éхал немно́го впе́редí, задума́вшись, опу́стив го́лову. (Фадеев)	Levinson for en smula framför (de andra), <i>försjunken i tankar och med sänkt huvud</i> .

Preteritum gerundium används också för att uttrycka kroppsställning, hållning, uttryck, sinnesstämning etc.

6.57.3 Вы́йдя из маши́ны, Та́ня почувствовала кра́йнюю уста́лость.	När Tanja stigit ur bilen, kände hon en förfärlig trötthet.
Уви́дя его́, они́ остано́вились.	När de fick syn på honom, stannade de.

Ibland möter — särskilt hos 1800-talets ryska författare — preteritum gerundiumformer, som är bildade med suffixet -я/-а av fullbordade verbs futurum-stam. Numera är dessa "falska presens-gerundier" vanliga endast av några få verb med stam på konsonant (t.ex. иди́ти, нести́, вести́) och av reflexiva verb med stam på и. Alla dessa verb bildar också preteritum gerundium på vanligt sätt med suffixen -вши eller -ши.

прочётъ läsa genom — прочтёт
 прийти komma — придёт
 выйти gå ut — выйдут
 привести föra hit — приведут
 принести ta med sig — принесут
 увидать få se — увидят
 проститься ta avsked — простятся

прочтá och прочтáв
 придя och пришéдши*
 выйдя och вышéдши*
 приведя och привéдши
 принеся och принёсши
 увидя och увидев
 простясь och простívшись

* formerna på -шéдши är ovanligare.

Märk Några "falska presens gerundier" återfinns i uttryck och talesätt:
 рабóтать спустя рукавá arbeta dåligt, dvs med nedkavlade
 ärmar
 слúшать разíня рот lyssna med munnen på vid gavel
 бежáть сломя гóлову fly hals över huvud, .eg. brytande
 huvudet

Глаголы
 движения,
 бесприста-
 вочные

6.58 Rörelseverb

Oprefigerade (enkla) rörelseverb

De icke sammansatta (oprefigerade) ryska rörelseverben omfattar en grupp på 15 verbpar, vilka **alla har ofullbordad aspekt**. Inom varje sådant verbpar, bildat av samma verbstam, har emellertid verben **olika aktionsart** (6.9). De verb, som i uppställningen nedan betecknas med $\rightarrow$, används för att uttrycka en rörelse som sker en gång, i en konkret situation, åt ett bestämt håll. De kallas **bestämda** rörelseverb. De verb som i uppställningen betecknats med $\rightleftarrows$ kallas **obestämda** och används bl a för att uttrycka 1) upprepad rörelse (även i bestämd riktning); 2) icke målbestämd rörelse; 3) förmåga att utföra rörelsen; 4) tur- och returrörelse.

Märk De aktionsarter, som beskrivits här, gäller icke, när verben används i figurlig bemärkelse, se 6.61.

→	↔	Bestämnda → Rörelsen utförs en gång, i en konkret situation, åt ett håll.	Obestämda ↔ Rörelsen är 1. upprepad, vane- mässig 2. sker ej åt bestämt håll.	
идти	gå	ходить	Пётя говорит маме:	1. Почтальон ходит по домам и
иду́		хожу́	— Мама, смотри! Вот идёт	носит письма.
идёшь		ходишь	почтальон, он несёт нам что-то.	Brevbäraren går omkring i hu-
идёт		ходит	Pelle säger till mamma: "Mamma,	sen och bär /ut/ brev.
идём		ходим	titta! Där kommer (går) brev-	ходит = går omkring
идёте		ходите	bäraren, han har med sig något	носит = bär omkring
идут		ходят	åt oss."	2. Иван каждый день ходит в
шёл, шла				институт.
шло, шли				Ivan går varje dag till institutet.
				ходит = brukar gå

→	↔	bestämda rörelseverb	obestämda rörelseverb
		— Скажіте, пожа́луйста, куда́ идёт этот авто́бус? — Var snäll och säg mig, vart den här bussen går? — Вот на́ши това́рищи, они́ идут сюда́. — Där är våra kamrater, de går /kommer hit.	3. Па́па ду́мает; он ходит по ко́мнате вза́д и впе́ред. Pappa tänker, han går fram och tillbaka i rummet. ходит = <i>går fram och tillbaka</i> 4. Бори́с ходит ка́ждый день в кио́ск за папи́рсами. Boris går varje dag till kiosken efter cigaretter. ходит = <i>upprepning</i> 5. Ма́льчику уже́ год, но он ещё не ходит. Pojken är redan ett år, men han kan ännu inte gå. ходит = <i>har förmåga att gå</i>
нести́ бага́ несу́ несёшь несёт несём несёте несут нес, несла́, несло́, несли́	но́сить ношу́ но́сишь но́сит но́сим но́сите но́сят	— Куда́ ты? спроси́л Волк. — Vart ska du? frågade vargen. — Я к ба́бушке, отве́тила Кра́сная Ша́почка, я несу́ ей хлеб и вино́. — Jag ska till mormor, svarade Rödluvan, jag har med (eg. bär) bröd och vin till henne.	Называ́ли её Кра́сной Ша́- почкой, потому́ что она́ всегда́ носи́ла кра́сную ша́почку. Man kallade henne Rödluvan, därför att hon alltid bar (hade på sig) en röd luva.
еха́ть а́ка еду́ едешь едет едем едете едут imp. поезжа́й!	э́здить э́зжу э́здишь э́здит э́здим э́здите э́здят	— Почему́ так мно́го наро́ду в трамва́е? — Сейча́с полови́на дева́того; все едут на рабо́ту. — Varför är det så mycket folk på spårvagnen? — Klockan är halv nio nu, och alla åker till arbetet. едут = <i>åker någonstans i det ögonblicket.</i>	— Ты эзди́шь в институ́т на трамва́е? — Нет, обы́чно я эзжу на маши́не. — Åker du spårvagn till institutet? — Nej, vanligtvis åker jag bil. эзжу = <i>åker vanligen: upprepad handling.</i>

→	↔	bestämda rörelseverb	obestämda rörelseverb
бежа́ть	бе́гать		
springa		Мать зовет дете́й; все бе́гут к ней.	Де́ти бе́гают и игра́ют во дворе́.
бегу́	бе́гаю		
бежи́шь	бе́гаешь	Modern kallar på barnen och alla springer till henne.	Barnen springer omkring och leker på gården.
бежи́т	бе́гает		
бежи́м	бе́гаем	бе́гут = <i>springer</i> /dit/, (när jag ser på)	бе́гают = <i>springer omkring</i>
бежи́те	бе́гаете		
бегу́т	бе́гают		
плыть	пла́вать		
simma, segla		Ло́дка плыве́т к тому́ бе́регу, где стои́т мая́к.	Все э́ти де́вушки о́чень хоро́шо пла́вают.
плыву́	пла́ваю		
плывёшь	пла́ваешь	Båten seglar mot den stranden, där fyren står.	Alla dessa flickor simmar mycket bra /är mycket duktiga i att simma.
плыве́т	пла́вает		
плыве́м	пла́ваем	плыве́т = <i>seglar/far åt ett visst håll</i>	пла́вают = <i>kan simma</i>
плыве́те	пла́ваете		
плыву́т	пла́вают		
плыл, плыла́,			
плыли			
лете́ть	лета́ть		
flyga		Сейча́с о́сень. Перелётные пти́цы лета́т на юг.	Дома́шние пти́цы — ку́ры, гу́си — почти́ не лета́ют.
лечу́	лета́ю		
лети́шь	лета́ешь	Nu är det höst. Flyttfåglarna flyger mot söder.	Tamfåglar — höns, gäss — flyger knappast alls.
лети́т	лета́ет		
лети́м	лета́ем	лета́т = <i>flyger åt något håll</i>	лета́ют = <i>har förmåga att flyga</i>
лети́те	лета́ете		
летя́т	лета́ют		
вести́	води́ть		
föra		Ра́но у́тром мать веде́т ребён-ка в де́тский сад. Потóм она́ спеши́т на рабо́ту.	Мать ка́ждый день во́дит ре-бёнка в де́тский сад.
веду́	вожу́		
ведёшь	во́дишь		Varje dag tar modern barnet till daghemmet.
веде́т	во́дит	Tidigt på morgonen tar modern barnet till barndaghemmet. Sedan skyndar hon till arbetet.	во́дит = <i>leder</i> (varje dag, upprepad handling)
веде́м	во́дим		
веде́те	во́дите		
веду́т	во́дят	веде́т = <i>för</i> /leder/ dit	
вёл, вела́,			
вело́, вели́			

→	↔	bestämda rörelseverb	obestämda rörelseverb
лезть klättra лэзу лэзешь лэзет лэзем лэзете лэзут лез, лэзла, лэзли	лázить лáжу лáзишь лáзит лáзим лáзите лáзят	Смотри Вáля! Вот Пётя лэзет на дéрево. Titta Valja! Nu klättrar Pelle upp i trädet. (situationen markeras genom in- ledningsfrasen)	Мáльчики любят лáзить на де- рévья, чéрез забóры. Pojkar tycker om att klättra i träd och över staket. (gäller i allmänhet)
везти́ forsla, frakta везу́ везёшь везу́т; вёз, везла́, везли́	воzíть вожу́ вóзишь вóзят	Мне нúжно éхать на вокзál, везти́ бага́ж. Jag måste åka till stationen med bagage (eg. köra dit baggage).	Молоко́ вóзят в специáльных мáшинах. Mjölk fraktar man i speciella bilar.
ползти́ круга ползу́ ползёшь ползут; полз, ползла́, ползли́	пóлзать пóлзаю пóлзаешь пóлзают	Смотри, пау́к ползёт по стенé! Titta, en spindel kryper på väggen!	Змéи пóлзают. Ormar kryper/krälar.
гнать jaga, driva гоню́ гони́шь гоня́т; гнал	гоня́ть гоняю́ гоня́ешь гоня́ют	По зати́хшим у́лицам села́ пасту́х гóнит ста́до в (на) лугá. Genom byns tysta gator driver en herde /sin/ hjord ut på fälten.	Соба́ка бéгает по́ двору, го- ня́ет кур и у́ток. En hund springer omkring på gården och jagar höns och ankor.
кати́ть gulla качу́ ка́тишь ка́тят	ката́ть катаю́ ката́ешь ката́ют	Из окнá я ви́жу, как молодáя жéнщина кáтит дéтскую коля́- ску по тротуáру. Från fönstret ser jag en ung kvin- na, som drar en barnvagn på trottoaren.	Оте́ц ча́сто ката́ет Ми́шу в коля́ске. Far drar ofta Misja i barnvagnen.

		bestämda rörelseverb	obestämda rörelseverb
→	↔		
тащи́ть	таска́ть		
släpa, släpa på		Дво́е рабо́чих тащи́ли вверх по	Заче́м ты всегда́ таска́ешь с
ташу́	таска́ю	лэ́стнице шка́ф.	собо́й фотоаппара́т?
тащи́шь	таска́ешь	Två arbetare släpade ett skåp	Varför släpar du alltid med dig
тащат	таска́ют	uppför trappan.	kameran?
		De två verben har vanligen olika betydelse: тащи́ть = <i>bära med stor möda</i> ; таска́ть = <i>ha med sig i onödan</i> .	
брести́	броди́ть		
ströva		Вече́р тёплый, и я ме́дленно	Мы до́лго броди́ли по те́м-
бреду́	брожу́	бреду́ домо́й че́рез парк.	ным у́лицам, пока́ /не/ нашли́
бредёшь	бро́дишь	Kvällen är varm, och jag går sakta	нашу́ гости́ницу.
бреду́т;	бро́дят	hemåt genom parken.	Vi strövade länge på de mörka
брёл, брела́,			gatorna, innan vi fann vårt hotell.
брели́		брести́/броди́ть kan egentligen inte betecknas som aktionsartspar, eftersom брести́ har betydelsen <i>gå sakta, med möda</i> , en betydelse som броди́ть inte har. Dessutom kan броди́ть icke beteckna "tur-och-retur"-handling.	

6.59 Såväl de bestämda som de obestämda rörelseverben är ofullbordade. De bildar icke aspektpar. Däremot kan de bestämda och obestämda rörelseverben prefigeras (i några fall även suffigeras), och många av dem bildar då aspektpar. Se 6.63.

Märk Några av rörelseverben är transitiva, dvs de kan stå med direkt objekt, t ex *вести́ föra*, *везти́ frakta*, *нести́ bära*.

6.60 Speciell användning av oprefigerade rörelseverb

Förutom de regler som givits i 6.58 och 6.59 gäller följande:

6.60.1 En rörelse som sker samtidigt med en annan handling uttrycks med bestämt rörelseverb.

Мы шли по улице и вдруг
замéтили афи́шу.
Ка́ждый раз, когда́ самолёт
летит над дере́вней, ребя́тишки
выбега́ют смотре́ть.

Vi gick på trottoaren och plöts-
ligt såg vi en affisch.
Varje gång flygplanet flyger över
byn, springer ungarna ut för att
titta.

- 6.60.2** En rörelse som utföres i en följd av andra handlingar uttryckes med bestämt verb. Handlingen kan vara upprepad.

Först gör jag det, sen gör jag något annat, och så går jag dit eller dit.

Я встаю рано, одеваюсь,
завтракаю и иду в школу.

Лекции начинаются с трёх,
поэтому утром я часто иду в
библиотеку, а оттуда уже на
лекции.

Jag stiger upp tidigt, klär mig,
äter frukost och går till skolan.
Föreläsningarna börjar klockan
tre, och därför går jag ofta till
biblioteket på morgonen, och
därifrån till föreläsningarna.

- 6.60.3** I förfluten tid används de obestämda verben om en förflyttning tur och retur:

Я ездил один раз на Кавказ.

Jag for (var) en gång till (i)
Kaukasus.

Вчера мы ходили в кино.

Igår gick vi på bio.

Вчера мать водила Пётю к
врачу.

Igår gick mor med Pelle till
doktorn.

I dessa fall är rörelseverbet så betydelsesvagt, att det kan utbytas mot был, была, были.

Märk De bestämda verbens preteritumform skulle i exemplen ovan innebära en förflyttning i en riktning utan ankomst till målet (= *var på väg till*). Däremot blir dessa preteritumformer korrekta, om meningen ändras så, att de får innebära: *medan vi for — gick etc.*, inträffade det eller det.

Вчера мы шли в кино и встретили
знакомоего.

Igår gick vi på bio och då mötte vi
en bekant.

Летом я ехал в Крым, и в том же
вагоне сидел мой преподаватель.

I somras reste jag till Krim, och i
samma vagn satt min lärare.

- 6.60.4** Som svar på frågan Что ты делал? *Vad gjorde du?* eller Чем ты был занят? *Vad var du sysselsatt med?* används preteritum av de obestämda verben (Jfr 6.14.7a):

— Где вы отдыхали летом?

— Var semestrade ni i somras?

— Мы ездили в Крым.

— Vi reste till Krim.

— Во время зимних каникул я
летал в Ленинград.

— Under vinterlovet flög jag till
Leningrad.

— Что ты делала утром?

— Vad gjorde du i morse?

— Ходила в магазин, убирала
комнату, занималась.

— Jag gick till affären, städade
rummet, studerade.

6.60.5 Preteritum av de **obestämda** verben används för att konstatera att förflyttningen **överhuvud** ägt (eller **inte** ägt) rum:

— Вы летáли когда-нибудь?

— Har ni någonsin flugit?

— Один раз летáл, я летéл
тогда из Москв́ы в Ленингра́д.

— En gång har jag flugit. Jag
flög då från Moskva till Lenin-
grad.

6.60.6 Efter verb som uttrycker **vana**, **benägenhet**, **inlärd förmåga** används mestadels **obestämda** rörelseverb (jfr 6.39.1d):

Я так давнó не вставáл на
лы́жи, что, навéрно, разу-
чýлся катáться.

Det var så länge sedan jag stod
på ett par skidor, att jag troligen
glömt att åka.

Вы любите ход́ить в лес?

Tycker ni om att göra skogs-
promenader.

Vid andra verb gäller inte någon "automatisk" regel utan informationen avgör valet av verb. Är det fråga om ett bestämt, konkret tillfälle används det bestämda verbet för att uttrycka förflyttning i en bestämd riktning, men det obestämda verbet används, när det gäller 'icke-riktad' förflyttning:

Меня́ отговори́ли е́хать на юг
в э́том годý.

Man avrådde mig att fara söderut
detta år.

Мы устáли ход́ить по го́роду
и зашли́ в кафе́.

Vi tröttnade på att gå omkring
på sta'n och gick in på ett kafé.

6.60.7 **Presens** av de **bestämda** verben **идти́**, **е́хать**, **летéть** används för att uttrycka "bestämt" futurum, dvs **avsikt**, **beslut** att utföra en förestående handling:

Куда́ вы е́дете в э́то воскрe-
сéнье?

Vart far ni den här söndagen?

Вы о́пять скóро летíte в
командиро́вку?

Ska ni snart flyga på uppdrag
igen?

Подождíte меня́ одну́
мину́ту, я сейча́с иду́.

Vänta ett tag på mig, jag *kommer*
strax.

Märk Även presens av ett prefigerat rörelseverb kan få futural betydelse:
Зáвтра он уезжа́ет в о́тпуск. I morgon reser han på semester.

6.60.8 Sammansatt futurum av bestämt rörelseverb används bl a i bisatser (jfr 6.24.2) enligt reglerna i 6.26.

Вы успе́ете прочита́ть
кни́гу, пока́ бу́дете е́хать в
пóезде.

Ni hinner läsa boken, medan ni
sitter (åker) på tåget.

Стара́йтесь дыша́ть ро́вно,
когда́ бу́дете бежа́ть.

Försök att andas jämnt, när ni
springer.

6.60.9 *Gå för att + infinitiv*

— Куда вы?

— Vart ska ni?

— Мы идём обедать.

— Vi ska gå och äta.

В автобусе я встретил

På bussen mötte jag Andrej. Han

Андрея, он ехал покупать

åkte *för att* köpa biobiljetter.

билеты в кинотеатр.

Målet för en förflyttning kan utgöras av ett verb i infinitiv (fullbordad eller ofullbordad form). I svenskan används i sådana satser *för att*, *och* + infinitiv. Ryskan använder vanligen ingen motsvarande konjunktion efter rörelseverben.

Efter rörelseverb används vanligen ofullbordad infinitiv, jämför 6.39.4.

6.60.10 *Imperativ: gå och ...!*

Сегодня прохладно. Иди

Idag är det kyligt. Gå och ta på en varm tröja!

надень тёплый свитер!

— На стол подано! Идите

— Det är serverat! Kom och ät frukost!

завтракать!

Не хочешь готовить дома —

Vill du inte laga /mat/ hemma, så gå och ät i matsalen!

ходи обедай в столовой!

6.61 *Bestämnda oprefigerade rörelseverb i överförd betydelse:*

идёт работа, подготовка, проверка

arbetet, förberedelsen, testet *pågår*

идёт время, жизнь

tiden, livet *går*

идёт новая пьеса, картина в кино

en ny pjäs, en film på bio *går*идёт дождь, снег *det regnar, det snöar*

Как идут ваши дела?

Hur *har* ni det?

Дела идут хорошо.

Det *är* bra.

Тебе идёт этот костюм /эта

Den här kostymen/hatten *passar* dig.

шляпа.

нести обязанность/ответственность *bära ansvar*нести потери/последствия *bära förluster/konsekvenser***Märk** носить костюм, очки *ha på sig en kostym, bära glasögon*носить фамилию, имя *bära ett namn*носить длинные волосы *bära/ha långt hår*

вести занятия, урок, собрание	leda lektionen, mötet
переписку — переговоры	föra korrespondens, samtal
Дорога ведёт в город.	Vägen leder till staden.
К чему это ведёт?	Vart leder detta? (= betyder)
Жена ведёт хозяйство.	Frun sköter hushållet.
лезть	klättra förekommer i många talspråkliga uttryck, t ex не лезет мне в голову ... det skulle inte falla mig in att ...
везёт	förekommer i talspråk med betydelsen <i>det lyckas</i> (se s. 213). Емý везёт /в + lok/ Han har tur /med .../

6.62 Prefigerade rörelseverb

Genom prefigering försvinner rörelseverbens primära aktionsarter — bestämd, resp. obestämd rörelse — som beskrivs i 6.58. Prefixen ger nya betydelser åt rörelseverben. De prefigerade rörelseverben kan bilda aspektpar. Dessa prefix har antingen rums- eller tidsbetydelse.

6.63 Rörelseverb sammansatta med rumsprefix

Prefix som har kvar sin rumsliga betydelse är в- in, вы- ut, у- bort, при- an-, с- ned, воз- upp, etc.

6.63.1 Typ 1 (6 verbpar)

Prefix + bestämt rörelseverb ger fullbordad aspekt. Som ofullbordad aspektkorrelat används här prefix + obestämt rörelseverb.

идти — ходить	входить } gå in	выходить } gå ut	уходить } gå bort
	войти }	выйти }	уйти }
лететь — летать	вылетать } avgå (om flyg)	улетать } flyga bort	улететь }
	вылететь }	улететь }	
нести — носить	вносить } bära in	выносить } bära ut	уносить } bära bort
	внести }	вынести }	унести }
вести — водить	вводить } föra in	выводить } föra ut	уводить } föra bort
	ввести }	вывести }	увести }
везти — возить	ввозить } importera	вывозить } exportera	вывозить }
	ввезти }	вывести }	
гнать — гонять	выгонять } jaga ut	загонять } driva in (boskap)	загонять }
	выгнать }	загнать }	

6.63.2 Typ 2 (7 verbpar)

Prefix + bestämt rörelseverb ger fullbordad aspekt. Som ofullbordad aspektkorrelat används här prefix + avlett verb.

ехать

Jämte fullbordade sammansättningar med -ехать står ofullbordade sammansättningar på -езжа́ть:

приезжа́ть	} anlända	уезжа́ть	} resa bort
прие́хать		уе́хать	

бежа́ть, лезть, ползти́

Jämte fullbordade sammansättningar med -бежать, -лезть, -ползти står ofullbordade sammansättningar på -бегáть, -лезáть, -ползáть (obs. betoningen!):

выбегáть	} springa	влезáть	} klättra	уползáть	} krypa
вы́бежать		влезть		уползти́	
	} ut		} upp		} bort

плыть

Jämte fullbordade sammansättningar med -плыть står ofullbordade sammansättningar på -плывáть:

приплывáть	} simma fram till	переплывáть	} simma över
приплы́ть		переплы́ть	

кати́ть, тащи́ть

Jämte fullbordade sammansättningar med -катить, -тащить står ofullbordade sammansättningar på -ка́тывать, -та́скивать:

выка́тывать	} rulla ut	прита́скивать	} släpa fram
вы́катить		притащи́ть	

Märk paret брести́ — броди́ть bildar sällan sammansättningar.

6.64

I överförd betydelse förekommer många av de med rumsliga prefix sammansatta rörelseverben:

произно́сить	} речь hålla tal; слова́ uttala ord
произне́сти	
находи́ть	} hitta, finna
найти́	
переводи́ть	} с русского на шведский översätta från ryska till svenska
перевести́	

6.65 Rörelseverb sammansatta med tidsprefix

Obestämda rörelseverb kan prefigeras med prefix, som anger tid (handlingens början eller slut), eller gör verben **resultativa** (6.9). De får då **fullbordad** aspekt och är opariga.

6.65.1 **по-** ger **limitativ** betydelse, dvs rörelsen varar *ett tag*:

Я попла́вал не́сколько мину́т	Jag simmade några minuter och
и сно́ва лёг на горя́чий песо́к.	lade mig igen i den varma sanden.
Самолёт полета́л над на́ми и	Flygplanet flög ett par varv över
улетё́л.	oss och flög sedan sin väg.

Märk **по-** sammansatt med **bestämt rörelseverb** ger **ingressiv** betydelse dvs handlingen inträder i ett visst ögonblick. Dessa verb är också opariga. **пошёл** anger alltså att **handlingen inträdde** i ett givet ögonblick, vanligen efter en eller flera föregående handlingar:

По́сле у́жина он сра́зу поше́л	Efter kvällsvarden gick han ge-
в свою́ ко́мнату и лёг спа́ть.	nast till sitt rum och lade sig.
Ребе́нок уви́дел ма́ть и	Barnet fick se sin mor och sprang
побежа́л к ней.	till henne.
Носи́льщик по́днял чемода́ны	Bäraren lyfte upp väskorna och
и понёс их к вы́ходу.	bar dem mot utgången.

6.65.2 **за-** sammansatt med de obestämda rörelseverben **ходить** och **бегать** ger fullbordade verb med **ingressiv** (påbörjande) betydelse.

Он встал и заходи́л по	Han steg upp och började gå
ко́мнате.	omkring i rummet.
Де́ти забе́гали по́ двору.	Barnen började springa omkring
	på gården.

Märk Он ко мне ча́сто заходи́л/забега́л. Han tittade ofta in till mig.
(märk betoningen!)

Här föreligger ej ingressiv betydelse, ty de ofullbordade verben **заходить** och **забегать** till resp. fullbordade **зайти** och **забежать** betyder *hälsa på, titta in*.

заходить (f) *börja gå omkring* (oparigt)

заходить (f) *hälsa på* (parigt)

är **homonymer**, dvs likalydande ord med olika betydelser.

забегать (f) *börja springa* (oparigt)

забегать (of) *hälsa på* (parigt)

är på grund av olika betoning ej homonymer.

6.65.3 **с-** sammansatt med de obestämda rörelseverben ger opariga fullbordade verb med **resultativ** betydelse; **сходить**, **сбегать**, **сездить** innebär att **gå**, **springa**, **fara** någonstans och återvända efter uträttat ärende:

Мáльчик сходи́л/сбе́гал в
магази́н за хле́бом.
— Я сбе́гаю позвоню́ ему́!

Pojken sprang ner till affären och
köpte bröd.
— Jag kilar /in/ och ringer till
honom!

Märk att även med detta prefix uppstår homonymer, t ex
сходи́ть (*o/f*) с горы́ gå ned för berget
сходи́ть (*f*) в магази́н gå till affären

6.65.4 из- /ис-/ sammansatt med de obestämda rörelseverben ger opariga, fullbordade verb med betydelsen **fullständigt, i hela dess utsträckning, till slut**:

исходи́ть всё по́ле	gå över hela fältet
избе́гать весь сад	springa i hela trädgården
изъе́здить всю страну́	resa över hela landet

6.66 De prefigerade rörelseverbens aspekt i preteritum

Ofullbordade preteritumformer av prefigerade rörelseverb används enligt reglerna i 6.14.7. Dessutom — vilket är specifikt för rörelseverben — kan de ofullbordade preteritumformerna uttrycka en enstaka förflyttning tur och retur.

6.66.1 ofullbordat preteritum: fortlöpande handling, "Hur var det"? (6.14.7b)

Электри́чка бы́стро и
пла́вно увози́ла меня́ от
ма́ленькой ста́нции.

Eltåget förde mig snabbt och
mjukt bort från den lilla stationen.

6.66.2 ofullbordat preteritum: i satser inledda av *когда́* *när*, *medan* (6.14.8)

В про́шлом году́, когда́ я уезжа́л в о́тпуск, в на́шем го́роде бы́ли на гастрóлях а́ртисты из Москвы́.	Förra året, när jag var på semester, gästade några artister från Moskva vår stad.
---	---

6.66.3 ofullbordat preteritum: upprepad handling (6.14.7d)

Де́вочка, кото́рую зва́ли Эвели́ной, приходи́ла ежеднёвно в уса́дбу. /Короле́нко/	En flicka, som hette Evelina, kom dagligen till herrgården.
--	---

6.66.4 ofullbordat preteritum: konstaterande av handlingen (6.14.7a)

— Скажі́те, пожа́луйста, не проходи́ла здесь де́вушка в голубо́м пла́тье? Säg, gick en flicka i blå klänning förbi här?

— Вы не заме́тили, кто сейча́с выходи́л? Märkte ni vem som nyss gick ut?

Svaren på frågorna ovan kan lyda:

— Проходи́ла, она пошла́ (f) напра́во. Ja, det gjorde hon; hon gick åt höger.

— Э́то вы́шла (f) на́ша но́вая лаборáнтка. Det var vår nya laboratris som gick ut.

Formerna пошла́ (f) resp. вы́шла (f) innebär att uppmärksamheten riktas på något annat än själva verbhandlingen (gick åt höger; det var hon som gick ut).

6.66.5 ofullbordat preteritum: svar på frågan "Var var du"?

— Куда́ ты ходи́л (= Где был?) Vart gick du?

— Я относíл на по́чту письмо́. Jag gick med ett brev till posten.

— Я заходи́л к това́рищу. Jag tittade in till en kamrat.

— Где ты был ве́чером? Var var du på kvällen?

— Я отвози́л ве́щи на вокза́л. Jag körde några saker till stationen.

6.66.6 ofullbordat preteritum: handlingen kom ej till stånd; verbet är negerat.

— А́нны нет до́ма. Она́ ещё не приходи́ла. Anna är inte hemma. Hon har inte kommit ännu.

— В воскресе́нье я никуда́ не уезжа́л. Це́лый день был до́ма. På söndagen for jag ingenstans. Jag var hemma hela dagen.

— К нам никто́ не приходи́л. Ingen har kommit till oss.

6.66.7 I en berättelse som innehåller på varandra följande händelser, vilka var och en utgör något avslutat, används fullbordat preteritum.

Часо́в в пять я поше́л к бра́ту, Vid fem-tiden gick jag till min
а пото́м я по́ехал в инститúт. bror, och sedan for jag till institutet.

6.66.8 Jämför aspekterna:

— К тебе́ приходи́л това́рищ. — К тебе́ пришёл това́рищ.
En kamrat har varit och sökt dig En kamrat har kommit till dig
(och gått igen). (och är här nu).

В ко́мнату кто́-то входи́л. В ко́мнату кто́-то воше́л.
Någon har gått in i rummet Någon har gått in i rummet
(= varit här och gått). (och är här nu).

6.67 De prefigerade rörelseverbens aspekt i imperativ

— Что́ же вы сто́ите? Varför står ni där?

Входи́те! Kom in!

Jakad ofullbordad imperativ innebär **inbjudan**.

— Кто там? Войди́те! Vem är det? Kom in!

Jakad fullbordad imperativ innebär **befallning**, bön.

— Не уходите́ без меня́! Gå inte utan mig!

Nekad ofullbordad imperativ innebär **förbud**. Jämför 6.31!

6.68 Verb på -ся (Reflexiva verb)

Ryskan har ett stort antal verb som slutar på -ся (av reflexiva pronominet себя́ *sig*). I verbformer som slutar på vokal förkortas detta -ся till -сь.

I poesi och äldre prosa står dock -ся även efter vokal.

Reflexivsuffixet -ся uttalas ofta hårt, dvs [sa], men kan även uttalas mjukt. Samma vacklan mellan hårt och mjukt uttal råder för suffixet -сь.

6.68.1 Reflexiva verbs böjning

занима́ться *of*/заня́ться *f* sysselsätta sig /med/, ägna sig /åt/; studera

presens

я	занима́юсь
ты	занима́ешься
он	} занима́ется
она́	
мы	занима́емся
вы	занима́етесь
они́	занима́ются

preteritum

я	} занима́лся (<i>of</i>)		спóртом		
ты					
он	} занялся́ (<i>f</i>)				
я					
ты	} занима́лась				
она́					
мы	} заняла́сь				
они́					
я	} занима́лись				
ты					
он	} заняли́сь				
она́					
мы	} занима́лись				
вы					
они́	} заняли́сь				
я					

futurum

я	займу́сь (<i>f</i>)
ты	займе́шься
он	} займе́тся
она́	
мы	займе́мся
вы	займе́тесь
они́	займу́тся

я	бу́ду занима́ться (<i>of</i>)	спóртом
яг	skall sysselsätta mig	med sport
	ägna mig	åt sport

imperativ	{ занима́йся, занима́йтесь! (of) } sysselsätt dig/er!
	{ займи́сь, займи́тесь! (f) }
presens particip aktiv	занима́ющийся som sysselsätter sig (6.45)
preteritum particip aktiv	{ занима́вшийся som har/hade sysselsatt sig (6.45)
	{ заня́вшийся }
presens gerundium	занима́ясь sysselsättande sig (6.57)
preteritum gerundium	{ заня́вшись f efter att ha sysselsatt sig (6.57)
	{ занима́вшись of }

Мärk att i böjda former av particip förkortas ej -ся: занима́ющаяся, занима́ющееся, занима́ющегося osv.

6.68.2 Märk de reflexiva formerna i verbparen

ложиться (of)	{}	lägga sig	садиться (of)	{}	sätta sig
лечь (f)			сесть (f)		
становиться (of)	{}	ställa sig		{}	
стать (f)			bli; börja		

6.68.3 Om betoning i preteritum se 6.13.3!

6.69 Användning av verben på -ся

6.69.1 Ofullbordade verb på -ся används för att uttrycka **passiv form** hos ett verb. Se 6.54.

6.69.2 En viktig grammatisk funktion hos ändelsen -ся är att den i ett flertal fall gör ett transitivt verb (dvs ett verb som kan stå med objekt) till **intransitivt**.

transitivt verb	intransitivt verb
Профессор начал лекцию.	Лекция началась.
Professorn började föreläsningen.	Föreläsningen började.
Надо возвратить книги завтра.	Он возвратился поздно.
Бöckerna måste lämnas igen i morgon.	Han återvände sent.
Милиционер останавливает машину.	Машина останавливается перед светофором.
Polisen hejdar (stannar) bilen.	Bilen stannar framför ljussignalen.

6.69.3 Flertalet verb på -ся har **äkta reflexiv** betydelse: handlingen återföres på subjektet. Den ursprungliga betydelsen hos -ся = себя är klar. Я мою себя = я моюсь Jag tvättar mig

Reflexiva i egentlig mening är följande verb, alla ofullbordade:

умываться	tvätta sig	купаться	bada
вытираться	torka sig	причёсываться	kamma sig

брѣться	raka sig	стричься	klippa sig
одеваться	klä på sig	раздеваться	klä av sig
защищаться	försvara sig,	прятаться	gömma sig,
	m fl.	называться	kallas,
			m fl.

Märk надевать (*of*) *ta på sig* (hatt, skor eller andra enskilda plagg) är ej reflexivt.

Undantag

Det finns verb till vilka ändelsen -ся ej kan anslutas. De följs i stället av себя. Några sådana verb är

упрекать (<i>of</i>) себя в чём-н.	förebrå sig ngt
видеть (<i>of</i>) себя в зёркале	se sig i spegeln (jfr 6.69.4)
вести (<i>of</i>) себя	uppföra sig
чувствовать (<i>of</i>) себя	känna sig

6.69.4 Ändelsen -ся kan ge verbet **reciprok** betydelse; handlingen försiggår mellan två eller flera subjekt.

-ся = друг друга varandra (*s*-verb i svenskan)

Онѣ встрѣтили друг друга = Онѣ встрѣтились. *De möttes.*

Мы часто виделись. *Vi träffades (sågs) ofta.*

Märk särskilt följande verbformer i uttrycken:

Я встрѣтился с товарищем. *Jag mötte oväntat min kamrat.*

Я часто виделся с ним. *Vi träffades ofta.*

eller

Мы с товарищем часто встречались. *Vi umgicks rätt mycket.*

Мы с ним давно не виделись. *Vi har inte sett varandra på länge.*

Undantag

Verbet дружить (*of*) с кем *vara vän med någon* är ej reflexivt till formen.

6.69.5 Ändelsen -ся ger verbet **obestämt reflexiv** betydelse: handlingen betecknar ett **tillstånd** (förändring av tillstånd) eller **känsla** hos subjektet. Till denna stora grupp verb på -ся hör bl a följande verb

улучшаться (<i>of</i>) förbättras	увеличиваться (<i>of</i>) öka
ухудшаться (<i>of</i>) försämrans	уменьшаться (<i>of</i>) minska
изменяться (<i>of</i>) förändras	успокаиваться (<i>of</i>) lugna sig
двигаться (<i>of</i>) göra sig	удивляться (<i>of</i>) komú/чемú
подниматься (<i>of</i>) gå upp	förvånas över ngn/ngt
спускаться (<i>of</i>) gå ned	сердиться (<i>of</i>) на когó/что
радоваться (<i>of</i>) комú/чемú	bli arg på ngn/ngt
glädjas åt ngn/ngt	

беспоко́иться (*of*) из-за чего
oroa sig för ngt

интересова́ться (*of*) кем/чем
intressera sig för ngn/ngt

Samtliga dessa verb har transitiva, icke-reflexiva motsvarigheter:

transitivt verb

Всех удивля́ют его успе́хи.
Hans framgångar förvånar
alla (*objekt*).

intransitivt verb

Все удивля́ются его́ успе́хам (D).
Alla (*subjekt*) förvånas över hans
framgångar.

6.69.6 Ändelsen -ся ger ibland betydelsen att handlingen "sker av sig själv".

Дверь отвори́лась.
Разговóры прекрати́лись.
Лéто ко́нчилось.
Заня́тия продолжа́ются.

Dörren öppnades/gick upp.
Samtalen avbröts.
Sommaren tog slut.
Undervisningen fortsätter.

6.70 Opersonliga verb

förekommer i alla tids- och aspektformer men endast i 3:e person singular. De saknar i regel subjekt — i svenskan fungerar vanligen *det* som subjekt i motsvarande opersonliga uttryck, t ex *det snöar*.

I preteritum används neutrumformen av verbet. Ur formsynpunkt skiljer vi på två grupper, *reflexiva* och *icke reflexiva* verb.

6.70.1 Reflexiva opersonliga verb

Reflexiva opersonliga verb kan utbildas med ett tankesubjekt i dativ. De betecknar då

a önskan, nödvändighet:

presens

мне хо́чется

jag vill

мне прихо́дится

мне приде́тся (futurum) *jag måste*

of. preteritum

мне хоте́лось

мне приходи́лось

f. preteritum

мне захоте́лось

мне пришло́сь

Märk

Мне хо́чется есть.

Мне хо́чется спать.

Мне хо́чется пить.

Jag är hungrig.

Jag är sömnig.

Jag är törstig.

b oförmåga:

Мне не спи́тся.

Ему́ не сиди́тся на ме́сте.

Сего́дня не пи́шется.

Вчера́ мне не рабо́талось.

Ему́ не ве́рится, что э́то так.

Jag kan inte sova.

Han har inte ro att sitta /still/.

Idag går det inte att skriva.

Igår kunde jag inte arbeta.

Han kan inte fatta, att det är så.

c tankar, känslor, tillstånd:

Мне думается, что лучше
будет так.

Ему снилось, что ...

Мне нездоровится.

мне кажется что

мне казалось/показалось что

Jag tror, att det blir bättre så.

Han drömde, att ...

Jag mår inte bra.

det tycks mig som om

det tycktes mig som om, jag
tyckte att

d Hit hör också de opersonligt använda
случаться (*of*), случиться (*f*) *hända*

6.70.2 . Icke reflexiva opersonliga verb

Icke-reflexiva opersonliga verb betecknar:

a naturfenomen, t ex

presens	of. pret.	f. pret.
светает	светало	рассвело
det ljusnar		
вечерéет	вечерéло	повечерéло
det kvällas		
холодаёт	холодало	похолодало
det börjar bli kyligare		
морóзит	морóзило	подморóзило
det fryser på		

Reflexiv form har dock смеркаётся *det mörknar*.

Märk att *det* som subjekt i opersonliga satser ej har någon motsvarighet i ryskan. Se 4.5.4, Märk!

Även andra verb kan användas opersonligt, t ex

Здесь дует.

Här drar det.

На солнце тает.

Det töar i solen.

Шумит в ушах.

Det brusar i öronen.

... на улицах вихрем носилась
пыль, срывало шляпы.

... på gatorna yrde dammet om-
kring och vinden slet av hattarna.
(Tjechov)

Jämför

Молния зажгла дом.

Молнией (I) зажгло дом (A).

Blixten antände huset.

(Motsvarande opersonliga
konstruktion saknas i svenskan)

För ytterligare exempel på denna för ryskan egenartade konstruktion se 8.4.1a.

b sjukdomstillstånd (jfr 6.70.1c); personen står i akkusativ.

Меня (его /её/ больно́го) лихора́дит Jag (han /hon/ den sjuke)

знобіт har feber.

Меня тошнит/мутит (рвёт). Jag mår illa (kräks).

c tur eller otur och andra livets skickelser. Flertalet av dessa ryska uttryck tillhör det lediga talspråket.

Емѹ не везѣт в жѣзни.

Ingenting lyckas för honom.

Емý не повезлó.

Han hade otur.

Jämför	Мне удалось av	удаваться	} lyckas
	Jag lyckades	удаться	

Jag lyckades уда́ться

(Se grupp 13, 6.16.1)

6.71 Verbalsubstantiv

I svenskan bildas verbalsubstantiv antingen genom avledning — t ex morfemerna *-/ning* (*skrivning*), *-/k/t* (*avsikt*) och *-tion* (*realisation*) — eller är identiska med neutrumformen av presensparticipet (*varandet*).

Verbalsubstantiven har ofta både abstrakt betydelse, dvs betecknar verbhandlingens innehåll (изучение studium), och konkret, dvs betecknar en företeelse (напряжение spänning) eller sak (варенье sylt).

För verbalsubstantivens användning se 6.73.

6.72 Verbalsubstantiv bildas av verbets infinitivstam genom olika avledningsändelser (morfem).

6.72.1 -ние/-нье

а -ние/-нье till infinitivstam på -а/-я (infinitivsuffixets vokal bibehålls):

гулять (of) promenera

гулянье *promenerande, parkfest*

знать (*of*) veta

знáние *vetande*

b -ние/-ње till infinitivstam på -е (infinitivsuffixets vokal bibehålls):

овладѣть (*f*) behärska

овладѣние *behärskande*

петь (*of*) sjungaпéние *sång, sjungande*

умѣть (*of*) kunna

у́мение *kunnande*

Märk Infinitivstammen förkortas:

намереваться (*of*) avse

наме́рение *avsikt*

сомне́ваться (*of*) *tvivla*

сомнѣние *tyivel*

Observera att vid bildning av verbalsubstantiv bortfaller reflexivsuffixet -ся.

6.72.2 -ение/-енье

а -ение/-енье till infinitivstam på -и (infinitivsuffixets vokal faller):

хранить (<i>of</i>) bevara	хранение <i>förvaring</i>
возвратиться (<i>f</i>) återvända	возвращение <i>återkomst</i>
носить (<i>of</i>) bära	ношение <i>bärande</i>
явиться (<i>f</i>) visa sig	явление <i>företeelse</i>
укрепить (<i>f</i>) stärka	укрепление <i>stärkande</i>

Märk att konsonantväxling inträder:

т > ч/ш	зд > жд
д > ж/жд	с > ш
ст > щ	з > ж
б > бл, п > пл, в > вл, м > мл, ф > фл, сл > шл	

б -ение/-енье till verb med presensstam på konsonant:

напáсть-нападý (<i>f</i>) anfalla	нападéние <i>anfall</i>
печь-пекý (<i>of</i>) baka	печénье <i>bakverk</i>

с -ение/-енье till infinitiv på -нуть, varvid ну > нов: -новение:

возн́икнуть (<i>f</i>) uppstå	возникновéние <i>uppkomst</i>
eller om -нуть föregås av г: -жение:	
дост́игнуть (<i>f</i>) uppnå	достижéние <i>resultat</i>

д -ение/-енье i speciella bildningar

дв́игать (<i>of</i>) göra	движéние <i>rörelse; trafik</i>
волновáться (<i>of</i>) uppröras	волнéние <i>upprördhet</i>

6.72.3 -тие/-тье/-тьё

-тие/-тье/-тьё till verben i grupp 6a, b och 8 under 6.16.1:

разв́ить (<i>f</i>) utveckla	разв́итие <i>utveckling</i>
откр́ить (<i>f</i>) öppna	откр́итие <i>öppning; upptäckt</i>
жить (<i>of</i>) leva	житиé <i>levnadsteckning</i>
	житьё <i>liv, tillvaro</i>

6.72.4 -ация/-яция

-ация/-яция till verb på -ировать (oftast lånord); -ировать faller:

реализовáть (<i>of</i>) förverkliga	реализáция <i>förverkligande</i>
изоли́ровать (<i>of</i>) isolera	изоля́ция <i>isolering</i>

Märk Ett flertal ytterligare morfem finns, såsom -ка/-ок, -ство etc.

6.73 Verbalsubstantivens användning i satsförkortning

6.73.1 I stilarter såsom tidningsprosa, sakprosa (teknisk prosa) och kanslistil används i ryskan verbalsubstantiv tillsammans med preposition för att bilda satsförkortningar. Vid översättning till svenska bör sådana konstruktioner ej återges ordagrant.

для (G) + verbalsubstantiv = для того чтобы + infinitiv (*för att* + infinitiv)
 Райком партии и областное управление по профтехобразованию принимают меры для устранения недостатков ... (Правда)
 для устранения = для того чтобы устранить недостатки
 Partiets distriktsstyrelse och 'länsskolnämnden' för yrkesundervisning vidtar åtgärder för att undanröja bristerna ...
för undanröjande = för att undanröja

при (L) (eg *vid*) + verbalsubstantiv = если + infinitiv eller когда + finit verb
 При увеличении заряда ядра на единицу элемент превращается в другой. (Техника молодёжи)
 при увеличении = если увеличить
 (se 6.42 b)
 Om man ökar laddningen hos atomkärnan med en enhet övergår grundämnet till ett annat.
vid ökning = om man ökar

после (G) } + verbalsubstantiv = после того как + finit verb
 по (L) }
 После окончания университета Ш. остаётся в нём для подготовки к профессорскому званию.
 после окончания = после того как он окончил = окончив (se 6.57.2)
 Efter avslutade studier vid universitetet kvarstannar Sj. där för att förbereda sig för en professur.
efter avslutandet = efter det att han avslutat

по (D) + verbalsubstantiv = для того чтобы + infinitiv
 Учёные продолжают проводить опыты по созданию новых видов синтетического каучука.
 Forskarna fortsätter /att genomföra/ sina experiment för att få fram nya sorters konstgummi.

по мере + verbalsubstantiv = по мере того как + finit verb
 (i *den mån som*)
 Свою историю русского языка Ш. не раз перестраивал по мере накопления новых данных и усовершенствования методики исследования.
 Sj. gjorde upprepade ändringar i sin historia över det ryska språket, allt efter som han samlade in nya fakta, och hans undersökningsmetodik fullkomnades.

6.73.2 Substantivsjukan

Det officiella ryska språket — liksom även det svenska — har en stark benägenhet att i stället för ett konkret verb använda betydelsemt verb + verbalsubstantiv. Ofta används då verbet совершать — совершить, som egentligen betyder *utföra*

Вот самолёт совершает посадку (= приземляется).
 Så landar flygplanet (eg *utför landning*).

Prepositioner

Предлоги

- 7.1** Prepositioner är ord som anger olika slags samband mellan verb och substantiv/pronomen (t ex Han ser **på** flickan/henne) eller mellan substantiv och substantiv/pronomen (t ex Karlsson **på** taket); Prepositionen förändrar substantivets/pronominets form (t ex till lands, i andanom, utan mig). Man säger att **prepositionen styr ett kasus**.

För en översikt över de vanligare prepositionerna och deras rektion, se 7.15.

7.2 Egentliga och oegentliga prepositioner

Ryskan har två slag av prepositioner, **korta** (egentliga) och **långa** (avledda). Några av de korta prepositionerna består av endast en vokal eller en konsonant. De konsonantiska prepositionerna в, к, с sammansmälter i uttalet med det styrda ordets första ljud; enskilt uttalas de med stödjevokalen [ǔ] (ъ) efter. (Jämför uttalet av stumt -e i fransk poesi!)

7.3 Prepositioners anslutning till följande (styrt) ord: proklis

- 7.3.1** Framför böjda former av pronomina я — utom меня — och весь får många prepositioner som slutar på konsonant (dock ej без och через) ett utfyllnads -о: во мнѐ, ко мнѐ, со мно́й, изо всѣх, надо мно́й (мен пѐред всѣми); prepositionen о (+ lok.) får formen обо: обо мнѐ, обо всѣм;

Detta -о går tillbaka på utvecklingen av ъ (som försvunnit ur uttalet) till о under vissa betingelser.

- 7.3.2** Framför substantiv som börjar på в/ф + konsonant, får prepositionen в formen во: во Фра́нции;

- 7.3.3** Framför enstaviga maskulina substantiv med flyktig stavvokal (1.20.2) utfylles prepositionerna из, к, от, с med -о-: ко дню *till den dagen*, изо дня в день *från dag till dag*;

Märk även во рту *i munnen*, во сне *i sömnen*!

Observera, att när dessa prepositioner används som prefix inträder -o- i liknande fall.

7.3.4 Prepositionen о (*om*) har formen об framför ord som börjar på någon av vokalerna у, о, а, э, и: об этом, об Англии (men о Европе);

7.3.5 Flera enstaviga prepositioner drar åt sig efterföljande substantivs hela betoning:

a om substantivet är enstavigt och har rörlig betoning: на пол *till golvet*.

Märk I de fall då substantivet har dubbla genitivformer (1.21.1 b) brukar prepositionen betonas, när substantivet har genitivform på -у: из дому (men из dóма), из лесу (men из léса).

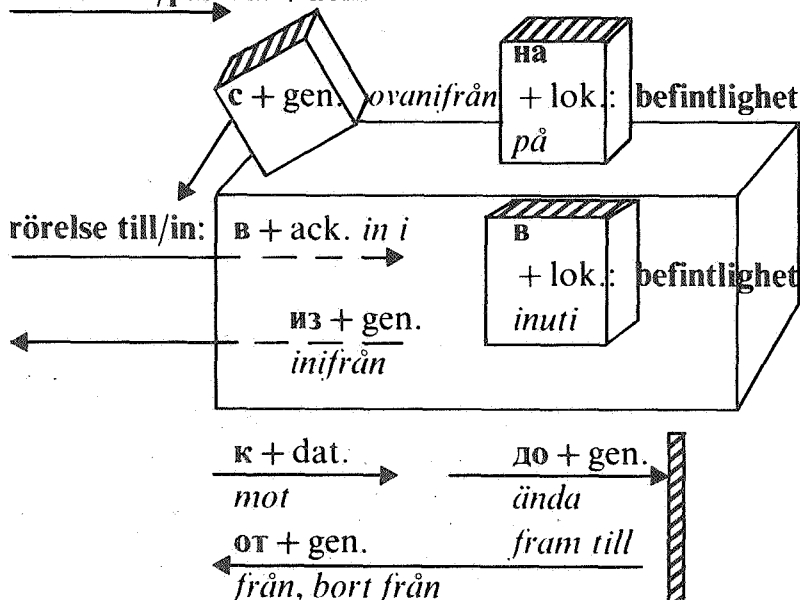
Märk även att som enstaviga (med avseende på betoningen) räknas ord på -оро-, -ере-, -оло- (jfr s. 269): за городом *utanför staden*; за голову *om huvudet*.

b om substantivet är tvåstavigt med rörlig betoning och första stavelsen skulle fått betoningen i den aktuella kasusformen: на горы *på berget*, на ухо *i örat*, за руку *vid handen*.

7.4 Prepositioner med rumsbetydelse

7.4.1 Befintlighet eller riktning?

rörelse till/på: на + ack.

Som bilden visar svarar befintlighets- och riktningsprepositionerna mot varandra sålunda:

Где? <i>var?</i> lokativ	Куда? <i>vart?</i> akusativ	Откуда? <i>varifrån?</i> genitiv
в Я учúсь в шкóле	в Я идú в шкóлу	из я прихожú из шкóлы
на Я рабóтаю на завóде	на Я ёду на завóд	с Я ёду с завóда

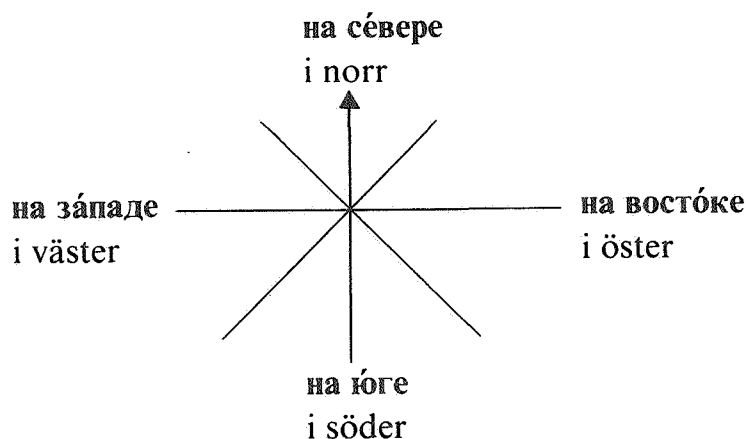
Samma preposition, men med olika kasus, används för att uttrycka befintlighet *i*, *på* och riktning *till*. Riktning *från* uttrycks med *из*, om befintlighet uttrycks med *в*; med *с*, om befintlighet uttrycks med *на*.

Мärk Он вы́шел из трамва́я.
Он сошёл с трамва́я.

Han gick av spårvagnen.

7.4.2 Prepositionerna на och в

a vid vädersteck används **на**:

b framför vissa **geografiska områden**, provinser o d står **на**: на Кавка́зе, на Укра́ине, на Да́льном Восто́ке *i Fjärran Östern*. **Men** в Кры́му, в Сибíри, в Белору́ссии *i Vitryssland*.

c vid **institutioner** och **lokaliteter** används både **в** och **на** i bet. *på*, *i*. Entydiga regler för prepositionernas användning vid lokalord är svårt att ge. Jämför t ex följande uttryck med motsvarande svenska:

в шкóле i skolan
в инститúте på institutet
в универси́тете på universitetet
в магази́не i affären
в контóре på kontoret

на уро́ке på lektionen
на факультéте på fakulteten
на заня́тиях i undervisningen
на рабóте på arbetet
на завóде på fabriken

в музе́е i/på museet
 в ми́нистерстве i departementet
 в библиоте́ке i/på biblioteket
 в ба́нке i/på banken
 в теа́тре på teatern
 в кино́ på bio
 во дво́ре på gården
 в рестора́не på restaurangen
 в гости́нице på hotellet
 в по́ле på åkern
 в колхо́зе på kolchosen
 в дере́вне i byn; på landet
 в не́бе på himlen

на фа́брике på fabriken
 на по́чте på posten
 на телегра́фе på telegrafen
 на вокза́ле på stationen
 на конце́рте på konsert
 на дво́ре ute
 на ро́дине i fosterlandet
 на во́здухе i luften (om temperatur)
 на дере́ве i trädet
 на пра́ктике i praktiken
 на де́ле verkligen
 на войне́ i kriget
 на свобо́де i frihet

d framför namn på gator och torg står на: Я живу́ на у́лице
 Го́рького (на пло́щади Восста́ния, на Садо́вой, на На́бережной)
 мен в переу́лке Комаро́ва i Komarov-gränden.

Märk на у́лице (на дво́ре) = ute, utomhus.

e vid **kommunikationsmedel** används на (eller enbart instrumental):

я еду́ на трамва́е	jag åker spårvagn
на метро́	tunnelbana
на авто́бусе	buss
на маши́не	bil
на самолёте	flyg/plan/
на по́езде	tåg
катáться на велосипéде	åka cykel
на конька́х (лы́жах)	skridsko (skidor)

Jämför:

В по́езде я успева́ю чита́ть.
 Мы опозда́ли на по́езд.

På tåget hinner jag läsa.
 Vi kom för sent *till* tåget.

Märk Я еду́ в о́тпуск.
 { иди́ти в го́сти
 { собира́ться в го́сти
 быть в гостя́х

Jag reser på semester.
 gå bort (på kalas)
 gå bort (på kalas)
 vara på kalas

f на́лево вле́во
 ← till vänster
 слéва
 → från vänster

напра́во впра́во
 → till höger
 спра́ва
 ← från höger

Om något som befinner sig 'till vänster' eller 'till höger' används
 vanligen

слéва respektive спра́ва men även на́лево (вле́во) respektive напра́во
 (впра́во).

7.5 Prepositionerna к och навстрéчу + dativ:**7.5.1 к / ко till, i riktning mot**

Подходи́те, пожа́луйста,
к доскé!

Обрати́тесь к дире́ктору!
У меня́ к тебе́ де́ло.

Var snäll och gå fram till tavlan!

Vänd er till rektorn!
Jag har ett ärende till dig.

7.5.2 навстрéчу till mötes

Когда́ мы уви́дели това́рищей,
мы пошлѝ́ им навстрéчу.

När vi fick se kamraterna gick
vi dem till mötes/gick vi att möta
dem.

7.6 Prepositionerna до, из, от + genitiv**7.6.1 до till (ända fram till) — anger även i figurlig bemärkelse gränsen för något:**

От Ленингра́да до Москвѝ́
649 киломе́тров.

Температу́ра на во́здухе дохо-
ди́ла до тридцати́ пяти́
гра́дусов.

Från Leningrad till Moskva är
det 649 km.

Temperaturen i luften uppgick
till 35 grader C.

до = *inmot* (*ungefär*) vid siffror

Зал вмеща́ет до ты́сячи
челове́к.

Salen rymmer inmot 1000
personer.

до står vid några verb prefigerade med до:

дотра́гиваться }
дотро́нуться } до чегó-н.

vidröra något

до förekommer i uttrycken:

До свидáния! До за́втра!

Adjö! Vi ses i morgon!

7.6.2 из från, ut ur, av — motsats в:

Де́душка прие́хал из
Костро́мы.

Farfar har kommit från
Kostroma.

из betecknar ursprung:

Я из Стокго́льма, уро́же́нец
э́того го́рода.

Jag är från Stockholm, född där.

Посу́да из гли́ны, из стекла́.

Kärl av lergods, av glas.

из betecknar urval:

Кто из вас решил задания?

Vem/Vilka av er har löst uppgifterna?

7.6.3 от / ото *från* — betecknar utgångspunkten:

От Фінского зали́ва до

Från Finska viken till Ural är det 1620 km.

Ура́ла 1620 км.

Приве́т от сестры́.

Min syster hälsar /till dig/.

От нача́ла до конца́.

Från början till slut.

писа́ть от руки́

skriva för hand

Я получи́л письмо́ от бра́та
из Москвы́.Jag har fått ett brev från min
bror i Moskva (eg. från Moskva).

Observera den dubbla riktningsangivelsen i sista exemplet!

7.7 Prepositionen с /co + genitiv = från, av

С betecknar avlägsnande från en yta — motsats на:

Он пришёл с собра́ния

Был на собра́нии

(отку́да?) с рабо́ты

(где?) на рабо́те

с уро́ка

на уро́ке

с фро́нта

на фро́нте

с заво́да

на заво́де

Я получи́л письмо́ с ро́дины.

Jag fick ett brev från mitt hemland.

встава́ть }
вста́ть } с кровáти, с постéли

gå upp ur sängen

снима́ть }
сня́ть } пальто́ с вéшалки

ta ner rocken från hängaren

спуска́ться }
спусти́ться } с горы́

gå ner för berget /gå nedför

стира́ть }
стерéть } с доски́

sudda ut på tavlan

Märk Дава́йте, начнём с вас!

Låt oss börja med er!

Ско́лько с меня́ /сле́дует/?

Hur mycket är jag skyldig?
(på restaurangen)Перевóд с ру́сского на
шве́дский.

En översättning från ryska till svenska.

7.8 За — под — над — пе́ред — ме́жду + instrumental
anger befintlighet.**7.8.1** за *bakom, efter, bortom*

Он бежи́т за мной.

Han springer bakom mig.

За до́мом большо́й сад.

Bakom huset är en stor trädgård.

Он закры́л дверь за мной.
За весно́й сле́дует ле́то.

Han stängde dörren efter mig.
Efter våren följer sommaren.

Märk uttrycken:

Он живёт за́ городом
за гра́ницей }
за рубежо́м }

Han bor på landet (utanför sta'n)
utomlands

Он сиди́т { за столóм
за за́втраком
за ча́ем
за рабо́той

Han sitter till bords, vid bordet.
Han äter frukost.
Han dricker te.
Han håller på och arbetar.

7.8.2 под *under*:

Под столóм сиди́т ко́шка.

Under bordet sitter en katt.

Märk uttrycken:

под со́лнцем
под дождём
под я́сным не́бом

i solsken
i regn /och rusk/
under bar himmel

Vid ortnamn:

Битва под Ленингра́дом.

Slaget vid Leningrad.

7.8.3 над *över*:

Над дива́ном виси́т портре́т.

Över soffan hänger ett porträtt.

7.8.4 пе́ред *framför*:

Пе́ред до́мом ма́ленький са́д.

Framför huset är en liten trädgård.

7.8.5 ме́жду *mellan*:

Ме́жду о́кнами стои́т сто́лик.

Mellan fönstren står ett litet bord.

Пусть э́то оста́нется ме́жду
на́ми.

Detta får stanna oss emellan.

7.9 Prepositionerna за och под + ackusativ

anger riktning.

	Где? <i>var?</i> instrumental	Куда? <i>vart?</i> ackusativ	Откуда? <i>varifrån?</i> genitiv
за	мы сид́им за столóм	мы сад́имся за стол	мы встаём из-за столá
под	кóшка сид́ит под столóм	кóшка сад́ится под стол	онá выбегáет из-под столá
Märk	Он взял меня́ { за́ руку. { пóд руку.		Han tog mig { vid handen. { under armen.

7.10 Andra rumsprepositioner

7.10.1 Med genitiv:

у *vid, hos*:

Учени́к сто́ит у доскí.

Eleven står vid tavlan.

отнимáть }
отн́ять } что-н. у когó-н.

ta något från någon

о́коло *vid, nära, intill*:

О́коло двéри сто́ит шкаф.

Vid dörren står ett skåp.

вóзле *bredvid*:

Он живё́т вóзле нас.

Han bor bredvid oss.

сре́дi *mitt i, bland*:

Сре́дi лéса сто́ит до́мик.

Mitt i skogen står ett hus.

Сре́дi нас рабóтает ту́рок.

En turk arbetar bland oss.

прóтив *mittemot*:

Прóтив теа́тра е́сть па́мятник.

Mitt emot teatern är ett minnes-
märke.

вoкpýг *runt*:

Вoкpýг до́ма деpeвья.

Omkring huset finns /det/ träd.

вдо́ль *längs*:

Вдо́ль ре́кi тpoпíнка.

Utmed floden går en stig.

мíмо *förbi*:

Я проше́л мíмо теа́тра.

Jag gick förbi teatern.

близ — б́лизко от *nära*

вне *utanför*

вну́три *inuti*

посре́дi *bland, mitt i*

пocpeдíне *mitt i*

пóдле *bredvid*

напрóтив *mitt emot*

пoзaдi *bakom*

сзáди *bakom*

m fl

7.10.2 med dativ

по längs, utmed, på — anger rörelse över en yta:

Онѝ гуля́ют по у́лицам. De promenerar på gatorna.

Мы плы́ли по течéнию. Vi seglade med strömmen.

Märk

По желéзной доро́ге.

Med järnväg.

По по́чте, по телефóну, по телегра́фу.

Med post, på telefon, telegrafiskt /per telegram.

по радио, по телеви́зору

på radio, i/på TV

По /на пу́ти к ...

På väg till ...

по доро́ге

på/under vägen

по i — anger rörelse inom ett område:

Она́ хóдит по магази́нам, покупа́ет подар́ки.

Hon går i affärerna och köper presenter.

По заво́дам и учрежде́ниям устрáивались мѝтинги.

I fabriker och i verk ordnades möten.

по på — anger målet för verb som betyder *slå*:

Он хлопну́л меня́ по плечу́.

Han klappade mig på axeln.

Кот уда́рил Кашта́нку ла́пой по голо́ве.

Katten slog till Kasjtanka med tassén över huvudet. (Tjechov)

7.10.3 med ackusativ:

по ända upp till — mest i speciella uttryck:

Ко́ля сто́ял по по́яс в воде́.

Kolja stod i vattnet upp till midjan.

Рабо́ты по го́рло.

Arbete över öronen (eg. upp till halsen).

Влюблён по́ уши.

Förälskad upp över öronen.

По ту сто́рону.

På andra sidan.

о/об/ mot — vid verb som anger slag mot ngt

Ло́дка разби́лась о ска́лы бе́рега.

Båten slogs sönder mot strandens klippor.

Я уда́рился о стол.

Jag slog mot bordet.

Онѝ би́лись как ры́ба об лё́д, она́ ши́ла, он занима́лся перепѝской.

De slet och knogade (eg. sprattlade som fisken mot is); hon sydde, han arbetade med renskrift.

че́рез (endast ack.) *genom*

Че́рез ре́чку был постро́ен ма́ленький мо́стик.

En liten bro var byggd över ån.

även figurligt:

Бесѣду велі́ чѣрез
перевѣдчика.

Samtalet fördes genom tolk.

А́нна пи́шется чѣрез два н.

Anna skrivs med två *n*.

сквозь (endast ack.) /tvärs/ igenom

Сквозь крѣшу протекáла
водá.

Vattnet rann genom taket.

7.10.4 med instrumental:

с *med*

вмѣсте с (enbart instr.) *tillsammans med*

рядом с (endast instr.) *bredvid*

Он сиді́т рядом со мной.

Han sitter bredvid mig.

вслед за (endast instr.) /strax/ *efter*

Он идѣ́т вслед за мной.

Han går alldeles efter mig.

7.10.5 med lokativ

при *vid, intill, inför*

При мне он ничегó не
ска́жет.

I min närvaro säger han ingen-
ting.

при *i anslutning till, som hör till*

При заво́де есть хоро́шая
столо́вая.

Vid fabriken finns en bra
restaurang.

Мáрк имѣ́ть при себѣ { дѣньги
докумѣнты

bära på sig pengar,
identitetshandlingar

7.11 Prepositioner som anger avsikt eller orsak

7.11.1 за + ackusativ/instrumental

а за + ackusativ:

за *för* (för — skull, orsak)

Спасі́бо за кнѣгу!

Tack för boken

за письмó!

för brevet

за привѣ́т!

för hälsningen!

Благодарю́ вас за любѣ́зность!

Tack för er vänlighet!

Извині́те за беспокóйство!

Förlåt att jag stör/de/!

Мне стѣ́дно за негó.

Jag skäms å hans vägnar.

Я отвѣча́ю за себѣ́, за свой
посту́пки.

Jag svarar för mig och för mina
handlingar.

Шóлохову присуді́ли Нобѣ́-
левскую прѣ́мию за егó
ромáны.

Man tilldelade Sjolochov Nobel-
priset för hans romaner.

за = *för*; anger mål, syfte (motsats *против* + gen. *mot*)

Мы бо́ремся за свобо́ду.

Vi kämpar för frihet.

бо́рьба за мир

strid/kamp för fred

сража́ться } за Ро́дину
поги́бнуть }

kämpa } för fosterlandet
stupa }

Делега́т вы́ступил за
нейтрали́тét.

Delegaten talade för (eg. fram-
trädde för) neutralitet.

в за + instrumental:

за = *efter* (vid rörelseverb i betydelsen *för att skaffa, för att uppnå*):

Ма́льчик сбéгал/сходи́л в
мага́зин за хлéбом.

Pojken har kilat ner till affären
efter bröd.

Това́рищ побежа́л за
до́ктором.

Min kamrat sprang efter
doktorn.

за = *på grund av* (i officiell stil):

за отсу́тствием ...

på grund av frånvaro ...

7.11.2 о (об, обо) + lokativ = om, angående används som svenska prepositionen *om* huvudsakligen vid säge- och tankeord:

Об э́том говори́тся в те́ксте.

Detta diskuteras i texten.

Слух обо́ мне пройде́т по все́й

Mitt rykte sprids över hela Stor-

Руси́ вели́кой ...

ryssland ...

Подпи́сан догово́р о дру́жбе

Ett vänskapsfördrag har under-

ме́жду ...

tecknats mellan ...

Exempel på verb som konstrueras med prepositionen **о**:

говори́ть tala

писа́ть skriva

сказа́ть säga

слы́шать höra

разгова́ривать prata

вспомина́ть } minnas

расска́зывать berätta

вспомни́ть }

сообща́ть meddela

напомина́ть } erinra

заявля́ть } yttra

напомни́ть }

заяви́ть }

жалéть } tycka synd om

молча́ть tåga

пожалéть }

проси́ть be

забыва́ть } glömma

спра́шивать fråga

забы́ть }

ду́мать tänka

узнава́ть } få veta, erfara

чита́ть läsa

узна́ть }

7.11.3 **про + ackusativ = om, angående**
används vid de vanligaste säge- och tänkeverben synonymt med **о**.

7.11.4 **насчёт + genitiv = beträffande**
tillhör sakprosan och kanslistilen, används synonymt med **о**.

7.11.5 **по**
а по + dativ
по = med avseende på, i syfte att
Общество по распростра- Sällskapet för spridande av poli-
нению политических и научных тisk och vetenskaplig informa-
знаний. tion (eg. kunskaper).
по = med anledning av (= по поводу + gen.)
Студент пропустил занятия Studenten har försummat lek-
по болезни. tionerna på grund av sjukdom.
по ошибке av misstag
б по + ackusativ = efter (i talspråk i stället för **за** vid rörelseverben)
Она пошла по грибы. Hon har gått för att leta svamp.
(= за грибами)
с по + lokativ = efter vid verben **скучать, тосковать** *längta efter*
Я скучаю/тоскую по тебе. Jag längtar efter dig.
Efter **по** vid dessa verb kan substantivet även stå i dativ.

7.11.6 **благодаря + dativ tack vare**
Благодаря хорошей погоде Tack vare det fina vädret var ut-
экскурсия была очень удачной. färden mycket lyckad.
благодаря kan, liksom *tack vare*, endast användas om positiv orsak; om något ofördelaktigt används *из-за på grund av* se nedan.

Märk att verbet **благодарить** *tacka* står med ackusativ.

7.11.7 **под + ackusativ/instrumental**
förekommer stundom för att ange ändamål:
Этот зал отвели под мастерскую. Man har avdelat salen till verkstad.

7.11.8 **из-под + genitiv = avsedd för**
коробка из-под спичек /tom/ tändsticksask
мен коробка с спичками en /full/ tändsticksask
бутылка из-под вина en vinbutelj
мен бутылка с вином en butelj med vin

7.11.9 **ради + genitiv = för ... skull**
Ради Бога! För Guds skull!

- 7.11.10** из-за + *genitiv* = *på grund av*
Из-за плохой погоды все полёты отменяются. P g a dåligt väder inställs all flygning.
- 7.11.11** от och с + *genitiv* = *av* (*på grund av*):
Мы вернулись, смуглые от загара. Vi har återvänt bruna /av solen/.
Ни с того ни с сего рассердился. Utan någon anledning blev han arg.
- 7.11.12** из + *genitiv* kan också uttrycka bevekelsegrund
из любви к Родине ... av kärlek till fosterlandet ...
Jämför
Они поженились по любви (dat.) De gifte sig av kärlek.
- 7.11.13** для + *genitiv* = *för*;
(anger ofta till vems nytta eller till vilket gagn något görs, men även ändamålet)
Мы купили подарки для детей. Vi köpte presenter åt (eg. för) barnen.
Пожалуйста, сделай это для меня! Gör detta för min skull, är du snäll!
- Märk** För att uttrycka vad som är nödvändigt för eller behövs för används även на + *akusativ*:
На эту работу нужно ещё два дня. För detta arbete krävs ytterligare två dar.

7.12 Sättsprepositioner

- 7.12.1** с + *instrumental* = *med* (tillsammans med — beledsagande omständighet). Jfr 8.4.1a.
Мы часто разговаривали друг с другом. Vi pratade ofta med varandra.
Я долго играл с детьми в прятки. Jag lekte länge kurragömma med barnen.
Мы с ним играем в шахматы. Han och jag (obs!) spelar schack.
играть в мяч spela boll
- Märk** в + *akusativ* vid verbet играть *leka, spela*.

Поздравляю вас с днём
рождения (с Пёрвым Ма́я!)

Jag gratulerar er till födelsedagen
(till första maj!)

Genom att inledningsfrasen Поздравляю вас utelämnas uppstår:

С Но́вым Го́дом!
С Рожде́ством!
С Пра́здником!
С Имени́нами!
С Пёрвым А́преля!

Gott Nytt År!
God Jul! (användes ej i SSSR)
Gratulerar (på högtidsdagen)!
Gratulerar på namnsdagen! m.fl.
April, april! m .fl.

С удово́льствием!

Gärna.

Märk användningen av **с** i uttrycken:

Мы с па́пой пошл́и в цирк.
Мы с тобо́й друзь́я.
Вы с това́рищем пло́хо
рабо́таете.
Ма́ть с отцо́м встрéтили меня́.

Jag och pappa gick på cirkus.
Du och jag är vänner.
Du och din kamrat arbetar
dåligt.
Mor och far mötte mig.

7.12.2 без + genitiv = *utan*

Он всегд́а хóдит без ша́пки.
Зима́ простоя́ла без морóзов.

Han går alltid utan mössa.
Det var en vinter utan sträng
kyla.

Märk motsatserna:

без меня́ = i min frånvaro; при мне = i min närvaro.

Angående användningen av **без** vid klockslag se 5.7!

7.12.3 крóме + genitiv = *förutom*

Я здéсь никогó не зная́,
крóме нача́льника.

Jag känner ingen här utom
chefen.

Märk крóме тогó = к тому́ же = *dessutom*.

7.12.4 $\left. \begin{array}{l} \text{исключáя} \\ \text{за исключéнием} \end{array} \right\} + \text{genitiv} = \left\{ \begin{array}{l} \text{undantagandes} \\ \text{med undantag för} \end{array} \right.$
анвóдс i мáнга fall i стáллет фóр крóме.

7.12.5 вмéсто + genitiv = *i stället för*

7.12.6 прóтив + genitiv = *mot* (eng. against)

Vid verb (och substantiv) som innebär aktivt ställningstagande *mot*
на́гон/на́гот.

7.12.7 вопреки́/напереко́р + dativ = *mot, emot, trots* anvánds vid abstrakta substantiv
som uttrycker annans vilja, tankar, bestämmelser etc.
Вопреки́ совету́ врача́ он встал с постéли. Mot läkarens råd gick han upp från
sängen.

7.12.8 **несмотря на + akkusativ = trots, oaktat**

anger, att man bortser från något.

Несмотря на дождь, я пошёл гулять. Trots regnet gick jag ut på promenad.

7.12.9 **по + dativ = enligt, i överensstämmelse med, efter**

Поезд отходит по расписанию. Tåget avgår enligt tidtabellen.

Фильм поставлен по роману Шолохова. Filmen är gjord efter en roman av Sjolochov.

по anger släkt- eller yrkesgemenskap i uttryck som

родственник по матери släkting på modernet,
по отцу på fädernet

товарищ по школе skolkamrat

по комнате rumskamrat

по службе kollega etc.

специалист по математике, по физике specialist på (i) matematik, fysik

Он чемпион по лыжам. Han är champion på skidor.

Märk

по профессии

till yrket

по форме

till formen

по-моему

по моему мнению

enligt min åsikt

по-своему

enligt hans åsikt

по новому стилю

enligt gregorianska kalendern (efter 1917)

по старому стилю

enligt julianska kalendern

по вашему адресу

under er adress

7.12.10 **согласно + dativ = enligt, i överensstämmelse med**

(högre stil, kanslistil)

Согласно постановлению

Enligt förordning av den ...

от ...

7.12.11 **при + lokativ = under, vid (omständighet/villkor)**

(tillhör sakprosans stil)

При употреблении слов в речи нужно ...

(Vid användning av =) När man använder orden i tal /och skrift/ måste ...

При наличии кислорода ...

Vid förekomst av syre ...

при этом härvid

при слúчае + gen. = i händelse av, vid tillfälle
 при желáнии = när så önskas
 при необходíмости = om så erfordras
 Он не при деньгáх. = Han är inte stadd vid kassa.

7.13 Måttsuttryck

7.13.1 Måttsuttryck återgivna med **prepositionsuttryck**:

в + ackusativ för att ange omfång, mängd, storlek:

сúмма в пять рублéй	en summa på fem rubel
дом в четýре этажá	ett hus med fyra våningar
в три рáза мéньше	tre gånger mindre
расстоáние в сто килоméтров	ett avstånd av 100 km

в + lokativ förekommer även:

в двух шагáх от меня́	på två stegs avstånd från mig
-----------------------	-------------------------------

на + ackusativ för att uttrycka hur mycket större eller mindre något är vid jämförelse:

Товáрищ нá голову вýше меня́.	Min kamrat är huvudet högre än jag.
Они́ приéхали на неделю́ рáньше.	De anlände en vecka tidigare.
Она нá три гóда стáрше меня́.	Hon är tre år äldre än jag.
Моя́ ко́мната бо́льше твоéй на о́дин квадра́тный метр.	Mitt rum är en kvadratmeter större än ditt.

с + ackusativ för att ange ungefärlig storlek:

я́блоко с кула́к	ett äpple stort som en knytnäve
Вы́пал град с кури́ное яйцó.	Det föll hagel stora som hönsägg.
ма́льчик с па́льчик	en tummeliten (eg. en pojke, liten som ett finger)

по i distributiv betydelse:

med dativ

Я им дал по рублю́.	Jag gav dem en rubel var.
Likaså står dativ av räkneorden о́дин och dem som slutar på ь samt девяно́сто, сто:	
Прошу́ четýре билéта по пяти́ (по двадцати́) копéек.	Får jag be om fyra biljetter à 5 (20) kopek.

Även ackusativ förekommer här.

med ackusativ av räkneorden 2, 3, 4, 200—400

Ка́ждый получи́л по́ два (по́ три) я́блока. (Obs. betoningen.)	Var och en fick två (tre) äpplen.
--	-----------------------------------

о́коло + genitiv = *ungefär*

Отсюда до города о́коло
двена́дцати киломе́тров.

Härifrån till stan är det ungefär
tolv km.

Märk Кни́га сто́ит два рубля́ с ли́шним. Boken kostar *drygt* två rubel.

за + ackusativ vid плати́ть *betala*, купи́ть *köpa*

Ско́лько вы запла́тили за
кни́гу?

Hur mycket har ni betalat för
boken?

Да́йте, пожа́луйста, биле́т за
рубль два́дцать!

Var snäll och ge mig en biljett för
1.20 (1 rubel och 20 kopek)!

7.13.2 Måttsuttryck återges även med **enbart ackusativ** när predikatet består av ett rörelseverb sammansatt med **про-**:

Мы прое́хали 20 км за 10
мину́т.

Vi tillryggalade 20 km på 10 min.

Самолёт пролетёл две
ты́сячи киломе́тров.

Flygplanet har flugit 2000 km.

Ма́льчик проплы́л сто
ме́тров.

Pojken sam hundra meter.

Vidare används ackusativ vid сто́ить *kosta*:

Маши́на сто́ит три ты́сячи
рубле́й.

Bilen kostar 3000 rubel.

Märk För att uttrycka **ungefärligt** mått, t ex tid, längd eller vikt, sättes måttsordet **framför** räkneordet:

Я про́жил го́да два в Москвё.
... то я купи́л бы ты́сяч за 25
имёние ...

Jag bodde ett par år i Moskva.
... då köpte jag /mig/ en gård
för så där en 25 tusen /rubel/ ...
(Tjechov)

7.14 Tidsuttryck

7.14.1 Bestämd tidpunkt — svarar på frågan När händer (hände) det? — anges:

a med preposition

в + ackusativ av tidsord som klockslag och veckodag. Jämför användningen av prepositionerna *at* respektive *on* i engelskan!

Мы встрéтимся в сре́ду, в
три часá.

Vi träffas på onsdag kl. 3.

Däremot ingen preposition (enligt 5.7.1):

Сейча́с ро́вно три часá.

Nu är klockan precis tre.

A. П. Чéхов ўмер в ночь на 2 /вторóе/ ию́ля 1904 /ты́сяча девятьсо́т четвёртого/ го́да.	A. P. Tjechov dog natten till den 2 juli 1904.
В 15 лет он переéхал в Москвú.	Vid femton års ålder flyttade han till Moskva.
В одíн прèкрáсный день случíлось, что ...	En vacker dag hände det /sig/, att ...

Samma konstruktion används vid tidsorden:

порá, момéнт, минúта, мгновéние } stund, ögonblick

срок } tidrymd, period
перíод }

врéмя } tid → во врéмя }
течéние } förlopp → в течéние } under

В éту минúту (в éтот момéнт) I detta ögonblick fick jag syn på я увíдел егó. honom.

Likaså används в + akkusativ vid väderlek:

В такúю непогóду никтó не I sådant oväder badar ingen i купа́ется в мо́ре. havet.

Мáрк	в прóшлую зíму (eller прóшлой зимóй) в настоя́щее врéмя в ближа́йшее врéмя в по́лдень; в по́лночь в то́ же врéмя семь дней в неде́лю	förra vintern för närvarande snarast kl. 12 på dagen; vid midnatt samtidigt sju dagar i veckan
-------------	--	---

в + lokativ anger år (om datum ej föregår), månad och århundrade samt åldersperioder när något inträffar/inträffade.

В ию́ле я уéду в óтпуск.	I juli reser jag på semester.
Он родíлся в 1947 годú	Han föddes 1947.
/в ты́сяча девятьсо́т со́рок седьмо́м годú/	
в áвгусте /ме́сяце/	i augusti /månad/
в де́тстве	i barndomen
в мо́лодости } в ю́ности }	i ungdomen
в ста́рости	på gamla dar
в XIX (девятна́дцатом) ве́ке	på 1800-talet (19:e århundradet)

Мáрк	В ко́тором часú нам уéхать?	Hur dags skall vi resa?
	в éтом годú	i år
	в прóшлом годú	i fjol
	в бу́дущем годú	nästa år

Däremot на + lokativ vid недéля:

на этой недéле

на прошлой недéле

на { будущей недéле

{ слéдующей недéле

den här veckan

i förra veckan

i nästa vecka

b utan preposition

med genitiv anger man datum och årtal efter datum när något inträffar (inträffade).

Она́ родилась 2/III-1823.

Hon var född 2.3.1823.

/второго марта́ ты́сяча

восемьсо́т два́дцать тре́тьего

го́да/

Däremot

Сего́дня 2 /второ́е/

Idag är det den andre februari.

февра́ля.

сегодня́ *idag* är ursprungligen genitiv (av сей день). Jämför även med тре́тьего дня́ = позавче́ра i förrgǻr; сего́ ме́сяца /с.м. i brev/ *denna månad*.

Мя́рк Приду́ в семь часо́в утра́.

Jag kommer kl. 7 på morgonen.

7.14.2 Obestämd tidpunkt uttrycks

utan preposition med instrumental av tidsord, som anger tid på dygnet, årstid:

Он астроно́м, рабо́тает но́чью.

Han är astronom och arbetar på

А его́ жена́ врач, она́ рабо́тает
днём.

natten. Hustrun är läkare och
arbetar på dagen.

Я встаю́ ра́но у́тром, но
зато́ ложу́сь ве́чером то́же
довольно́ ра́но.

Jag går upp tidigt på morgonen,
men lägger mig rätt tidigt på
kvällen.

Зимо́й на се́вере быва́ет
очень хо́лодно.

På vintern brukar det vara
mycket kallt i norr.

це́лыми дня́ми

dagarna i ända

Он уше́л ра́нним у́тром, а
возврати́лся по́здней но́чью.

Han gick tidigt på morgonen och
återvände sent på natten.

med по + dativ plural

по утра́м = om morgnarna

по вече́рам = om kvällarna

7.14.3 Speciella uttryck för tidpunkt

till к + dativ

Он приде́т к тре́м часа́м.

Han kommer *före* (= icke senare
än) kl. 3.

	до + genitiv Магази́н откры́т до пяти́ часо́в.	Affären är öppen <i>till</i> kl. 17.
	по + akkusativ У меня́ о́тпуск по пя́тое ма́рта.	Jag har semester <i>till och med</i> den 5 mars.
<i>från</i>	с + genitiv До́ктор принима́ет с двух часо́в до шести́. от + genitiv Я бу́ду в Москв́е от пе́рвого до восьмо́го ию́ля.	Doktorn tar emot från kl. 2 till 6. Jag kommer att vara i Moskva från den 1 juli till den 8.
<i>mellan</i>	ме́жду + instrumental Мы обе́даем ме́жду пятью́ и шестью́.	Vi äter middag mellan kl. 5 och 6.
<i>före</i>	пе́ред + instrumental Пе́ред уро́ком я заше́л в канце́лярию. за + akkusativ ... до Мы прие́хали за неде́лю до конгрéсса. накану́не + genitiv Они́ встрéтились накану́не пра́здника. под + akkusativ Я уéду под Но́вый Год.	Före lektionen tittade jag in på expeditionen. Vi anlände en vecka före kongressen. De möttes dagen (strax) före helgen. Jag ska resa bort till nyår.
<i>efter</i>	по́сле + genitiv По́сле обе́да де́ти пошли́ купа́ться. по + lokativ av verbalsubstantiv på -ание, -ение: По оконча́нии гимна́зии в Таганро́ге Че́хов переезжа́ет в Москв́у.	Efter middagen gick barnen för att bada. Efter avslutandet av (= Sedan Tjechov avslutat) gymnasiet i Taganrog flyttar Tjechov/han till Moskva.
<i>för ... sedan</i>	akkusativ + /тому́/ наза́д: Два го́да /Неде́лю/ тому́ наза́д я встрéтил егó в Хаба́ровске.	För två år /en vecka/ sedan mötte jag honom i Chabarovsk.

<i>om</i>	через + ackusativ Через месяц я переёду на новую квартиру.	Om en månad flyttar jag till en ny våning.
Märk	в + ackusativ efter раз: три раза в день два раза в год	tre gånger om dagen två gånger om året
<i>vid</i>	при + lokativ При наступлении темноты ...	Vid mörkrets inbrott ...
<i>mitt i</i>	среди + genitiv Я проснулся среди ночи.	Jag vaknade mitt i natten.
<i>omkring</i>	около + genitiv Я буду у тебя около двух часов/.	Jag är hos dig vid två-tiden.

7.14.4 Tidrymd — svarar på frågan *Hur länge pågår (pågick) det?* — anges med:

a enbart ackusativ av tidsordet — huvudsakligen i de fall då svenskan har *i* + tidsord:

Две недели школьники бывают на практике.	/I/ två veckor brukar eleverna vara på praktik.
---	--

Märk särskilt **ackusativen** i tidsuttryck med pronomina **каждый, весь, целый** *varje, hela*. (Även svenskan använder i dessa fall prepositions-
löst tidsadverbial.)

Всю весну стояла прекрасная погода.	Hela våren var det underbart väder.
Каждые два часа он просыпался.	Han vaknade varannan timme.
Мы провели целый месяц в Криму.	En hel månad tillbragte vi på Krim.
Всю жизнь я живу здесь.	Jag har bott här /i/ hela mitt liv.
Ожесточённые бои шли всю осень и зиму.	Förbittrade strider pågick hela hösten och vintern.

b Tidrymd (*hur länge?*) anges även med **prepositionsuttryck**:

за + akkusativ = under

За го́ды войны́ он рабо́тал
(служил) в министр́стве.

За э́ту зи́му я ни ра́зу не быва́л
на катке́.

За после́днее вре́мя мы
ре́дко ви́дели его́.

Under krigsåren arbetade han i
ett departement.

Den här vintern har jag inte en
enda gång varit på skridsko-
banan.

På sista tiden har vi sällan sett
honom.

Märk användningen av **за + akkusativ** vid resultativa verb (6.14.2), motsvarande svenska prepositionen *på*:

Я написа́л статью́ за о́дин
вече́р.

Jag skrev artikeln på en kväll.

Även **в + akkusativ** kan förekomma i sådana meningar:

Я зако́нчу рабо́ту в о́дин день.

Jag avslutar arbetet på en dag.

во вре́мя /в течéние + genitiv = under /loppet av/

Во вре́мя моего́ пребыва́ния в
СССР я познако́мился со
мно́гими интере́сными
людьми́.

Under min vistelse i Sovjet blev
jag bekant med många intressanta
människor.

В течéние трёх лет он
руководи́л политическо́й
рабо́той.

I tre års tid ledde han den poli-
tiska verksamheten.

при + lokativ = under, i följande uttryck:

При Екате́ринс II /второ́й/.

Under Katarina II:s regeringstid.

При ца́ризме.

Under tsartiden.

При жи́зни по́эта.

I/Under skaldens livstid.

на + akkusativ = på, för en tid av

Това́рищ у́ехал в командиро́в-
ку на неде́лю.

Min kamrat reste på tjänsteresa
på en vecka.

с + akkusativ = ungefär framför tidsord i singular

Я ждал това́рища с час.

Jag väntade i ungefär en timme
på min kamrat.

Он про́жил с год в Кры́му.

Han bodde ungefär ett år på
Krim.

Она́ опустила́ ру́ки и с
мину́ту сидела́ неподви́жно,
передыха́я.

Hon lät händerna sjunka och satt
ungefär en minut orörlig och vi-
lade sig.

Märk Vid tidsord i plural används *около* + genitiv eller också sätts räkneordet efter tidsordet enligt 5.3.8 och 7.13.2 Märk.

о́коло + genitiv = ungefär (Jfr 7.13.1)

Он прогости́л у нас о́коло
двух неде́ль, и вдруг исче́з.

Han gästade oss i ungefär två
veckor, sedan var han plötsligt
försvunnen.

7.15 Översikt över de vanligare prepositionerna och deras rektion

Med **genitiv** står:

без utan; во вре́мя under; вдоль längs; вме́сто i stället för; вóзле bredvid; для för; до ända till; из ur, från; из-за på grund av; из-под under; avsedd för; крóме utom; мýмо förbi; о́коло omkring, vid; от från; пóсле efter; посре́ди bland, mitt i; прóтив mittemot; ра́ди för ... skull; с från, av; сре́ди bland; у hos, vid.

Med **dativ** står:

благодаря́ tack vare; к till, mot; навстрéчу till mötes, mot; по utmed, på, enligt; подóбно i likhet med; согласно enligt.

Med **ackusativ** står:

в till; за för ... skull, under; на till; о (об) mot; про om, angående; по ända upp till; че́рез genom (över); с ungefär, så stor som; несмотря́ на trots.

Med **instrumental** står:

за bakom, efter; ме́жду mellan; над över; пе́ред framför; под under; с med.

Med **lokativ** står:

в i, på; на i, på; о (об) om, angående; при vid, inför.

Падежи́

8.1 Genitiv

8.1.1 Genitiv vid substantiv

Родительный паде́ж	a кнѝга ученика́ у́лица Пу́шкина кры́лья самолѣта	elevens bok Pusjkingatan { flygplanets vingar flygplansvingar vingarna på flygplanet
	b отвѣ́т ученика́ ромáн Толсто́го	elevens svar { en roman av Tolstoj Tolstojs roman
	c окру́жение врага́ преподава́тель исто́рии	fiendens omringning { lärare i historia historielärare/n/

Genitivattribut står i ryskan efter sitt huvudord.

Genitiv uttrycker ägaren (grupp a=possessiv genitiv), den handlande (grupp b=subjektiv genitiv) och föremålet för en handling (grupp c=objektiv genitiv).

d челове́к вы́сокого ро́ста	en högrest person
студѣ́нты второ́го ку́рса	studenter i andra årskursen
де́вушка двадца́ти лет	en ung dam på tjugo år

Egenskapsgenitiv uttrycks i regel med adjektiv (eller räkneord) + substantiv som anger egenskap (ålder, utseende etc).

e Парк культу́ры и о́тдыха и́мени Го́рького	Kultur- och viloparken /med namn av/ Gorkij
Ему́ присво́или зва́ние профе́ссора.	Han tilldelades titeln professor.

Benämningsgenitiv (explikativ genitiv) förekommer sparsamt i ryskan. Vanligen används nominativ:

го́род Москв́а	staden Moskva
газе́та Пра́вда	tidningen Pravda
ромáн Пастерна́ка	Pasternaks roman
"До́ктор Жива́го"	"Doktor Zjivago"

Märk att namn efter dylika appellativer vanligen förblir oböjda.

Märk användningen av genitiv efter orden **вид, сорт, род** *slag, sort*.
 все виды транспорта alla slag av transporter
 Кíты — род морскíх Valar är ett slags havsdäggdjur.
 млекопитающих /животных/.

f килó хлéба, сáхару	ett kilo bröd, socker
литр молоко́	en liter mjölk
бутылка вина́	en butelj vin
метр сукна́	en meter tyg
тóнна зерна́	ett ton spannmål
мáсса наро́ду	en massa människor
стакáн молоко́	ett glas mjölk
чáшка ча́ю	en kopp te
ста́до корóв	en hjord kor
бóльшинствó (мeньшинствó	majoriteten (minoriteten
/мнóжество) стран	/ en mängd) länder

Måttsgenitiv används efter **myckenhetsord** och **måttord** såsom
 мнóго — мáло *mycket — litet*, немнóго — немáло *en smula —*
rätt mycket, скóлько — стóлько *lika mycket ... som*, нeскóлько
några, något, достáточно *tillräckligt, nog*.

g два-две	$\left\{ \begin{array}{l} \text{дóма, письмá, кнйги} \\ \text{(gen. sing.)} \end{array} \right.$	2, 3, 4
три		hus, brev,
четыре		böcker
пять	$\left\{ \begin{array}{l} \text{домóв, пíсем, книг} \\ \text{(gen. plur.)} \end{array} \right.$	5, 10, 100,
дeсять		1000 hus, brev
сто		böcker
ты́сяча		

Angående genitiv vid räkneord, se 5.1—2.

h Beträffande genitiv vid angivande av **tidpunkter**, se 7.14.1b.

8.1.2 Genitiv efter adjektiv:

a Брат $\left\{ \begin{array}{l} \text{ста́рше} \\ \text{моло́же} \end{array} \right\}$ сестры́.	Brodern är $\left\{ \begin{array}{l} \text{äldre} \\ \text{yngre} \end{array} \right\}$ än systemen.
Во́лга дли́ннее Днепра́.	Volga är längre än Dnjepr.

Jämförelsegenitiv används efter ett adjektiv i komparativ.

Märk I stället för genitiv kan jämförelsen uttryckas med чем + nominativ:
Золото дороже, чем серебро. Guld är dyrare än silver.

в В шкафу стоит кувшин, I skåpet står en tillbringare full
полный кваса. med kvass.

Вопрос достоин внимания. Frågan är värd uppmärksamhet.

Genitiv står vid adjektiven полный *full* och достойный *värd*.

8.1.3 Genitiv vid verb

а I 1.12 och 1.30 redovisas den formella överensstämmelsen mellan genitiv och akkusativ av 'levande' substantiv.

в У меня нет карандаша Jag har *inte* någon penna
не было бумаги Jag hade *inte* papper
не будет времени Jag får *inte* tid

Vid (de oböjliga) verbformerna

нет	det finns <i>inte</i>
не было	det fanns <i>inte</i>
не будет	det kommer <i>inte</i> att finnas

står det logiska subjektet i **genitiv**. Se även 6.19—20!

Märk att vid verbformerna не существует *det existerar inte*, не оказалось *det syntes inte*, не осталось *det fanns inte kvar*, не встречалось *det förekom inte*, не произошло *det skedde inte* och liknande med grundbetydelsen *det finns inte/det fanns inte* står likaledes genitiv:

В кассе театра не осталось ни одного билета.	I teaterkassan fanns <i>inte</i> en enda biljett kvar.
Для него не существует никаких препятствий.	För honom <i>existerar/finns det</i> <i>inga hinder</i> .

с Я не понял вопроса.	Я <i>понял</i> вопрос.
Jag förstod <i>inte</i> frågan.	Jag förstod frågan.
Я не видел картины.	Я <i>видел</i> картину.
Jag såg <i>inte</i> tavlan.	Jag såg tavlan.
Я не получал письма.	Я <i>получил</i> brev.
Jag fick <i>inte</i> brevet.	Jag har fått brevet.

Объектsgenitiv står i satser med **nekat predikat**.

Märk *Objektsakusativ* förekommer ganska ofta — särskilt i talspråk — i satser med **nekat predikat**. Detta gäller särskilt om objektet är ett bestämt, konkret föremål eller objektet speciellt framhävs (det står då ofta först i satsen):

Эту кни́гу я не чита́л.
Смотри́, не потеря́й часы́!

Den här boken har jag inte läst.
Se upp, så att du inte tappar klockan!

Märk skillnaden i betydelse i följande exempel:

Он не чита́л газе́т.
Han läste inte tidningar.

Он не чита́л газе́ты.
Han läste inte tidningarna.

Endast genitiv är möjlig som objektskasus, om det nekade predikats verbet har figurlig betydelse och objektet ej är ett konkret substantiv:

Его́ предложе́ние не встрети́ло под- Hans förslag mötte/fick inget stöd.
де́ржки.

д Выпей воды́! betyder "Drick /lite/ vatten!" medan Выпей во́ду!
betyder "Drick ur vattnet!"

På samma sätt

Наре́жь хле́ба!

Skär upp lite bröd!

Нале́й моло́ка!

Häll upp lite mjölk!

Принеси́ дров!

Bär in lite ved!

Купи́ мяса́, со́ли и овоще́й!

Köp kött, salt och grönsaker!

Partitiv genitiv förekommer ibland av ämnesnamn, när man vill ange, att verbhandlingen hänför sig endast till en del av objektet eller en **obestämd mängd**. Märk, att predikats verbet ofta har fullbordad form!

e Vid verben хотеть *vilja ha*, ждать *vänta (sig)*, искать *söka*, просить *be om*, требовать *kräva* står objektet i **ackusativ**, om det betecknar ett föremål eller person; i **genitiv**, om det är **abstrakt** eller anger **del av något**.

ackusativobjekt

Я ищú кни́гу.

Jag söker en bok.

Милиционе́р потре́бовал
докуме́нты.

Polisen krävde /att få se/
passen.

Де́вушка ждёт подру́гу.

Flickan väntar på sin väninna.

Я попроси́л кни́гу в библио-
те́ке.

Jag begärde en bok på biblio-
teket.

Хоти́те папи́роcy?

Vill ni ha en cigarrett?

genitivobjekt

Я ищú покóя.

Jag söker lugn.

Рабо́чие потре́бовали
повыше́ния зарпла́ты.

Arbetarna krävde löneförhöj-
ning.

Я жду отве́та на моё письмо́.

Jag väntar svar på mitt brev.

Он попроси́л извинё́ния за
опозда́ние.

Han bad om ursäkt för förse-
ningen.

"Хотя́т ли ру́сские войны́?"

"Vill ryssarna ha krig?"

(Dikt av Jevtusjenko)

Märk att *ждать* *vänta* med synonymerna *ождать*, *дожидаться*/дождаться ofta står med genitiv, när objektet anger ett transportmedel:

Мы ждали поезда	Vi väntade på tåget
трамвая	spårvagnen
автобуса	bussen
самолёта	flygplanet
парохода ...	ångbåten ...

f Genitivobjekt står vid följande verb som betyder

1 *frukta, undvika, beröva*:

бояться	frukta, vara rädd för
пугаться } bli rädd för	избегать } undvika
испугаться }	избежать }
стыдиться skämmas för	беречься akta sig för
стесняться blygas för	
Волков бояться — в лес не ходить.	Är man rädd för vargar, ska man inte gå till skogs.
Берегитесь аварий!	Undvik /trafik/ olyckor!
лишать/ся } beröva/s	
лишить/ся }	
Он лишил себя жизни.	Han tog sitt liv.
Он лишился зренья/слуха.	Han förlorade synen/hörseln.

2 *önska, uppnå*

желать } önska	
пожелать }	
Я желаю вам счастья	Jag önskar er lycka
успехов	framgång
здоровья	hälsa
всего хорошего	allt gott
счастливого пути	lycklig resa
спокойной ночи	god natt
достигать } uppnå	добиваться } uppnå
достигнуть }	добиться }
/достичь/ }	
Альпинисты достигли вершины горы.	Bergsklättrarna nådde bergets topp.

3 *beröra, lyda, hålla fast vid*

касаться } beröra; angå	слушаться } lyda
коснуться }	послушаться }
А что касается этого вопроса, то ...	Och vad angår denna fråga, så ...
Брат послушался моего совета.	Min bror lydde mitt råd.

4 *räcker, fattas, saknas* (använda opersonligt)

хватает (pres.)	räcker
хватит (fut.)	kommer att räcka
не хватает (pres.)	fattas
не хватало (pret.)	fattades
недостаёт (pres.)	saknas
недоста́вало (pret.)	saknades
Ему́ не хватало́ сил.	Krafterna svek honom.
Этого́ ещё́ недоста́вало!	Det fattades bara!
Ему́ хватит́ этих́ денег.	De här pengarna räcker för honom.

5 *стоить* *kosta, vara värd*, om det inte är fråga om pris på en vara.
(I detta fall står objektet i ackusativ.)

genitivobjekt	ackusativobjekt
Это сто́ило ему́ жи́зни.	Кни́га сто́ит рубль.
Detta kostade honom livet.	Boken kostar en rubel.

- 8.1.4 Efter frågande/relativa pronominet **что** står adjektiv i genitiv:
 Что но́вого? Vad nytt?
 Это́ всё, что я ви́дел но́вого. Det var allt nytt som jag såg.

Märk Что́ это́ тако́е? Vad är det för något?

8.2 Dativ

8.2.1 Dativ står vid vissa verb.

Дательный паде́ж	a Dativ betecknar mottagaren vid verb som betyder <i>ge</i> :
	Я дал ему́ я́блоко. Jag gav honom ett äpple.
	Ма́ма купи́ла ей ту́фли. Mamma köpte skor åt henne.
	Де́вушка показáла им до́рогу. Flickan visade dem vägen.
	Вы обеща́ли нам по́мощь. Ni lovade oss hjälp.
	Учи́тель задал ученику́ вопро́с. Läraren ställde en fråga till eleven.

Satserna i exemplen ovan innehåller två objekt, ett **direkt** som utgörs av ett tingord och står i **ackusativ**, och ett **indirekt** som betecknar en person. Det **indirekta objektet** står i **dativ**.

b Dativ betecknar den **tilltalade** vid sägeverb:

Что ты ему́ сказа́л?	Vad sade du till honom?
Она́ мне отве́тила, что ...	Hon svarade mig, att ...

Бабушка рассказывает внуку сказку.	Farmor berättar en saga för sonsonen.
Нам сообщили, что ...	Man meddelade oss, att ...
Объясните мне эту задачу!	Förklara den här uppgiften för mig!
Позвоните мне завтра!	Ring mig i morgon!
Он написал ей письмо.	Han skrev ett brev till henne.

Märk att adressatens namn står i **dativ** på kuvert o.d.:

/адрес/ на конверте	(куда) СССР г/ород/ Ленинград Невский проспект д/ом/ 26, кв/артира/ 6 (кому) Лукину Ивану Петровичу
------------------------	---

c Dativ betecknar personen/saken som *hindras, skadas, svikes*:

Шум мешает ученикам заниматься.	Oväsendet hindrar eleverna i arbetet.
Курение вредит здоровью.	Rökning skadar hälsan.

På samma sätt konstrueras *препятствовать hindra*, *противодействовать motverka*, *сопротивляться göra motstånd*, *подвергаться underkasta sig*.

d Dativ betecknar personen som *förbjuds, tillåts, rådes, befaller*:

Врач запретил больному курить.	Läkaren förbjöd den sjuke att röka.
Мать разрешила сыну идти на каток.	Modern tillät sonen att gå till skridskobanan.
Он посоветовал мне прочитать эту книгу.	Han rådde mig att läsa den här boken.

Märk att vid dessa verb (liksom ofta vid sägeverben) utgörs det direkta objektet av en infinitivsats.

e Dativ står vid verb som betyder *hjälpa, tro, hota*:

Дочь помогает матери готовить обед.	Dottern <i>hjälper</i> sin mor att laga middagen.
Он грозил пальцем мальчику.	Han <i>hotade</i> (hötte åt) pojken med fingret.
Я тебе не верю.	Jag <i>tror</i> dig inte.
(мен верить в Бога тро på Gud)	
Помолимся Богу!	Låtom oss <i>bedja</i> /till Gud/!

Observera, att *благодарить tacka* har direkt objekt i **ackusativ**:

Благодарю вас за подарок!	Jag tackar er för presenten.
---------------------------	------------------------------

(Prepositionen *благодаря tack vare* styr **dativ**!)

f Мне нр́вится ... *jag tycker om* ...

Мне нр́вится э́та шля́па.

Jag tycker om hatten.

Мне нр́вятся э́ти ту́фли.

skorna.

Он мне о́чень по́нр́вился.

Jag tyckte mycket om honom.

Она́ мне о́чень по́нр́вилась.

om henne.

Они́ мне о́чень по́нр́вились.

om dem.

Verbet { нр́виться
по́нр́виться } betyder egentligen *behaga*, och den som *behagas* står i dativ. Det som *behagar* är subjekt, står alltså i nominativ.

g Dativ betecknar det man lär sig:

Преподава́тель учи́л

*Läraren undervisade studenten i
det rätta uttalet.*

студе́нта пра́вильному

произноше́нию.

Мы учи́мся ру́сскому языку́.

Vi lär oss ryska.

men

Мы изуча́ем ру́сский язык.

Vi studerar ryska.

I betydelsen *lära sig utantill*, *lära sig läxan* används учи́ть/вы́учить med sak-objekt i akkusativ.

h Dativ står vid vissa "känsoverb":

Я о́чень обра́довался письму́
това́рища.

*Jag glädde mig mycket åt kamra-
tens brev.*

Все ра́дуются весе́ннему
со́лнцу.

Alla gläds åt vårsolen.

Мы уди́вляемся му́жеству
э́той же́нщины.

*Vi förundras över denna kvinnas
mod.*

Нельз́я зави́довать успе́хам
други́х.

*Man ska inte avundas andra deras
framgång.*

i Några med prepositioner sammansatta verb styr dativ:

предше́ствовать

föregå; gå före

подража́ть

efterapa

подверга́ть

underkasta, utsätta för

j I infinitivsätser står dativen som logiskt subjekt: Jfr 6.41.

Куда́ тебе́ е́хать?

Vart ska du resa?

Ему́ не по́нять э́того.

Det här begriper han inte.

Что мне расска́зать вам?

Vad ska jag berätta för er?

Когда́ мне позвони́ть вам?

När ska jag ringa er?

8.2.2 Dativ vid substantiv

а Сла́ва Бо́гу!
 Сла́ва совѣтским во́инам!
 Ми́ру — мир!
 Привѣт друзьѣм!
 На бере́гу Невы́ стои́т
 "Ме́дный Вса́дник", знаме-
 ни́тый па́мятник Петро́у
 Пе́рвому.
 /Большо́е/ спasíбо вам!

Gudskelov! (eg. ära åt Gud)
 Leve de sovjetiska krigarna!
 Fred åt världen!
 En hälsning till vännerna!
 På Nevas strand står "Bronsrytta-
 ren", det berömda minnesmärket över
 Peter I.

/Hjärtligt/ tack ska ni ha!

Dativ står efter substantiv som ett slags "målobjekt" — oftast i kortare meningar och paroller. Märk särskilt dativen efter ordet *па́мятник* *staty*, *minnesmärke*.

b efter substantiv avledda av under 8.2.1 behandlade verb står dativ:

по́мощь това́рищу
 пись́мо отцу́
 моли́тва Бо́гу
 обуча́ние язы́кам

hjälp åt kamraten
 brevet till far
 en bön till Gud
 språkundervisning

8.2.3 Dativ vid adjektiv

а Я вам о́чень благода́рен.
 Я ра́д встре́че с дру́гом.

Jag är er mycket tacksam.
 Jag är glad över mötet med min vän.

Я не встре́чал люде́й,
 подо́бных э́тому чело́веку.
 Ско́лько я вам до́лжен?

Jag har aldrig mött några /män-
 niskor/ lika denne.
 Hur mycket är jag skyldig er?

b Några adjektiv konstrueras antingen med dativ eller med prepositionen *для* *för* + genitiv:

ва́жный viktig, betydelsefull
 тру́дный svår
 ну́жный nödvändig (jfr 8.1.2c)
 изве́стный bekant, känd

характе́рный karakteristisk
 удо́бный bekväm
 поня́тный begriplig
 поле́зный nyttig

Поня́тно ли вам э́то?
 Изве́стный все́му ми́ру ком-
 пози́тор Пе́тр Ильи́ч Чайко́в-
 ский у́мер в 1893 году́.

Förstår ni det här?
 Den över hela världen berömda
 kompositören Peter I. Tjajkov-
 skij dog 1893.

Adjektivet *ра́вный* *jämbördig* och adverbet *равно́* *lika med* (=) styr antingen dativ eller följs av *с* + instrumental:

18:6 = 3 utläses *восемна́дцать*, /раз/делённое на шесть равно́ трём.

8.2.4 I opersonliga uttryck står det logiska subjektet i dativ

a vid predikativer (3.20.4) som anger **möjlighet** eller **nödvändighet**:

Можно ли /мне/ здесь

Får jag sitta här ett tag?

посидеть минуточку?

Больному пока ещё нельзя
вставать.Den sjuke får ännu inte stiga
upp.Эти слова вам не нужно
учить.De här orden behöver ni inte
lära in.

Мне надо торопиться.

Jag måste skynda mig.

Брату необходимо выехать
завтра.Min bror måste resa /bort/ i
morgon.

Se även 2.13.5

Märk att predikativerna можно, нельзя, нужно, надо, необходимо + infinitiv motsvarar de svenska modala hjälpverben *kan /inte/, får /inte/, måste*.

Angående ryska motsvarigheter till svenska *vill, skall, bör* se nedan under c!

b vid predikativer som anger **sinnesstämning** (3.20.2):

Товарищу/сестре весело

är glad

грустно

är sorgsen

скучно

har tråkigt

стыдно

skäms

приятно

har det angenämt

хорошо

har det bra

холодно

fryser

тепло

är varm

Мне было бы интересно

Det vore intressant, tycker jag,

прослушать этот концерт.

att höra konserten.

På samma sätt konstrueras några substantiv:

Мне порá ...

Det är dags för mig att ...

Мне жаль (сестры).

Jag tycker synd om (systemen).

Мне лень ...

Jag har ingen lust att ...

c Vid opersonligt använda verbformer som svarar mot de svenska hjälpverben *vill, skall, bör* står det **logiska subjektet** i dativ.

Se även 6.70.1a.

Мне хочется спать

Jag är sömnig (eg. jag vill sova)

есть

hungrig

пить

törstig

Ему хотелось немного

Han ville vila en smula.

отдохнуть.

Вам слéдует (pres) обратиться в справочное бюро.
 слéдовало бы (konj)
 прихóдится (pres)
 придётсá (fut)
 пришлóсь (pret)

Ni bör vända er till "Informationen".
 borde
 måste
 blir tvungen att
 blev tvungen att

d Vid opersonligt använda reflexiva verb (6.70.1b):

Мáтери не спíтся.	Mor kan inte sova.
Брáту нездорóвится.	Min bror är inte frisk.
Товáрищу не рабóтается.	Min kamrat får inget ur händer- na.
Мне сегóдня нóчью снíлось, что ...	Jag drömde i natt, att ...
Мне кáжется, что ...	Det förefaller mig som om ...
Мне надоедáет/надоéло ...	Jag blir/blev utled på att ...
Någon gång kan sådana verb användas personligt: Я ей снíлся кáждую нóчь.	Hon drömde om mig varje natt.

e Мне удаётся	Jag lyckas
удáстся	skall lyckas
удалóсь	lyckades
/удава́лось (of)/ }	

8.2.5 Dativ vid pronomen och pronominella adverb:

a Такое никогдá не прихó- дíло мне в гóлову.	Något sådant har aldrig fallit <i>mig</i> in.
Я пожáл ему́ рúку.	Jag tryckte <i>hans</i> hand.

Dativ som ersätter possessivt pronomen kallas **possessiv dativ**.

b Мне сегóдня нéкуда идтí.	Jag har ingenstans att ta vägen idag.
Мне нéкогда гуля́ть.	Jag har inte tid att promenera.
Тебé нéзачем éто знáть.	Det behöver du inte veta.

Se vidare 4.26.3 och 6.41.2!

8.2.6 Dativ vid räkneord för att uttrycka ålder:

— Ско́лько тебé лет?	Hur gammal är du?
— Мне семнáдцать.	Jag är sjutton /år/.

— Петру́ восемна́дцать.
Ма́ме испо́нилось 38 лет.

Peter är aderton.
Mamma har fyllt 38 år.

8.3 Ackusativ

8.3.1 Ackusativ står efter verb för att uttrycka det direkta objektet:

Винительный
паде́ж

Я ви́жу ка́рту СССР.
Профе́ссор чита́ет докла́д.
Учени́к учи́т стихи́ Евтуше́нко.
Ка́ждый ве́чер мы смо́трим
телеви́зор.

Jag ser en karta över Sovjet-
unionen.
Professorn håller ett föredrag.
Eleven lär sig en dikt av Jevtu-
sjenko.
Varje kväll tittar vi på TV.

Undantag: se 8.1.3c, d.

8.3.2 Efter predikativerna слы́шно, ви́дно (3.20.3) används ackusativ:

Слы́шно му́зыку. Man kan höra musik.
Ви́дно доро́гу. Man kan se vägen.
(men nekat: Не слы́шно му́зыки — Не ви́дно доро́ги.)

8.3.3 Angående ackusativ i måtts- och tidsuttryck, se 7.13.2 och 7.14.4a.

8.4 Instrumental

8.4.1 a Efter verb står instrumental för att uttrycka medlet för en handlings utförande

Творительный
паде́ж

1 — Чем ты пи́шешь?
— Я пишу́ карандашо́м, а
Лена пи́шет ру́чкой.

— Vad skriver du med?
— Jag skriver med blyerts, men
Lena skriver med bläckpenna/
kulpenna.

Ма́ть ре́жет хлеб ножо́м.

Mor skär brödet med kniv.

I dessa exempel betecknar instrumental verktyget.

2 Моде́ль постро́ена девяти-
ле́тним ма́льчиком.

Modellen har byggts av en nio-
årig pojke.

Зада́ние выпол́няется
ученико́м.

Uppgiften utförs av eleven.

Поля покрылись снегом.

Fälten täcktes /plötsligt/ (se 6.56.2) av snö.

Ураганом сорвало крышу с дома.

Orkanen slet av taket från huset.

I en passiv sats står **agenten** — dvs den person eller kraft (subjektet) som i motsvarande aktiva sats utför handlingen — i instrumental. Likaså kan en agent i instrumental förekomma i opersonliga satser.

3 ехать поездом

att resa med tåg

пароходом

med ångbåt

трамваем

att åka spårvagn

автобусом

att åka buss

лететь самолётом

att flyga /i flygplan/

кататься верхом

att rida /till häst/

идти пешком

att gå till fots

I dessa fall uttrycker instrumental **transportmedlet**. Jämför 7.4.2e.

b För att uttrycka **sättet** för (omständigheterna kring) en handlings utförande används också instrumental:

1 "Постойте!" проговорил он громким (тихим) голосом.
Кто-то быстрыми шагами вошёл в комнату.

"Vänta lite!" sa han med hög (låg) röst.
Någon kom in i rummet med snabba steg.

2 Здесь пахнет табаком.
Он погиб смертью героя.
Она спала глубоким сном.
С бухты несёт холодом и туманом.

Här luktar tobak.
Han dog hjältedöden.
Hon sov djupt (eg. en djup sömn).
Från havsviken doftar det av kyla och dimma.

Ryska sättsinstrumentalen återger andra språks s k innehållsackusativ.

3 Тропинка вилась змеей.
(= как змея)

Stigen snodde sig som en orm.

Дождь полил ручьями.

Regnet flöt i strömmar.

I ovanstående exempel uttrycker instrumentalen en **jämförelse**.

4 Åtgärder och gester uttrycks ofta med instrumental:

пожимать плечами

rycka på axlarna

всплеснуть руками

slå ihop händerna

махать хвостом

vifta på svansen

топать ногами

stampa med fötterna

качать головой

ruska på huvudet

кивнуть головой

nicka /på huvudet/

5 instrumental = *med avseende på, till*

Рóдом он англичáнин.	Till börden är han engelsman.
Жíтели Таджикистáна	Invånarna i Tadzjikistan är till
бóльшей чáстью мусульмáне.	större delen muhammedaner.

Denna "relations"-instrumental ersätts vanligen med prepositionsuttryck, t ex
 Земл́я — трéтья по порядку от Солнца планéта. Jorden är den tredje planeten i ordningen från solen.

Den förekommer dock rätt ofta hos en del "måttord" som *вес vikt, глубина djup, ширина bredd, высота höjd, площадь yta* etc.

Som relationsinstrumental kan också anföras den instrumental som ibland möter vid komparation av adjektiv.

Женá былá тóлько гóдом молóже егó.	Hustrun var bara ett år yngre än han.
------------------------------------	---------------------------------------

(vanligare: нá год молóже)

6 "vägens" instrumental

éхать пóлем	fara över fälten
лéсом	genom skogen
мóрем	till sjöss
сухíм путём	landvägen
Дорóга шла соснóвым лéсом.	Vägen gick genom en tallskog.
Oftare förekommer här prepositionsuttryck.	

7 Beträffande instrumental i tidsuttryck, se 7.14.2.

с "Instrumentalobjekt" står

1 vid följande verb:

<i>styra, leda</i>	
руководíть рабóтой	leda ett arbete
управл́ять госудáрством	styra en stat
прáвить машíной	köra bil
завéдовать магазíном	förestå en affär
комáندовать полкóм	ha befäl över ett regemente
Шофёр управл́яет машíной.	Chauffören kör bilen.

äga, behärska

владéть языкóм	behärska ett språk
овладевáть тéхникóй	behärska tekniken
располагáть врéменем	förfoga över tid
обладáть талáнтом	äga en talang

2 "Instrumentalobjekt" står vidare vid verben:

жéртвовать	} жизнью	offra livet
пожéртвовать		
рисковáть	} здорóвьем	riskera hälsan
рискнóть		

заболевать } гриппом	insjukna i influensa
заболеть }	
страдать бессонницей	lida av sömnlöshet

Märk Även substantiv avledda av dessa verb konstrueras med instrumental.

d Vid en grupp reflexiva verb anger instrumental 'målet' för verksamheten:

заниматься } спортом	syssla med sport
заняться }	
интересоваться } музыкой	intressera sig för musik
заинтересоваться }	
пользоваться } случаем	begagna tillfället
воспользоваться }	
m fl	

e Predikatsfyllnaden står i instrumental vid följande verb:

быть (se vidare under f) }	казаться }	tyckas, verka
/бывать/ }	показаться }	
являться }	называться }	kallas, heta
становиться } bli	назваться }	
стать }	оставаться }	förbli
делаться } bli	остаться }	
сделаться }		
оказываться } visa sig vara	считаться	anses
оказаться }		

Я стану инженером, сестра
хочет стать врачом.

"Неужели не скучно быть
простым, неизвестным
человеком?" /Чехов/

Мне кажется, что в одной
улыбке состоит то, что
называют красотой лица.
/Л Н Толстой/

Она всегда остаётся спокой-
ной в трудные минуты.

Он считается хорошим
человеком.

Его считают хорошим чело-
веком.

Jag ska bli ingenjör, min syster
vill bli läkare.

"Är det inte ledsamt att vara en
enkel, obekant människa?"

Jag tycker att i enbart leendet
finns det som man kallar ansik-
tets skönhet.

Hon förblir alltid lugn i svåra
ögonblick.

Han anses vara en bra män-
niska.

Man anser honom vara en bra
människa.

f Vid verbet **быть** vacklar språkbruket ifråga om predikatsfyllnadens kasus.

1 Predikatsfyllnaden är ett **substantiv**:

Он студéнт.	Han är student.
Мой брат — представителъ совётской делегáции.	Min bror är representant för sovjetdelegationen.

När predikatsverb saknas, står **predikatsfyllnaden i nominativ**.

När predikatsverbet — någon form av **быть** — är utsatt står predikatsfyllnaden i **nominativ/instrumental**.

Он был инженер.	} Han var ingenjör.
Он был инженером.	

Valet mellan kasus i detta fall är oväsentligt, ty någon större nyansskillnad tycks det ena eller andra kasus icke innebära. I 1800-talslitteraturen gällde, att nominativen angav en varaktig, instrumentalen en tillfällig egenskap hos subjektet. Denna regel tycks ej iakttagas av moderna författare.

Märk Vid **infinitiven** **быть** står predikatsfyllnaden i **instrumental**.

Märk I strukturen **это был — это была ...** används **nominativ**:

Это был великий, необыкновенный человек.	Det var en stor, ovanlig människa.
--	------------------------------------

2 Predikatsfyllnaden är ett **adjektiv** i kortform.

Endast **nominativ** kan förekomma, men observera att kortformen ibland har annan betydelse än långformen (2.13.3):

Рекá очень спокойна /спокойная/.	Floden är mycket lugn.
-------------------------------------	------------------------

Kortformen innebär, att floden är lugn just nu, medan långformen anger, att den alltid flyter lugnt.

3 Predikatsfyllnaden är ett **adjektiv** i långform

Liksom i fråga om substantivisk predikatsfyllnad kan både **nominativ** och **instrumental** förekomma. Nominativen tycks överväga.

Он такой хороший, милый /человек/.	Han är så snäll och rar.
---------------------------------------	--------------------------

Погода была ясная.	Vädret var klart.
--------------------	-------------------

Доклад был очень интересный.	Föredraget var mycket intressant.
------------------------------	-----------------------------------

Märk Instrumentalformen av adjektivet kan antyda en **tillfällig**, icke beständig egenskap hos subjektet (jämför under f 1 ovan):
 Лицо его было совсем красным и жалким. Hans ansikte var alldeles rött och ynkligt.

g Vid vissa verb:

выбирать }
 выбрать } välja

звать kalla

назначать }
 назначить } utse

слыть }
 прослыть } anse/s/, gälla för

называть }
 называть } kalla

считать }
 /счесть/ } anse

Vid dessa verb står det man *väljes*, *utses till* eller *kallas*, *anses för* i instrumental.

Её выбрали президентом.

Man valde henne till president.

Его назначили директором.

Han utsågs till direktör.

Märk Меня зовут Пётр eller Меня зовут Петром. *Jag heter Peter.*

h Likaså står instrumental vid verben **работать** *arbeta*, **служить** *tjäna, tjänstgöra*:

Он работает на заводе
 инженером.

Han arbetar som ingenjör på
 fabriken.

Это может служить примером.

Detta kan tjäna som exempel.

i Мы пришли первыми. Vi kom först.

Instrumentalformen первыми kan sägas vara predikativt attribut, dvs ett slags predikatsfyllnad som står nära sättsadverbialet i betydelse (jfr h). Sådana predikativa attribut är särskilt vanliga i ryskan vid rörelseverb, men de förekommer rikligt i litteraturspråket även vid andra verb.

Мне нравится видеть её такой
 крошечной. (Л Н Толстой)

Jag tycker om att se henne så där
 pytteliten.

8.4.2 Instrumental står vid några adjektiv.

Я доволен твоёй работой.

Jag är nöjd med ditt arbete.

Она довольна своими подругами.

Hon är nöjd med sina väninnor.

Мы довольны поездкой.

Vi är nöjda med resan.

Чем богаты, тем и рады.

Håll till godo med vad huset förmår.

8.5 Apposition — en efterställd bestämning — står i samma kasus som korrelatet — huvudordet:

Моя сестра играла с дочерью
 соседа, девочкой лет шести.

Min syster lekte med grannens
 dotter, en flicka i sexårsåldern.

Konjunktioner

Союзы

9.1 Konjunktioner kallas ord som tjänstgör som bindning mellan två eller flera led i ett yttrande.

Samordnande kallas sådana konjunktioner som förenar likvärdiga led (ord, huvudsatser, bisatser). Exempel på sådana är i svenskan *och, eller, men*.

Underordnande kallas de konjunktioner som förbinder bisats med huvudsats (t ex *att, när*), eller bisatser av olika art. Konjunktioner är oböjliga.

Сочини-
тельные
союзы

9.2 Samordnande konjunktioner

9.2.1 Förenande konjunktioner

Соединительные
союзы

и *och*

и ... и *både ... och*

(да *och*, mest i talspråk)

а *och (= och vidare; se nedan)*

как ... так и *såväl ... som*

ни ... ни *varken ... eller*

не только ... но и *inte bara ... utan även*

также /тоже/ *också*

а также *liksom även*

Märk Vid ни ... ни används **dubbel negering**:

У него нет ни брата, ни сестры.

Han har varken bror eller syster.

Он не верит ни в сон, ни в чох.
(сон sömn, dröm, чох nysning)

(ung.) Han tror varken på fan
eller trollen.

Märk Konjunktionen а används:

1 i samband med negation; motsvarande svenska *och inte, utan*:

Пиши пером, а не карандашом!

Skriv med bläck, och inte med blyerts!

Не герои делают историю, а история делает героев.

Det är inte hjältar som skapar historia, utan historien som skapar hjältar.

2 **a** används även för att förena satser eller satsdelar som **kompletterar**, förstärker eller förklarar varandra. **a** anger **tillägg**; **и** anger **uppräknings**:

Жили-были лиса и журавль.
Они были соседи, но у лисы
был дом в лесу, а у журавля —
дом в поле.
Он занят, а потому не пойдёт
в театр.

Det var en gång en räv och en
trana. De var grannar, men räven
hade sitt hus i skogen och tranan
på fältet.
Han är upptagen, och därför går
han inte på teatern.

3 **a** används i början av frågor eller anföringssatser:

— А когда ты поедешь?
Он на секунду задумался, а
потом ответил: ...
— А теперь идём домой.
А я?

— Och när far du?
Han tänkte efter en sekund, och
sedan svarade han: ...
— Och nu går vi hem.
Än jag då?

4 **a** används för att uttrycka en något svagare motsättning än **но**,
som vanligen inleder en sats, vars påstående är oväntat;

Jämför

Там было тепло,

{ а здесь холодно.
но мне было холодно.

Дар var det varmt,

{ och/men här är det kallt.
men jag frös.

Вчера погода была хорошая,

{ а сегодня идёт дождь.
но мы не гуляли.

I går var det fint väder.

{ men i dag regnar det.
men vi gick inte ut och gick.

9.2.2 Motsättande konjunktioner

Противительные
союзы

а, но, да *men*
однако *emellertid, men*
же *dock, men, och ... ju*
всё же, всё, всё-таки *ändå*
а то *annars*
зато *i stället, men*

да förekommer i talspråk och i ordspråk:

Мал золотник, да дорог.

(ungefär) Liten men naggande god.
(ordspråk)

же används:

a med ungefär samma betydelse som det motsättande **a**:

Я уезжаю, товарищ же
остаётся.

Jag reser bort, men min kamrat
stannar kvar.

b som anknytningsord i en lösare sammanfogad satskedja:

Когда мы приехали, приехали	När vi kom — och vi kom
же мы летом, стояла солнечная	martid — var det soligt väder.
погода.	

c som konjunktionellt adverb med betydelsen *då* (obetonat), *ju* och hängs efter det ord som skall understrykas eller framhävas:

— Когда же вы приедете?	— När kommer ni då?
— Приедем сегодня же.	— Vi kommer ju idag.

d Efter pronomen och pronominella adverb för att uttrycka identitet (se 4.23): *здесь же just här*.

однако används

a som konjunktion med ungefär samma betydelse som **a**:

Хотя он старик, однако	Han är visserligen gammal, men
бодр душой.	han är ung till sinnet (eg. 'rask i själen')

b som sammanhangsord = *emellertid, i alla fall*

c som utrop = *minsann!*

Однако, это уж слишком!	Det var ändå höjden!
-------------------------	----------------------

9.2.3 Särskiljande konjunktioner

Разделительные
союзы

или/иль, либо *eller*
или ... или, либо ... либо *antingen — eller*
то ... то *än — än*
не то ... не то, то ли ... то ли *dels — dels*
не только ... но и *inte bara — utan även*
как ... так и *såväl ... som*

9.2.4 Förklarande konjunktioner

Пояснительные
союзы

то есть (т.е.) *det vill säga (dvs)*
или *eller*
а именно *nämligen*
как-то *till exempel, nämligen*

Подчинительные 9.3 Underordnande konjunktioner

союзы

9.3.1 allmänt underordnande konjunktioner inleder objektsatser efter tanke- och sägeverb och efter predikativer:

что, чтобы *att* (6.36.3, 7—11, 13)

будто, будто бы, якобы *att /som om/*, (6.36.14)

как *hur*, как бы ... не: se 6.36.13

Я слышал, будто вы уезжаете. Jag hörde, att ni eventuellt reser bort.

Мне казалось, будто бы кто-то зовёт меня. Det föreföll mig, som om någon kallade på mig.

Мы слышали, как пролетёл самолёт. Vi hörde, hur ett flygplan flög förbi.

9.3.2 Tidskonjunktioner

Временные

союзы

когда, как *när, då*

как только *så snart*

едва [... как] *knappt [... förrän]*

в то время, как *medan*

пока *medan*

между тем, как *medan*

с тех пор, как *alltsedan*

по мере того, как *allt efter som*

после того, как *efter det att*

пока не

до тех пор, пока не } *till dess att* (6.14.8 e)

прежде чем; перед тем, как; до того, как *innan* (6.42.a).

Angående aspekt i tidsbisatser, se 6.14.8.

9.3.3 Orsakskonjunktioner

Причинные

союзы

потому что *därför att*

так как *emedan, eftersom*

ибо *ty, emedan*

оттого, что *på grund av att*

вследствие того, что *till följd av att*

ввиду того, что *med hänsyn till att*

в силу того, что *på grund av att*

поскольку *i den mån som, eftersom*

из-за того, что *på grund av att*

благодаря тому, что *tack vare att*

Orsaksbisats inledd av потому что och ибо måste stå efter huvudsatsen.

На улицах было много народу, потому́ что был праздник.	Det var mycket folk på gatorna, därför att det var helgdag.
Та́к как я за́втра не бу́ду до́ма, приходи́те, пожа́луйста, в четве́рг!	Eftersom jag inte är hemma i morgon, var snäll och kom på torsdag!

9.3.4 Avsiktskonjunktioner

Целевые союзы *что́бы; для того́, что́бы; с тем, что́бы; зате́м, что́бы för att, i avsikt att*
Se 6.36.7 för exempel!

9.3.5 Följdkonjunktioner

Союзы следствия *так, что; так, что́бы så att*
Se 6.36.8—9 för exempel!

9.3.6 Villkorskonjunktioner

Условные союзы *если om, ifall } 6.36.1 a—c*
 ежели, ко́ли } 6.42b
раз 6.35.1b

ко́ли används mest i folkligt språk och i ordspråk:

Не бу́дет ску́ки, ко́ли за́няты ру́ки. Det blir inte tråkigt, om händerna är
sysselsatta. (ordspråk)

Märk *to=så* inleder ofta eftersatsen (huvudsatsen) i en villkorlig satsfogning, se 4.7.
Angående imperativ i villkorsbisatser se 6.32.

9.3.7 Medgivande konjunktioner

Уступительные союзы *хотя́/хоть } trots, även om, ehuru, fastän*
 несмотря́ на то, что }
пра́вда ... но visserligen ... men
как ни hur ... än
ско́лько ни hur mycket än
пусть/пуска́й även om
то́лько бы, лишь бы om bara (6.36.5)

Хотя́ наступи́л ве́чер, было́ оче́нь жа́рко.	Fast kvällen hade kommit, var det mycket hett.
Несмотря́ на то, что он говори́л оче́нь ти́хо, мы по́няли почти́ все́.	Trots att han talade mycket lågt, förstod vi nästan allt.

Пусть нам трудо́дно, мы не
оста́вим рабо́ту.

Как ни жаль расстава́ться,
одна́ко мне порá идти́.

Även om det är svårt för oss, så
ger vi inte upp.

Hur tråkigt det än är att skiljas,
måste jag i alla fall gå.

Angående konjunktiv i medgivande bisatser se 6.36.2.

Angående imperativ i medgivande bisatser se 6.32.

9.3.8 Jämförande konjunktioner

Сравнительные
союзы

как *som, såsom*

как бы

как бу́дто

как е́сли бы

бу́дто бы

(якобы)

бу́дто

сло́вно

то́чно

som om, se 6.36.14

чем, не́жели *än* (efter komparativ, se 2.20)

чем ... тем *ju ... desto*

Чем темне́е ночь, тем я́рче
звёзды.

Ju mörkare natten är, desto kla-
rare /lyser/ stjärnorna.

9.3.9 *ли* = *om, huruvida*

Indirekta frågebisatser inleds av konjunktionen *ли*, om det direkta talet saknar frågeord. Se vidare 6.37.

9.3.10 Som bindeord inledande bisatser fungerar:

relativa pronomen, i första hand *котóрый, кто, что som, vilken, vilket*. Se 4.25!

relativa adverb, såsom *где där, куда dit*. Se 3.17.2.

Ordföljd

Порядок слов

10.1 Ordföljden i ryskan

Normal ordföljd i ryskan är den **raka**, dvs **subjektet** står **före predikatet**. Följande schema för satsdelarna följer denna grundregel:

1	2	3	4
subjekt	adverbial	predikat	objekt
Отец	недавно	получил	письмо.
Far	nyligen	fick	brev

Märk Detta normalschema gäller även frågesatser.

Avvikelser från den normala, raka ordföljden tjänar dels syntaktiska syften, dels emfatiska, dvs talaren önskar framhålla någon del av satsen t ex objektet, vilket då ställs först i satsen och erhåller stigton.

10.2 Normal (rak) ordföljd måste användas:

- 10.2.1** när subjekt och objekt/predikatsfyllnad är **substantiv i oböjd form**:
Мать очень любит дочь.	Modern älskar sin dotter mycket.
Мой брат — инженер.	Min bror är ingenjör.

- 10.2.2** när predikatsfyllnaden är ett **adjektiv i långform**:
Погода хорошая.	Vädret är vackert.

- 10.2.3** när subjektet är ett **pronomen, personligt eller frågande**:
Я уже после узнал об этом.	Först senare fick jag veta det.
Кто там идёт?	Vem går där?

Märk I inskjutna sägesatser är omvänd ordföljd mycket vanlig:

— Кто там? спросил он.	— Vem är det? frågade han.
------------------------	----------------------------

10.3 Omvänd ordföljd förekommer

10.3.1 när satsen inleds av ett (längre) rums-, sätts-, eller tidsadverbial:

Вчера в девять часов утра, в городской библиотеке, по неизвестной причине, вдруг вспыхнул пожар.	Igår kl. nio på morgonen utbröt plötsligt i stadsbiblioteket av okänd anledning en eldsvåda.
---	--

Märk den inbördes rangordningen mellan de olika adverbialen:
först tidsadverbial, sedan rumsadverbial, därefter övriga bestämmningar till verbet.

10.3.2 i satser som berättar om naturen, årstiders och dagars växling, år och dagar som förflutit o dyl:

Прошло два года.	Två år gick.
Настали сумерки ...	Skymningen kom ...
Проходит час, другой ...	Det går en timme, två ...

Likaså i berättande framställning som framhäver handlingen (verbformerna):

Гре́мела ата́ка, и пу́ли звене́ли, и ро́вно строчи́л пулемёт ...	Anfallet dånade /fram/, och kulorna visslade, och kulsprutan knattrade jämnt ...
--	--

10.3.3 i relativa bisatser, om predikatet inte har längre bestämmning:

Я живу́ в /том/ до́ме, где ра́ньше жи́ла моя́ мать.	Jag bor i det hus, där min mor förr bodde.
--	---

10.3.4 när en längre satsbildning inleds av en predikatsfyllnad i instrumental:

Пе́рвым ошу́щени́ем Еле́ны, когда́ она́ просну́лась, была́ ра́дость.	Helenas första känsla, när hon vaknade, var glädje. (Turgenev)
Одним из фа́кторов влия́ющих на по́рядок слов, явля́ется стиль ре́чи.	En av de faktorer som inverkar på ordföljden är stilen.

10.4 Frågesatser

Frågesatser har i regel **rak ordföljd** och **frågeintonation** (stigton om frågan saknar inledande frågeord, fallton om frågan inleds av frågeord).

Вы се́годня иде́те в теа́тр?	Ska ni gå på teatern idag?
------------------------------	----------------------------

Märk att ryska vardagsspråket ofta använder liknande frågekonstruktion som i franskan:

А ваш брат, он уже́ у́ехал?	Har er bror redan rest? (Votre frère est-il parti?)
-----------------------------	--

10.5 Objektens plats

- 10.5.1** Det direkta objektet (akkusativobjektet) sätts vanligen /omedelbart/ efter predikatsverbet:

Ваш учитель знает французский язык?	Kan er lärare franska?
--	------------------------

- 10.5.2** Av emfatiska skäl kan det direkta objektet stå först i satsen:
Я написál емú два письмá, но
отвёта не получáл. | Jag skrev två brev till honom
men fick inget svar. |
|--|---|

- 10.5.3** Ett pronomen som akkusativobjekt kan stå före predikatet:
Виновáт, кóе-что мы забыли
во врéмя оперáции ... | Förlåt, vi glömde visst något
under operationen ... |
|---|--|

- 10.5.4** Om både **dativobjekt** och **akkusativobjekt** finns i en sats, står dativobjekt som betecknar person vanligen närmast predikatet:

Он дал мáльчику кн́гу.	Han gav pojken boken.
------------------------	-----------------------

Annars sätts det kortare objektet före det längre:

Председáтель пóдал рýку всем присúтствовавшим.	Ordföranden räckte alla de när- varande handen.
---	--

- 10.6** Possessiva pronomen kan stå såväl före som efter huvudordet:
Взгляд их был грустен и
спокоен.	Deras blick var sorgsen och lugn
(Sjolochoy)
По лицú егó было видно что он
рад.	Det syntes i hans ansikte att han
var glad.

10.7 Genitivattributets plats

Genitivattributet placeras i ryskan normalt efter sitt huvudord, dvs det ord som det bestämmer eller hänför sig till. (I svenskan har genitivattributet sin plats före huvudordet.)

Jämför:

кн́га ученикá	elevens	bok
ромáн Солжени́цына	Solzjenitsyns	roman

För vidare exempel se 8.1.1!

Om uttal och stavning

Vokaler

Ryskan har liksom exempelvis engelskan stark huvudaccent. Betonade vokaler är halvlånga och uttalas med fullt ljudvärde, medan obetonade blir förkortade och mer eller mindre reducerade.

A. I betonad ställning förekommer följande vokalljud:

neutrala а [a] о [o] э [ɛ/e] у [u] ы [ɨ]

j-vokaler я ё е ю и [i]

De alternativa vokalerna eller j-vokalerna har två funktioner:

1 I början av ord eller efter vokal, ь eller ъ markerar de uttalet j + vokal: я [ja], ё [jijó]; статья [stat'já] *artikel*, сёмьи [sém'ji] *familjer*, съестъ [s-jest'] *äta upp*, инъекция [injéksijə] *injektion*.

и har dock i regel inte j-förslag i början av ord: ймя [ím'ə].

2 När j-vokalen står efter konsonant markerar den att konsonanten är mjuk. (Se vidare under Konsonanter.)

Att observera

Framför mjuk konsonant får vokalerna ett mera slutet uttal än framför hård. Så får exempelvis а/я ett uttal som närmar sig [ɛ]. (Det bör dock inte överdrivas.) э/e påverkas starkare än а och о:

э uttalas [ɛ] framför hård konsonant: это [étə]

[ɛ] framför mjuk konsonant: эти [ét'i].

е uttalas öppnare framför hård konsonant än framför mjuk: det är en klar skillnad mellan е i тех нет och дети.

Efter de alltid hårda konsonanterna ж, ш, ц uttalas е som [ɛ]: уже [uʒɛ], концерт [kəntsɛrt].

и uttalas hårt (som ы) efter de hårda konsonanterna ж, ш och ц (тех жить [ʒít']) samt i början av ord efter preposition som slutar på hård konsonant: от имени [átím-] *å ... vägnar*, из Индии [izín-].

Den här använda fonetiska transkriptionen sammanfaller med den engelska där så är möjligt. Sålunda återges ж med tecknet [ʒ], з [z], х [χ], ч [tʃ], ш [ʃ] och щ [ʃ':]. Mjuk konsonant markeras med '. För ы används [ɨ].

B. I obetonad ställning reduceras vokalerna:

о och а omedelbart före betonad stavelse eller först i ord uttalas som ett kort ä, påminnande om engelskans [ʌ]: вода [vɔdá] *vatten*, Москва [mɔskvá], аппетит [ap'it'it] *aptit*, Анатолий [anɔtól'ij]. I annan obetonad ställning uttalas de [ə]: говорítъ [gəvɔr'it'] *tala*, ягода [jáɡədə] *bär*.

я, е och и sammanfaller i uttalet i obetonad ställning till ett kort [i]: па́дает [pádʌjit] *faller*, смóтрит [smótr'it] *tittar*, яйцó [jijtsó] *ägg*, язы́к [ji-] *språk*, пятна́дцать [p'itnátsət'] *femton*.

Sist i ord uttalas а och е som [ə]: на́ша/на́ше [náʃə] *vår* (pron.), то́же [tóʒə] *också*.

а i obetonad ställning efter de mjuka konsonanterna ч, щ (ofta även efter de hårda ж, ш) uttalas [i]: часы́ [tʃ'isí] *klockan*, Чайко́вский [tʃ'ijkófskij].

-о́й i adjektiv- och pronomenändelser uttalas [əj]: э́той [étəj] *denna*. Vid hastigt tal kan obetonade vokaler helt förstummas, särskilt mellan likartade konsonanter: двáдцать [dvátst'], четы́ре [tʃ'(i)tír'i].

Konsonanter

tonande:	/жж/	г д з ж б в	л р м н й
tonlösa:	ц ч щ х	к т с ш п ф	

Slutljudsskärpning

Tonande konsonant i slutet av ord (absolut slutställning) uttalas tonlöst: ряд [r'at] *rad*, нов [nof] *ny*, нож [noʃ] *kniv*.

Tonlöst p förekommer efter tonlös konsonant i slutljud: теа́тр.

Assimilation

Tonlös konsonant framför tonande konsonant uttalas tonande: сде́лать [zd'élət'] *f göra*, о́тдых [ód-] *vila*, сбóрная [zb-] */lands/lag*.

в, м, н, л, р inverkar dock *inte* på föregående konsonant: свой [svoj] *sin*, сн́ять [sn'at'] *ta av*.

Tonande konsonant framför tonlös konsonant uttalas tonlöst: ла́вка [láfkə] *bod*, везти́ [v'ist'í] *forsla*.

Till assimilation kan även följande fall räknas: зж och сж uttalas som ett förlängt [ʒ]; зш och сш uttalas som ett något förlängt [ʃ]; сч uttalas som [ʃ].

Konsonant eller konsonantgrupp som står före mjuk konsonant blir mjuk: те́х с ним [s' n'im] *med honom*.

л påverkas ej av följande mjuk konsonant: ви́лки [v'ilk'i] *gafflar*.

Ur svensk synpunkt förtjänar följande att påpekas:

н framför г, к, х uttalas *ej* som ng utan bibehåller sitt alfabetiska uttal.
р framför н, с, д, т bibehåller sitt alfabetiska uttal (ej som i uppsv. barn, fors).

Särskilda uttalsavvikelser

г uttalas [v] i genitivändelsen -го: егó [jivó], хоро́шего [xaróʃivə].

г uttalas [χ] före к och ч: мя́гкий [m'áχkəj] *mjuk*, мя́гче [m'áχtʃ'ə] *mjukare* samt i orden ко́гти [kóχt'i] *klor*, но́гти [nóχt'i] *naglar*.

ч uttalas [ʃ] i orden что *att*, *vad*, ко́нечнó *naturligtvis*, скýчно *tråkigt*.

ч uttalas [t] i лу́чше *bättre*.

-ся (reflexivändelse) uttalas [-sə] efter -ть/т: сме́яться [sm'ijátsə] *skratta*, смеётся [sm'ijótsə] *skrattar*.

д och т är stumma i kombinationer som по́здно [póznə] *sent*, гру́стно [grúsənə] *vemodigt*.

в är vanligen stumt i kombinationer som чу́ство [tʃ'ústvə] *känsla*.

л är vanligen stumt i со́лнце [sóntsə] *sol*.

[л']

[л]

Hårda och mjuka konsonanter

Flertalet ryska konsonanter kan vara än hårda, än mjuka. Några är dock alltid hårda, några alltid mjuka.

De hårda konsonanterna uttalas i stort sett som motsvarande svenska. Märk dock att п т к uttalas med mindre aspiration än i svenskan.

Vid uttalet av de mjuka konsonanterna höjs tungryggen upp mot gomtaket, varvid i synnerhet tandljuden, dentalerna (д, т, з, с, л, н, р) får en "tunnare" klang.

Störst är skillnaden i fråga om л: Det mjuka л liknar svenskt l i tex lilja, medan det hårda л saknar motsvarighet i rikssvenskan: л uttalas med tungspetsen hårt spänd mot övre tandvallen och neutral tungrygg. Tungan skall bilda liksom en grop.

й uttalas utan den förträngning som kan finnas hos svenskt j. Uttalet ligger närmare 'kort i' som bokstaven också kallas i det ryska alfabetet (и краткое).

Skrivregler

De mjuka konsonanterna förfogar ej över särskilda skrivtecken. I stället skrivs efter konsonanttecknen ь (mjukt tecken) eller, om vokal följer, en 'j-vokal': я, е, ё, ю, и. Efter hårda konsonanter skrivs vokaler a, /e/, o, y, ы (э skrivs aldrig efter konsonant i rent ryska ord.)

Hårda: г к х ц ш ж т д н л р с з м б п в ф

Mjuka: (жж) ть дь нь ль рь сь зь мь бь пь вь (фь) ч щ й

Alltid hårda: ж ш ц

Alltid mjuka: ч щ

Efter de hårda konsonanterna ж och ш skrivs aldrig ы utan и.

Efter de mjuka konsonanterna ч, щ skrivs inte я eller ю utan а och у.

г к х följs aldrig av ь (mjukt tecken), ej heller av я ю eller ы. De uttalas mjukt framför е och и. Observera dock att -ий i ändelsen hos adjektiv med stam på г, к, х uttalas som -ый dvs [əj].

й intar en särställning bland de mjuka konsonanterna därigenom att den kan förekomma enbart *efter vokal* (i rent ryska ord)

dels i slutljud: чай *te*, мой *min*, но́вый *ny*, чита́й! *läs!*

dels före konsonant: ча́йка *mås*, най́ти *hitta*, чита́йте! *läs!*

I övriga ställningar uttrycks *j*-ljudet i den ryska skriften med

1 *j-vokal* mellan vokaler (vokalljud): ча́я (G sing); мо́я, моё́й; чита́ю samt först i ord (uddljjud): я, её́, егó; Ялта́.

I böjningen växlar således *j-vokal* med *й* efter *vokal*: чай/ча́я; ста́нция/ста́нций; зда́ние/зда́ний; чита́й/чита́ю.

Efter *konsonant* växlar *j-vokal* med *ь* för att ange att konsonanten är mjuk: неде́ля/неде́ль. Något *j* föreligger ej här.

2 *ь + j-vokal* efter konsonant då vokalljud följer: муравьи́ *myror* (N plur), пла́тье *klänning*, семья́ *familj*; пью́, пьёт́ */jag, han/ dricker*.

j efter konsonant utan följande vokalljud kan inte förekomma. Genom vokalskott undviks sådana kombinationer, vilket förklarar former såsom семéй (G plur av семья́) och муравéй (N sing).

3 *з + j-vokal* för att markera gräns mellan prefix som slutar på hård konsonant och ord (stam) som börjar på *j*: безъя́дерная зо́на *kärnvapenfri zon*; объём *volyt*; съезд *kongress*; съе́сть *äta upp*. Även i lånnord såsom инъе́кция *injektion*, объекти́вный *objektiv*.

ь användes tidigare (före rättstavningsreformen 1917) för att markera hård konsonant i ordslut.

Några ljudhistoriska företeelser

Konsonantväxlingar

Av ljudhistoriska skäl (i fornryskan eller fornslaviskan) inträffar i verbböjning, ordbildning, adjektivkomparation etc följande konsonantväxlingar:

з г д växlar med ж:	вози́ть — я вожу́	köra, forsla — jag kör
	ни́зкий — ни́же	låg — lägre
	нога́ — но́жка	ben — litet ben
	стро́гий — стро́же	sträng — strängare
	ходи́ть — я хожу́	gå — jag går
	молодо́й — моло́же	ung — yngre

с х växlar med ш:	писа́ть — я пишу́	skriva — jag skriver
	у́хо — у́ши	öra — öron
	сухо́й — су́ше	torr — torrare
т к växlar med ч:	хоте́ть — я хочú	vilja — jag vill
	рука́ — ру́чка	hand — penna
ск ст växlar med щ:	доска́ — дощэ́чка	bräda — liten bräda
	пусті́ть — я пу́щу	låta — jag låter
ц växlar någon gång		
	med ч: па́лец — па́льчик	finger — litet finger
г växlar med з і	друг — друзь́я	vän — vänner

Som konsonantväxling kan även betraktas inskottet av /mjukt/ л efter läppljuden (labialer) б в п м ф, t ex:

б växlar med бл:	люби́ть — я люблю́	älska — jag älskar
в växlar med вл:	лови́ть — я ловлю́	fånga — jag fångar
п växlar med пл:	топи́ть — я топлю́	sänka — jag sänker
м växlar med мл:	дрема́ть — я дремлю́	slumra — jag slumrar

Beträffande växlingen т — щ och д — жd se 6.46c!

Pleofoni

Ord med stam på -оро-, -ере-, -оло- har ofta varianter på -ра-, -ре-, -ла-, -ле-: го́род *stad* — Ленингра́д; голова́ *huvud* — глава́ *kapitel*; молоко́ *mjölk* — млéчный путь *vintergatan*.

De senare s.k. kyrkslaviska varianterna har i allmänhet en mer abstrakt, religiös eller poetisk betydelse. Förlängningen av de ryska formerna kallas pleofoni (ry. полногла́сие eg. full-ljud).

Ord med pleofoni behandlas i vissa fall som enstaviga.

Substantiv- och adjektivbildning

Substantiv bildas genom

a avledning: avledningsmorfem (prefix och/eller suffix) fogas till baser av olika slag, såsom verbstammar, adjektivstammar, substantiv etc.

b substantivering av andra ordklasser 2.1 och 6.71

c sammansättning

d förkortning

Dessa bildningssätt samverkar ofta.

Avledda substantiv

bildas av prefix + ordstam, ordstam + suffix eller prefix + ordstam + suffix. I följande avsnitt upptas några av de vanligaste prefixen och suffixen samt deras innebörd.

Här behandlas icke substantiv avledda ur prefigerade verb. För verbprefixens betydelse se 6.63—65 och s 277 och för verbalsubstantiv se 6.72.

Substantivprefix

без-/бес-/ utan, i avsaknad av

беспокойство oro

бездна bottenlöshet; avgrund

/дно/ botten

безработица arbetslöshet

за- bortom

Заволжье bortom Volga

Зауралье bortom Ural

затылок nacke

/тыл bak/

при- intill (jfr за- och пред-)

Прибалтика Baltikum

пригород förstad

пред- framför, före

Предуралье hitom Ural

предрассудок fördom

на- ovanpå

наушник öronlapp; skvallerbytta

/уши öron/

намордник munkorg

/морда nos/

по- längs med

побережье kust

/берег strand/

пограничник gränsvakt

/граница gräns/

пере- mellan

переулок gränd

/улица gata/

перемирие stillestånd

/мир fred/

про- genom

промежуток intervall

/между mellan/

под- under

подполковник överstelöjtnant

/полковник överste/

подкомитет utskott

подстаканник glashållare

/стакан glas/

подсвечник ljusstake

/свеча ljus/

пра- för

прадед farfars far

сверх- = сүпер-

сверхчеловек övermänniska

с-, со- med, sam-

спутник färdkamrat; satellit

/путь *m* väg/

собеседник den man talar med

/беседа samtal/

сознание medvetande

/знать veta/

сотрудник medarbetare

/труд arbete/

о- *omkring*

окра́ина ytterområde, omgivningar

/край kant; land/

от- *bort*о́ттепель *f* töväder

/тёплый varm/

не- *o-*, negerande prefix

неуда́ча misslyckande

несча́стье olycka

непра́вда osanning

не́друг ovän

непого́да oväder

Substantivsuffix

1 (huvudsakligen) maskulina avledningar:

-тель/-итель lagt till verbstammar betecknar den person (det 'instrument') som utför en verbhandling och svarar ofta mot svenska avledningsändelsen -are:

/учи́ть/ — учи́тель — lärare

/дви́гать/ — дви́гатель — motor

Ord på -тель/-итель är maskulina och betoningen ligger mestadels på näst sista stavelsen.

-тельница är motsvarande feminina avledningsändelse:

учи́тельница lärarinna

пи́сательница författarinna

-ник, -ик, -овик, -евик lagt till verbstammar, adjektivstammar och till substantivstammar betecknar både personer och föremål som utför eller är det ordstammen anger:

/шко́ла/ — шко́льник elev, skolbarn

/прово́дить leda/ — прово́дник guide;

/ста́рый/ — ста́рый gubbe

elektrisk ledare

föremål, instrument, företeelse:

/гра́дус grad/ — гра́дусник termometer

/сло́во ord/ — сло́вник ordlista

/чай te/ — ча́йник tekanna

/бума́га rapper/ — бума́жник plånbok

bär:

/земля́ jord/ — земля́ника smultron

-ница/-ица är motsvarande feminina avledningsändelse:

уче́ник — уче́ница manlig — kvinnlig elev

-ец/-лец, -овец, -авец (Obs. e är vanligen flyktigt) betecknar huvudsakligen personer, sysselsatta med det som ordstammen anger:

/продава́ть/ — продаве́ц försäljare

продавщи́ца försäljerska

— betecknar även nationalitet:

/Аме́рика/ — америка́нец amerikan

(америка́нка *fem*)

/Кита́й/ — кита́ец kines

(кита́йка *fem*)

Märk инди́ец — инди́йцы indier och индее́ц — инде́йцы indianer; till båda hör femininformen инди́анка.

-ак, -як, -ач:

/мо́ре hav/ — моря́к sjöman

/ры́ба fisk/ — рыба́к fiskare

— betecknar också nationalitet:

/По́льша Polen/ — поля́к polack (по́лька *fem*)

-у́н; till verbstammar:

/пры́гать hoppra/ — прыгу́н 'hoppare'

-ич; betecknar nationalitet, -bo:

/Москв́а/ — москв́ич moskvabo (moskovit)

— bildar fadersnamn (se 2.35.1):

/Ники́та/ — Ники́тич

/Илья́/ — Ильи́ч

-ók; till verbstammar, betecknar den som utför verbhandlingen; anger även själva verbhandlingen:

/игр́ать spela, leka/ — игрóк spelare

/катáться åka/ — катóк rink; vält

-щик /efter д, т **-чик**/; } yrkesbenämningar
-льщик, -льник; } och
-щица fem; } 'utförare'

/летáть of flyga/ — лётчик flygare

/бомбардировáть/ — бомбардировщик bombflygplan

Hit hör även adjektivavledningen

/мáлый liten/ — мáльчик pojke

-анин /-янин; -ин; -чанин; -ка, -анка, -янка; betecknar nationalitet eller grupptillhörighet (böjning se 1.21.10a):

/А́нглия England/ — англича́нин — англича́не (pl)
 (— англича́нка fem)

/Изра́иль Israel/ — израильтя́нин, -тя́не (pl)
 (— израильтя́нка fem)

/Гру́зия Georgien/ — грузи́н, -и́ны, -и́н (G pl)
 (— грузи́нка fem)

— *troshälsare*:

/Магоме́т = Мухáммед/ — магоме́танин, -а́не (pl)

/Люте́р Luther/ — люте́ранин, -а́не (pl)

-арь; -атор; -ор, -ёр, -ер; -ант, -ент; -ат, -ист; avledningsändelser av latinskt-romanskt ursprung; både till inhemska och utländska ordstammar; betecknar 'utförare', yrken:

/библиоте́ка bibliotek/ — библиоте́карь	ревизо́р revisor
(— библиоте́карша fem) библиотека́рие	трéнер tränare
режиссё́р regissör	трактори́ст traktorförare

2 (huvudsakligen) feminina avledningar:

-ка; det vanligaste feminina avledningssuffixet; bildar feminin motsvarighet till maskulina nationalitetsbeteckningar (se ovan under 1) och maskulina på **-ец**; betecknar föremål av olika slag;

/францу́з fransman/ — францу́женка fransyska

/инострáнец, -нца utlänning/ — инострáнка utländska

— *siffror* (5.1):

/пятиле́тний план/ — пятиле́тка femårsplan

— *djur*:

/кот katt/ — ко́шка katta

— *föremål*:

/откры́тое письмо́/ — откры́тка vykort

/записа́ть anteckna/ — запи́ска anteckning

-ица; -ница; feminina motsvarigheten till maskulina bildningar på **-ец, -ик, -ник**:

/рабо́тник arbetare/ — рабо́тница arbeterska

/тигр tiger/ — тигри́ца tigrinna

/ра́зный olik/ — ра́зница skillnad

— *förvaringsplats*:

/гость *m* gäst/ — гости́ница hotell

/са́хар socker/ — са́харница sockerskål

-ина; (-ота)

/равный jämn/ — равнина slätt

/широкий bred/ — ширина; bredd (широтá även: latitud)

/тихий tyst/ — тишина tystnad

-ня, -льня, -ильня betecknar plats för verbhandling:

/спать sova/ — спальня sovrum

3 neutrumavledningar:

/мыть of tvätta/ — мыло tvål

/начать f börja/ — начало början

-ище betecknar platsen för en handling:

/класть of lägga/ — кладбище begravningsplats

/учить/ — училище läroanstalt

4 abstrakta substantiv bildas huvudsakligen med följande avledningssuffix:**-ость, -ность** f (1.37.1) — ofta motsvarande svenska avledningssuffixet **-het** —

/новый ny/ — новость nyhet

/молодой ung/ — молодость ungdom

/трудный svår/ — трудность svårighet

-отá

/тёмный mörk/ — темнотá mörker

-ство

/знакомый bekant/ — знакомство bekantskap

/больше mera/ — большинствó majoritet

-ье, -ьё, -ие

/здоровый frisk/ — здоровье hälsa

5 Diminutiver

Dessa avledningar är talrika och välnyanserade i ryskan. De ger uttryck för den talandes subjektiva värdering, från ömhet till ironi och förakt. Många av diminutiverna har därför ett mer eller mindre tillfälligt stilvärde, en känsloladdning, som ofta endast sammanhanget kan ge nyckeln till. Emellertid utnyttjas också diminutiverna för den rent sakliga ordbildningen, t ex i tekniskt språk: ручка diminutiv av pyká betyder inte bara *liten hand* utan också *handtag, dörrvred, (kulspets)penna*.

Nedan ges exempel på några av de vanligare diminutivsuffixen:

-ок, -ик, -чик

/старый/ — старичок gubbstrutt

/стол/ — столик litet bord; restaurang-bord

/сын/ — сынóк lille son; 'gosse'

-ец

/брат/ — братец 'gosse lille'

-ка

/дорога/ — дорожка gång; bana

/дочь/ — дочка — доченька lilla dotter

/книга/ — книжка liten bok; häfte

/карта/ — карточка rapperslapp; kort

-ица, -ца

/часть/ — частица liten del; partikel

-ецо, -цо, -це

/полотно linneväv/ — полотёнце handduk

-ко

/лицо/ — личико litet ansikte

/окно/ — окóшко lucka (i bank, på posten)

-ушка

/голубь m duva/ — голубчик 'älskling' (till man) — голубушка 'käraste' (till flicka)

/старуха/ — старушка liten (rar) gumma

/мать/ — матушка lilla mamma

-ишка ger nedsättande (pejorativ) karaktär

/дети/ — детишки barngrumpor

/мальчик/ — мальчишка pojkspoling

-ина, -ище ger förstörande (augmentativ) karaktär

/дом/ — домíна — домíще jättehus

6 smeknamnsformer av ryska förnamn behandlas i 1.2.3a. I övrigt hänvisas till lexikon.

Sammansatta ord

Ett stort antal substantiv bildas i ryskan genom **sammanställning** eller **sammansättning** av ord och ordstammar. Sammansatta ord är emellertid inte så vanliga i ryskan som i tex svenska och tyska.

Ordsammanställning föreligger när två substantiv sammanbinds med bindestreck, och det senare fungerar som bestämning till (modifierar) det förra. Båda sammanställningsleden böjs var för sig och behåller sin ursprungliga betoning. Typen är inte särskilt frekvent.

вагón-ресторáн	restaurangvagn
жéнщина-инженéр	kvinnlig ingenjör
Жар-птíца	Eldfågeln

Sammansättning markeras av att endast det senare ledet böjs och att sammansättningsleden (orden, ordstammarna) förenas av en bindevokal, som skrivs:

o efter hårda konsonanter; e efter mjuka konsonanter och ц.

- Märk 1** Om förledet i sammansättningen är ett räkneord — utom один, сто och kollektiver (5.5) — används genitivsammansättning, tex
пятилётка femårsplan	десятилétие decennium

Observera, att два och пол- (halv) vid sammansättning uppträder i varianterna двух-/дву- resp. пол-/полу-: двуóкись dioxid, двучлén binom (mat.), полчасá halvtimma, полуóстров halvö.

- Märk 2** I många ord vilkas förled är ett internationellt (lån)ord uteblir bindevokalen:
телезрýтель TV-tittare	фотоаппарát kamera
радиоприёмник radiomottagare	
- (Däremot: вертолёт helikopter, космонавт kosmonaut, бензовóz tankbil).

I en äkta sammansättning — dvs en sådan i vilken vid kasusböjning endast efterledet förändras /antar kasus- eller numerusändelser/ — kan förledet bestå av ord eller ordstam ur följande ordklasser: substantiv, adjektiv, adverb, pronomen, räkneord, verb.

Efterledet i en äkta sammansättning består av:

a substantiv (eller substantivisk ordstam) utan avledningssuffix:

сéвер + зáпад > северо-зáпад	nordväst
желéзо + бетóн > железобетóн	armerad betong

med avledningssuffix:

Дáльний Востóк > дальневостóчник	Fjärran Östern-bo
сто + лет > столétник	hundraåring
пять + лет > пятилétие	femårsperiod

b verbstam (verbalsubstantiv) utan avledningssuffix:

водá + пад/ать/ > водопад	vattenfall
рукá + пис/ать/ > рýкопись f	handskrift; manuskript
круг + зреть (se) > кругозór	horisont
пешкóм (till fots) + ход/ить/ > пешехóд	fortgångare

med avledningssuffix:

громк/ий/ + говор/и/ть/ + тель >

громкогоговоритель

högtalare

страна + вед/ать/(veta, ålderd.) + ение >

страноведение

samhällskunskap

теле + вид/еть/ + ение > телевидение

television

Förkortningsord saknar alltid bindevokal. Följande typer av förkortningsord är vanliga:

mosaikord kan sådana ord kallas, vilka i likhet med svenskans *moped* bildats genom godtycklig sammanfogning av bitar av ord.

a en bit av ett adjektiv fogas till ett oförkortat substantiv:

род/и́льный/ + дом > роддо́м

barnbördshus, BB

стен/на́я/ + газе́та > стенгазе́та

väggtidning

b en bit av en förledsbestämning fogas till en bit av efterledet:

универ/са́льный/ + маг/а́йн/ > универма́г

varuhus

испол/ни́тельный/ + ком/и́тет/ > исполко́м

exekutivkommitté

/Всесою́зный Ле́нинский/ + Ком/мунисте́тический/ + Со/ю́з/ + Мол/оде́жи/ >

Комсомо́л

Båda dessa typer av ordbildning är produktiva.

initialord se 1.41.5.

I talspråk möter förkortningar motsvarande svenskans 'dirren' (= direktören):

заведующий > зав

chef

заместитель > зам

ställföreträdare

Adjektivbildning

Vid sidan om **ursprungliga** adjektiv av typen но́вый, ста́рый, хоро́ший etc. har ryskan ett stort antal **avledda** adjektiv. Av dessa utgör avledningarna av substantiv en mycket stor del, vilket sammanhänger med att ryskan **undviker substantivsammanställningar** (typen traktorförare, skollärare, gatukorsning, avdelningsföreståndare etc.) och istället föredrar **adjektiv + substantiv** (typen тра́кторная ста́нция *traktorstation*, клáссный жу́рнал *klassliggare* etc.).

Adjektiv bildas genom

a avledningsändelser: класс — клáссный

b förstavelser: большо́й — небольшо́й

c båda ovanstående sätten: до револю́ции — до́революцио́нный förrevolutionär; безъя́дерная зо́на kärnvapenfri zon

d sammansättning: верхнево́лжский 'vid Volgas övre lopp'.

Nedan upptas några av de vanligare avledningsmorfemen.

-н-, ett mycket produktivt avledningsmorfem, som ingår i ett flertal avledningsändelser.

Adjektivstammens slutkonsonant förändras, varvid г > ж, к > ч, х > ш, ц > ч.

Används mest vid avledning av sakord.

/водá/ — во́дный спорт vattensport

/челове́к/ — челове́чный human, mänsklig

/рука́/ — ручные часы́ armbandsur

/по́льза/ — по́лезный nyttig

/семья́/ — семе́йное сча́стье familjelyska

Märk att л övergår till ль framför -ный; att vokalinskott e/ě/o förekommer och att mjuk konsonant ibland blir hård framför -ный:

дверь — дверной замок dörrlås

-H- ingår i följande avledningsändelser:

-енный:	/письмо́/	письменный стол	skrivbord
-альный:	/центр/	центральный комитет	centralkommitté
-ивный:	/объект/	объективный	objektiv
-арный:	/легенда/	легендарный	legendarisk
-онный:	/традиция/	традиционный	traditionell
-озный:	/рели́гия/	религиозный	religiös
-ичный:	/тип/	типичный	typisk

-ин- bildar avledningar av djurnamn:

/лѣбедь *m svan*/ — Лебеди́ное о́зеро Svansjön

/орёл örn/ — орли́ный нос örnnäsa

-ан/-әнн/-ян/-яңн- bildar avledningar av ämnesnamn *gjord av*:

/дерево träd/ — деревянная лóжка
träsked

/нефть *olja*/ — нефтяной источник
oljekälla

-OB- är liksom **-H-** ett produktivt avledningsmorfem och har ungefär samma funktion som föregående (*här rör från*):

/слон *elefant*/ слонóвая кость *elfenben*

/мир/ — мировой рекорд världsrekord

Märk Några substantiv har adjektivavledning på både -H- och -OB-, ibland med olika betydelser:

/снег/ — снѣжный snö-
снеговóй

/мир/ — мирный freds-
мировой världs-

/класс/ — клáссный руководитель klass-
föreståndare
клáссовая борьба klasskamp

/труд *arbete*/ — трудо́вый svår
 трудова́й arbets-

-**ск-**, ett produktivt avledningsmorfem som ingår i ett flertal avledningsändelser; bildar adjektivavledningar av substantiv, som till största delen betecknar personer, namn, geografiska områden, nationalitetsbeteckningar, benämningar på politiska och sociala företeelser m fl.

Framför -ck- förändras л > ль, к > ц (och i ort- och folkslagsnamn к > ч, г > ж, х > ш).

Vidare faller framför -ск- ь efter konsonant (utom efter л).

/дѣти *barn*/ — дѣтский сад *barndaghem*

/швед *svensk*/ — швÉдский язык

/селó by/ — сёльское хозяйство jordbruk

svenska språket

/Ура́л/ — Ура́льский хребёт Uralbergen

/Кита́й/ — кита́йское письмо́ kinesisk

/Ла́дога/ — Ла́дожское о́зеро Ladoga-sjön

skrift

/чех/ — чёшская сбóрная tjeckiska
landslaget

-eck-, en variant till -ck-; konsonantväxling $\Gamma > \text{ж}$, $\kappa > \text{ч}$, $\chi > \text{ш}$, $\psi > \text{ч}$ (älv. $\tau > \text{ч}$):

/друг *vän*/ — дру́жеский *vänskaplig*

/товáрищ/ — товáрищеский kamratlig

/человéк/ — челове́ческий го́лос människoröst

-йчек- bildar avledningar till substantiv på -ист, -ик eller -ия:

/истóрия/ — исторíческий historisk

/социали́ст/ — социалисти́ческий
socialistisk

-овск-/евск-/ bildar bl a ortnamnsavledning:ar:

/Кремль/ — Кремлёвская башня Kremltornet

-инск-/енск-/ийск-/ейск-/ bildar avledningar av bl a feminina namn; bildar också ortnamnsavledning:ar:

/Ялта/ — Ялтинский договор Jaltaavtalet /Европа/ — европейский europeisk

/Анна/ — Аннинский дворец Annapalatset /Альпы/ — альпийский alpin

-истск- bildar avledning till substantiv på -изм:

/марксизм/ — марксистский marxistisk

-анск-/янск-/ианск-/ьянск- bildar huvudsakligen nationalitetsadjektiv till substantiv på -анец /-янец/, -ианец /-ьянец:

/американец/ — американский amerikansk

/итальянец/ — итальянский italiensk

-ат-, -чат- försedd med:

/волосы *hår*/ — волосатый hårig

/зуб *tand*/ — зубчатый tandad

-аст- i hög grad försedd med:

/скула *kindben*/ — скуластый med höga kindkotor

-оват- *-aktig*; vanligt i talspråk;

/тёмный *mörk*/ — темноватый något mörk

-овит- starkare än föregående:

/дар *talang*/ — даровитый (mycket) begåvad

-ав-/яв- kännetecknas av:

/кудри *lockar*/ — кудрявые волосы lockigt hår

-ист- full av:

/тень *f skugga*/ — тенистый skuggig

-лив-/ив- *benägen för, innehåller*:

/лень *f lättja*/ — ленивый lat

/дождь *m regn*/ — дождливая погода

/счастье *lycka*/ — счастливый lycklig

regnväder

/правда *sanning*/ — правдивый

sanningsenlig; verklig

-л- avledningsmorfem till verb (jfr preteritumformen):

/устать *bli trött*/ — усталый trött

/зреть *mogna*/ — зрелый mogen

/сметь *våga*/ — смелый modig

/уметь *kunna*/ — умелый skicklig

-уч-/ач- *-ande, -ende* (jfr presens particip):

/висеть *hänga*/ — висячий мост hängbro

/гореть *brinna*/ — горячее bränsle

-еньк-/ efter г, к, х **-оньк-/** (diminutivavledning):

/новый/ — новенький alldeles ny

/хороший/ — хорошенький jättebra

/тихий/ — тихонький tyst, stillsam

Pregnanta verbprefix

I avsnitt 6.6 talas om de båda slagen verbprefix, de **tomma** (6.6.1), vilka vid verb-sammansättning endast har funktionen att bilda fullbordat aspektkorrelat, och de **pregnanta** som förändrar verbsammansättningen lexikaliska betydelse samtidigt som de vanligen också ger fullbordad aspekt. Dessa prefix spelar därför en viktig roll i verbbildningen. Prefixens exakta betydelse är svår att precisera, eftersom den varierar med verbet som bildas. Här följer en förteckning över deras vanligaste betydelser — såväl de rumsligt konkreta som de figurliga.

- в-, во-, въ-** a) *in-*: входить/войти в дом gå in i ett hus
b) vid -ся-verb *noggrant*: вслушаться *f* lyssna uppmärksamt
- вз-, взо-, взъ-, вс-,
воз-, вос-** a) *upp*: всходить, восходить/взойти на гору gå upp på berget
b) *upp* i betydelsen *plötsligt*: вспыхнуть *f* flamma upp
c) *åter*: восстановить *f* återuppbygga
- вы-** (i fullbordade verb alltid betonat)
a) *ut-*: выходить/выйти из дома gå ut ur huset
b) *ut* i betydelsen *fullständigt*: выпаться *f* sova ut
учить/выучить lära /sig/
- до-** a) *fram till*: доходить/дойти на (genom att gå)
b) *till* (= ytterligare): донести/донести till /ytterligare exemplar/
c) *färdigt*: дописать *f* skrivit färdigt ett brev
- за-** a) en mångfald olika betydelser beroende på verbet, t ex
завернуть *f* в бумагу slå in, linda in i papper
закрывать/закрывать täcka för, stänga
записать *f* anteckna
b) */för/ långt bort*: заложить *f* plocka förlägga (lägga bort) en penna
c) vid rörelseverb *i förbigående*: заходить/зайти titta in
d) anger början, se 6.9: заговорить *f* börja tala
e) *över* med betydelsen *för mycket*: заработать *f* bli utarbetad; gräva ner sig i arbete
- из-, изо-, изъ-, ис-** a) *ut, ur*: избирать/избрать välja (ta ut)
издавать/издать utge
b) *helt och hållet*: измочнуть *f* bli genomblöt
избегать *f* весь город springa runt i hela sta'n
- на-** a) *på, ovanpå*: надевать/надеться klä på sig
находить/найти komma (råka) på, hitta, finna
b) *tillräckligt, 'mätt'*: наедаться/наестся äta sig mätt /på/
- над-, надо-** a) *ovanpå, 'ytterligare'*: надписывать/написать adressen på paketet
b) 'en smula': платок надорвался sjaletten fick en liten reva
- о-, об-, обо- объ-** a) *om, kring*: обходить/обойти kringgå, gå ikring
оглядеться *f* se sig om
b) 'inte riktigt' vid -ся- verb: ослышаться *f* höra fel
c) *be-*: описывать/описать beskriva
- от-, ото-, отъ-** a) *bort, av-*: отходить/отойти gå /ett litet stycke/ bort från /ученик отошёл от доски/
отдавать/отдать lämna ifrån sig
b) *ut = 'färdigt, slut'*: отцветать/отцвести blomma ut

- пере-** a) *över*: переходить/перейти *chérez úлицу* gå över gatan
переводить/перевести *översätta*
b) *om* = 'igen': перечитывать *f* письмо *mó läsa brevet en gång till*
c) 'för mycket': пересолить *f* salta för mycket
d) 'till varandra': переписываться/переписаться *brevväxla*
- по-** a) vid de bestämda rörelseverben anger prefixet att handlingen börjar: дождь пошёл
det har börjat/det började regna (6.65.1 Märk)
b) 'lite', 'en smula': я посидел за работой jag satt och arbetade ett tag
c) 'då och då' tillsammans med verb på -ыва-/ива- (6.7.1): поглядывать kasta en
blick ibland
- под-** a) *under*: подчёркивать/подчеркнуть *understryka*
подписывать/подписать *skriva under*
b) *fram till*: он подошёл ко мне han gick fram till mig
c) *upp*: поднимать/поднять *lyfta*
d) *till* = 'ytterligare': подливать/подлить *hälla i ytterligare*
e) 'lite': подкрашивать/подкрасить *måla en smula*
- пред-** *före-, förut-*: предвидеть *förutse*
предполагать *förutsätta*
представлять/представить *föreställa, framlägga*
- при-** a) *an-* vid rörelseverb: приходить/прийти *komma, anlända*
b) *fast* vid något: пришивать пуговицу *sy fast en knapp*
c) *till* (= ytterligare): приписывать/приписать *skriva till*
d) 'lite', 'en smula': приоткрывать дверь *öppna dörren på glänt*
- про-** a) *fram*: проходить/пройти по улице *gå gatan fram*
b) 'förbi': поезд прошёл мимо станции *tåget gick förbi stationen*
c) *för-*: я проспал и опоздал на поезд jag försov mig och kom försent till tåget
d) 'före': доктор прописал лекарство *doktorn skrev ut medicin*
e) *genom*: прорезать/прорезать *skära igenom*
- раз-, разо-, разь-, рас-** a) *isär, sönder*, 'åt skilda håll': разбивать/разбить *slå sönder*
супруги разошлись *makarna skildes*
друзья разъехались *vännerna reste var och en åt sitt håll*
разобрать *f* ta isär; tyda
b) 'slut': он разлюбил её han älskade henne inte längre
av: размагнитить *avmagnetisera*
- с-, со-, съ-** har två helt skilda betydelser: a) *av, från*: сходить/сойти *gå ned/av/från*
срывать/сорвать *riva av*
b) *samman*: собирать/собирать *samla; ställa samman*
c) se 6.65.3.
- у-** a) *bort*: уходить/уйти *gå sin väg*
b) med resultatativ betydelse, se 6.9: убивать/убить *slå ihjäl*
увидеть *f* få se
узнавать/узнать *lära känna*
c) 'uppnå': устраивать/устроить *ordna*

Svenskt register

Siffrorna anger sida.

- å 231
absolut komparativ 55
abstrakter 34, 273
ackusativ 4, 9, 26, 217,
223—226, 232, 234, 238,
250, 264
= genitiv 9, 26
objekts- 242
spec. former 9
tidsuttryck 232, 234
vid prep. 217, 223—226,
238
ackusativobjekt 241, 250
plats 264
adjektiv 38—58, 63
bildning 275
hårda 39, 41
kasusändelser 40—45
komparation 51—56
(se även komparativ)
kortform (predikativa)
48—50
långform (attributiva) 38
mjuka 40, 42, 44, 45
possessiva 56
släktskaps- 46
stam på г, к, х 43
stam på ж, ш, ч, щ 44
stam på -j 45
substantiverade 39, 47
superlativ 52, 63
adjö 220
adoptivson 190
adress 230, 245
adressera 119
adverb 59—67, 108, 261,
263
bildning 59
diminutivform 61
komparation 62
participiella 61
plats 263
pronominella 64, 65, 263
på -e 61
på -o 59, 62
på -и, -ски 63
relativa 261
språk- 63
substantiviska 67
adverbial 59, 232
tids- 232
adverbiella uttryck 48
agent 187, 191, 251
akta 121, 146
~ sig för 243
aktionsarter 118, 124, 205
ingressiv 118, 124, 205
limitativ 118
momentan 118
resultativ 118
all/a/ 82
alla slags 85
alla som 90
allt bättre 83
allt efter som 259
allt gott 243
alltsedan 259
andas 152
angenämt 248
angå 243
angående 226, 227
anknytningsord 258
anlända 117, 123, 204
anmodan 165
annan 82, 86
annars 257
anordna 150
anse 144, 255
anses 253, 255
anta 119
anteckna 115, 134
antingen ... eller 258
apposition 255
april 229
arbetare 190
artikel 6
aspekt 109, 113, 114, 117,
124—131, 159—161,
165—167, 175—180
bildning 113, 114, 117
bisatser, avsikts- 180
tids- 129—131
futurum 159—161
imperativ 165—167
infinitiv 175—180
korrelat 113, 114
preteritum 124—131
assimilation 266
att 259
att-sats styrd av prep. 80
augmentativformer 3
av 220, 221
av (på grund av) 228
avbryta 176
avgå 203
avledning
substantiv- 271
adjektiv- 275
avsiktsbisatser 171
avsiktskonjunktioner 260
avsluta 115, 150
avstånd 77
avsända 150
avundas 246
bada 209
/en/ badande 186
baka 121, 147
bakom 221, 223
bara 83, 100, 170
barn 20
barndom 233
be 178
be om 242
be om lov 179
beboelig 189
be(dja) 149, 172, 185, 245
befalla 172, 179, 245
befallning 165, 208
befallningsform 161
befallningsverb 172
befara 173
befintlighet eller riktning?
217—218
befriad 186
befäl 252
begagna 137, 253
begriplig 247
begäran 166
behöva 50, 248
behärska 252
bekant 247
bekvämt 247
benämna 136
berätta 134, 245
beröra 243
beröva 243
”besjälade” 6
besluta 150
betala 114, 149, 185, 232
betoning 1, 21, 22, 29, 34,
122—124, 186, 217
fem. på -а/-я 29
и-deklin. 34
mask. 21
neutr. 22
particip 186
preteritum 122—123
prep. + subst. 217
på reflexivändelsen 123
betrakta 151
beträffande 227
betyda 119
bildad 190
binda 134
bindeverb 154
bland 223
bli 157, 158, 253
bli vän med 210
blomma 122, 144
blygas för 243
bo 142
boende 183
bort 204
bort från 217
bortom 221
bostadshus 189
bra 248
bredd 252
bredvid 223, 225
brev 245
brinna 151
bro över 224
brukade 157
bråktal 108
bränna 121, 146
bygga 150, 185
båda 105

Siffrorna anger sida.

- både ... och 256
 bär 35
 bära 123, 183, 196, 203
 ~ bort 203
 ~ in 203
 ~ ut 203
 böja 138
 böjningsstam
 substantivs 4—5
 verbs 112
 bön 166, 247
 bör 248, 249
 börja 116, 144, 145, 175
 börja gå omkring 205
 börja springa 205
- dag 14, 263
 dags 179, 248
 dansa 137
 dativ 4, 181, 182, 220, 238, 244—250
 possessiv 249
 vid adj. 247
 vid adv. 249
 vid inf. 181, 182
 vid prep. 220, 238
 vid pron. 249
 vid subst. 247
 vid verb 244—246
 dativobjektets plats 264
 "dativsubjekt" 66
 datum 107, 234
 de som 79, 90—91
 decimaler 108
 deklinationer, se subst.
 delat med 247
 dels ... dels 258
 den där 76
 den här 76
 den som 79, 90—91
 denne 76, 80
 densamme 82, 86
 deras 74, 76
 dess 74, 76
 dessutom 229
 det finns 155
 det förflutna 189
det i opersonliga satser 212
 det som 79, 90—91
 det vill säga 258
- det är 77
 determinativ före *att*-sats 80
 diminutivformer 3, 61, 273
 din 74
 direkt objekt 241, 250, 264
 direkt tal 174
 distributiv betydelse 231
 djup 252
 djurungar 105
 dock 257
 dofta 251
 draga 121, 147
 drar 212
 drick ! 162
 dricka 114, 116, 123, 141, 185
 driva 198
 ~ in 203
 drygt 232
 drömma 212, 249
 dubbelt 108
 dygnet 234
 dygnsadjektiv 45
 då 259
 därför att 259
 dö 120, 140, 251
 döda 116, 141
 dödad 184
 döma 186, 193
- efter 221, 225, 226, 227, 235
 efter det att 259
 efterapa 246
 eftersom 259
 egen 75
 egenskap 254
 ehuru 193, 260
 eller 258
 emedan 259
 emellan 222
 emellertid 257
 emfatisk omskrivning 77
 emot 229
 en 100
 en och en halv 104
 en smula 96, 240
 en viss 95, 100
 endast 100
 engångshandling 128
 enklitiskt -to /-ra, -te/ 80
 enligt 230
- ensam 100
 ental 98
 er 74
 erhålla 150
 etta 108
 existerar inte 241
 exportera 203
- fadersnamn 57
 falla 116, 122, 143, 203
 fallton 263
 familjenamn 57
 fanns 157, 241
 fanns inte kvar 241
 farväl! 149
 fastän 260
 fattas 244
 favorit 189
 feber 213
 femma 108
 finala verb 206
 finna 186
 finnas 119
 finns 241
 finns ingen som 182
 finns inte 156
 flyga 197, 203
 flyktigt o/e i stamstavelsen
 hos mask. subst. 13, 14
 flyta 121, 142, 147
 folk 20
 forskare 190
 forsla 198
 fortlöpande handling 206
 fortsätta 176
 frakta 198
 fram till 217
 framför 222
 framtiden 190
 fred 247
 frukost 222
 frukta 152, 162, 173, 243
 frukter 35
 frysa 139
 fryser 212, 248
 fråga 115, 149
 frågesatser 262, 263
 från 217, 220, 221, 235
 från höger 219
 från vänster 219
- full 241
 fullbordad 109
 funnen 186
 futurum 109—111, 159—161, 169, 171
 användning 159
 enkel 111, 160
 gnomiskt 160
 historiskt 160
 i bisatser 160, 169
 modest 171
 potentiellt 160
 sammansatt 111, 161
 fylla år 250
 "fyllnadsord" 154
 fyra 108
 fysiskt tillstånd 68
 få 96, 248
 få höra 118
 få lov att 179, 241, 248
 få se 114, 118
 få smak för 176
 få tag i 178
 fånga 117, 145
 får 26
 färgadjektiv 46
 föda 119
 födas 124
 föga 96
 följbisatser 171
 för 225, 226, 228
 för att 171, 260
 för det första 108
 för en tid av 237
 för närvarande 233
 för ... sedan 235
 för ... skull 225, 227
 föra 122, 197, 203
 bort 203
 in 203
 ut 203
 förbi 223
 förbjuda 245
 förbjudet 177
 förbli 253
 förbud 166, 181, 208
 före 235
 före detta 189
 förebrå 210
 förefaller 249

- föregå 246
 förekom inte 241
 föreslå 143, 172, 179
 förestå 252
 förfluten 189
 förflytta 134
 förfoga 252
 förgången 185
 förklara 245
 förkortningsord 37, 275
 förlora 186
 förlorad 184
 förlåt! 149, 225
 förlåta 149
 förmå 177
 förnimmelse 68
 förra vintern 233
 försova sig 153
 förstå 145
 förstärkningsord framför
 komparativer 56
 försvinna 185
 försöka 172
 förundras 246
 förutom 229
 förvånas 210
- ge 117, 123, 147, 153, 244
 ge! 162, 163
 genitiv 4, 9, 14, 19, 26, 217,
 219—221, 223,
 227—229, 232, 235—238,
 239—244
 =ack. 9, 26
 benämnings- 239
 egenskaps- 239
 jämförelse- 240
 måtts- 240
 objektiv 239
 partitiv 242
 possessiv 239
 subjektiv 239
 tidsuttryck 234, 240
 vid adj. 241
 vid prep. 217, 219—221,
 223, 227—229, 232,
 235—238
 vid räkneord 240
 vid subst. 239
 vid verb 241
 -ändelse 14, 19
 genitivattributets plats 239
 genus 1—3, 37
 geografiska namn 35, 37
 gerundium 110, 192—195
- ”falska” presens ~ 194
 presens ~ 192, 193
 preteritum ~ 193, 194
 som adverb 193
- ges 183
 gester 251
 gifta sig 119
 glad 247, 248
 glas 240
 glädjas 114, 210, 246
 glömma 123, 176, 178
 god jul! 229
 god natt! 243
 gott nytt år! 229
 grader 108
 granne 20
 gratulera 228, 229
 grundtal 31, 98—104
 +adj. 100
 böjning 31, 101—103
 plats 104
 +subst. 99
 gråta 135
 gräva 141
 grönsaker 35
 gå 121, 122, 162, 177, 180,
 185, 195, 199, 202, 203,
 206, 210, 251
 ~ bort 203
 ~ för att 180, 202
 imperativ 162
 ~ in 203
 ~ ned 206, 210
 ~ sakta 199
 ~ till fots 251
 ~ under 121
 ~ upp 210
 ~ ut 203
 går (inte) 177, 211
 gälla för 255
 gärna 229
 gånger 231
 gömma 135
 göra 110, 111, 113, 140
 ~ ont 140
- ha 155, 157, 202, 241
 har/hade inte 156, 241
 hade så när 157
 ha befäl över 252
 ha rätt 155
 halka 117
 halv 104
 halv i klockslag 108
 halvannan 104
- handlingsföljd 125
 hans 74, 76
 hel/a/ 82
 hela tiden 83
 hennes 74, 76
 heter 255
 hindra 245
 hinna 116, 140, 177, 178
 ~ upp 153
 hitta 204
 hjälpa 116, 146, 245
 homonymer 205
 hoppa 117, 136
 hos 223
 hota 245
 hugga 121, 147
 hundrade 107
 hundratal 99, 107
 hungrig 211, 248
 hur 88, 169, 170, 233, 259,
 260
 ~ dags 233
 ~ mycket 88
 ~ mycket ... än 260
 ~ många 88
 ~ ... än 169, 170, 260
 hurudan 88
 huruvida 261
 hypotetiska utsagor 168
 hålla 152
 hålla fast vid 243
 hållning 194
 hålla 140, 162, 185
 hälsa på 205
 hälsning 247
 hända 212
 hänga 151
 hängbro 189
 häromdagen 45
 höjd 252
 höll på att 157
 hör på! 162
 höra 250
 hövlig förfrågan 161
 hövlig/vänlig inbjudan 165
 hövlighetskonjunktiv 171
- i 217, 224
 i anslutning till 225
 i avsikt att 260
 i-böjning 148
 i den mån som 259
 i föl 233
 i min frånvaro 229
- i min närvaro 229
 i regn och rusk 222
 i solsken 222
 i stället 257
 i stället för 229
 i år 233
 i dag 234
 idé 177
 ifall 175, 260
 igenom 225
 imperativ 110, 161—163,
 165—169, 208
 aspekt 165—167
 betoning 163
 bildning 162, 163
 förstärkningsord 163
 gnomisk 167
 i huvudsats 169
 i medgivande bisatser
 167
 i villkorsbisats 167, 169
 nyanser 163
 reflexiva verb 163
 rörelseverb 208
 imperfekt 120
 implicerat villkor 169
 importera 203
 in (i) 217
 inalles 83
 inbjudan 208
 indirekt tal 174
 indirekta frågor 89
 inemot 220
 infinitiv 110, 112,
 114—118, 165—168,
 175—182, 246
 aspekt 175—180
 bildning 112, 114—118
 ~ konjunktiv 168
 =preteritum 182
 -sats 172, 175, 181, 246
 som befallningsform 165,
 181
 som predikat 181
 stam 112
 suffix 112, 114—118
 infinitiv efter *если* 169
 infinitiv efter *перед тем,*
как 169
 inför 225
 ingen 92
 ingens 92
 ingenting 92
 inget att 182
 inifrån 217

- initialförkortningar 37
 initialord 37
 inkoativer 137
 inkoativer på -нуть 139
 inledning av eftersats 80
 innan 175, 259
 innehållsackusativ 251
 insjukna 140, 253
 inskott av н hos pers.
 pron. 71
 inskott av o/e i gen. plur.
 hos fem. subst. 28
 hos neutr. 12
 instrumental 4, 221—223,
 225, 226, 228, 234, 235,
 238, 250—255
 agentens 251
 i pred.fylln. 253
 jämförelse- 252
 medlets 250
 "-objekt" 252
 relations- 252
 sättets 251
 tids- 234, 235
 vid adj. 255
 vid prep. 221—223, 225,
 226, 228, 238
 vid verb 252, 253, 255
 "vägens" 252
 inte 66, 92, 207, 256
 inte bara ... utan även 256,
 258
 inte någon 92
 inte någons 92
 inte så litet 96
 inte så länge 159
 intill 223, 225
 intransitiva verb 209
 intressant 248
 intressera sig 137, 211,
 253
 inuti 217, 223
 ivra för 140

 jag och ... 73, 229
 jaga 153, 198, 203
 j-ljudet 268
 ju ... desto 261
 just 84
 j-vokaler 265

 jämbördig 247
 jämförelse 251
 jämförelsebisatser 173

 kalas 219
 kalla 116, 135, 136, 255
 kallas 253, 255
 kamma sig 209
 kan 177, 179, 181, 211
 karakteristisk 247
 kasta 115, 149, 162
 imperativ 162
 ~ ut 149
 kasus 3, 239
 kilo 240
 klippa 121, 147, 186, 210
 klockslag 102, 107, 108
 klä sig 117, 184, 210
 klättra 198, 204
 knacka 152
 knappt 259
 kollektiver på -бѣ 35
 kom ihåg! 162
 komma 122
 imperativ 163
 kommande 189
 komparation 51—53, 63
 enkel 51
 negativ 51
 oregelbunden 53
 sammansatt 51
 schema 63
 ändelse- 52
 komparativ 52, 53, 55, 63
 absolut 55
 betoning 52, 53
 på -e 53
 på -ee 52
 på -ше 53, 63
 sammansatt 63
 koncessiva satser 169
 kongruens
 adj.—subst. 38, 46
 vid apposition 255
 efter кто 90
 efter óба 105
 efter räkneord 99—101
 efter kollektiva räkneord
 104
 efter много, мало 96
 efter несколько 95
 i uttr. av typen мы с... 229
 konjunktionella adverb
 258
 konjunktioner 256—261
 allm. underordn. 259
 avsikts- 260
 följd- 260
 förenande 256
 förklarande 258
 jämförande 261
 medgivande 260
 motsättande 257
 orsaks- 259
 särskiljande 258
 tids- 259
 villkors- 260
 konjunktiv 110, 112,
 167—174
 användning 168—173
 avsiktsbisats 171
 bara du inte ... 170
 bildning 112, 167, 168
 efter nekande uttryck 173
 följdbisats 171
 indirekt anf. 174
 infinitiv 168
 jämförelsebisats 173
 medgivande satser 169
 modest 171
 rel. bisats 173
 satser efter säge- o.
 viljeverb 172
 villkorliga satser 168
 vädjan 170
 önskesatser 170
 konsekutiva handlingar
 207
 konsonanter
 tonande/tonlösa 266
 hårda/mjuka 267
 konsonantstammar 142
 konsonantväxling 186, 268
 konstaterande av handling
 127, 207
 kopp 240
 koppla 115
 korrelat 89
 kosta 150, 244
 kroppsställning 194

 krypa 198, 204
 kräkas 213
 kräva 242
 kunna 116, 121, 123, 139,
 146, 177, 178, 211
 kvällas 212
 kämpa 142
 känna 117, 137
 känna igen 117, 147
 känna sig 210
 känslor 68, 212
 köpa 115, 150, 184, 232
 köra 252

 landvägen 252
 leda 122, 203, 252
 ledas vid 176
 leka 228
 leva 123, 142
 levande/icke levande,
 subst. 1, 6
 pers. pronomen 71
 leve 164, 246
 lida 253
 ligga 151
 lika med 247
 lika mycket ... som 240
 liksom även 256
 limitativa verb 124, 205
 liter 240
 litet 240
 ljuda 152
 ljuga 136
 ljusnar 212
 lokativ 4
 på -ý/-ю 15
 på -и efter в, на 31
 på -и 10, 27
 efter prep. 217—219,
 225, 230, 233, 234, 236,
 237, 238
 -ändelse 7, 8, 10, 11, 15,
 24, 25, 27, 30, 32, 33
 lova 119, 178
 lukta 139, 251
 lust 177, 248
 lyckas 140, 147, 177, 203,
 213, 249
 lycklig resa! 243
 lyda 243

- lyfta 145
 lyssna 152
 långsamt 193
 låsa 140
 låta 115, 149, 163, 164, 179
 låt honom 164
 imperativ 179
 låt oss 163
 lägga 117, 122, 143
 lägga sig 117, 121, 146
 länge 159
 längs 223, 224
 lär 169
 lära 150, 185
 lära sig 176, 186
 läsa 114, 122, 133, 162, 183, 184
 imperativ 162
 particip 183, 184
 lösa 150

 mala 142
 man 97
 massa människor 240
 med 225
 med anledning av 227
 med avseende på 227
 med hänsyn till att 259
 med järnväg 224
 med post 224
 medan 160, 206, 259
 medan vi for/gick 200
 meddela 172, 245
 mellan 222, 235
 men 257
 meningslöst 177
 meter 240
 midnatt 233
 miljard 99
 miljon 99
 miljontals 103
 miljö 68
 min 74
 minnesmärke 247
 minuter 108
 misstaga sig 121, 142
 mitt emot 223
 mitt i 223, 236
 modalitet 69
 modus, verbets 112
 momentanverb 124, 138
 momentanverb på -нуть 138
 mosaikord 275

 mot 217, 224, 229
 mottaga 186
 motverka 245
 myckenhetsord 240
 mycket 96, 240
 framför komparativ 56
 må 149, 212
 må han! 164
 må illa 213
 månad 233
 många 96
 måste 178, 211, 248
 måttsord 240
 måttsuttryck 231
 mäktig 189
 mängd 231
 märka 186
 möjlighet 168, 179, 181, 248
 möta 149, 184, 186
 mötas 210

 namn, geografiska 35, 37
 namn 37, 57
 faders- 57
 familje- 37, 57
 för- 37, 57
 nationalitetsadverb 63
 naturen 263
 naturfenomen 212
 negation 66, 92, 256
 negativ komparation 51
 negerad handling 207
 nej 156
 nekande följd-bisatser 171
 nekande pronomen 92, 93
 nicka 251
 nittitalet 107
 nog 177
 nominativ 4, 16—18, 239
 appositionell 239
 -ändelser 16—18
 nuet 190
 numerus 1
 nyttig 247
 någon 91, 94, 100
 ~s 94
 ~ som helst 94
 något 91, 94, 240
 ~ som 91
 ~ som helst 94
 några 95, 96, 240
 ~ få 96
 nämligen 258
 när 160, 206, 259

 nära 223
 nästa 189
 nödvändig 172, 178, 181, 189, 211, 241, 247, 248
 -het 178, 181, 211, 248
 -t 241
 -t att 172
 nöjd 255

 oaktat 230
 obestämd tidpunkt 234
 objektens plats 264
 oböjliga substantiv 36
 och 256, 257
 ~ ... ju 257
 ~ /vidare/ 256
 också 256
 offra 252
 oförmåga 211
 olämpligt 177
 om 159, 160, 170, 174, 175, 226, 227, 236, 260, 261
 ~ bara 260
 indir. fråga 174
 ~ ... inte 159
 omedelbart 84
 omfång 231
 omkring 236
 omöjligt 177
 onödigt 177
 opariga verb 119
 opersonliga konstruktioner 93
 opersonliga verb 211
 ordbildning 270
 ordergivning 181
 ordföljd 262, 263
 omvänd 263
 rak 262
 rel. bis. 263
 ordningstal 106, 107
 användning 107
 böjning 107
 oroa sig 211
 ortnamn 57
 otroligt 173
 otur 213
 ovanifrån 217
 överklighet 168
 ovisshet 168

 packa 143
 pariga föremål 105
 particip 50, 110
 aktiva 183—185

 betoning 186
 böjning 186
 bildn. 183, 185
 kortform 50, 188, 189
 passiva 183—185
 passivt presensparticip saknas 185
 presens 183, 185, 187
 preteritum 188
 refl. verbs 186
 -satser 187
 som adj. 189
 som subst. 189
 partitiv genitiv 14
 passa 202
 passiv form 189, 190—192, 209
 pengar 225
 perfekt 120
 pleofoni 217, 269
 pluralord 35
 pluskvamperfekt 120
 positionsadjektiv 46
 predikativer 50, 68, 248
 predikativt attribut 255
 predikatsfyllnad 38, 253
 plats 263
 prefigering 114
 prefix 114
 pregnant verbprefix 277
 substantivprefix 270
 prepositioner 216—238
 anslutning 216, 217
 måtts- 231
 orsaks-/avsikts- 225—228
 rums- 217—225
 sätts- 228—231
 tids- 232
 vid gator 219
 vid geogr. omr. 218
 vid institutioner 218
 vid komm. medel 219
 vid ortnamn 222
 vid väderstreck 218
 översikt 238
 presens 109, 110, 112, 113
 användning 159
 böjning (presens/futur) 131—153
 = futurum 160, 161
 historiskt 159
 stam 112, 113
 = sv. perf. 159
 preteritum 109—112, 120—131, 159

Siffrorna anger sida.

- aspekt 124—131
 betoning 122—123
 bildning 120—122
 stam 112
 proklis (prep.) 216—217
 promenera 133
 pronomen 70—97, 264
 bestämda (definita) 82
 demonstrativa 76
 determinativa 79
 frågande 86
 interrogativa 86
 obestämda (indefinita) 94—92
 personliga 70
 possessiva 74, 76
 possessiva, plats 264
 relativa 89
 reflexiva 73
 tillbakasyftande 89
 pronominella adverb 64
 psykiskt tillstånd 68
 på 217, 224, 237
 på grund av 226, 228
 ~ att 259
 på landet 222
 på radio/TV 224
 på väg 224
 pågå 202
 påminna 172

 raka sig 141, 210
 reciprok betydelse 210
 redan 159
 reella medgivande satser 170
 reella villkorliga satsfö-
 ningar 169
 reflexiva verb 208, 210,
 211
 böjning 208
 obestämda 210
 opersonliga 211
 regna 202
 reparera 114
 resa 163, 196, 204
 ~ bort 204
 imperativ 163
 res dig! 162
 resultativa verb 124, 205
 rida 251

 rik 255
 ringa 245
 rinna 147
 riskera 117, 137, 138, 252
 rita 185
 riva 136
 ro 142
 rulla 198, 204
 ~ ut 204
 runt 223
 ruska på 251
 ruttna 141
 rycka på axlarna 251
 råda 245
 råka 116
 räcka fram 139
 räcker 244
 rädda 121, 143
 räkna 144
 räkneord 98—108
 "båda" 105
 grundtal 98
 kollektiva 104, 105
 ordningstal 106
 rätt 155
 ~ mycket 240
 ~ många 96
 röra 117, 134, 138
 ~ sig 210
 rörelseverb 195—208
 aspekt 199, 206—208
 bestämda 195, 199—202
 obestämda 195,
 199—202
 oprefigerade 195
 prefigerade 203
 rums- 203
 tids- 205
 'tur och retur' 200
 överförd betydelse 202

 saknas 244
 samla 116, 136
 sammansatta ord 274
 samme 86
 samtala 148
 samtidig handling 187
 samtidigt 233
 satsförkortningar 214
 se 151, 250
 se till att 172

 se ut 119
 sedan länge 159
 sedd 184
 seende 183, 189
 segla 142, 197
 semester 219
 senare 193
 siffror 108
 simma 123, 142, 197
 ~ fram till 204
 sin, sitt, sina 74, 75
 singularord 34
 sinnesstämning 194, 248
 sitta 151
 situationsbeskrivning 128
 sjukdomstillstånd 213
 sjunga 141
 sjunka 139
 själv 82
 själva 76
 skada 245
 skall 172, 181, 201, 248
 ~ fara 201
 ~ flyga 201
 ~ gå 201
 skedde (inte) 241
 skicka 135
 skolkamrat 230
 skratta 136
 skrika 117, 138, 152
 ~ till 118
 skriva 114, 122, 133, 134,
 162, 183, 185, 186, 245
 imperativ 162
 -nde 183
 ~ ut 134
 skulle just 157, 172
 skyldig 247
 skämmas för 243
 skäms 225, 248
 skära 116, 135, 162
 imperativ 162
 skörda 146
 sköta 203
 slag 222, 240
 slockna 139
 slogans 181
 slumra 135
 sluta 115, 150, 162, 175,
 177
 imperativ 162

 ~ upp 177
 slutljudsskärpning 266
 slå 116, 123, 141, 144, 185,
 224, 251
 ~ ihop 251
 ~ på 224
 ~ ut 144
 släpa 199
 ~ fram 204
 släppa 115, 149
 imperativ 149
 smeknamn 2
 snarast 233
 snöa 202
 som 89, 91, 173, 188, 259,
 261
 ~ om 173, 259, 261
 -sats 188
 somliga 100
 somna 139, 153
 sopa 122, 144
 sorgsen 248
 sort 240
 sova 123, 153, 249, 251
 ~ ut 153
 spegel 210
 spela 114
 ~ med 228
 spotta 137
 springa 197, 204
 språkadverben 63
 stampa 251
 sticka 137, 142
 stiga upp 117, 144, 147,
 162
 imperativ 162
 stigton 263
 stjåla 122, 143
 stoppa 137
 stoppa /in/ 117
 stor som 231
 storlek 231
 strax efter 225
 sträcka 139
 ströva 199
 studera 246
 studerande 190
 stund 233
 stycketal 104
 styra 150, 252
 stå 152

- imp. 162
 ställa 117
 ~ sig 144
 stänga 116
 stängd 184
 större 54
 substantiv 1—37
 betoning 21, 29, 34
 bildning 270
 böjningsstam 4, 5,
 8—12, 17, 26, 27, 31,
 32
 deklinations, första 7—23
 deklinations, andra
 24—30
 deklinations, tredje
 30—33
 fem. 24—33
 genus 1—3
 kamus 3—4
 kännetecken 1
 mask. 7—21, 33
 neutr. 7—21, 33
 oböjliga 36
 som adverb 67
 substantivprefix 270
 substantivsjukan 215
 substantivsuffix 271
 svara 115, 225
 ~ för 225
 svika 245
 svår 247
 sy 140, 185
 synd 248
 syntes inte 241
 sysselsätta sig 208
 syssla med 253
 så 76, 81, 92, 105, 171, 189,
 260
 ~ att 260
 ... att 171
 ~ kallad 189
 ~ mycket 76, 81
 ~ mycket ... att 171
 ~ mycket som 92
 ~ många 76, 81
 ~ och så många 105
 sådan 76, 81
 ~ ... att 171
 ~ som 91
 sår 186
 sårad 190
 såsom 261
 såväl ... som 256, 258
 säga 134, 148, 172
 sägeverb 172, 226
 sälja 147
 sätta 117, 122, 143, 162
 imperativ 162
 ~ sig 117, 122, 143
 sättsinstrumental 251
 söka 135, 242
 sömnig 211, 248
 ta 114, 116, 145, 175
 ~ itu med 175
 ~ sönder 114
 ~ ut 145
 tack 193, 225, 247, 259
 ~ vare 193
 ~ vare att 259
 tacka 227
 tacksam 247
 taga 117, 123, 136, 145,
 185
 tagen 184
 tala 117, 148, 185
 imp. 162
 taladverb 108
 tankar 212
 tankstreck = är 154
 teckna 137
 telefonera 114
 temperatur 68
 tempus 109
 tid 77
 tidningsrubriker 181
 tidrymd 236
 tidsgenitiv 240
 tidsord 35
 tidsuttryck 232
 tiga 152, 183
 till 217, 219, 220, 222, 234,
 258, 259
 ~ bords 222
 ~ dess att 259
 ~ exempel 258
 ~ följd av att 259
 ~ höger 219
 ~ mötes 220
 ~ vänster 219
 tilldraga 147
 tillfällig 254
 tillhöra 119, 152
 tillsammans med 225
 tillse 172
 tillstå 117
 tillsägelser 181
 tilltalsord 72
 tilltalspronomen 72
 tillåta 172, 179, 255
 tillåtelse 165
 tiotal 98
 titlar 72, 239
 titta 117, 138, 151, 162
 imperativ 162
 tjuta 141
 tjäna 177
 tjänsteman 190
 tjänstgöra 255
 ton 240
 'tontal' 98
 torka 120, 140, 209
 ~ av 140
 ~ sig 209
 transitiva 191
 transportmedel 251
 trea 108
 trefalt 108
 tro 245
 trots 229, 230, 260
 ~ att 170, 193
 trycka 145, 146
 tråkigt 248
 träffa 116, 143
 träffas 210
 trött 189
 tröttna 117, 176
 ~ på 176
 tugga 137
 tur eller otur 213
 tusen 99
 tusentals 103
 tvekan 165
 tvinga 186
 tvingad 186
 tvivla 173
 tvungen 178, 249
 tvärs igenom 225
 tvätta 116, 141, 163, 185,
 209
 imperativ 163
 ~ sig 209
 tycka om 246, 176
 pret. 176
 tyckas 134, 253
 täcka 116
 tändsticksask 227
 tänker + inf. 161
 töa 114, 212
 törstig 211, 248
 undantagandes 229
 under 222, 223, 230, 237
 ~ armen 223
 ~ bar himmel 222
 ~ loppet av 237
 undervisning 247
 undvika 243
 ungar, ord på -ёнок 19
 ungdomen 233
 ungefär 220, 232, 237, 238
 upp 204
 uppehålla 152
 uppföra sig 210
 upphöra 175, 176
 uppmaningsform, se
 imperativ
 uppmaningsverb 172
 uppnå 243
 upprepad handling 128,
 206
 upprepning 128
 uppröra 114
 ur 217
 urval 221
 ut 204, 220
 ~ ur 220
 utan 193, 194, 229
 att ha + perfekt particip
 194
 att + inf. 193
 utanför 223
 utarbета 115
 utelämnning av rel. pron. 89
 utled 249
 utländska namn, för-
 namn, efternamn, ort-
 namn 37
 utländska personnamn,
 förnamn, efternamn 37
 utmed 224
 utomlands 222
 utpekande pronomen 76
 utropssatser 81
 utse 255
 uttala 204
 uttryck 194
 vad 79, 87, 90, 91, 244
 ~ som 79, 90, 91; i
 indirekt fråga 89
 ~ nytt 244
 vakna 139, 153
 vanemässighet 129
 vara 117, 123, 140, 154,
 156, 157, 173, 192, 231,
 244, 254
 bruka ~ 117

Siffrorna anger sida.

- imperativ 156, 157
 particip 192
 preteritum 156, 231
 ~ rädd 173
 ~ sjuk 140
 ~ värd 244
 var annan 108
 var och en 85
 varaktighet 129
 varandra 74
 varenda 85
 varje 82, 85
 -handa 85
 ~ tänkbar 85
 varken ... eller 256
 varm 248
 varning 167
 vars 90, 92
 vem 87
 vem som i indirekt fråga 89
 vems 88
 verb 109—215
 aspektpar 113—119
 böjningsstam 112
 e-verb 131—147
 futurum 111, 159—161
 gerundium 113, 192—195
 imperativ 111, 161—167
 infinitiv 112, 175—183
 и-verb 148—153
 konjunktiv 112, 167—174
 konsonantstammar 142
 m-verb 153
 opersonliga 211—213
 paradigm 109
 particip 113, 183—187
 participsatser 187—189
 passiv 190—192
 presens/futurböjning 110, 131—153
 preteritum 111, 120—131
 reflexiva 208—211
 rörelseverb 195—208
 suffigering 114—117
 verbalsubst. 10, 213—215
 verb på
 -авать 147
 -ереть 140
 -еть 139
 -ить 140
 -нуть 137
 -овать 137
 -ся 208
 verbprefix 114, 277
 verktyg 35
 veta 133
 vid 223, 225, 230, 236
 ~ handen 223
 vidröra 117, 220
 vifta 117, 251
 vikt 252
 viktig 172, 242
 vila 138
 vilja 151, 172, 178, 211, 242, 248
 ~ ha 242
 presens 211, 248
 vilje- och önskeverb + inf. 178
 viljeuttryck 172
 vilken 85, 87—91
 ~ av dem 88
 ~ du vill 85
 ~ som passar 85
 villkorliga satsfogningar 168
 villkorsbisatsen underförstådd 169
 vinbutelj 227
 vinnlägga sig om 172
 visa 134
 visa sig vara 253
 visserligen 170, 260
 ~ ... men 260
 vore 168
 vuxen 189
 vår 74
 väderlek 68, 77, 233
 vädjan 166, 170
 väggtidningar 181
 välja 136, 255
 vända sig 149
 vänja 116, 139, 176
 ~ sig 116, 176
 vänta 135, 172, 185, 242
 ~ sig 172
 värd 241
 värka 140, 141
 värma 116
 växa 121, 143
 åka 196
 ålder 249
 åldersperioder 233
 år 107, 233, 234, 263
 ~ efter datum 234
 -tal 107
 århundrade 107, 233
 årstid 234
 årstidsadjektiv 45
 årtionde 107
 åsikt 230
 återlämna 115, 118, 138, 186
 återvända 118, 138, 149
 åtgärder 251
 ägna sig åt 208
 älska 150, 176, 183
 ämnesnamn 35
 än 55, 87, 258
 vid jämförelse 87
 vid komparation 55
 ~ ... ~ 258
 ända upp till 224
 ändelsekomparation 52
 ändå 257
 är 154, 156
 ära 246
 äta 122, 153, 163
 imperativ 163
 även 169, 260
 ~ om 169, 260
 ögonblick 233
 önska 172, 178, 243
 önskan 168, 211
 önskesatser 170
 önskvärt 172
 öppen 184
 öppna 141, 184
 över 222
 övergiven 184
 översätta 204
 övertala 148

Ryskt register

Siffrorna anger sida.

- a 256—257
~ также 256
~ то 257
-а/-я- suffix 115, 118
"-авать-verb" 147
адрес, адресá N *pl.* 16, 245
аллея 27
Альпы 36
амёба 6
англичанин 18
Андрей 57
Андреевич 57
Андреевна 57
атташе *m.* 37
Афины 36
-ация/-яция 214
- Балканы 36
бацилла 6
бегать 197
бегом 67
бежать 152, 197
без (+ G) 108, 229
бельё 23, 34
берег: берега́ N *pl.* 16
на берегу́ 15
берёг 121, 146
беречь 146, 193
поберечь
~ ся 243
беспоко́иться 211
бить 141, 185, 193
поби́ть
благодарен 247
благодарить 227, 245
поблагодарить
~ за 225
ближайший 55
бли́жний 46
близ/блízко (+ G) 223
блízкий-бли́же 53
блóдо 22
богáт 49
богáто 59
богáтый 60, 255
богáче 53
боёц 13
- бой: в бою́ 15
бóйся/бóйтесь! 162
бок: на боку́ 15
бóлее 51, 62
болéзнь *f.* 31
бóлен 60
болéть 140
болóто 22
больнóй 47, 60
бóльно 60
бóльше 53, 62
бóльший 54
большóй 40
бородá 30
борóться 142
борт: на борту́ 15
бóяться 152, 173, 243
брак 21
брат 16, 17
братъ 117, 123, 129, 136
взять 129, 145, 185
брéмя *n.* 33, 34
брестí /бреду́/ 199
брить 141
бродíть /брожу́/ 199
бросáть 115, 149
бро́сить
~ + *inf.* 175
брось/-те! 162
бруснiка 35
брюки 36
бўдни 36
бўдто 173, 259, 261
~ бы 173
бўду 158
бўдучи 192
бўдущее простóе 111, 160
бўдущее слóжное 111, 161
бўдущий 189
будь/те 158
не ~ 158
бы 112, 167—173
бывáло 157
бывшiй 189
был, была́, бýло, бýли 77, 156, 157
- быть 117, 123, 154, 254
- в/во (*prep.*) 216
gumsbet.:
+ A 217, 218, 219
+ L 217, 218, 219
måttsuttr.:
+ A 231
+ L 231
tidsuttr.:
+ A 107, 108, 232, 233
+ L 233
- ва- suffix 116, 118
ва́жно, чтóбы 172
ва́жный 247
варя́г 32
ваш 74—75, 76
ввозíть, ввезтí 203
вдо́ль (+ G) 223
ведóмый 183
вёз 121, 198
вездé 65
везёт 203, 213
везтí /везу́/ 198
вéко 18, 23
вёл 122, 197
велíк 50
велича́йший 55
вéрить, повéрить 245
вэ́рится 211
верну́ться 118, 138
возвращáться
верста́ 29
верх: вверх 16
наверху́
свёрху
верхневóлжский 58
вёрхний 46
верхо́м 67, 251
вес 252
вёсел 60
веселéе 53
вёсело 60, 68, 248
весёлый 60
весénний 45
весно́й 67
вестí /веду́/ 197, 203
~ себя́ 210
- веса́ 36
весь 82
вся
всё
все
- вётер 13
вёчер 13, вечера́ N *pl.* 16
вечерéет 212
вечёрний 45
вёчером 67
вещь *f.* 31
взрóслый 189
взя́тый 184
взять 117, 129, 145
вид 240
с вiду 15
на вiду́ 15
ввiду́ тогó, что 15, 259
вiден 60
вiдеть 151
~ ся 210
~ себя́ 210
вiдно 60, 68, 250
вiдный 60
вiдящий 183
вини́тельный паде́ж 4, 250
виновáт 49
виногра́д 35
висéть 151
вiски 37
вися́чий 189
включáть 115
включи́ть 149
вiть 140
владéть 252
власть *f.* 31
влезáть 204
влезть
влёк 121, 147
влекóмый 183
влечь 147
вмéсте с (+ I) 225
вмéсто (+ G) 229
вне (+ G) 223
внéшний 46
вно́сить 203
вну́тренний 46

- внутрі́ (+ G) 223
 во-вторы́х 108
 волна́ 29, 30
 воді́ть /вожу́/ 197
 возвраща́ть 115
 возврати́ть 149, 186
 вози́ть /вожу́/ 198
 во́зле (+ G) 223
 возлю́бленный 186
 войска́ 6, 36
 вокру́г (+ G) 223
 волк 22
 волна́ 29
 во́лос 20
 во-пе́рвых 108
 вопреки́ (+ D) 229
 вор 22
 воро́та 36
 восток 13
 воскресе́ние 10
 восьме́рка 108
 во́сьмеро 104, 105
 вот э́тот 77
 вошь *f.* 32
 враг 8
 врать 136
 совра́ть
 вреди́ть 245
 повреди́ть
 вре́мя *n.* 32
 во ~ (+ G) 233, 237
 в то ~, как 259
 всё 82, 257
 ~ же 257
 ~-таки 257
 всегда́ 65
 всего́ 83
 вслед за (+ I) 225
 всле́дствие того́, что 259
 встава́й/-те! 162
 встава́ть 147
 вста́ть 14⁴
 встань/-те! 162
 встреча́ть 149, 186
 встре́тить 149, 186
 ~ся 210
 вся́кий 82, 85
 второ́ник 21
- второ́й 106
 в-тре́тьих 108
 вуз 37
 вході́ть 203
 войти́ 203
 вчера́шний 45
 вы 70—71, 72
 выбега́ть 204
 выбежа́ть 204
 выбра́ть 136, 255
 выбра́ть
 выбра́сывать 149
 выбро́сить 149
 выводі́ть 203
 вы́вести
 вы́глядеть 119
 вызы́вать 116
 вы́звать 136
 вы́йдя 194
 выка́тывать 204
 вы́катить 204
 вы́йма *n.* 33, 34
 вынима́ть 145
 вы́нуть 145
 вынужда́ть 186
 вы́нудить 186
 вы́нужден 178
 выпи́сывать 134
 вы́писать 134
 высо́кий 60
 высоко́ 60
 высотá 252
 высохну́в 194
 /высо́хши/
 высыпа́ться 153
 вы́спаться
 вы́сший 54
 вы́ше 53
 вы́ть 141
 вы́ше 53
 вяза́ть 134
 связа́ть
- га́снуть 139
 пога́снуть
 где 64, 66, 90
 где́-нибудь 65, 67
 где́-то 65, 67
- геро́й 5, 9
 глаго́лы движе́ния
 195—208
 глаз, глаза́ *N pl.* 16, 20
 глۇ́бже 53
 глубина́ 252
 глۇбо́к 60
 глۇбо́кий 60
 глۇбоко́ 60
 гляде́ть 117, 151
 гля́нуть 138
 гля́дя 193
 гна́ть /гоню́/ 198
 гни́ть 141
 гну́ть 138
 говори́/-те! 162
 говори́ть 117, 148, 185
 сказа́ть 134
 год: в э́том году́ 15
 в про́шлом году́ 15
 pl. 20
 сего́ го́да 80
 álder 249
 голова́ 30, 251
 го́лос, голосо́ *N pl.* 16
 голу́бь 22
 гоня́ть 198
 го́ра 30
 го́раздо 56
 горе́ть 151
 сгоре́ть
 го́рло 12, 23
 го́род, городá *N pl.* 16
 городи́ще 3, 12
 горо́х 35
 го́рький-го́рче/го́рше 53
 господи́н 18, 73
 госпожа́ 29, 73
 гости́ная 47
 гость 9, 22
 госуда́рство 13
 гото́в 49
 гра́бли 36
 гражда́нин 18, 72
 грамм 20
 грести́ 142
 грех 68
 гри́б 35
- грози́ть 245
 погрози́ть
 гро́мкий-гро́мче 53
 грудь *f.* 31
 гру́стно 68, 248
 грязь *f.* 31
 губá 30
 гуля́ть 133
 гусь 22
 гэс 37
- да 164, 257
 дава́емый 183, 185
 дава́й/-те! 162, 164
 дава́ть 147, 244
 да́ть 153
 дава́я 192
 давно́ 159
 дай/-те! 163, 179
 да́лее 62
 да́льнейший 55
 да́льний 46
 да́льше 53, 62
 да́тельный паде́ж 4,
 244—250
 да́ть 117, 123, 153, 244
 два 98, 101
 две
 дверь *f.* 30—31
 двести́ 99, 103
 дви́гать 117, 134
 двину́ть 138
 ~ся 210
 дво́е 104, 105
 дво́йка 108
 де́вочка 26
 де́вушка 5, 27, 28, 72
 девяно́сто 99, 103
 девя́теро 104, 105
 девя́тка 108
 дееприча́стия 192—195
 дежу́рный 48
 де́лать 110, 112—113
 сде́лать 114, 125, 133
 ~ся 253
 де́нь 14, 80
 де́ньги 26, 28, 36, 225
 дере́вня 28

дерево 17, 23	достóин 49, 241	~ + чтóбы 172	загоня́ть 203
деревя́нный 50	дотра́гиваться 220	же: efter imperativ 163	загна́ть
держáть 152	дотро́нуться	konj. 257	заде́рживать 152
деся́теро 104, 105	дочь <i>f.</i> 32	жева́ть 137	заде́ржать
деся́тка 108	дрема́ть 135	жёг 121, 146	за́дний 46
де́ти 20, 36	задрема́ть	жела́ние 5, 10, 22	заём 13
деть 117, 144	дро́бные чис-	при жела́нии 231	зажигáть 146
дёшев 60	лительные 108	жела́тельно, чтóбы 172	заже́чь
дешёвле 53	дрова́ 36	жела́ть 243, 186, 243	закóнченность
дёшево 60	друг 16, 17	пожела́ть	де́йствия 125
дешёвый 60	друг дру́га 74	~, чтóбы 172	закрыва́ть 117, 124
дире́ктор 3	друго́й 82, 86	~ + inf. 179	закры́ть 141
длительность	дру́жески 63	желе́зо 35	замеча́ть 186
де́йствия 129	дружи́ть 210	жена́ 29	заме́тить
для (+ G) 228, 238	дружи́ще 3	жеребе́нок 19	замо́к 13
~ + verbalsubst. 215	ду́ет 212	же́ртвовать 252	замо́к 13
для того́, чтóбы 64, 260	дура́к 21	поже́ртвовать	за́муж 9
для чего́ 64, 259	духи́ 8, 36	жечь 146, 193	занима́ться 145, 208, 253
дно 17	душа́ 28, 30	сжечь	зани́ться
до + G (prep.)	ду́шно 68	живо́й 48	занима́ясь 192, 209
gumsbet.: 217, 220	дыша́ть 152	живо́тное 48	за́пертый 184
tidsuttr.: 235	ды́дя farbror 3, 26, 72	живу́щий 183	запира́ть 140
vid siffror: 220		жизнь <i>f.</i> 31, 34	запере́ть
vid verb: 220	e-böjning 132	жило́й 189	запи́сывать 134
до́брый/ 49	его́ 70—71, 73, 76	жить 142	записа́ть
дово́лен 50, 255	ед. = еди́нственное число́	жу́тко 68	запреща́ть 245
дово́льно 177	singular	жю́ри 37	запрети́ть
догона́ть 153	едва́ 259		засыпа́ть 139, 153
догна́ть	едини́ца 108	за (prep.)	засну́ть 139
до́ктор, докторá <i>N pl.</i>	её 70, 73, 76	gumsbet.:	зате́м, чтóбы 64, 260
16, 72	эжели 260	+ A 223	зато́ 257
до́лго 159	эздить 196	+ I 221	заходи́ть 205
до́лее 62	ел 122, 153	orsak/avsikt:	зайти́
до́лжен 48, 178, 247	-ение/-енье 214	+ A 225	зачастую́ 48
до́льше 53, 62	"-ереть-verb" 140	+ I 226	заче́м 64, 177
дом, дома́ <i>N pl.</i> 16	е́сли 260	mått:	за́яц 13
и́здому 14	~ + infinitiv 169, 175,	+ A 232	зва́ние 239
до́ма <i>adv.</i> 59	182	tidsuttr.:	звать 135, 255
дома́шний 46	есть (<i>finns</i>) 154—156	+ A 237	звезда́ 29
доми́шко 3	есть (<i>äta</i>) 153	за́ городом 216, 222	зверь 22
Дон: на Дону́ 15	съесть	за исклю́чением (+ G)	звони́ть 245
допивáть 116, 123	"-еть-verb" 139, 151	229	позвони́ть
допи́ть 141	эхать 196, 219, 251, 252	за- (<i>prefix</i>) 118, 119, 205	звук 21
дореволюцио́нный 58	ешь/-те! 163	забегáть 205	звучáть 152
доро́га 224	ещё 56	забежа́ть	зда́ние 5, 10
по доро́ге		забе́гать <i>f</i> 205	здесь 64
до́рог/ой/ 60	ж. = женский род <i>fem-</i>	заболева́ть 140, 253	здоровее́ 53
до́рого 60	<i>ninum</i>	заболе́ть	здорово́ 60
доро́же 53	жаль 68, 248	забо́титься о том, чтóбы	здорово́
доска́ 28	жар: в жару́ 15	172	земля́ 26
доставáть 178	жа́рко 68	забывáть 178	земля́ника 35
доста́ть	жарко́е 48	забы́ть	зе́ркало 23
доста́точно 240	жать 146	заве́довать 252	зима́ 30
достига́ть 243	"-жать-verb" 151	зави́довать 246	зи́мний 42, 45
достигну́ть	ждать 135, 185, 242, 243	за́втрашний 45	зме́й 6

- змея 27
 знак 21
 знакомый 47
 зная *n.* 33, 34
 знаток 13
 знать 117, 133
 значить 119
 знобит 213
 золотой 50
 зрячий 189
 зуб 17, 22
- и 256
 и ... и 256
 ибо 259
 и-böjning 148
 игра 29
 играть 228
 сыграть
 идти 122, 143, 195
 идёт 195, 202
 идущий 195
 идущий 192
 идя 192
 из/изо (*prep.*) 216
 + *G*: rumsbet. 217, 218, 220, 221
 orsak: 228
 из- (*prefix*) 206
 изба 29
 избегать 243
 избежать
 избегать *f* 206
 известный 247
 извините! 49, 225
 из-за (+ *G*) 228
 ~ того, что 259
 из-под (+ *G*) 227
 изучать 246
 изучить
 изысканно 61
 изъездить *f* 206
 изюм 35
 или /иль/ 258
 или ... или 258
 Илья 57
 Ильинична 57
 Ильич 57
 именины 36
 именительный падеж 4
- именно 258
 а ~
 иметь 155
 иметься 119
 имя *n.* 33, 34, 57, 239
 иначе 65
 индеец 13
 инженер 3
 иногда 65
 иной 82, 86
 интересно 68, 248
 интересоваться 137, 211, 253
 заинтересоваться
 искать 135, 242
 исключая (+ *G*) 193, 229
 исполняться 250
 исполниться
 испуг; с испугу 15
 исходить *f* 206
 исчезать 185
 исчезнуть
 "-ить-verb" 148
 их 70, 73, 76
- к/ко + *D* (*prep.*) 216
 rumsbet.: 217, 220
 tidsuttr.: 234, 235
 -ка/-ок (*avl. morfem*) 214
 -ка efter imperativ 163
 каждый 82, 85, 108
 кажется 134, 212, 249
 казаться 134, 253
 показаться
 как 64, 130, 259, 261
 ~ будто 173, 261
 ~ бы 169, 170, 260, 261
 ~ бы ... ни 169, 170, 260, 261
 ~ ни 260
 ~ если бы 261
 ~ ... так и 256, 258
 ~-то (*konj.*) 258
 ~ только 259
 как-либо 65
 как можно 56
 как-нибудь 65, 67
 каков 86, 91
 какова
 каково
- какой 81, 86, 88, 91
 какой-либо 94
 какой-нибудь 94
 какой-то 94
 как-то 65, 67, 258
 кальсоны 36
 камень 13, 22
 каникулы 36
 капуста 35
 карий 46
 Карпаты 36
 картофель 35
 касаться 243
 коснуться
 катать 198
 ~ся 219, 251
 катить /качу/ 198
 кенгуру *m./f.* 37
 кило 36, 240
 кино 36
 Китай 37
 клал 122, 143
 класть 117, 143
 положить 149
 клубника 35
 клюква 35
 книга 6, 26, 29
 когда 64, 206, 259
 когда-либо 65
 когда-нибудь 65, 67
 когда-то 65, 67
 кое-где 65
 кое-как 65
 кое-кто 96
 кое-что 96
 козырь 6
 колёно 18
 коли 260
 колыбри *m./f.* 37
 количественные
 числительные
 98—99
 колоть 142
 колхозник 18
 кольцо 12
 командовать 252
 комната 24
 констатация факта 127
 кончать 115
- кончить 150
 ~ + *inf.* 175
 кончить/-те! 162
 конь 6
 копейка 28
 короткий 60
 коротко 60
 короток 60
 косвенная речь 174
 косвенные вопросы 89
 кость *f.* 31
 котёнок 13
G pl. 19
 который 86, 88, 89, 90
 кофе *m.* 37
 край: на краю 15
 край *N pl.* 16
 красивее 52
 красиво 59
 красивый 38, 39
 красота 34
 красть 143
 украсть
 крепкий-крепче 53
 кресло 7, 12, 23
 крестьянин 18
 кричать 117, 152
 крикнуть 138
 кровать *f.* 31, 34
 кровь *f.* 31
 кроме (+ *G*) 229
 ~ того 229
 крыжовник 35
 крыло 17
 крыльцо 23
 Крым: в Крыму 15
 крыть 141
 покрыть
 крыша 27—28
 кто 86, 87, 90, 96
 кто ... ни 96
 кто-либо 94
 кто-нибудь 94
 куда 64
 куда-нибудь 65, 67
 куда-то 65, 67
 кукла 6, 27, 28
 купаться 186, 209
 выкупаться
 купить 116, 150, 232, 244

ку́пленный 184	люби́мый 183, 189	число́ plural	на́бережная 47
кусóк 13	люби́ть 150	мнóго 96, 240	навстрéчу (prep.)
ку́хня 28	~ + inf. 176	мог 121, 123, 146	+ D 220
	~ + görelseverb 201	могúчий 189	над/надо (prep.) + I 216,
ла́вка 28	любо́вь <i>f.</i> 32	мо́жно 69	221, 222
ла́зить /ла́жу/ 198	любо́й 82, 85	~ ли 177	надвига́ться 134
ла́ять 136	лю́ди 20, 36	~ + inf. 179	надви́нуться 138
лгать 136		~ + dativsubj. 248	надева́ть 210
солга́ть	м. = мужско́й род masku-	мой 74—75, 76	наде́ть
лебе́дь 22	linum	мо́йся/мо́йтесь! 163	наде́яться 136
лев 14	м-böjning 153	моли́тва 247	на́до 69, 178
лёг 121, 146	мал 49, 50	моли́ться 245	не ~ 177
лёгкие 47	ма́ленький 39, 43	помоли́ться	~ + dativsubj. 248
лёгкий 60	ма́ленький Ва́ня 46	мо́лод 60	надоёло 176
легко́ 60	мали́на 35	молоде́ц 3	на́дпись <i>f.</i> 31
лёгок 60	ма́ло 96, 240	мо́лодо 60	наза́д 235
лёгче 53	ма́льчик 5, 8	молодо́й 60	тому́ ~
ле́д 14	ма́ть <i>f.</i> 32	мо́лодость 34	на́званный 190
на льду 15	маха́ть 117	моло́же 53	назва́ный сын 190
ле́жа 193	махну́ть	молоко́ 23	назнача́ть 255
лежа́ть 151	Ма́шин брат 56	моло́ть 142	назна́чить
лез 121, 198	ме́бель <i>f.</i> 31	молча́ть 152	называ́емый; так ~ 189
лезть /ле́зу/ 198, 203	ме́дь <i>f.</i> 31	молча́щий 183	называ́ть 136, 255
лей/-те! 162	ме́жду (prep.) + I 221,	морáль <i>f.</i> 31	назва́ть
лень 68, 248	222, 235	мо́ре 5, 8	~ся 210, 253
лес: лесá <i>N pl.</i> 16	~ тем, как 259	морко́вь 35	наибóлее 51
в лесу́ 15	ме́нее 51, 62	морóженое 48	на́йденный 186
лет 20, 249	наиме́нее 51	морóзит 212	накану́не (+ G) 235
летáть 197	ме́ньше 53, 62	морóзно 68	нале́во 219
летéть /лечу́/ 197	ме́ньший 54	моря́к 21	намёк 13
лётный 42, 45	меню́ 37	мост: на мосту́ 15	наме́рен 49
ли 174, 261	ме́ра 259	мочь 116, 123, 146, 193	напереко́р (+ D) 229
ли́бо 258	по ме́ре того́, как	смочь	напо́мнить + что́бы 172
лист 17	ме́рзнуть 139	~ + inf. 179	напра́во 48, 219
литр 240	замерза́ть	не + мочь 180	наре́чие 59—67
лить 140, 185	заме́рзнуть	муж 17	наро́д 6
лихора́дит 213	мертве́ц 6	мужчи́на 3, 46	мнóго наро́ду 14
лицо́ 6, 9	местоимéния 70—97	муравéй 10	наско́лько 64
ли́чко 18	местí 144	мутíт 213	наску́ило 176
лиша́ться 243	ме́сяц 8	мы 70—71	насто́лько 64
лиши́ться	метр 240	мы с ним 228	насто́ять + что́бы 172
лишь бы 170, 260	метрó 37	мысль <i>f.</i> 31, 34	насто́ящее вре́мя 110,
лоб 14	мечта́ 29	мыть 141, 185	113, 131—153
на лбу 15	меша́ть 245	мя́гкий-мя́гче 53	насчё́т (+ G) 227
лови́ть 117, 150	помеша́ть	мяч 11	находи́ть 186, 204
пойма́ть 145	ми́гом 67		найти́
ложи́ться 118	микро́б 6	на (prep.)	находи́ться 119
лечь 146	миллиа́рд 99, 103	gumsbet.:	начина́ть 116
ложь <i>f.</i> 32	миллио́н 99, 103	+ A 217, 218, 219	нача́ть 145, 186
лось 22	ми́мо (+ G) 223	+ L 217, 218, 219	~ + inf. 175
ло́шадь <i>f.</i> 31	минда́ль 35	avsikt: 228	наш 74—75, 76
луг: на лугу́ 15	мир 247	tidsbet.:	наш брат 76
лук 35	мла́дше 53	+ A 237	не
лу́чше 53, 62	мла́дший 54	+ L 234	~ + inf. 181
лу́чший 54	мн. = мно́жественное	на́ гору 217	~ + particip 187

- ~ + gerundium 193, 194
 ~ было 241
 ~ будет 241
 ~ только ... но и 256
 не за что 65
 не с кем 93
 не́бо 19
 небольшо́й 58
 неве́жа 3
 неве́жда 3
 невероятно 173
 невозможно 69
 не́где 65, 66
 не́давно 159
 неде́ля 25, 234
 недостава́ло 244
 недостаёт
 не́жели 261
 не́зачем 65, 177, 249
 нездо́ровится 249
 не́кий 95
 неко́гда 65, 66
 ~ + inf. 182, 249
 не́кого (nekande) 93
 ~ + inf. 182
 не́кому + inf. 182
 не́который 95
 не́кто (jakande) 95
 не́куда 65, 66, 249
 не́льзя 69
 ~ + fullb. inf. 177
 ~ + ofullb. inf. 177
 ~ ли 177
 ~ + dativsubj. 248
 нема́ло 96, 240
 не́мец 8, 13, 21
 немно́го 56, 96, 240
 немно́жко 56
 необходи́мо 69, 189
 ~ + inf. 178
 ~, что́бы 172
 ~ + dativsubj. 248
 неоднократи́мость
 де́йствия 128
 неодушевле́нные суще-
 ствительные 6
 неотку́да 65, 66
 непреме́нно 61
 неря́ха 3
 не́с 121, 123, 196
 несе́т 196, 251
 не́сколько 65, 66, 95, 240
 несмотр́я на /то, что/
 170, 193, 230, 260
 несóмый 183
 нести́ 142, 196, 202
 несú 196
 неся́ 192
 нет/у/ 156, 241
 не́чего (nekande) 93
 не́что (jakande) 95
 нефть *f.* 31, 35
 ни ... ни 256
 ни́где 65, 66
 -ние/-нье 213
 ни́жний 46
 низ: вниз 16
 внизú
 сн́изу
 низачто́ 65, 93
 ни́зкий-ни́же 53
 ни́зший 54
 ника́к 65, 66
 никако́й 92—93
 нико́гда 65, 66
 никто́ 92—93
 нику́да 65, 66
 ниотку́да 65, 66
 ниско́лько 65, 66
 нить *f.* 31
 ниче́й 92—93
 ничто́ 92—93
 но 257
 но́вее 52
 но́вый 38, 41
 бо́лее но́вый 51
 са́мый но́вый 51
 но́вость *f.* 31
 нога́ 30
 но́готь 13
 но́жницы 36
 ноздря́ 26
 но́мер, номерá *N pl.* 16
 носить 196, 202
 (ношу́)
 ночь *f.* 31
 нра́виться 246
 по́нравиться
 ну́жен 50, 247
 ну́жно + inf. 69, 178
 не ~ 177
 ~ на 228
 ~ + dativsubj. 248
 "-нуть-verb" 117—118,
 138, 193, 194
 ныть 141
 о/об/обо (prep.) 217
 rumsbet.:
 + A 224
 vid verb:
 + L 226
 оба 105
 обе
 обеща́ть 179, 244, 245
 обижа́ть 186
 обиде́ть
 облада́ть 252
 о́блако 18
 о́бласть *f.* 31
 обо 72
 образо́ванный 190
 обраща́ться 149
 обрати́ться
 о́бувь 31
 обуча́ние язы́кам 247
 обяза́н 49
 обяза́тельно 178
 обжа́снять 245
 обжа́снить
 -овать verb 119, 137
 -евать verb
 -ировать verb
 овладева́ть 252
 овладеть
 овца́ 26, 30
 ого́нь 13, 21
 одева́ть/ся 144, 210
 оде́ть/ся
 оде́тый 184
 оди́н 98, 100, 101
 одна́
 одно́
 одна́ко 257, 258
 одни́ 100
 одушевле́нные суще-
 ствительные 6
 ожида́емый 185
 о́зеро 23
 оказы́ваться 134, 253
 оказа́ться
 не оказа́лось 241
 оканчи́вать 150
 окóнчить
 окно́ 5, 12, 23
 о́коло (+ G) 223, 236, 238
 око́шко 12, 18
 оле́нь hjort 13
 он 70—71
 она́
 оно́
 онí
 ООН 37
 опасáться 173
 организу́й/-те! 162
 освеща́ть 186
 освети́ть
 освобожда́ть 186
 освободи́ть
 осёл 13
 осе́нный 45
 о́сень *f.* 31
 осма́тривать 151
 осмотре́ть
 остава́ться 147, 253
 оста́ться 144, 253
 не оста́лось 241
 о́стров, острова́ *N pl.* 16
 осужда́ть 186
 осуди́ть
 от/ото + G (prep.) 216
 rumsbet.: 217, 221
 orsak: 228
 tidsuttr.: 235
 отвеча́ть 115
 отве́тить 149
 ~ за 225
 отвыка́ть 176
 отвы́кнуть
 отды́хаться 138
 отдохну́ть
 оте́ц 8, 13, 21
 открыва́ть 141
 откры́ть
 откры́т 189
 откры́тый 184
 отку́да 64
 отку́да-нибу́дь 65, 67
 отку́да-то 65, 67
 отовсю́ду 65
 отпра́влять 150
 отпра́вить
 отрыва́ть 136
 оторва́ть

отсю́да 64	печь 147	накло́нение 161	полз 121, 198
отто́го, что 64, 259	пешко́м 67, 251	по́вод 17	по́лно 60
отту́да 64	пиро́жное 39, 48	по ~у 227	по́лно
отче́го 64	писа́ть 133, 185, 186, 193, 245	повсю́ду 65	по́лный 60, 241
о́тчество 57	написа́ть 125	повтора́емость	полови́на 104
о́чередь <i>f.</i> 31	писа́мо 12, 247	де́йствия 128	~ второ́го 108
о́чи 18	пи́ть 141, 185, 193	поги́б 121	положи́ть 117, 149
о́чки 18, 36	вы́пить	поги́бнуть 121, 139, 251	по́лон 60
о́чко 36	пи́шется 190, 208, 211, 225	поги́бший 185	полтора́ 104
ошиба́ться 142	пи́шуте! 162	пого́да 233	полтора́
ошиби́ться	пи́шущий 183	под (<i>prep.</i>)	полтора́
ошиб́ся 121, 142	пла́вать 197	+ I 221, 222, 227	получа́ть 150
Па́вел 57	пла́кать 133, 135	+ A 223, 235, 227	получи́ть
Па́влович 57	запла́кать	по́дле (+ G) 223	пользо́ваться 137, 253
Па́вловна 57	пла́кса 3	подле́ц 13	воспользо́ваться
па́дать 116	пла́мя <i>n.</i> 33, 34	подме́л 122, 144	полюби́ть + <i>inf.</i> 176
пасть 143	плати́ть 149, 185	поднима́ть 145	по́мни/-те! 162
упа́сть 143	заплати́ть	подня́ть	помога́ть 116
пада́ж 3	~ за 232	~ся 210	помо́чь 146, 245
пал 122, 143	пла́тье 10, 23	подо́бн/о (+ D) 238	помо́щ 247
пальто́ 36	плева́ть 137	-ый 247	пони́мать 145
па́мятник 247	наплева́ть	по́дпись <i>f.</i> 31	пони́ять
па́мять <i>f.</i> 31	плюну́ть	подража́ть 246	пони́мающе 61
партиза́н 20	пле́мя <i>n.</i> 33, 34	подска́зывать 134	пони́тно 247
па́спорт, пасса́рта <i>N pl.</i> 16	плен: в плену́ 15	подсказа́ть	попада́ть 143
пасть 143	плечо́ 12, 18, 251	по́езд, поезда́ <i>N pl.</i> 16	попа́сть
па́хнуть 139, 251	плох 60	в/на ~е 219, 251	пора́ 80, 131, 233, 248
пей/-те! 162	пло́хо 60	поезжа́й/-те! 163	~ + <i>inf.</i> 179
пе́к 121, 147	плохо́й 60	пое́хали! 164	с тех пор, как 259
пе́рвый 106	пло́щадь <i>f.</i> 31, 252	пожи́вать 142	до тех пор, пока́ не 259
переводи́ть 204	плы́в 197	пожима́ть 251	портно́й 48
перевести́	плы́ть 142, 197	пожа́ть	поря́дковые чис-
перегово́ры 36	по (<i>prep.</i>)	позади́ (+ G) 223	ли́тельные 106—107
пе́ред/пе́редо (<i>prep.</i>) 217	gumsbet.:	позво́льте! 172, 179	поря́док слов 262—264
+ I 221, 235	+ D 224	позво́лять 172	посере́дине (+ G) 223
перед тем, как 175, 182, 259	+ A 224	позво́лить	поско́льку 259
переда́ть + что́бы 172	orsak/avsikt:	позднее́ 62	после́ 235, 238
передвига́ть 134	+ D 227	поздний 45	~ + <i>verbalsubst.</i> 215
передви́нуть 138	+ A 227	поздравля́ть 229	~ то́го, как 259
пе́редний 42, 46	+ L 227	поздра́вить	после́дний 46
перестава́ть 176	sätt:	позже́ 62	последова́тельность
переста́ть	+ D 230	пойма́ть 117, 145	де́йствия 125
пе́рила 36	mått:	пока́ 259	посреди́ (+ G) 238
пе́риод 233	+ D/A 231	~ не 131, 259	посыла́ть 135
пе́ро 17	tidsuttr.:	пока́зывать 134, 244	посла́ть
пе́сня 28	+ A 235	показа́ть	потому́ что 64, 259
Петро́в 57	+ I 234	поки́нутый 184	похо́ж 49
петь 141	+ L 235	покойни́к 6	похоро́ны 36
спеть	по- (<i>prefix</i>) 118, 119, 205	покупа́ть 116, 150, 244	почему́ 64
печа́тать 146	по ме́ре /то́го как/ 215	купи́ть	почему́-то 65, 67
напеча́тать	~ + <i>verbalsubst.</i>	пол golv; на полу́ 15	по-шве́дски 63
печа́ть <i>f.</i> 31	побольше́ 55	пол köp 2	пошли́! 127, 164
	повелите́льное	полага́ть 119	прав 48, 155
		по́ле 23	пра́вда (<i>konj.</i>) 170, 260
		по́лезный 247	~ ... но 260
			пра́вильный 48

- пра́вить 150, 252
 предикати́вы 68
 предлага́ть 143
 предложи́ть
 ~, что́бы 172
 ~ + inf. 179
 предло́жный паде́ж 4
 предше́ствовать 246
 пре́жде чем 175, 182, 259
 препя́тствовать 245
 при (+ L) 225, 230, 231, 236, 237
 ~ + verbalsubst. 215
 приве́дя 195
 приве́т 247
 привлека́ть 147
 привле́чь
 приви́кать 116
 привы́кнуть 139
 ~ + inf. 176
 приде́тся 249
 при́дя 195
 приезжа́ть 204
 прие́хать
 прика́зывать 134, 245
 приказа́ть
 ~, что́бы 172
 ~ + inf. 179
 прекра́щать 176
 прекрати́ть
 прилага́тельные 38—58
 принадле́жать 119, 152
 принёсший 184
 принеся́/принёсши 195
 принима́ться 175
 приня́ться
 принима́ть 186
 приня́ть
 прину́ждать 186
 принуди́ть
 приплыва́ть 204
 приплы́ть
 присыла́ть 135
 присла́ть
 прита́скивать 204
 притащи́ть
 прито́к 13
 пришло́сь 178, 211, 249
 приходи́ться 178, 211, 249
 прихо́жая 47
 прича́стия 183—190
 приятно 68, 248
 про (+ A) 227
 про- (*prefix*) 232
 про́воды 36
 продава́ть 147
 продать 153
 продолжа́ть 176
 произно́сить 204
 произне́сти
 пролета́рий 5, 11
 промока́ть 116
 промо́кнуть
 проси́ть 149, 185, 242
 попроси́ть
 ~ + что́бы 172
 ~ + inf. 179
 проти́/-те! 149
 просто́й-про́ще 53
 проста́сь 195
 просыпа́ть 153
 проспа́ть
 просыпа́ться 139, 153
 просну́ться 139
 проти́в (+ G) 223, 229
 противоде́йствовать 245
 протя́гивать 139
 протяну́ть
 профе́ссор 3, профессора́ N *pl.* 16, 72
 прочита́н 189
 прочита́нный 184
 прочтя́/прочита́в 195
 проше́дшее вре́мя 111, 120—131, 159, 189
 проше́дший 185
 про́шлое 189
 проща́й! 149
 проща́ть 149
 прости́ть
 прыга́ть 117
 прыгну́ть 138
 прятать 135
 спря́тать
 ~ ся 210
 пуга́ться 243
 испуга́ться
 пуска́й! 149, 164, 260
 пуска́ть 115, 149
 пусти́ть
 пусти́/-те! 149
 пусть! 164, 169, 260
 пу́ть 33
 по/на пу́ти к 224
 пчела́ 30
 пья́ница 3
 пыль *f.* 31
 пятёрка 108
 пя́теро 104, 105
 рабо́чий 39, 47
 равно́ 49, 247
 рад 48, 247
 ра́ди (+ G) 227
 ра́дио 37
 ра́доваться 210, 246
 обра́доваться
 раз (*subst.*) 19, 20; 100
 ни ~ у 15
 раз (*conj.*) 169, 260
 рази́ня 195
 разреша́ть 245
 разрешы́ть 115
 разрешите́! 179
 разучи́ть/ся/ 176
 ~ + rörelseverb 201
 ра́нее 62
 ра́ненный 190
 ра́нный 42, 45
 ра́ньше 62
 располага́ть 252
 расска́зывать 134, 245
 рассказа́ть
 расти́ 143
 вы́расти
 рва́ть 136
 рве́т 213
 ребёнок 13, ребята́ N *pl.* 19
 редис́ 35
 ре́дкий 53
 ре́же 53, 62
 режь/-те! 162
 ре́зать 135
 река́ 30
 ремесло́ 23
 речь *f.* 31
 реша́ть 150
 решы́ть 115
 ~ + inf. 179
 рис, -у 14
 риско́вать 137, 252
 рискну́ть 138
 рисо́вать 137, 185
 нарисова́ть
 ро́г, рога́ N *pl.* 16
 род 1, 2, 240
 родите́льный паде́ж 4, 239—244
 родно́й 47
 ро́жь *f.* 32
 рос 121, 143
 рот 14
 во рту 15
 рубль 8, 21
 рука́ 30
 рука́в, рукава́ N *pl.* 16, 21
 руководи́ть 252
 ры́ба 5, 35
 ры́ть 141
 ряд 22
 ря́дом с (+ I) 225
 с/со (*prep.*) 216
 + G
 rumsbet.: 217, 218, 221
 tidsuttr.: 235
 orsak: 228
 + A
 mått: 231
 tidsuttr.: 237
 + I
 rumsbet.: 225
 sätt: 228, 229
 с- (*prefix*) 205
 сад: в саду́ 15, 22
 сади́сь/сиди́тесь! 162, 150
 сади́ться 118, 150
 сесть 143
 сам 82, 83, 84
 самá
 самó
 са́ми
 са́мый 82, 84
 санато́рий 11
 са́ни 36
 са́нки 36
 сапо́г 20

сахар, -у 14	слéдует 249	совершенно 61	среди (+ G) 223, 236
Са́ша 2	не ~ 177	советовать 177, 245	срédний 46
сбегать <i>f.</i> 205	слéдующий 189	посоветовать	срезáть 116, 135
сберега́ть 147	слезá 30	согласен 48	срезáть
сберечь	сли́вки 36	согласно (+ D) 230	срок 233
свёкла 35	словáрь 21	согрева́ть 116	СССР 37
светает 212	слова́ состояния 67	согреть	ста́вить 149
светло́ 68	сло́вно 173, 261	солда́т <i>G pl.</i> 19	постави́ть
свеча́ 28	сло́во 19, 23	со́лнечно 68	стакáн 21, 240
свой 74—75	словесность 19	со́лнце 23	сталь <i>f.</i> 31
связь <i>f.</i> 31	сломя́ 195	сообщить 245	станови́ться 118, 150
себя́ 73	слон 6	сообща́ть	стать 144, 158, 253
сего́дня 64, 80, 234	слуха́ться 212	соль <i>f.</i> 31	~ + <i>inf.</i> 175
сего́дняшний 45	случи́ться	сомнева́ться 173	ста́нция 5, 27
сей 80	слу́жащий 190	со́рок 99, 103	старáться, что́бы 172
сейча́с 64, 80	служи́ть 255	сорт 240	старее́ 53
се́к 121, 147	послужи́ть	сосе́д 20	стари́к 21
се́ло 23	слу́шай/-те! 162	сосе́дний 46	ста́рше 53
семёрка 108	слу́шать 152	сослагáтельное	ста́рший 54
се́меро 104, 105	~ся 243	накло́нение 167	стать 117, 144, 158, 253
се́мя <i>n.</i> 33, 34	слы́ть 255	со́дня 107	статья́ 27, 29
семья́ 27	прослы́ть	Со́чи 37	-ство 214
сентя́брь 21	слы́ша 192	сою́зы 256—261	стекло́ 12
се́рдце hjärta 9	слы́шать 152	сочини́тельные	стена́ 30
<i>G pl.</i> 12	услы́шать	256—258	сте́пень <i>f.</i> 31
серебро́ 23	слы́шно 68, 250	соедини́тельные 256	сте́пь <i>f.</i> 31
сестра́ 28, 30	с.м. 234	проти́вительные 257	сте́р 120, 140
сесть 143	сме́ртный 47	раздели́тельные 258	стесня́ться 243
сечь 147	смерть <i>f.</i> 31, 67	поясни́тельные 258	стира́ть 140
сза́ди 223	смех; со́ смеху 15	подчини́тельные 259—261	стереть
сиде́ть 151	смешно́ 60	временны́е 259	сто 99, 103
си́дя 192	смешно́й 60	причи́нные 259	сто́ить 150, 244
си́ла 259	смешо́н 60	целевы́е 260	не сто́ит 150, 177
в си́лу того́, что	смея́ться 136	сле́дствия 260	стой/-те! 162
си́ний 40, 46	смотре́ть 151	уступи́тельные 260	сто́л 5, 21
сирота́ 3	посмотре́ть	сравни́тельные 261	сто́ловая 39, 47
сию́ мину́ту 80	~ + что́бы 172	спа́льня 28	сто́лько 64, 66, 76, 81,
сказа́ть 117, 134	смотре́й/-те! 162	спас 121, 143	82, 92, 240
~, что́бы 172	~, что́бы 172	спаса́ть 143	~ ... что́бы 171
скамья́ 29	смочь 146	спасти́	сторона́ 30
сквозь (+ A) 225	смог + <i>inf.</i> 177	спаси́бо 225, 247	сто́я 192
скло́нение	смысл 177	спать 153, 251	сто́ять 152
~, пе́рвое 7	не́имеет смы́сла	спеша́ 193	страда́ть 253
~, второ́е 24	снег, -у 14	спина́ 30	пострада́ть
~, тре́тье 30	снится/снилось 212, 249	спит 153	страна́ 29
скользи́ть 117	/снился	не ~ся 212, 249	страсть <i>f.</i> 67
скользну́ть 138	собира́тельные	способен 49	страх; со́ стра́ху 15
ско́лько 64, 86, 88, 92, 240	числи́тельные 104—105	спра́ва 48, 219	стра́шно 68
~ ни 260	собира́ть 116	спра́шивать 149	Стре́ммен 37
ску́чно 68, 248	собра́ть 136	спроси́ть	стре́мя <i>n.</i> 33, 34
сла́ва 246	со́боль 22	спуска́ться 210	стриг 121, 147
сла́дкий-сла́ще 53	сова́ть 117, 137	спусти́ться	стричь 147, 186
сла́дкое 48	су́нуть	спустя́ 193	постри́чь
слагать 116, 135	соверша́ть 215	ср. = срéдный род <i>neut-</i>	~ся 210
сле́ва 219	соверши́ть	<i>rum</i>	стро́гий-стро́же 53

- стро́ить 150, 185
 пострóить
 стул 17
 стуча́ть 152
 стыди́ться 243
 сты́дно 68, 225, 248
 сúdo 18
 судья́ 3
 судя́ 193
 сúмерки 36
 сумéть 139
 сумéл + inf. 177
 суну́ть 117, 137
 сúтки 36
 существи́тельные 1—37
 сходи́ть 206
 сойти́
 сходи́ть *f.* 205
 сча́стье 10
 счёт 36
 счёты 36
 счита́ть 144, 255
 счесть
 ~ся 253
 США 37
 сын 17
 сыр, -у 14
 съезди́ть *f.* 205
 сюда́ 64
 -ся 208—211
 сядь/-те! 162

 так 64
 ~ как 259
 ~ что́бы 171, 260
 ~ что 260
 та́кже 256
 тако́в 81, 91
 таковой́ 81
 такой́ 81, 90
 ~ ... что́бы 171
 такси́ 37
 там 64, 66
 танцева́ть 137
 таска́ть 199
 тащи́ть /тащу́/ 199
 та́ять 136, 212
 Тбили́си 37
 твёрд 60
 твёрдо 60
 твёрдый 60
 твой 74—75, 76
 твори́тельный паде́ж 4, 250—255
 -te efter imperativ 163
 теа́тр 7
 тёзка 3
 тёк 121, 147
 те́мен 60
 темно́ 60
 те́мный 60
 те́мя *n.* 33, 34
 те́нь *f.* 31
 тёпел 60
 тепе́рь 64
 тепло́ 60, 68, 248
 тёплый 60
 теря́ть 184, 186
 потеря́ть
 те́сно 68
 тетра́дь *f.* 31
 те́тя 5, 72
 течéние 237
 в ~ (+G)
 течь 147
 -тие/-тье/-тьё 214
 тихо́нько 61
 ти́хий-ти́ше 53
 то 80; 258, 260
 ~ ли ... ~ ли 258
 ~ есть 258
 не ~ ... не ~ 258
 до того́, как 259
 ~ что 80
 това́риш 11, 72
 ~ по шко́ле 230
 тогда́ 64, 66
 то́же 256
 Толсто́й 57
 то́лстый-то́лще 53
 то́лько/бы 170, 260
 не то́лько ... но и 258
 то́нна 240
 то́нуть 139
 потону́ть
 утону́ть
 то́ньше 53, 62
 топи́ть 269
 торже́ство 23
 тот 78—80
 то
 та
 те
 тот же 82, 86
 тот, кто 79
 тот са́мый 82, 86
 то́чно 173, 261
 тошнит 213
 тре́бовать 137, 242
 тре́тий 45, 106
 треть *f.* 31
 три́ста 99, 103
 тро́е 104, 105
 тро́йка 108
 трудо́ный 247
 трудя́щийся 190
 трусы́ 36
 тури́ст 21
 туз *ess* (*i kortspel*) 6
 туда́ 64, 66
 тут 64
 ты 70—71, 72
 тыл: в тылу́ 15
 ты́сяча 99, 103
 тяжё́л 60
 тяжело́ 60
 тяжё́лый 60
 тяну́ть 139
 потяну́ть

 у (*prep.*) + G 154—156, 223
 у- (*prefix*) 118
 убива́ть 116, 123
 уби́ть 141
 убийца́ 3
 уби́тый 184
 уве́рен 49
 уви́денный 184
 уви́дя 194
 угова́ривать 148
 уговори́ть
 уго́л: 5, 13, 15, 21
 на углу́ 15
 в углу́ 15
 уго́ль 5, 13
 удава́ться 147
 уда́ться 153
 удало́сь + inf. 177, 213, 249
 удара́ть 224
 уда́рить
 удиви́ваться 210, 246
 удиви́ться
 удо́бный 247
 у́жас 67
 уже́ 159
 у́зкий-уже́ 53
 узнава́ть 147
 узна́ть 133
 указы́вать 134
 указа́ть
 уклады́вать 143
 уложи́ть
 улета́ть 203
 улетéть
 у́мер 120, 140
 умира́ть 140, 251
 умерéть
 уме́ть 139, 178
 сумéть
 у́мница 3
 умыва́ть 117
 умы́ть 141
 умыва́ться 141, 209
 умы́ться
 умы́шленно 61
 упасть 143
 уполза́ть 204
 уползти́
 управля́ть 252
 упра́вить
 упрека́ть себя́ 210
 упрекну́ть себя́
 уро́к 13
 успева́ть 116, 178
 успéть 140
 успéл + inf. 177
 устава́ть 176
 уста́ть 117
 ~ + *görelseverb* 201
 уста́лый 189
 устраи́вать 150
 устро́ить
 у́тренний 45
 у́тром 67
 уча́щийся 186
 учёный 48, 190
 учи́ть 150, 185, 246

вѣучить 125
научить
учиться 176, 186, 246
ухо 18
ученик *elev* 5
училище *läroanstalt* 12
учитель 5, учителя *N pl.* 16
учительница 26

фамѣлия 57
ферзь *dam (i schack)* 6
Фомá 57
Фомѣнична 57
Фомѣч 57

характерный 247
хватáет 244
хвátит 177, 244
не ~ 244
хлеб, -а 14
ход: на ходу 15
ходи/-те! 162
ходить 185, 195
хозяин 18
холодáет 212
холоднѣе 53
хóлодно 68, 248
хорóш 49, 60
хорошѣнько 61
хорóший 40, 60
хорошó 60, 248
хотѣл бы 171
хотѣлось 211
захотѣлось
хотѣть 151, 242
захотѣть
~ +чтобы 172
~ +inf. 179
хоть бы 170, 260
хотя 193, 260
хóчется 151, 211, 248
хребѣт 13
хуже 53, 62

цвѣл 122, 144
цвестѣ 144
цвет, цветá *N pl.* 16
цветóк, цветы *N pl.* 16
цел 82
цѣлый 82
цель *f.* 31, 34
ценá 30
цепь *f.* 31

цѣрковь *f.* 32
цыплѣнок 19
чай, чаю 14
час 14, 15, 22, 36
часть 31
часть-чаще 53
часы 36
чáшка 240
чей 86, 88, 92
чѣй-нибудь 94
чѣй-то 94
человѣк *G pl.* 19
~ *N pl.* 20
чем 51, 55, 87, 241, 261
~ ... тем 261
чему 86
ни к чему 177
чѣрез (+ *A*) 224, 236
чернѣла 36
чертá 29
четвѣрка 108
чѣтверо 104, 105
чѣтверть *f.* 31
числительные 98—108
чѣст/ый/-чѣще 53
читáвший 184
читáемый 183
читáй/-те! 162
читáть 133
прочитáть
читáющий 183
читáя 192
что 86, 87, 91, 96, 244, 259
~ за 177
~ ... ни 96
чтобы 171—173, 259, 260
для того, ~ 260
с тем, ~ 260
затѣм, ~ 260
что-либо 94
что-нибудь 94
что-то 94
чувство 23
чувствовать 137
~ себя 210
чúдо 19
чулóк 20
чужой 40
шаг 22
ни шагу 15
шагом 67
шаль *f.* 31, 34
шампанское 48

”-шать-verb” 151
швед 21
шѣл 122, 195
шѣлк, -у 14
шестѣрка 108
шѣстеро 104, 105
шимпанзѣ *m./f.* 37
шѣре 53
ширинá 29, 252
ширóк 60
ширóкий 60
широкó 60
шить 140, 185
шкаф: в шкафý 15
шла /шло, шли/ 195
шоссѣ 37
штаны 36
шúмно 68
щекá 30
щенóк 19
щи 36
щипцы 36

-ыва (*suffix*) 115, 118
-ива (*suffix*)

этáж 21
что этó такое? 77
этот 76—78
этó 154
эта
эти
этот/тот 76

юность *f.* 31
юноша 3, 26, 46

я 70—71
яблоко 18
являться 154, 253
ягода 35
ядрó *käpna* 5
язык 21
яйцó 12
якобы 173, 259, 261
яркий-ярче 53

Konsonantväxlingar

з, г, д > ж

с, х > ш

т, к > ч

ск, ст > щ

/т > щ/

/д > жд/

б > бл

в > вл

п > пл

м > мл

ф > фл

Stavningsregler

Särskilt vid ordböjning bör man observera följande stavningsregler:

Efter г, к, х och ж, ш; ч, щ skrivs alltid **и** i stället för **ы**.

Efter ж, ш; ч, щ och ц skrivs i *obetonad* ställning alltid **е** i stället för **о**.

Efter ж, ш; ч, щ och ц skrivs alltid **а, у** i stället för **я, ю**.

Alltid hårda ж ш ц

Alltid mjuka ч щ й

Modern rysk grammatik

Modern rysk grammatik är främst avsedd för gymnasieskolans tre årskurser, men också för universitets- och självstudier. Språket är nutidsryska och den fylliga exempelsamlingen är till stor del hämtad ur sovjetlitteraturen. De flesta paradigmen har infogats i hela meningar. Vid den utförliga beskrivningen av verben, deras böjning, användning och aspektens bildning har genomgående nya undersökningar, såväl sovjetryska som andra, legat till grund. Den grammatiska terminologin förklaras genom exempel och analys.

Modern rysk grammatik kompletteras av två övningsböcker.

Best nr 21-06269-2

Tryck nr 21-21484-0

9 789121 062692